

Kallelse till möte för utbildningsnämnden 2023

Tid: 2023-05-30, KL 19.00

Plats: Stange plan 2 Kommunhuset Munkhättevägen 45 Tumba

- Kl:18.00-18.30 Gruppmöten för nämnden
- Kl:18.30-19.00 Frågestund för allmänheten
- Kl: 19.00 Nämnd

Ordförande: Yasemin Ergül (S)

Sekreterare: Björn Andersson

Ärenden:

		Dnr:
1.	Utbildningsdirektören informerar	
	Ärende för beslut	
2.	Delårsrapport 1 med helårsprognos 2023	UN/2023:00267
3.	Statusuppdatering internkontroll 2023	UN/2023:00172
4.	Svar på Ledamotsinitiativ - Utred utfasningen av importerat halalkött i alla kommunens skolor	UN/2023:00047
5.	Återrapportering språkkrav och språktest i grundskolan	UN/2023:00268
6.	Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet för 2022	UN/2023:00202
7.	Informationshanteringsplan utbildningsnämnden	UN/2023:00266
8.	Redovisning av delegationsbeslut	UN/2023:00011
9.	Redovisning av anmälningsärenden	UN/2023:00014

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Dnr: UN/2023:00267

Delårsrapport 1 med helårsprognos 2023

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner delårsrapport 1 med helårsprognos 2023.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen bedömer i helårsprognos för april att överskott om cirka 11 miljoner kronor kan redovisas vid årets slut, vilket främst beror på färre förskolebarn och grundskoleelever än förväntat i budget. Budgetavvikelsen för helåret utgör 0,4 procent av budgetomslutningen. Förvaltningen bedömer att befolkningsutvecklingen enligt den senaste befolkningsprognosen kommer att påverka nämndens förutsättningar negativt för en ekonomi i balans 2023 och framåt i planperioden. Osäkerheten i prognosen är hög. I samband med delårsrapport 1 görs en samlad avvikelserapportering för måluppfyllnad.

De ekonomiska utmaningarna för verksamhetsområde förskola, grundskola respektive gymnasieskola har ökat under året. Förvaltningen bedömer att flertalet förskolor och skolor kan behöva sätta in nya åtgärdsplaner med anpassning av verksamheten för att nå en ekonomi i balans vid årets slut. I helårsprognosen för april förväntas åtgärderna få full effekt och att enheterna bör ha en ekonomi i balans vid årets slut, men med hög osäkerhet.

Förvaltningen bedömer att investeringsbudgeten kommer att redovisa ett överskott på totalt 1,3 miljoner kronor vid årets slut, främst till följd av förskjutningar i tidplaner för byggprojekt.

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Susanne Ståhlberg

Dnr: UN/2023:00267

Delårsrapport 1 med helårsprognos 2023

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner delårsrapport 1 med helårsprognos 2023.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen bedömer i helårsprognos för april att överskott om cirka 11 miljoner kronor kan redovisas vid årets slut, vilket främst beror på färre förskolebarn och grundskoleelever än förväntat i budget. Budgetavvikelsen för helåret utgör 0,4 procent av budgetomslutningen. Förvaltningen bedömer att befolkningsutvecklingen enligt den senaste befolkningsprognosen kommer att påverka nämndens förutsättningar negativt för en ekonomi i balans 2023 och framåt i planperioden. Osäkerheten i prognosen är hög. I samband med delårsrapport 1 görs en samlad avvikelserapportering för måluppfyllnad.

De ekonomiska utmaningarna för verksamhetsområde förskola, grundskola respektive gymnasieskola har ökat under året. Förvaltningen bedömer att flertalet förskolor och skolor kan behöva sätta in nya åtgärdsplaner med anpassning av verksamheten för att nå en ekonomi i balans vid årets slut. I helårsprognosen för april förväntas åtgärderna få full effekt och att enheterna bör ha en ekonomi i balans vid årets slut, men med hög osäkerhet.

Förvaltningen bedömer att investeringsbudgeten kommer att redovisa ett överskott på totalt 1,3 miljoner kronor vid årets slut, främst till följd av förskjutningar i tidplaner för byggprojekt.

Ärendet

Förvaltningen bedömer i helårsprognos för april att överskott om cirka 11 miljoner kronor kan redovisas vid årets slut, vilket främst beror på färre förskolebarn och grundskoleelever än förväntat i budget. Budgetavvikelsen

för helåret utgör 0,4 procent av budgetomslutningen.

Enligt kommunens senaste befolkningsprognos för 2023 beräknas lägre befolkningsutveckling för barn i förskole- och grundskoleåldrarna. Förvaltningen bedömer att befolkningsutvecklingen påverkar nämndens förutsättningar negativt för ekonomi i balans 2023 och framåt i planperioden. Även investeringsplaner med ny- och ombyggnationer påverkas. Kommunens befolkningsprognos per kommundel är ännu inte färdigställd vilket innebär att osäkerheten i prognosen är hög.

De ekonomiska utmaningarna för verksamhetsområde förskola, grundskola respektive gymnasieskola har ökat under året. Förvaltningen bedömer att den lägre befolkningsutvecklingen kan leda till att flertalet förskolor och skolor kan behöva sätta in nya åtgärdsplaner med anpassning av verksamheten för att nå en ekonomi i balans vid årets slut. Även den höga inflationen påverkar enheternas ekonomi, exempelvis genom högre kostnader för livsmedel. I helårsprognosen för april förväntas åtgärderna få full effekt och att de flesta enheterna har en ekonomi i balans vid årets slut. Osäkerheten i prognosen är dock hög.

Förvaltningen bedömer att investeringsbudgeten kommer att redovisa ett överskott på totalt 1,3 miljoner kronor vid årets slut, främst till följd av förskjutningar i tidplaner för byggprojekt.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Anette Älmdalen
Utbildningsdirektör

Maria Rindfors Dufva
Ekonomichef

Bilagor

1. Delårsrapport 1, april 2023 Utbildningsnämnden
2. Investeringsprojekt Fleråriga
3. Investeringsprojekt Ettåriga
4. Uppföljning av läroplansområden – tema värden (2023)
5. Uppföljning av läroplansområden – tema samverkan och ansvar (2023)

Skickas till

Kommunstyrelsen

**DET HÄR ÄR
BOTKYRKA**

Delårsrapport 1 2023 med helårsprognos

Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Samlad avvikelserapportering för måluppfyllnad	5
3 Ekonomisk uppföljning och analys.....	6
3.1 Driftuppföljning	6
3.1.1 Analys.....	6
Helårsprognos gemensamma funktioner på förvaltningen.....	8
Helårsprognos finansiering och volymer	9
Verksamhetsområdena, gemensamt	11
Helårsprognos verksamhetsområde förskola.....	11
Helårsprognos verksamhetsområde grundskola.....	12
Helårsprognos verksamhetsområde gymnasieskola.....	13
3.1.2 Prognosavvikelse	14
3.1.3 Intäkter och kostnadsanalys	14
3.1.4 Åtgärder med anledning av budgetavvikelse	16
3.2 Investeringsuppföljning.....	17
4 Volymer och nyckeltal 2023	18

1 Sammanfattning

Verksamhet (i miljoner kronor)	Bokslut 2022	Utfall period 2023	Budget 2023	Prognos helår 2023	Avvikelse 2023
Intäkter (+)	3 049,4	1 051,8	3 200,0	3 200,0	0,0
Kostnader (-)	-5 781,2	-2 042,1	-6 055,9	-6 044,9	11,0
Netto (+/-)	-2 731,9	-990,3	-2 856,0	-2 845,0	11,0
Nettoinvesteringar (+/-)	-15,5	-4,5	-20,8	-19,5	1,3

Sammanfattning ekonomisk uppföljning och analys

Förvaltningen bedömer att ett överskott om cirka 11 miljoner kronor kan redovisas vid årets slut. Det beror främst på färre förskolebarn och grundskoleelever än förväntat i budget. I helårsprognosen ingår antalet inskrivna förskolebarn, grundskoleelever och gymnasieelever fram till och med april samt antaganden om antal inskrivna barn och elever för höstterminen utifrån kommunens nya befolkningsprognos. Budgetavvikelsen för helåret utgör 0,4 procent av budgetomslutningen.

Enligt kommunens senaste befolkningsprognos för 2023 beräknas en lägre befolkningsutveckling för barn i förskole- och grundskoleåldrarna jämfört med tidigare prognoser:

- 150 färre förskolebarn jämfört med befolkningsprognos per mars 2022
- 100 färre barn jämfört med befolkningsprognos per oktober 2022
- 350 färre grundskoleelever jämfört med befolkningsprognos per mars 2022
- 200 färre elever jämfört med befolkningsprognos per oktober 2022

Förvaltningen analyserar effekterna av den senaste befolkningsprognosen och på vilket sätt den påverkar nämndens förutsättningar för ekonomi i balans 2023 och framåt i planperioden. Även investeringsplaner med ny- och ombyggnationer påverkas. Antalet förskolebarn bedöms minska fram till 2026 för att sedan börja öka igen. Antalet grundskoleelever beräknas minska till och med 2030. Kommunens befolkningsprognos per kommunedel är ännu inte färdigställd. Osäkerheten i prognosen är därmed hög.

I budgetarbetet har samtliga enheter tagit fram åtgärder för att nå en ekonomi i balans. Åtgärderna består främst i en anpassning av organisationen med minskade personalkostnader som följd. I helårsprognosen för april förväntas att åtgärderna får full effekt och att enheterna i egen regi har en ekonomi i balans vid årets slut, men prognosen är dock osäker.

De ekonomiska utmaningarna för verksamhetsområdena förskola, grundskola och gymnasieskola har ökat under våren. Förvaltningen bedömer att den lägre befolkningsutvecklingen kan leda till att flertalet förskolor och skolor i egen regi måste sätta in nya åtgärdsplaner för att nå en ekonomi i balans vid årets slut. Även den höga inflationen med exempelvis en högre kostnadsnivå för livsmedel påverkar enheternas ekonomi.

För närvarande bedöms central förvaltning ha en ekonomi i balans vid årets slut.

Utbildningsnämnden har en investeringsbudget på 21 miljoner kronor som omfattar ettåriga och fleråriga investeringsprojekt. Förvaltningen bedömer att ett överskott på totalt 1,3 miljoner kronor kommer att redovisas vid årets slut främst till följd av förskjutningar i byggtidplaner.

Risker och osäkerheter i helårsprognosen

I delårsrapporteringen bedömer förvaltningen att helårsprognosen kan komma att påverkas av flertalet osäkerhetsfaktorer på såväl kostnads- som intäktssidan. Förvaltningen vill särskilt lyfta:

- Bedömningar av barn- och elevantal är centralt i prognosberäkningarna. I samband med delårsrapporten är höstterminens bedömning av inskrivna förskolebarn, grundskolelever och gymnasieelever preliminär.
- Skolvalet till nästa läsår för förskoleklass, årskurs 6 och årskurs 7 är slutfört. Skolvalet påverkas av både lägre befolkningsutveckling och förändrade elevströmmar. Skolorna i egenregion har påbörjat anpassningar av verksamheten, men det är osäkert om de får full effekt under året. Det finns annars en risk för underskott.
- För gymnasieskolorna är resultatet av gymnasievalet klart i juli. Gymnasielevernas val av huvudman och program påverkar ekonomin eftersom programpengen varierar.
- Planerade flyttar av förskoleverksamheter påverkar ekonomin. Det gäller främst förskolorna i Tumba Södra där exempelvis Skäcklinge gård och Trollet ska avvecklas och Vinterskogens förskola öppnar i augusti 2023. I aktuell helårsprognos har inte hänsyn tagits till förskjutningar i tidplaner. Den fortsatt minskade befolkningsutvecklingen av förskolebarn kan även påverka förändringsarbetet.
- Inflationen påverkar exempelvis livsmedelskostnaderna. Egenregion har tagit höjd för ökade kostnader i budget 2023 och i dagsläget beräknas inte underskott. Livsmedelsinköpen påverkas av antalet inskrivna barn och elever.
- Lönerörelsen 2023 pågår. Årets avtal för Kommunal ligger högre än tilldelningen i ram från kommunfullmäktige. Hur detta kommer att påverka enheternas ekonomi är osäkert. Justering av ramar har ännu inte behandlats i kommunfullmäktige.
- Det finns risker och osäkerheter avseende statsbidrag från Skolverket med förändrade inriktningar i bidragen, exempelvis statsbidrag för läxhjälp. I dagsläget saknas även information om nya tillkommande statsbidrag som aviserats i statsbudgeten. Förvaltningen inväntar dessutom flertalet beslut avseende ansökningar av statsbidrag 2023 samt beslut om återredovisningar av 2022 års statsbidrag. På samma sätt som övriga kommuner är utbildningsnämndens verksamheter beroende av statsbidrag. Sammanlagt tilldelas utbildningsnämnden cirka 220 miljoner kronor i statsbidrag, vilket utgör cirka 8 procent av utbildningsnämndens ram på 2,8 miljarder kronor.
- Migrationsverket har inte fattat beslut i ansökningar för höstterminen 2022. Ansökningar för vårterminen 2023 pågår.
- Det finns osäkerheter avseende ökade kostnader som uppkommer till följd av vattenskador och skyddsstopp av Broängsskolan. Lokalerna har evakuerats och majoriteten av eleverna har fått placering i andra skolor. I dagsläget kan kostnaderna inte uppskattas och inkluderas därför inte i aktuell helårsprognos.

2 Samlad avvikelserapportering för måluppfyllnad

Förskolan har tidigare signalerat att antalet barn som saknar tillräckliga kunskaper i svenska språket har ökat under pandemin till följd av lägre närvaro i förskolan. Kartläggningen i förskoleklass bekräftade den bilden under 2022. Förvaltningen befarar att resultaten av kartläggningen i förskoleklass kommer att avvika från målsättningen även 2023, särskilt i kommundelar med socioekonomiska utmaningar.

Under de senaste åren har pandemin och andra samhällsutmaningar varit påfrestande för skolorna vilket även avspeglats i elevers kunskapsresultat. Förvaltningen har svårt att bedöma hur kunskapsresultaten kommer att utvecklas under 2023, bland annat med anledning av att flera utmaningar kvarstår. Det är möjligt att pågående insatser som utökad läxhjälp och lovskola kan bidra till ökad måluppfyllelse.

Svarsfrekvensen för vårdnadshavarenkäterna i förskola och grundskola har under flera år varit för låg för att kunna användas i uppföljningar. Det finns en risk för att svarsfrekvensen kommer att vara för låg även under 2023 trots att förvaltningen vidtar åtgärder för att höja den. Det påverkar möjligheten att kunna bedöma måluppfyllelsen på ett tillförlitligt sätt för flera mått.

3 Ekonomisk uppföljning och analys

3.1 Driftuppföljning

3.1.1 Analys

Förvaltningen bedömer att ett överskott om cirka 11 miljoner kronor kan redovisas vid årets slut. Det beror främst på färre förskolebarn och grundskoleelever än förväntat i budget. Budgetavvikelsen för helåret utgör 0,4 procent av budgetomslutningen.

Utfall per verksamhet

I tabellen nedan redovisas ekonomin per verksamhet utifrån hur medel har fördelats från kommunfullmäktige. I redovisningen per verksamhet ingår utfall och prognos från finansieringen samt från respektive verksamhetsområde.

I utbildningsnämndens utfall ingår felaktigt kapitalkostnader på cirka 5 miljoner kronor som tillhör annan nämnd. Rättning kommer att göras i kommande bokföringsperiod.

Tabell. Utfall och prognos per verksamhet i enlighet med indelning av fördelade medel från kommunfullmäktige, belopp i tusentals kronor (tkr).

		Utfall 2023 (tkr)	Utfall 2022 (tkr)	Utfall helår 2022 (tkr)	Budget helår 2023 (tkr)	Prognos april 2023 helår (tkr)	Avv budget mot prog helår (tkr)
Nämnd	Totalvärden	-298	-145	-596	-609	-609	0
	Intäkter	203	201	601	609	609	0
	Kostnader	-501	-346	-1 197	-1 218	-1 218	0
Centraladministration	Totalvärden	-23 654	-27 316	-94 231	-98 114	-102 186	-4 072
	Intäkter	32 228	34 161	103 560	94 877	94 877	0
	Kostnader	-55 882	-61 477	-197 791	-192 991	-197 063	-4 072
Förskola	Totalvärden	-234 823	-215 487	-661 102	-686 038	-679 364	6 674
	Intäkter	298 517	289 488	825 018	898 860	890 793	-8 067
	Kostnader	-533 340	-504 975	-1 486 120	-1 584 899	-1 570 157	14 741
Fritidshem	Totalvärden	-25 518	-24 795	-69 054	-85 820	-80 847	4 972
	Intäkter	45 182	44 592	132 617	140 645	138 419	-2 225
	Kostnader	-70 700	-69 387	-201 671	-226 464	-219 266	7 198
Förskoleklass	Totalvärden	-15 067	-14 016	-41 972	-61 910	-52 814	9 096
	Intäkter	20 762	21 020	60 173	60 070	60 876	806
	Kostnader	-35 829	-35 035	-102 145	-121 979	-113 689	8 290
Grundskola	Totalvärden	-491 728	-452 889	-1 317 046	-1 344 223	-1 354 299	-10 076
	Intäkter	445 222	424 543	1 302 900	1 372 125	1 374 086	1 962
	Kostnader	-936 950	-877 433	-2 619 946	-2 716 347	-2 728 385	-12 038
Anpassa grundskola	Totalvärden	-29 294	-28 460	-89 569	-108 288	-102 974	5 314

Utbildningsnämnden

	Intäkter	38 027	35 765	106 580	115 855	114 221	-1 634
	Kostnader	-67 321	-64 226	-196 149	-224 143	-217 195	6 948
Gymnasieskola	Totalvärden	-154 447	-142 112	-409 085	-423 382	-423 858	-476
	Intäkter	159 215	155 605	475 204	479 595	481 273	1 678
	Kostnader	-313 662	-297 717	-884 289	-902 977	-905 130	-2 153
Anpassad gymnasieskola	Totalvärden	-15 613	-17 065	-49 197	-47 593	-48 012	-419
	Intäkter	14 197	15 638	44 264	43 055	43 069	14
	Kostnader	-29 810	-32 703	-93 461	-90 648	-91 081	-433
Felkonterat	Totalvärden	185	0	0	0	0	0
	Intäkter	0	0	0	0	0	0
	Kostnader	185	0	0	0	0	0
Total netto	Totalvärden	-990 257	-922 285	-2 731 852	-2 855 976	-2 844 962	11 014
	Intäkter	1 053 552	1 021 015	3 050 918	3 205 690	3 198 224	-7 466
	Kostnader	-2 043 809	-1 943 300	-5 782 770	-6 061 666	-6 043 186	18 480

Analys enligt budgetansvar

För nämnden redovisas den ekonomiska analysen enligt budgetansvar. I tabellen nedan redovisas ekonomin per ansvarsområde utifrån förvaltningens organisation.

I periodens utfall ingår kapitalkostnader på cirka 5 miljoner kronor som inte avser utbildningsnämnden. En mer rättvisande budgetavvikelse i perioden är 19 miljoner kronor.

Tabell. Budgetavvikelse per ansvarsområde i enlighet med förvaltningens organisation, belopp i tusentals kronor (tkr).

	Ack. Budget- avvikelse	Prognos mars	Prognos april
Resultat	14 266	11 000	11 000
Förvaltning	941	0	0
Nämnd, Ledning och stöd	5 374	0	0
Lokalrelaterat	-4 433	0	0
Finansiering	10 461	11 000	11 000
Förskola	5 082	5 000	5 000
Grundskola	7 988	6 000	6 000
Gymnasieskola	353	0	0
Central förvaltning	-3 019		
Verksamhetsområden:	2 794	-	0
Egenregi	-543	-	0
Myndighetsutövning	3 337	-	0
Förskola	1 879	-	0
Egenregi	1 578	-	0
Myndighetsutövning	301	-	0
Grundskola	5 121	-	0
Egenregi	2 316	-	0
Myndighetsutövning	2 805	-	0

Gymnasieskola	-4 206	-	0
Egenregi	-4 437	-	0
Myndighetsutövning	231	-	0

Periodens resultat

Totalt redovisas ett överskott på cirka 14 miljoner kronor för perioden januari till april. I utbildningsnämndens utfall ingår felaktigt kapitalkostnader på cirka 5 miljoner kronor som tillhör annan nämnd. Rättning kommer att göras i kommande bokföringsperiod.

En mer rättvisande budgetavvikelse för perioden är 19 miljoner kronor. Fortsatt råder viss eftersläpning i redovisningen till följd av införande av nytt ekonomisystem. Förvaltningen fortsätter arbetet med att säkerställa resultatet.

Större delen av periodens överskott återfinns inom finansieringen där avvikelser främst kan kopplas till lägre barn- och elevantal. Överskott redovisas även till följd av reserverade medel inom finansieringen som ska fördelas till utförare i egenregi eller annan huvudman senare under året. Periodens resultat för verksamhetsområdena ligger totalt sett som planerat. Förvaltningen tar hänsyn till periodens ackumulerade resultat i samband med prognosberäkningarna och gör rimlighetsbedömningar tillsammans med rektorer för att säkerställa prognoserna.

Helårsprognos gemensamma funktioner på förvaltningen

Inom central förvaltning bedöms ekonomin i dagsläget vara i balans vid årets slut. Planering och dialog pågår för att hantera eventuella avvikelser som kan uppstå. Förvaltningen konstaterar osäkerhet i helårsprognosen avseende lokalrelaterade kostnader, exempelvis evakueringskostnader för Borgskolan samt högre kostnader för slitage vid utflytt ur paviljonger för förskolorna Kometen, Trollet, Skäcklinge gård och Vitsippan. Förvaltningen konstaterar även högre kostnader om 15 procent för mattransporter från och med mars till följd av uppdaterade priser i ramavtal. Förvaltningen bedömer att avvikelserna kan hanteras inom ram.

I dagsläget kan inte kostnaderna som uppkommer till följd av vattenskador och skyddsstopp på Broängsskolan uppskattas och inkluderas därför inte i aktuell helårsprognos. Det kan exempelvis avse skolskjuts och lokalrelaterade kostnader. Lokalerna har evakuerats och majoriteten av eleverna har placering i andra skolor. Samtliga mottagande skolor kommer att få ersättning för mottagandet av eleverna från Broängsskolan för exempelvis skolmat. Förvaltningen har ett nära samarbete med teknik- och fastighetsförvaltningen för att hantera ekonomiska konsekvenser av skyddsstoppet.

Periodens resultat

Totalt redovisas ett överskott på cirka 1 miljon kronor för perioden. Periodens resultat har dock inte kunnat säkerställas fullt ut på grund av införande av nytt ekonomisystem. Förvaltningen konstaterar följande avvikelser:

- Central förvaltnings lednings- och stödfunktioner redovisar överskott på cirka 6 miljoner kronor. I budget finns medel för planerade insatser och aktiviteter som genomförs senare under året.
- För lokalrelaterade kostnader redovisas underskott på 4 miljoner kronor. I utfallet ingår felaktigt kapitalkostnader om cirka 5 miljoner kronor som tillhör annan nämnd. Rättning kommer att göras i kommande bokföringsperiod.

Helårsprognos finansiering och volymer

Sammanlagt beräknas ett överskott om cirka 11 miljoner kronor för samtliga skolformer vilket främst beror på färre förskolebarn och elever i årskurs 1–9 jämfört med förväntat i budget.

Ny befolkningsprognos påverkar

Enligt kommunens befolkningsprognos från mars 2023 beräknas en lägre befolkningsutveckling för barn i förskole- och grundskoleåldrarna jämfört med tidigare prognoser. I diagrammen nedan redovisas jämförelser av befolkningsprognoser för åren 2016–2023.

Förvaltningen analyserar effekterna av den senaste befolkningsprognosen och på vilket sätt den påverkar nämndens förutsättningar för ekonomi i balans 2023 och framåt i planperioden. Även investeringsplaner med ny- och ombyggnationer påverkas. Antalet förskolebarn bedöms minska fram till 2026 för att sedan börja öka igen. Antalet grundskoleelever beräknas minska till och med 2030. Kommunens befolkningsprognos per kommundel är ännu inte färdigställd. Osäkerheten i prognosen är därmed hög. I den senaste prognosen bedöms en fortsatt minskning av barn och elever:

- 150 färre förskolebarn jämfört med befolkningsprognos per mars 2022
- 100 färre barn jämfört med befolkningsprognos per oktober 2022.
- 350 färre grundskoleelever jämfört med befolkningsprognos per mars 2022.
- 200 färre elever jämfört med befolkningsprognos per oktober 2022.

Diagram. Jämförelser av befolkningsprognoser beräknade 2016–2023 för förskolebarn i ålder 1–5 år. Notera bruten axel

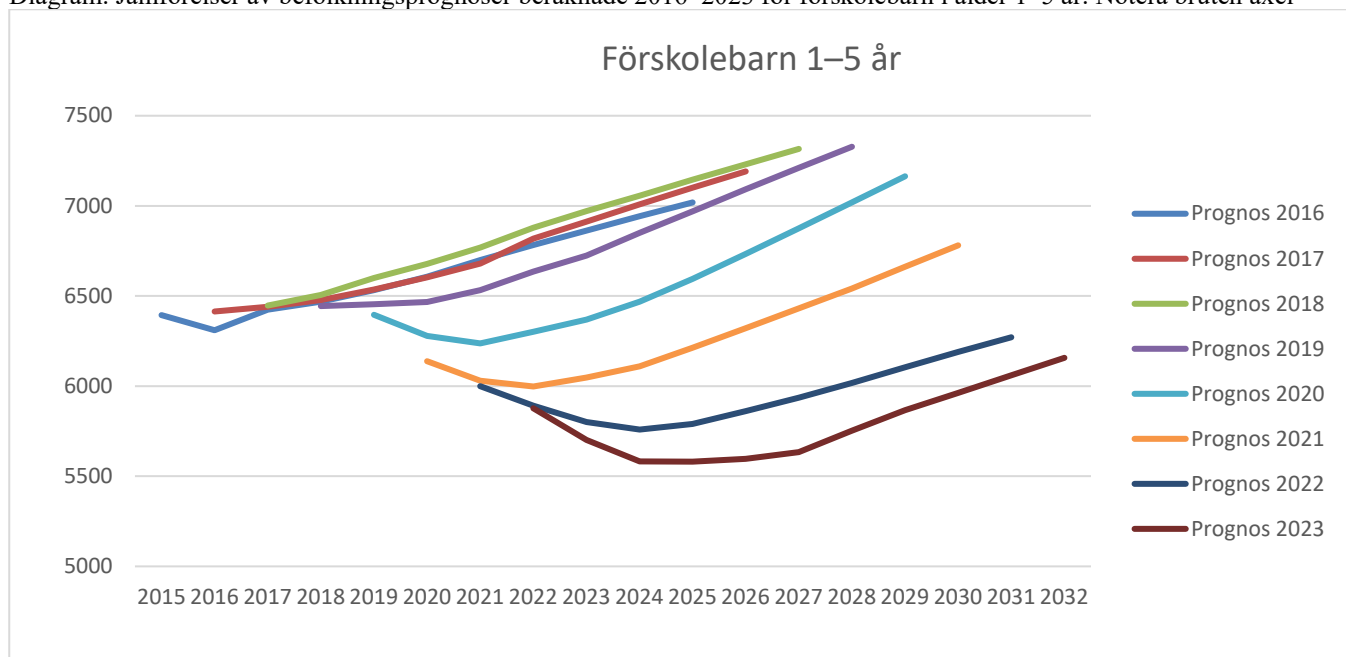
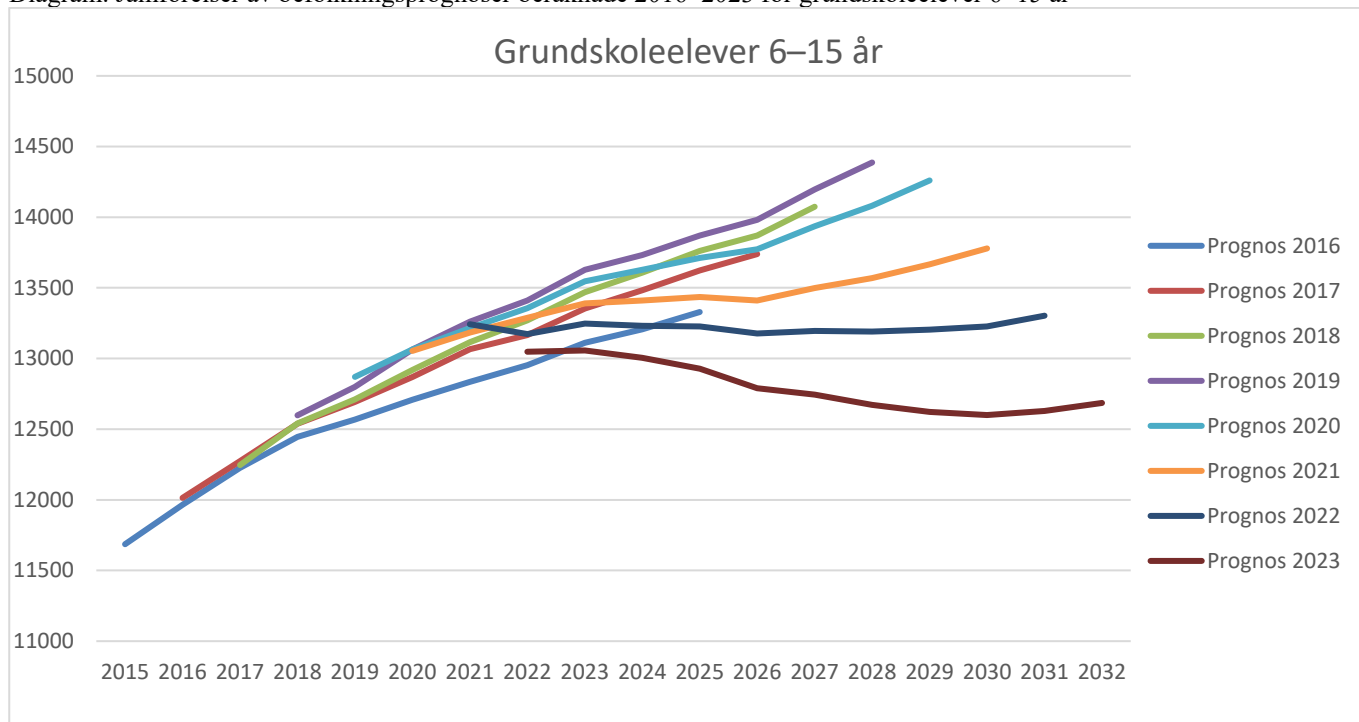

Diagram. Jämförelser av befolkningsprognoser beräknade 2016–2023 för grundskoleelever 6–15 år

Preliminära bedömningar utifrån antal barn och elever

Sammanlagt beräknas ett överskott om cirka 11 miljoner kronor på helåret för samtliga skolformer vilket främst beror på färre förskolebarn och elever i årskurs 1–9 jämfört med förväntat i budget. Höstterminens bedömning av antalen inskrivna förskolebarn, grundskoleelever och gymnasieelever är preliminär och påverkas av den lägre befolkningsutvecklingen under året. Bedömningarna påverkas även av elevernas skolval till nästa läsår för förskoleklass, årskurs 6 och årskurs 7. För gymnasieskolorna är resultatet av gymnasievalet klart i juli. Gymnasieelevernas val av huvudman och program påverkar ekonomin eftersom programpengen varierar.

Följande avvikelser konstateras i dagsläget:

- För förskolan bedöms ett överskott på cirka 5 miljoner kronor till följd av färre inskrivna barn än förväntat i budget. Avvikelsen kan påverkas ytterligare av barnens vistelsetider och lägre befolkningstillväxt.
- För grundskolans verksamheter beräknas överskott på cirka 6 miljoner kronor till följd av färre elever än förväntat. Avvikelsen kan påverkas ytterligare av lägre befolkningstillväxt.
- För gymnasieskolans verksamheter beräknas en ekonomi i balans. Avvikelse kan uppstå till följd av nästa läsårs gymnasieval.
- Förvaltningen inväntar besked från Migrationsverket avseende ansökningar för höstterminen 2022. Ansökningar för vårterminen 2023 pågår.

Periodens resultat

Nämnden har ett överskott om 13 miljoner kronor som beror på lägre barn- och elevantal samt ett underskott om 3 miljoner kronor avseende lokalrelaterade kostnader. Totalt redovisas i perioden ett nettoöverskott på cirka 10 miljoner kronor. Periodens resultat har dock inte kunnat säkerställas fullt ut på grund av införandet av ett nytt ekonomisystem.

Förvaltningen konstaterar följande avvikelser:

- Överskott redovisas till följd av lägre antal barn i förskola och grundskola. Överskott redovisas även till följd av reserverade medel som ska fördelas till utförare i egenregi eller annan huvudman senare under året.
- För gymnasieskolan redovisas överskott främst till följd av högre snittpris för inpendlare än förväntat.
- För lokalrelaterade kostnader redovisas ett underskott på 3 miljoner som beror på driftsäckande för kostnadsökning i samband med nya lokaler. Nämnden kommer att begära ramtillskott i särskilt ärende för beslut i kommunfullmäktige i samband med delår 2.

Verksamhetsområdena, gemensamt

De ekonomiska utmaningarna för verksamhetsområdena förskola, grundskola och gymnasieskola har ökat under året. Förvaltningen bedömer att den lägre befolkningsutvecklingen kan leda till att flertalet förskolor och skolor i egenregin måste sätta in nya åtgärdsplaner för att nå en ekonomi i balans vid årets slut. Även den höga inflationen med exempelvis en högre kostnadsnivå för livsmedel påverkar enheternas ekonomi. Det är i dagsläget ett fåtal enheter inom verksamhetsområdena som har ekonomiska utmaningar. Gemensamt för samtliga verksamhetsområden är osäkerhet kring statsbidrag och ökade kostnader för livsmedel.

Statsbidrag

Det finns risker och osäkerheter avseende statsbidrag från Skolverket med förändrade inriktningar i bidragen, exempelvis statsbidrag för läxhjälp. I dagsläget saknas även information om nya tillkommande statsbidrag som aviserats i statsbudgeten. Förvaltningen inväntar dessutom flertalet beslut avseende ansökningar om statsbidrag 2023 och beslut om återredovisningar av 2022 års statsbidrag. På samma sätt som övriga kommuner är utbildningsnämndens verksamheter beroende av statsbidrag. Sammanlagt tilldelas utbildningsnämnden cirka 220 miljoner kronor i statsbidrag, vilket utgör cirka 8 procent av utbildningsnämndens ram på 2,8 miljarder kronor. De senaste åren har präglats av statsbidrag av engångskaraktär, exempelvis statens ersättning för den korta sjukfrånvaron och Skolmiljarden.

Ökade livsmedelspriser

Inflationen påverkar livsmedelskostnaderna. Egenregin har tagit höjd för ökade kostnader i budget. I dagsläget bedöms ingen avvikelse jämfört med budget vid årets slut. Livsmedelsinköpen påverkas av antalet inskrivna barn och elever, sammanlagt planeras livsmedelsinköp för 58 miljoner kronor.

Helårsprognos verksamhetsområde förskola

Förvaltningen bedömer att en ekonomi i balans kan redovisas vid årets slut. I helårsprognosen tas hänsyn till det åtgärdsarbete som genomförs på förskolorna i egenregin. Samtliga enheter har åtgärdsplaner som under året bedöms ge önskade effekter med effektivare organisation och bättre balans mellan antal barn och personal.

De största ekonomiska utmaningarna finns på fyra förskoleenheter: Alby Västra, Tullinge Södra, Tullinge Norra och Tumba Södra. Underskotten beror på fortsatt låg efterfrågan samt flytt och ombyggnation av förskolor. Ökat antal barn i behov av särskilt stöd är en utmaning för rektorena.

Åtgärder för en ekonomi i balans

Samtliga förskolor har i budgetarbetet tagit fram åtgärder för att nå en ekonomi i balans. Åtgärderna består främst i minskade personalkostnader och en anpassning av organisationen. Förskolorna arbetar också med en flexibel bemanning under dagen, antalet personal anpassas efter antalet barn. Förvaltningen stödjer rektorerna i åtgärds- och omställningsarbetet.

Flertalet verksamhetsförändringar pågår, främst i Tumba Södra. Förskolan Skäcklinge gård avvecklas och barn samt pedagoger flyttar främst till förskolan Hjorten. Övertalighet bör kunna undvikas då det finns vikarier i verksamheten. Vinterskogens förskola öppnar i augusti 2023 och ersätter förskolan Trollet, förutsatt att byggnationen blir klar i tid.

Periodens resultat

Förskolans verksamhetsområde redovisar ett överskott på cirka 2 miljoner kronor för perioden. Periodens resultat har dock inte kunnat säkerställas fullt ut på grund av införandet av ett nytt ekonomisystem. Förvaltningen konstaterar följande avvikelser:

- Överskott redovisas för personalkostnader, vilket beror på färre barn samt förberedelser inför flytt och stängning. På grund av planerad flytt och ombyggnationer är rekryteringsprocessen för Vinterskogens förskola framflyttad. Tjänster har vikariatillsatts under våren för att rymma befintlig personalstyrka till höstterminen 2023. Det orsakar något högre kostnader för tillfälligt inhyrd personal.
- Ett underskott redovisas avseende livsmedelsinköp vilket bedöms kunna hämtas igen under sommaren då antalet inskrivna barn är lägre.
- Interna intäkter är lägre än förväntat i budget, vilket beror på färre barn än förväntat. Störst avvikelser finns i Tumba och Alby.

Helårsprognos verksamhetsområde grundskola

Förvaltningen bedömer att en ekonomi i balans kan redovisas vid årets slut. I bedömningen ingår risker och osäkerheter.

De största ekonomiska utmaningarna finns på ett fåtal skolor. Rektorsområde Tullinge centrala och Rikstens skola har strukturella utmaningar med att anpassa kostnader till 2023 års intäkter. Björkhaga skola har utmaningar med ett minskat elevunderlag i de flesta årskurserna till hösten, men med störst påverkan i förskoleklass. Även Fittjaskolan har utmaningar till följd av minskat elevunderlag till hösten, de har även höga personalkostnader i början av vårterminen. Förvaltningen bedömer att de ekonomiska utmaningarna kan hanteras inom egenregin.

I helårsprognosen tas hänsyn till det åtgärdsarbete som genomförs på skolorna. Samtliga skolor har i budgetarbetet tagit fram åtgärder för att nå en ekonomi i balans. Dessa består främst i minskade personalkostnader.

Inom grundskolans myndighetsutövning (extraordinära insatser för elever i behov av särskilt stöd) är det fler externt placerade elever under vårterminen jämfört med förväntat i budget. Preliminärt kommer detta också att gälla för höstterminen. För grundsärskolan är snittkostnaden per placering lägre än budgeterat. Förvaltningen bedömer att eventuella avvikelser därför kan hanteras inom ram.

Åtgärder för en ekonomi i balans

Flertalet skolor har i budgetarbetet tagit fram åtgärder för att nå en ekonomi i balans. Åtgärdsplanerna består främst i minskade personalkostnader. För majoriteten av skolorna är planerna åtgärdade.

Under prognosarbetet har det framkommit att verksamhetsområdet har tre enheter som har helårsprognos med underskott. Planerade åtgärder beräknas i dagsläget inte få full effekt 2023. Åtgärdsplanerna uppgår till 6 miljoner kronor, varav cirka 5 miljoner kronor avser minskade personalkostnader (motsvarande sex årsanställda), resterande del avser minskning av övriga kostnader. Förvaltningen stödjer rektorerna i åtgärds- och omställningsarbetet.

Periodens resultat

Grundskolans verksamhetsområde redovisar ett överskott på cirka 5 miljoner kronor för perioden. Periodens resultat har dock inte kunnat säkerställas fullt ut på grund av införande av ett nytt ekonomisystem. Förvaltningen konstaterar följande avvikelser:

- Skolorna redovisar lägre personalkostnader än budgeterat för perioden, vilket beror på att rekrytering senarelagts. Fittja rektorsområde redovisar underskott till följd av höga vikariekostnader för januari till april.
- Ett underskott redovisas avseende livsmedelsinköp vilket bedöms kunna hämtas igen under sommarlovet.
- Överskott redovisas inom myndighetsutövningen avseende extraordinära insatser för elever i behov av särskilt stöd. Inom myndighetsutövning har något fler elever placerats under vårterminen än planerat men snittkostnaderna per placering är lägre budgeterat.

Helårsprognos verksamhetsområde gymnasieskola

Förvaltningen bedömer att skolorna kommer att ha en ekonomi i balans vid årets slut. Samtliga skolor har idag en ekonomi i balans förutom Tullinge gymnasium som har ett underskott på grund av strukturella utmaningar. Förvaltningen bedömer att de ekonomiska utmaningarna kan hanteras inom verksamhetsområdet.

Förvaltningen har gjort en preliminär prognos för höstens elevvolym. Denna ligger till grund för delårsrapport 1 och för helårsprognosen, men när gymnasievalet är klart i juli kan en säkrare prognos göras i delårsrapport 2.

Åtgärder för en ekonomi i balans

Skolorna har i budgetarbetet tagit fram åtgärder för att få en ekonomi i balans. Åtgärdsplanerna består främst i minskade personalkostnader. Totalt har gymnasieskolorna åtgärdsplaner om 11 miljoner kronor där 7 miljoner kronor avser minskade personalkostnader (motsvarar 10 årsanställda), 3 miljoner kronor avser ökade intäkter till följd av fler elever och resterande del på 1 miljon kronor avser minskning av övriga kostnader.

Periodens resultat

Verksamhetsområdet redovisar ett underskott på cirka 4 miljoner kronor för perioden januari till april. Periodens resultat har dock inte kunnat säkerställas fullt ut på grund av införandet av ett nytt ekonomisystem. Förvaltningen konstaterar följande avvikelser:

- Intäkter från arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden saknas i resultatet.
- Personalkostnaderna är högre än budgeterat, vilket främst avser semesterlöneskulder. Underskott regleras när personalen tar semester.
- Tumba gymnasium har utnyttjat årsbudgeten för kompetensutveckling och resor under vårterminen. Inga kostnader planeras under höstterminen.

3.1.2 Prognosavvikelse

Ingen avvikelse jämfört med prognos per mars. Stora osäkerheter finns i bedömningarna.

3.1.3 Intäkter och kostnadsanalys

Periodens resultat (budgetavvikelse), belopp i tusentals kronor (tkr):

	Ack utfall	Ack budget	Avvik	%	Kommentar
Verksamhetens intäkter					
Taxor och avgifter	35 427	34 186	1 241	4%	påverkas av volym till viss del
Externa bostads- och lokalhyror	557	429	129	30%	-
Försäljning av verksamhet	64 489	64 873	-384	-1%	påverkas av volym o periodisering
Bidrag från staten med flera	87 494	100 016	-12 522	-13%	påverkas av periodisering
Övriga verksamhetsintäkter	2 104	1 992	113	6%	-
Intäkter konto 39	863 480	869 997	-6 517	-1%	påverkas av volym
Summa intäkter	1 053 552	1 071 493	-17 941	-2%	
Verksamhetens kostnader					
Personalkostnader	-674 465	-686 794	12 329	2%	påverkas av volym o periodisering
Varor	-35 336	-39 018	3 682	9%	periodisering
Entreprenad och köp av verksamhet	-271 068	-284 233	13 165	5%	påverkas av volym o periodisering
Externa lokalhyror	-138 905	-135 818	-3 087	-2%	-
Övriga verksamhetskostnader	-44 973	-44 825	-148	0%	-
Kostnader konto 49	-868 633	-877 518	8 885	1%	-
Kapitalkostnader	-8 271	-5 593	-2 679	-48%	påverkas av investeringar
Summa kostnader	-2 041 653	-2 073 799	32 147	2%	
Finansiella poster	-1 746	-1 912	166	9%	påverkas av investeringar
Netto	-989 847	-1 004 219	14 372	1%	

Det ackumulerade resultatet per april uppvisar ett överskott på 14 miljoner kronor.

Intäkterna ligger lägre än förväntat i perioden, 18 miljoner kronor:

- Taxor och avgifter: Avgifter för fritidshem och förskola ligger lika med budget. Överskottet på 1,2 miljoner kronor beror på för lågt budgeterade pedagogiska luncher.
- Bidrag från staten med flera: Underskottet på 12,5 miljoner kronor beror på att statsbidrag inte är utbetalade ännu och därmed inte finns med i utfallet.
- Intäkter konto 39 (Interna intäkter): Underskottet på 6,5 miljoner kronor beror på färre barn och elever i samtliga verksamheter.

Kostnaderna inklusive finansiella poster ligger lägre än förväntat i perioden, 32 miljoner kronor:

- Personalkostnader: Överskottet på 12 miljoner kronor beror på anpassningar på grund av lägre volymer, senarelagda rekryteringar, vakanser samt periodiseringar av semesterlöneskulder.
- Entreprenad och köp av verksamhet: Överskottet på 13 miljoner kronor beror främst på färre utpendlare i samtliga verksamheter. Snittpriset per gymnasieelev är högre än budgeterat.
- Varor och övriga kostnader: Överskottet på 3,5 miljoner kronor förklaras av lägre inköp och lägre kostnader för skolskjuts. Lägre inköp beror främst på periodisering då inköp sker i samband med läsårsstart och väntas senare i höst.
- Externa hyror: Underskottet på 3 miljoner kronor avser driftsäskande för ökade kostnader för nya lokaler. Nämnden begär ramtillskott i särskilt ärende för beslut i kommunfullmäktige i samband med delår 2.
- Kostnader konto 49 (interna kostnader): Överskottet på 8,9 miljoner kronor förklaras främst av lägre barn och elevantal i samtliga verksamheter.
- Kapitalkostnader och finansiella kostnader visar ett underskott på 2,5 miljoner kronor. I periodens utfall ingår kapitalkostnader på cirka 5 miljoner kronor som inte avser utbildningsnämnden. I budgetavvikelsen ingår även en motpost på 1,9 miljoner kronor till budgeterat utnyttjat medel på Fri Frukost Grundskolan.

Periodens utfall jämfört med föregående år, belopp i tusentals kronor (tkr):

	Innevarande år	Föregående år	Föregående år (helår)	Förändr mellan åren	%	Kommentar
Verksamhetens intäkter						
Taxor och avgifter	35 427	38 145	106 143	-2 718	-7%	Påverkas av volym
Externa bostads- och lokalhyror	557	627	1 777	-70	-11%	-
Försäljning av verksamhet	64 489	63 524	191 457	965	2%	påverkas av volym o periodisering
Bidrag från staten med flera	87 494	90 901	252 160	-3 407	-4%	periodisering
Övriga verksamhetsintäkter	2 104	2 788	7 819	-684	-25%	-
Intäkter konto 39	863 480	825 029	2 491 561	38 451	5%	påverkas av volym
Summa intäkter	1 053 552	1 021 015	3 050 918	32 537	3%	
Verksamhetens kostnader						
Personalkostnader	-674 465	-629 407	-1 727 328	-45 059	7%	påverkas av volym o periodisering
Varor	-35 336	-30 704	-150 713	-4 633	15%	periodisering
Entreprenad och köp av verksamhet	-271 068	-270 768	-825 369	-300	0%	påverkas av volym o periodisering
Externa lokalhyror	-138 905	-129 549	-389 602	-9 356	7%	-
Bidrag och transfereringar	0	0	-15	0	-	-
Övriga verksamhetskostnader	-44 973	-51 643	-180 973	6 671	-13%	periodisering
Kostnader konto 49	-868 633	-825 717	-2 490 631	-42 916	5%	påverkas av volym
Kapitalkostnader	-8 271	-4 997	-16 611	-3 274	66%	påverkas av investeringar
Summa kostnader	-2 041 652	-1 942 786	-5 781 242	-98 867	5%	
Finansiella poster	-1 746	-510	-1 524	-1 236	242%	påverkas av investeringar
Netto	-989 846	-922 281	-2 731 848	-67 565	7%	

Nettoförändringen mellan åren är cirka 68 miljoner kronor högre jämfört med 2022 samma period.

Intäktssidan har ökat med 3 % främst till följd av nedanstående;

- Taxor och avgifter: 2,7 miljoner kronor lägre intäkter i år. Beror på lägre intäkter för avgifter för fritidshem och förskola.
- Försäljning av verksamhet: 1 miljon kronor högre intäkter i år. Beror på att studiehandledningen inte blev fakturerad föregående år då Skolmiljarden användes i stället.
- Bidrag från staten med flera: 3,4 miljoner kronor lägre intäkter i år. Beror på att utbetalning av fler statsbidrag har skett tidigare i år än föregående år. Däremot så fick förvaltningen kompensation för sjuklöner covid föregående år som gör att intäkten är lägre på totalen i år.
- Intäkter konto 39 (interna intäkter): 38,5 miljoner kronor högre intäkter i år som beror på uppräknad barn/elevpeng.

Kostnaderna inklusive finansiella poster har ökat med 5,2 % främst till följd av nedanstående:

- Personalkostnader: 45 miljoner kronor högre kostnader i år. Beror främst på löneöversyn samt ökat PO. (39,75% föregående år och 44,53% i år).
- Varor och övriga kostnader: 2 miljoner kronor lägre kostnader i år. Varierar mellan åren och i år är inköp av varor högre, men inköp av övriga kostnader är lägre än föregående år.
- Köp av verksamhet: påverkas av volymförändringar mellan åren och ligger lika jämfört med föregående år.
- Externa lokalhyror: 9,4 miljoner kronor högre kostnader i år. Påverkas av årlig uppräknings, 4,1% 2023, samt upprustning av lokaler.
- Kostnader konto 49 (interna kostnader) :43 miljoner kronor ökade kostnader. Beror på uppräknad barn/elevpeng.
- Kapitalkostnader och Finansiella poster: 4,5 miljoner kronor ökade kostnader. I årets utfall ingår kapitalkostnader på cirka 5 miljoner kronor som inte avser utbildningsnämnden.

3.1.4 Åtgärder med anledning av budgetavvikelse

Förskolor och skolor har tagit fram åtgärder för att nå en ekonomi i balans i samband med budgetarbetet. Dessa består främst av anpassning av organisationen med minskade personalkostnader som följd. Arbete pågår för att stödja rektorer i åtgärds- och omställningsarbetet.

Förvaltningen bedömer att de ekonomiska utmaningarna för verksamhetsområde förskola, grundskola respektive gymnasieskola har ökat under året. Störst påverkan har den lägre befolkningsutvecklingen som med hög sannolikhet innebär att flertalet förskolor och skolor i egenregi måste sätta in nya åtgärdsplaner med anpassning av verksamheten för att nå en ekonomi i balans vid årets slut.

I helårsprognosen per april förväntas att åtgärderna får full effekt och att enheterna i egenregi har en ekonomi i balans vid årets slut. Det är ett fåtal enheter inom verksamhetsområdena som har större ekonomiska utmaningar.

Förvaltningen bedömer att den lägre befolkningsutvecklingen även påverkar investeringsplaner avseende ny- och ombyggnationer.

3.2 Investeringssuppföljning

	Utfall period 2023	Budget 2023	Prognos 2023
Fleråriga projekt (6-projekt)	-3,6	-13,3	-12,0
Årliga projekt (3-projekt)	-1,1	-7,5	-7,5
Totalt	-4,7	-20,8	-19,5

Investeringar, fleråriga och ettåriga projekt

Nämnden har för 2023 en investeringsbudget på 21 miljoner kronor som omfattar fleråriga och ettåriga investeringsprojekt. Förvaltningen bedömer att ett överskott på totalt 1,3 miljoner kronor kommer att redovisas vid årets slut.

Investeringsbudget för fleråriga investeringsprojekt uppgår till 13 miljoner kronor för inventarieinköp. Dessa inköp är tidsmässigt beroende av färdigställande av förskolor och skolor. Till följd av förskjutningar i byggtidplaner redovisas överskott på 1,3 miljoner kronor. Huvudsaklig anledning till förskjutning är att:

- Byggprojekten för förskolorna Posthagen och Anemonen är framflyttade på grund av ny prislista i Sveriges kommuners och regioners (SKR) ramupphandling, vilket krävde nytt nämndbeslut i teknik- och fastighetsnämnden.
- Förskolan Ametisten är framflyttad ett halvår på grund av byte av leverantör. Även den beställs utifrån SKR:s ramupphandling.
- Förseningar i byggprojektet för Björkhaga skola påverkar årets budget.

Investeringsbudget för ettåriga investeringsprojekt uppgår till 7,5 miljoner kronor. Förvaltningens bedömning är att medel kommer att användas trots det låga utfallet ackumulerat per april.

Tyngdpunkten av investeringar sker normalt under andra halvåret och förvaltningens bedömning är att alla medel kommer att användas.

4 Volymer och nyckeltal 2023

Förvaltningen följer månatligen antalet inskrivna barn och elever i samtliga skolformer. Kommunens befolkningsprognos är grunden för volymerna i budgeten. Förvaltningen konstaterar att volymavvikelse finns inom samtliga skolformer.

Volymutveckling i respektive skolform

Antal barn/elever folkbokförda i Botkyrka						
	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Avvikelse Bu/Utf 2023
Förskola	5 382	5 165	5 070	5 050	4 992	-58
Fritidshem	4 355	4 309	4 393	4 356	4 339	-17
Förskoleklass	1 280	1 259	1 220	1 241	1 249	8
Grundskola	11 229	11 341	11 538	11 771	11 707	-65
Grundsärskola	212	221	235	221	222	1
Gymnasieskola	3 612	3 687	3 681	3 755	3 745	-10
Gymnasiesärskola	107	110	113	109	109	0
Summa	26 178	26 093	26 248	26 501	26 361	-140

Volym i respektive skolform och regiform 2023

Avser elever i egenregi, i fristående förskolor och skolor samt i annan kommun. I tabellen redovisas även inpendlande elever från annan kommun.

Volymer	Folkbokförda barn/elever (Budgetfinansiering)				Barn/elever - asyl mm (Finansiering statsbidrag)				Inpendlare Egen regi	Totalt Egen-regi
	Egen-regi	Frist.	Annan kom.	Totalt	Egen-regi	Frist.	Annan kom.	Totalt		
Förskola	4 161	798	34	4 992	15	6	0	21	43	4 219
Fritidshem	3 499	777	63	4 339	34	2	0	36	53	3 586
Förskoleklass	1 013	223	13	1 249	12	0	1	13	20	1 045
Grundskola	8 590	2 840	278	11 707	127	10	3	139	284	9 000
Grundsärskola	212	6	4	222	3	0	0	3	3	218
Gymnasieskola	1 300	1 363	1 083	3 745	55	3	5	63	1347	2 701
Gymnasiesärskola	60	21	28	109	0	0	0	0	12	72
Summa	18 833	6 027	1 501	26 361	246	20	8	274	1761	20 840

Utveckling val av regiform

		Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Prognos 2023
Förskola	Kommunala enheter	85%	84%	83%	83%
	Fristående enheter	14%	16%	16%	16%
	Annan kommun	1%	1%	1%	1%
Fritidshem	Kommunala enheter	84%	81%	80%	81%
	Fristående enheter	15%	18%	18%	18%
	Annan kommun	1%	2%	2%	1%
Förskoleklass	Kommunala enheter	83%	81%	81%	81%
	Fristående enheter	16%	18%	18%	18%
	Annan kommun	1%	1%	1%	1%
Grundskola	Kommunala enheter	75%	74%	74%	74%
	Fristående enheter	22%	23%	24%	24%
	Annan kommun	3%	3%	2%	2%
Grundsärskola	Kommunala enheter	90%	90%	96%	95%
	Fristående enheter	9%	10%	3%	3%
	Annan kommun	1%	0%	1%	2%
Gymnasieskola	Kommunala enheter	39%	37%	36%	35%
	Fristående enheter	32%	34%	35%	36%
	Annan kommun	29%	29%	29%	29%
Gymnasiesärskola	Kommunala enheter	58%	53%	54%	55%
	Fristående enheter	25%	25%	23%	20%
	Annan kommun	17%	22%	24%	25%
Summa	Kommunala enheter	74%	72%	72%	71%
	Fristående enheter	20%	22%	22%	23%
	Annan kommun	6%	6%	6%	6%

Bilaga 1 Fleråriga investeringsprojekt 2023 Utbildningsnämnden

Tabell: Fleråriga investeringsprojekt. Belopp i tusentals kronor (tkr)

Projekt	Total budget	Total prognos	Totalt utfall	Avv tot bud-utfall	Budget 2023	Årets prognos	Utfall 2023	Avv Budget - prognos
50042 (6093) Fsk Posthagen, inventarier (Myran)	-3 060	-3 060	0	3 060	-3 060	-3 060	0	0
50046 (6097) Björkhaga skola, inventar	-9 241	-9 241	-161	9 080	-1 340	0	0	1 340
50066 (6128) Fsk Ametisten, inventarier	-3 060	-3 060	0	3 060	-2 060	0	0	2 060
50068 (6131) Fsk Anemonen, inventarier	-3 060	-3 060	0	3 060	-3 060	-3 060	0	0
50167 (6330) Förskola Ensta 1:65 ers Trollet inventarier	-2 295	-2 295	0	2 295	-2 295	-2 295	0	0
50196 (6419) Banslättskolans paviljonger inventarier	-2 000	-2 000	-753	1 247	-500	-1 252	-1 252	-752
50197 (6453) Fsk Vega, inventarier	-3 060	-3 060	-687	2 373	-1 000	-2 377	-2 377	-1 377
Summa	-25 776	-25 776	-1 601	24 175	-13 315	-12 044	-3 629	1 271

Redovisning av fleråriga investeringsprojekt i samband med delårsrapport 1 2023:

50042 Förskolan Posthagen, inventarier.

Ny förskola ska ersätta förskolan Myran. Denna planerades att tas i bruk hösten 2022, men den har flyttats fram ett år till årsskiftet 2023/2024 på grund av ny prislista i SKRs ramupphandling. Investeringen kommer att göras under fjärde kvartalet 2023.

50046 Björkhagaskola, inventarier.

Björkhagaskolan planeras att stå klar hösten 2024 efter förseningar i byggprocessen. Förseningarna innebära att inga medel kommer att användas 2023.

50066 Förskolan Ametisten, inventarier.

Ny förskola skulle stå klar för verksamhetsstart hösten 2024. På grund av byte av leverantör medgavs en förskjutning av färdigställandet till årsskiftet 2024/2025. Inga medel kommer att användas under 2023.

50068 Förskolan Anemonen, inventarier.

Ny förskola planerades att tas i bruk hösten 2023, men den har flyttats fram ett halvår till årsskiftet 2023/2024 på grund av ny prislista i SKRs ramupphandling. Investeringen kommer att göras under fjärde kvartalet 2023.

50197 Förskolan Ensta (Vinterskogen), inventarier.

Ny förskola ska byggas med ursprungsplan att tas i bruk hösten 2022. Till följd av förseningar har denna flyttats fram ett år till höstterminen 2023. Investeringen är klar 2023.

50196 Banslättskolans paviljonger, inventarier.

Paviljongerna färdigställdes vid årsskiftet 2022/2023.

Merparten av inventarierna beställdes 2022, men på grund av försenade leveranser skedde faktureringen av dem 2023. Det gör att vi överstiger budget för 2023, men håller oss inom den beslutade totalbudgeten för projektet. Investeringen är klar.

50197 Förskolan Vega inventarier.

Ny förskola öppnades i januari 2023. Merparten av inventarierna beställdes 2022, men på grund av försenade leveranser skedde faktureringen av dem 2023. Det gör att budget 2023 överskrids, men den beslutade totalbudgeten för projektet hålls. Investeringen är klar.

Bilaga 2 Årliga investeringsprojekt 2023 Utbildningsnämnden

Tabell: Årliga investeringsprojekt. Belopp i tusentals kronor (tkr)

Projekt	Budget 2023	Prognos 2023	Utfall 2023	Avv Budget -prognos
40057 Inventarier	-2 250	-2 250	-393	0
40058 Lokalanpassning	-1 500	-1 500	-201	0
40059 Arbetsmiljö	-1 500	-1 500	0	0
40060 (3441) Inventarier Tumba gymnasium	-1 098	-1 098	-512	0
40061 (3442) Inventarier St. Botvids gymnasium	-370	-370	0	0
40061 (3442) Inventarier St. Botvids gymnasium - AGY	-59	-59	0	0
40062 (3443) Inventarier Tullinge gymnasium	-586	-586	0	0
40063 (3444) Anpassning allmänt gymnasiet	0	0	0	0
40064 (3445) Inventarier Skyttbrinks gymnasium	-137	-137	0	0
Totalt	-7 500	-7 500	-1 106	0

Utfallet av investeringar vid utgången av april månad är lågt. Normalt är utfallet avseende förbrukning av investeringsmedel lågt det första halvåret. Det finns planerad användning av medel resten av året varför Utbildningsförvaltningen bedömer att alla investeringsmedel kommer att förbrukas under året.

Redovisning av årliga investeringsprojekt i samband med delårsrapport 1 2023:

40057 Inventarier

Medel avsätts vid ombyggnationer för inventarieinköp till exempel för verksamhet som bedrivs i tillfälliga lokaler.

40058 Lokalanpassningar

Lokalanpassningsmedel används för att lösa akuta behov av förskole- och skolplatser samt att anpassa lokalerna utifrån förändrade verksamhetsbehov.

40059 Arbetsmiljöåtgärder

Medel fördelas till verksamheterna efter regelbundna verksamhetsbesök. Reserver finns för akuta åtgärder samt förelägganden från Arbetsmiljöverket och andra myndigheter. Medel avsätts bland annat till ergonomiska hjälpmedel, solskydd och bullerdämpande åtgärder i form av ljudabsorbenter.

Projekt 40060 – 40064

Dessa investeringsmedel avser medel för inventarier och lokalanpassningar på gymnasieskolorna.

**DET HÄR ÄR
BOTKYRKA**

Uppföljning av läroplansområden

Tema värden (2023)

Utbildningsförvaltningen

1. Bakgrund

1.1. Uppföljningsprocessen

Alla förskole- och skolenheter har en plan för sitt systematiska kvalitetsarbete. Denna dokumenteras i ett årshjul. Uppföljningen av måloppfyllelse sker kontinuerligt vid tre tillfällen under året då utfallet i olika delar (teman) följs upp. Läroplanernas övergripande mål och riktlinjer inom respektive tema samt verksamhetsområdets och enhetens egna mål följs upp och områden för fördjupad analys identifieras. Uppföljningarna sammanställs och dokumenteras i enhetens kvalitetsrapport.

Denna rapport är huvudmannens sammanfattning av verksamhetsområdenas uppföljning av läroplansområden under temat Värden. Verksamhetsområdenas uppföljningar bygger i sin tur på enheternas dokumenterade uppföljningar. Rapporten delges utbildningsnämnden i samband med delårsrapport 1 vid sammanträde den 30 maj 2023.

1.1. Läroplansområden inom temat

Inom temat Värden återfinns tre läroplansmål från de olika skolformerna. Målformuleringarna inom detta kluster är relativt snarlika och skillnaden består framför allt i en progression som kan relateras till stigande ålder hos barnet eller eleven.

1.1.1. Normer och värden

Förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att efterhand omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang (Lpfö 18).

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang (Lgr 22, Lgrsär 22).

Enligt skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling (Gy 11, Gysär 13).

1.1.2. Barns delaktighet och inflytande

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de alltefter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan. Barn har rätt till delaktighet och inflytande. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för ska ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av utbildningen (Lpfö 18).

1.1.3. Elevens ansvar och inflytande

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. Elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen (Lgr 22, Lgrsär 22).

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen (Gy 11, Gysär 13).

2. Huvudmannens sammanfattning

2.1. Normer och värden

Botkyrkas förskolor och skolor arbetar enligt skolformernas läroplaner för att ge förutsättningar för barn och elever att förstå demokratiska arbetssätt, värderingar och mänskliga rättigheter. I förskolan syns det bland annat i arbetet med pedagogiska relationer och i skolan genom elevers delaktighet i det elevdemokratiska arbetet.

Ett förvaltningsövergripande utvecklingsarbete har pågått sedan 2021 i syfte att öka kunskap och stärka rutiner i arbetet mot kränkande behandling på kommunens förskolor och skolor. I både förskolan och grundskolan sker en påtagligt positiv utveckling. I förskolan har arbetet mot kränkande behandling fått en mer framträdande plats i värdegrundsarbetet. Det finns ett behov av att involvera nätkränkningar som en obligatorisk del i det förebyggande och främjande arbetet i grundskolan och gymnasieskolan.

Elevernas upplevelse av trygghet i gymnasieskolorna är hög och kan bland annat bero på det förebyggande och främjande värdegrundsarbetet. Exempelvis arbetar gymnasieskolorna med insatser som hälsodagar på temat samtycke och relationer, sexualundervisning på lätt svenska i språkintruktionsklasserna samt klassbarometern (ett verktyg för att mäta psykosocial miljö på gruppnivå).

Samtliga skolformer lyfter betydelsen av att barn och elever känner trygghet i verksamheten och arbetar aktivt med våldsförebyggande arbete, bland annat i samverkan med socialförvaltningen. I samtliga skolformer framhävs betydelsen av goda pedagogiska relationer som en viktig del i värdegrundsarbetet.

Elevernas upplevda studiero i klassrummet har minskat något sedan 2020. Skolor som lyckas väl framhåller vikten av gemensamma lektionsstrukturer som centrala för att skapa en trygg miljö med god studiero. För grundskolornas del upplevs trygghetskameror som positiva i skolmiljön då de förebygger kränkningar och våld, samtidigt som de minskar kostnader för skadegörelse.

2.2. Delaktighet och inflytande

I Botkyrkas förskolor upplevs barns möjlighet till delaktighet som god. Detta framträder i den lärmiljömatris förskoleenheterna använder där det undersöks om miljön gynnar delaktighet och demokrati. För att ringa in hur verklig delaktighet kommer till uttryck utvecklas användandet av olika analysmodeller, som till exempel Harts delaktighetsstege. Utvecklingsarbetet fortsätter för att förbättra analyserna med hjälp av modellerna.

Grundskolornas formella elevdemokrati fungerar väl och drivs genom bland annat klassråd, elevråd och fritidsråd. Däremot upplever eleverna att de inte får möjlighet till delaktighet och inflytande i tillräckligt stor utsträckning, enligt svar i elevenkäten. En återkommande reflektion från skolorna är att eleverna har svårt att förstå de begrepp om inflytande som används i enkäterna. Det understryker vikten av skolornas arbete med att återkoppla och undersöka enkätresultaten tillsammans med eleverna.

Elevernas delaktighet och inflytande i gymnasieskolan har uppmärksammats de senaste åren mot bakgrund av återkommande låga utfall i elevenkäterna. Bedömningen är att det delvis saknas samsyn kring begreppen delaktighet och inflytande, snarare än att det handlar om faktiska brister i verksamheten.

3. Verksamhetsområdenas uppföljningar

3.1. Förskola

3.1.1. Normer och värden

Sedan 2020 har verksamhetsområde förskola arbetat med de nationellt jämförbara indikatorer som togs fram av SKR (Sveriges kommuner och regioner). Dessa indikatorer är tre till antalet och utgår från strukturella förutsättningar som möjliggör att pedagogiska relationer kan hålla hög kvalitet. Pedagogiska relationer handlar i grunden om att förstå och att göra sig förstådd, både emotionellt, socialt och kognitivt. Dessa relationer har genom forskning visat sig vara betydelsefulla för barnets fortsatta utbildning, främst för att det bidrar till att barnet därigenom ges känslan av duglighet och av att vara en individ som har verktyg till att lära sig (Persson, 2021).

Verksamhetsområde förskola har under flera år genomfört kompetensutvecklande insatser för att öka medvetenheten om de pedagogiska relationernas betydelse och idag sker ett pågående utvecklingsarbete i samtliga förskoleenheter. 95 procent av förskolornas personal uttrycker att de arbetar aktivt med att utveckla pedagogiska kvaliteter av god kvalitet. Det är ett högt resultat, men en sänkning av två procentenheter sen förra året. Ökad kunskap om begreppet kan hos personalen innebära en mer kritisk hållning till om det verkligen efterlevs på riktigt. Pedagogiska relationer bidrar till barns upplevelse av trygghet i förskola. 90 procent av förskolans personal uppger att barnen erbjuds en lugn och trygg tillvaro i förskolan, vilket är en sänkning med fyra procentenheter sedan 2022. I kvalitetsuppföljningen med ledningsteam framkom att teoretisk kunskap om begreppet pedagogiska relationer inte alltid stämmer överens med genomförandet i praktiken. En utmaning för många ledningsteam ligger i att stötta samtliga medarbetare i att omvandla begreppet till en konkret och praktisk tillämpning av pedagogiska relationer.

De pedagogiska relationerna gynnas av mindre sammanhang där personalen ges möjlighet att möta och förstå varje barn socialt, emotionellt och kognitivt. Det bedöms inte vara barngruppens storlek som har störst betydelse i detta avseende, utan det handlar främst om personalens förmåga och möjligheter till att dela upp barnen i mindre sammanhang under större del av dagen. I kvalitetsuppföljning med ledningsteam framkom att man arbetar på detta sätt, och på samtliga förskolor får barnen kontinuerligt möjlighet att vara uppdelade i mindre sammanhang under merparten av dagen. Flera ledningsteam uttryckte en utmaning i att efterleva det även utomhus, något som även resultatet i lärmiljömatrisen bekräftar. På aggregerad nivå bedömdes lärmiljöerna utomhus gynna uppdelning i mindre grupper något lägre än i lärmiljöerna inomhus, där värdet på aggregerad nivå blev 21,7 på en skala från 7 till 28 (medelvärde 3,1 per lärmiljö). Medan det värdet för lärmiljöerna inomhus istället bedömdes gynna uppdelning i mindre grupper till hög del, där värdet på aggregerad nivå blev 26,4 på en skala från 8 till 32 (medelvärde 3,3 per lärmiljö). Sammanfattningsvis kan konstateras att barn i Botkyrkas förskolor har goda möjligheter till att vara i såväl mindre som meningsfulla sammanhang inomhus, men där det finns utrymme för utveckling av lärmiljöerna utomhus för att barnens dag på förskola ska vara kvalitativ i sin helhet.

Ytterligare en parameter med betydelse för att pedagogiska relationer ska kunna hålla hög kvalitet är personalens kompetens och utbildningsnivå (Vetenskapsrådet, 2015). Personalens utbildningsnivå, mäts nationellt genom andelen legitimerade förskollärare. I Botkyrka ska minst 30 procent av personalen i förskolan vara utbildade förskollärare med förskollärarlegitimation. 2023 nås inte målet helt på aggregerad nivå, utan landar på 29 procent. Det innebär en sänkning med en procentenhet sen förra året. Skillnader mellan förskolor och mellan förskoleenheter kvarstår, vilket kan ha betydelse för utbildningens likvärdighet.

En faktor i strukturkvaliteten som är värd att nämna i arbetet med att skapa pedagogiska relationer mellan personal och barn är barnens närvaro i förskolan. En förutsättning för att barnen ska känna sig delaktiga i undervisningen är att de är fysiskt på plats. Ledningsteam för statistik över barns närvaro och de påvisar en hel del systematisk frånvaro, både av långsiktig och kortsiktig karaktär. Vikten av kontinuitet kring barns närvaro i förskolan behöver undersökas ytterligare och denna statistik kan bli en potentiell mätbar indikator att börja följa framöver.

Det sker ett aktivt arbete i verksamhetsområde förskola för ett ökat medvetandegörande i kränkingsarbetet, En indikator som följer detta arbete är andelen utredda kränkingsärenden. Under 2022 rapporterades det 54 misstänkta kränkningar på förskolorna, jämfört med 33 året innan. Samtliga ärenden har utretts. Ökningen bedöms vara ett resultat av en vidgad förståelse hos både ledningsteam och personal kring vad en kränkning i förskolan är och vikten av att misstanke om kränkning rapporteras. I kvalitetsuppföljningen uppger samtliga ledningsteam att det är ett arbete som är prioriterat samt sker kontinuerligt och systematiskt. I enkäten till pedagogisk personal uppger 85 procent av förskolornas personal uppger att det finns en samsyn kring vad en kränkning är och hur de ska agera när ett barn blir kränkt. 70 procent uppger att det rapporteras in om någon i personalen får kännedom om att ett barn kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, vilket är en ökning med 8 procentenheter sen förra året. 15 procent svarar att de inte vet om det har rapporterats in när personal får kännedom om att ett barn kan ha utsatts för kränkande behandling, vilket är en förbättring från 23 procent året innan. Dessa siffror stämmer överens med

ledningsteamens bedömning av en vidgad förståelse personalen inom detta arbete.

En aspekt som ledningsteamet lyfter i kvalitetsuppföljning och kvalitetsrapport är personalens utmaning att de känner att de anmäler en kollega och där det finns en rädsla för vad det ska leda till. Risken är att ett negativt förhållningssätt och bemötande kan bli en kultur mellan personalen som inte ifrågasätts. Ett sådant resonemang har ett tydligt vuxenperspektiv och det är nödvändigt med ett fortsatt kulturarbete för att all personal ska förstå vikten av barnperspektivet i detta arbete och att de alltid måste stå på barnens sida. De biträdande rektorerna är direkt avgörande med sitt operativa ledarskap i detta utvecklingsarbete.

Det är positivt att så hög andel inrapporterade fall av kränkning har utretts, men det fortsatta låga antalet ärenden signalerar fortfarande en oro för ett troligt mörkertal. 28 procent av förskolans personal upplever att ett barn har utsatts för en kränkning under året som varit, vilket är en ökning med två procentenheter sen förra året. Även den siffran signalerar på ett mörkertal. Antal misstänkta kränkningar som rapporterats mellan barn har ökat under 2022, vilket kan härledas till det medvetandegörande som skett. Både personal och ledningsteam uttrycker dock att det är svårt att veta vart gränsen för kränkning barn emellan går och där ytterligare kompetenshöjande insatser från kvalitetsstöd är inplanerade.

En indikator som följs upp för andra året i rad är andel personal som genomfört utbildningen ”Våldsprevention i förskolan”. I april 2023 var det 272 förskollärare och barnskötare som slutfört utbildningen och erhållit diplom. Hela 662 personal är anmälda och har startat utbildningen och av dessa förväntas ytterligare 246 slutföra utbildningen under våren. Ledningsteamet uttrycker i kvalitetsuppföljningen att strukturen kring utbildningen fungerar och att de anmäler sin personal i den takt det är möjligt.

Prioriterade utvecklingsområden:

- Utveckla arbetet med Plan mot diskriminering och kränkande behandling genom en ny utvecklad mall.
- Utveckla uppföljningen och mätbarheten gällande lärmiljömatrisen samt barns närvaro.

3.1.2. Barns delaktighet och inflytande

Verksamhetsområde förskola har sedan 2020 arbetat med uppföljning av riktlinjer för pedagogiska lärmiljöer i förskolan, med hjälp av lärmiljömatrisen. En indikator från lärmiljömatrisen, som mätt barns möjlighet till delaktighet i olika delar av lärmiljön Till stöd för analys har Harts delaktighetsstege för att utmana förståelsen för vad formell och informell delaktighet kan innebära för förskolebarn. Flera av förskoleenheternas ledningsteam beskriver i kvalitetsuppföljningen att Harts delaktighetsstege används som ett stöd i analysen och att det är ett bra samtalsverktyg i dialogen med arbetslagen Resultatet visar på en liten sänkning från 2022, dock visar sammanställningen på aggregerad nivå att lärmiljöerna både inomhus och utomhus bedöms gynna barns möjlighet till delaktighet.

Det är viktigt att ha en analysmodell som stöd för att få fatt i rätt saker och för att undvika att viktiga begrepp förenklas i analysen. Flera ledningsteam har tidigare år uppgett att de har kunnat se ett mönster av att arbetslag med högre kompetens tenderade att värdera

delaktigheten som lägre. Att den faktiska siffran i ett bedömningsunderlag bör hanteras med ett visst mått av försiktighet, då utfallet kan vara kopplat just till bedömarens kunskap inom området, är något som tidigare visat sig till exempel vid framtagandet av bedömningsverktyget Ecers (se exempelvis; Sheridan, Pramling Samuelsson & Johansson, 2009).

I kvalitetsuppföljningen framkommer utmaningar i själva användandet av lärmiljömatrisen som stöd för uppföljning och analys. Därför bedöms att det finns ett behov av att utveckla uppföljningen av lärmiljömatrisen genom hela styrkedjan. Viktigt är också att siffran i sig endast är en del av resultatet och behöver kompletteras med en kommenterande analys som leder till utveckling av lärmiljöerna.

Prioriterade utvecklingsområden:

- Utveckla uppföljningen och mätbarheten gällande lärmiljömatrisen

3.2. Grundskola, grundsärskola och fritidshem

3.2.1. Normer och värden

Ett förvaltningsövergripande utvecklingsarbete har pågått sedan 2021 i syfte att öka kunskap och stärka rutiner i arbetet mot kränkande behandling i skolan. Resultatet syns genom bland annat ökade anmälningar. I grundskolan är den positiva utvecklingen påtaglig men det finns variationer mellan skolorna. Det syns behov av att involvera nätkränkningar som en obligatorisk del i det förebyggande och främjande arbetet i grundskolan.

Det våldspreventiva arbetet i grundskolan, fritidshemmet och grundsärskolan pågår sedan flera år tillbaka tillsammans med socialförvaltningen genom TÅGET för de yngre eleverna och MVP för de äldre. Andra exempel på modeller som skolorna använder i sitt våldsförebyggande arbete är IBIS, Non Violence, Pax i skolan samt PBS.

Den förvaltningsövergripande mallen för plan mot diskriminering och kränkande behandling som togs fram 2022, ska från och med 2023 tillämpas inom alla skolformer. Syftet är att mall och handledning ska utgöra ett stödverktyg i planarbetet och bidra till likvärdighet.

Alla skolor har ett pågående utvecklingsarbete för att öka kvaliteten i undervisningen

Kvalitet i undervisningen är ett av grundskolans prioriterade utvecklingsområden. I år framgår att elevernas upplevelse av arbetsfokus har sjunkit med tre procentenheter från föregående år och att det totalt minskat fem procentenheter sedan 2020 vilket antyder en trend. Exakt vad försämringen av arbetsfokus beror på är inte klarlagt men verksamhetsområdet kommer följa upp frågan med skolorna på årets kvalitetsdialoger. Detta då arbetsfokus ses som central för undervisningens kvalitet och det försämrade resultatet tas på allvar. Skolor som lyckas väl framhåller vikten av gemensamma lektionsstrukturer för att skapa en trygg miljö med bra arbetsfokus. Rektorsträffarna kommer användas för gemensamt arbete med frågan. Vårt mål är att skolorna ska:

- Utveckla lärarnas ledarskap i klassrummet.

- Ramarna för undervisningen i klassrummet ska vara tydliga och förutsägbara för eleverna och ha tydlig koppling till kursplanernas mål.
- Förmågan att differentiera undervisningen, det vill säga att anpassningen av undervisningen för olika elevers behov i samma klassrum stärks.
- All undervisning ska ha fokus på elevernas språkutveckling.

Utöver verksamhetsområdets satsning för 2022–2025 görs också andra insatser, exempelvis; Läsa Äger. Förvaltningen har också påbörjat en insats under 2023 för att minska skillnaden mellan slutbetygen och resultaten på de nationella proven. Insatsen syftar även till att skolorna genom analyser ska planera undervisningen för att bättre uppfylla Skolverkets mål.

Skolorna bedriver också eget utvecklingsarbete oberoende av verksamhetsområdets plan. Arbetet på skolorna leds av rektorerna själva utifrån de behov som bedöms som störst vilket varierar mellan skolor. Ett exempel är Legi lexi som kartlägger eleverna läsförmåga tidigt under skolgången och ligger till grund för stödinsatser.

Alla skolor har ett systematiskt värdegrundsarbete för att öka elevernas upplevelse av trygghet i utbildningen

Andelen elever som berättar för en vuxen i skolan om någon blir kränkt, samt elevernas och personalens upplevelse av trygghet, har minskat något. Hög trygghet är ett av grundskolans prioriterade mål och för att förbättra resultaten riktas fokus mot flera områden.

Skolornas arbete mot kränkande behandling förtydligas som en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Förvaltningen har skapat en mall för plan mot diskriminering och kränkande behandling som stöd till skolorna i planarbetet. Tryggheten följs upp i elevenkäten och enkäten till pedagogisk personal samt genom avvikelserapportering. Förvaltningen säkerställer att skolornas planer uppdateras utifrån de behov som skolan visat sig ha samt att de uppfyller lagstadgade krav.

Alla skolor anmäler upplevda kränkningar i förvaltningens system DF Respons, vilket gör alla anmälda incidenter synliga för huvudmannen. Skolor med många allvarliga eller upprepade kränkningar som tyder på mobbning uppmärksammas genom detta. Förvaltningen ser också hur skolorna utreder och följer upp det som skett. Skolor som visar brister i arbetet rapporteras varje månad vid avvikelserapportering till utbildningsdirektören. Vid behov kan beslut om särskilda insatser fattas.

Verksamhetsområdet fortsätter organisera kompetensutveckling genom olika antivåldsprogram på skolorna där TÅGET och MVP är de mest förekommande. Ett gemensamt behov av arbete mot nätkränkningar har identifierats som ett utvecklingsområde.

Grundskolan satsar också på det pedagogiska ledarskapet i klassrummet för att skapa en trygg miljö för eleverna. En ökad tydlighet och trygghet i undervisningen leder till ökad trygghet generellt i skolorna.

Alla skolors elevhälsoteam arbetar förebyggande och främjande för att utveckla trygghet och studiero

Elevhälsoteamen på skolorna arbetar förebyggande för att främja elevernas hälsa på olika sätt. Alla skolor genomför EHT-möten där elevhälsan samarbetar med övriga medarbetare på skolan i aktiva insatser för elevernas välmående. Flera skolor nämner Trygg Bas som en viktig del i arbetet. Det går ut på att kartlägga att alla elever har en vuxen på skolan som de känner sig trygga att vända sig till.

Elevhälsan arbetar särskilt med de elever som har behov av specialkompetenser som läkare, sjuksköterska, psykolog, kurator eller specialpedagog kan bidra med. Behovet av riktat stöd är stort på skolorna och tar upp stor del av elevhälsans tid. Det förebyggande och främjande arbetet som ska vara elevhälsans huvudsakliga fokus får ibland stå tillbaka för mer akuta insatser. Verksamhetsområdet är medvetet om utmaningen med detta och det finns hela tiden med som ett utvecklingsområde.

Alla skolor har elevråd/sakråd där elevernas synpunkter tas tillvara

Grundskolornas formella elevdemokrati fungerar väl och drivs genom klassråd, elevråd, matråd och fritidsråd. Deltagandet i elevenkäten är hög vilket gör att det finns bra underlag om elevernas upplevelse av skolan att utgå ifrån i analysarbetet. Där framgår däremot att elevernas upplevelse av medinflytande är låg. Både vad gäller allmänna frågor som är viktiga för dem på 67 procent och om delaktighet i planering av undervisningen på 60 procent. En återkommande reflektion från skolorna är att eleverna har svårt att förstå de begrepp om inflytande som används i enkäterna. Det är inte säkerställt men skulle kunna vara en del av förklaringen. Utifrån resultatet är det viktigt att elevenkäten används som underlag för diskussion med eleverna utifrån deras upplevelse för att få förslag på hur arbetet kan förbättras framöver.

Alla skolor arbetar för att eleverna, utifrån ålder och mognad, är delaktiga i planeringen av undervisningen

Medvetenheten om att elevernas delaktighet kan ha god inverkan på lusten att lära finns på skolorna liksom vikten av goda relationers betydelse för det pedagogiska arbetet. Trots det visar elevenkäten att bara 60 procent av eleverna upplever att de kan påverka arbetet på lektionerna. Flera rektorer reagerar på skolornas låga siffror och ser behov av insatser på området. Verksamhetsområdet ser också att det finns behov av insatser för att stärka eleverna delaktighet i planering av undervisningen. Vi tänker oss att skolor som är framgångsrika på området får vara vägledande i planeringen av det framåtsyftande utvecklingsarbetet.

I grundsärskolan diskuteras elevbemötande och förhållningssätt löpande i vardagen. Ett respektfullt, professionellt och empatiskt förhållningssätt är av stor vikt då eleverna ofta är begränsade i sin muntliga kommunikation. Det är också viktigt med inlevelseförmåga för att försöka förstå hur eleverna kan uppleva olika händelser.

Grundsärskolan ska erbjuda eleverna och medarbetarna en trygg miljö

Grundsärskolorna bedriver kollegialt samarbete för lärarna på sina respektive skolor men utvecklingsarbetet med elevassistenterna är inte lika lätt att organisera. Borgskolans grundsärskola har en pågående utbildningsmodell för elevassistenter med handledning i

grupp. Det finns kontinuerligt behov av kompetensutveckling av elevassistenter på grund av att det krävs hög kompetens för att kunna upprätthålla verksamhetens krav och att assistenterna ofta saknar pedagogisk utbildning.

Förvaltningen planerar utbildningsinsatser för alla medarbetare i grundsärskolan för att öka den generella kompetensen om målgruppen och om förändringar utifrån Lgr 22.

3.2.2. Elevernas ansvar och inflytande (gsär)

I grundsärskolan varierar elevernas förmåga att medverka i planering av undervisning och andra aktiviteter. Vissa har klassråd, elevråd och matråd där eleverna deltar efter förmåga, ibland tillsammans med eleverna i grundskolan. I andra grupper kan inflytandet handla om att eleverna har möjlighet att göra val i olika situationer i dialog med pedagogerna.

Det krävs kreativa lösningar och hög kompetens hos medarbetarna för att skapa möjlighet till elevinflytande i grundsärskolan. Skolorna skapar möjlighet till delaktighet genom exempelvis olika former av bildstöd. Eleverna har individuella planeringar för både skol- och fritidstid. Möjligheten till elevdelaktighet ökar när pedagogerna har arbetat länge med eleven och lärt känna personens behov. Även kollegial information för att förmedla elevens förmåga, hinder och utvecklingspotential är viktigt för att eleverna ska få inflytande i skolvardagen.

Alla skolor arbetar för att eleverna, utifrån sina förutsättningar, är delaktiga i planeringen av undervisningen

Eleverna i grundsärskolan görs delaktiga i den övergripande planeringen av skolämnen på de sätt det är möjligt. Detta kan ske i samråd med eleven och utgår då från elevens behov i situationer då eleverna kan vara med och påverka. För att öka förståelsen för elevens synpunkter och behov sker också i samarbete med elevassistenter och andra undervisande lärare. Metoderna och i vilken grad eleverna blir delaktiga skiljer sig däremot utifrån elevernas olika förutsättningar.

3.3. Gymnasieskola och gymnasiesärskola

3.3.1. Normer och värden

Botkyrkas gymnasieskolor uppfattas av eleverna som trygga. I enkät till årskurs ett, ligger andelen elever som upplever gymnasieskolan som trygg stabilt på 90 procent. I årskurs två sjunker det till 80 procent, utfallet är däremot stabilt över åren. Gymnasieskolornas förebyggande och främjande värdegrundsarbete tros vara en stark faktor bakom detta. Det ger sig till känna genom en rad insatser så som hälsodagarna på S:t Botvids gymnasium med temat Samtycke och relationer, gästseminarier så som sexualundervisning på lätt svenska med RFSU i språkintruktionsklasserna, eller med Antidiskrimineringsbyrån på Skyttbrinks gymnasium, nätkränkingsarbetet med årskurs ett på Tullinge gymnasium, eller Tumba gymnasiums exempel på kartläggande verktyg; klassbarometern för att fånga det psykosociala klimatet på klass- och gruppnivå.

Vad det är som bidrar till en hög trygghet och framförallt vad det är som kanske avviker från

denna ska beskrivas i skolornas planer mot kränkande behandling och diskriminering. Planerna har vid en tidigare genomlysning visat på en del tillkortakommanden i samtliga skolformer, vilket blev incitament för en förvaltningsövergripande mall som verkställs från och med 2023. Två av fyra gymnasieskolor har hittills använt mallen med goda resultat.

Antalet kränkingsanmälningar skiljer sig mellan skolorna. Sedan 2020 har ett arbete pågått med att öka medvetenheten i kollegiet på skolorna, gällande anmälnings- och utredningsskyldighet av kränkande behandling. Det har delvis gett resultat. Underrapportering indikeras emellertid fortfarande. Under 2022 var antalet inrapporterade kränkningar 35 jämför med 24 under 2021. Troligtvis speglar det knappa antalet anmälningar en god gemenskap och värdegrund på skolorna, men elevenkäter och enkäter till pedagogisk personal indikerar ett mörkertal. I elevenkäterna vittnas det om att olika typer av kränkningar sker någon gång i veckan, och i mer enstaka fall varje dag. För att nämna ett exempel från enkät till pedagogisk personal så framgår att på Skyttbrinks gymnasium uppger 67 procent, att fysiska kränkningar sker någon gång i månaden, och på Tullinge gymnasium uppger 21 procent att rasistiska trakasserier sker någon gång i månaden, vilket står i stark kontrast till den mycket låga anmälningsfrekvens som skolorna har.

En återkommande kommentar på samtliga skolor i enkäten till pedagogisk personal, påpekar att svarsalternativet ”någon gång i månaden” emellertid borde vara ”någon gång per termin” då det ses som för stort gap mellan aldrig och någon gång i månaden. Det bör finnas med i åtanke och motverka allt för alarmistiska tolkningar av enkätunderlaget. Sammanfattningsvis pekar resultatet på ett behov att skärpa rutiner och öka medvetenhet på skolorna i strävan mot en stärkt samsyn.

Trygghet och studiero

Andelen elever i årskurs ett som inte är nöjda med skolans arbete mot mobbning varierar med max några procentenheter från år till år. Totalt är det i storleksordningen en skolklass som inte är nöjda. Gruppen tjejer är mer kritiska i frågan. Gruppen annat sticker ut i förhållande till de övriga, men har ett avsevärt lägre antal respondenter.

Precis som föregående år är det färre tjejer än killar i årskurs ett som uppger att de blir respekterade för den de är av övriga elever. I kategorin annat har bara hälften svarat positivt.

Tre av fem mått i indikatorerna nedan saknar data för att elevenkäten för årskurs 2 från Storstockholm är inställd 2023 och genomförs först 2024. Utfallet för 2022 var 53 procent för elevernas upplevelse av arbetsro. Det föranledde en diskussion om begreppen som vi inte vet om den har lett vidare i skolornas kvalitetsuppföljningar. I enkät till pedagogisk personal hamnar måttet för arbetsro betydligt högre. Skillnaderna mellan gymnasieskolorna är påtagliga med som lägst 53 procent till som högst 100 procent.

För årskurs ett finns data på aggregerad nivå, men tre av fyra gymnasieskolor nådde inte upp till 60 procents svarsfrekvens som krävs i förvaltningens enkäter. Detta gör att av skolorna är det bara Tumba gymnasium som kan använda resultaten i sina egna analyser. I vissa fall kan slutsatser dras på programnivå för övriga skolor, där full svarsfrekvens uppnåtts. Det bidrar till en viss riktning i skolornas egna analyser.

Årskurs ett ligger generellt lite högre i positiva utfall, jämfört med årskurs två, vilket är ett återkommande mönster. Att 71 procent av eleverna i årskurs ett anser att det är arbetsro kan alltså inte direkt ställas mot det utfall som brukar synas i årskurs två. Däremot ser vi att utfallet i årskurs ett, tidigare aldrig blivit så högt som i år, vad gäller elevernas upplevelse av att det alltid finns någon på skolan de kan vända sig till med frågor och problem. Då majoriteten av de svarande är elever på Tumba gymnasium ges en del av förklaringen i hur skolan organiserar de personella resurserna för alla elever.

Gymnasiesärskolan

Indikatorer visar delvis på att tryggheten har försämrats. På nationella programmet har det sjunkit i år från 81 procent till 74 procent. På individuella programmet är det fler elever i år som uppger att de är rädda för andra elever. Detta går att förstå utifrån incidenter som skett under året, och är inte på något sätt en trend. Personalen arbetar löpande med att skapa en trygg arbetsmiljö för eleverna.

Det är ett prioriterat område att samtliga elever på gymnasiesärskolan ska känna sig trygga med såväl elever som med personal. För att kunna göra en fördjupad analys av det enkätunderlag som finns från både nationella programmet såväl som individuella programmet, genomförs uppföljande samtal med både elever och personal utifrån de data som kartlagts.

3.3.2. Elevernas ansvar och inflytande

Elevernas delaktighet och inflytande på gymnasiet har uppmärksammats de senaste åren mot bakgrund av återkommande låga utfall i elevenkäterna. 2023 finns endast resultatet från årskurs 1 tillgängligt då enkäten till årskurs 2 från Storstockholm har skjutits upp till nästa läsår. Frågor som rör inflytande i undervisningen i årskurs 1 landar på ett snitt runt 3,25 av 5. För mer övergripande elevdemokratiska frågor är snittet något högre. Bedömningen föregående år var att det delvis saknats samsyn kring begreppen delaktighet och inflytande, snarare än att det handlar om faktiska brister i förutsättningar.

En betydande kanal för elevernas delaktighet och inflytande är de årliga enkäter som genomförs för att ta tillvara elevernas synpunkter. Bara en av fyra gymnasieskolor nådde 2023 upp till 60 procents svarsfrekvens som krävs för förvaltningens enkäter, vilket gör att resultatet endast kan användas på aggregerad nivå. Detta är en utmaning både utifrån elevdelaktighet såväl som för det systematiska kvalitetsarbetet. Gymnasieskolorna behöver framöver göra insatser för att öka motivationen till delaktighet i elevenkäten som för eleverna bygger på frivillighet.

Gymnasiesärskolan

I enkäterna framgår att elevernas upplevelse på nationella programmet har sjunkit från 74 procent till 41 procent, vad gäller att få vara med och påverka sådant som är viktigt för dem på skolan. Eleverna uppger även att deras synpunkter i lägre utsträckning tas tillvara på ett bra sätt.

Elevgruppen på nationella programmet har enligt skolans utsagor förändrats under de senaste två-tre åren. Utmaningen i att möta elever med väldigt olika förutsättningar upplevs ha vuxit sig större. Exempel på detta är att vissa elever behöver lära sig läsa och skriva -

vilket är en elevgrupp som tidigare skulle valt på det individuella programmet. Andra utreds däremot för att de eventuellt inte tillhör målgruppen inom den anpassade gymnasieskolan. Trots utökning av personal upplevs utmaningarna som större än tidigare. En tolkning från skolan är att det har påverkat elevernas upplevelse av att kunna påverka studierna och ges inflytande.

På gymnasiesärskolans nationella program tillämpas formella elevdemokratiska forum som matråd och klassråd, vars frågor sen tas vidare till elevrådet. På det individuella programmet utmanas den traditionella idén om formell delaktighet då elevernas språkliga förutsättningar ställer andra krav. Delaktighet och inflytande formaliseras på andra sätt. Exempelvis genom att aktuella frågor avgränsas till två i taget, då avgränsning är viktigt för förståelse och tydlighet. Ämnen kopplade till skolans värdegrundsarbete och demokratiuppdrag tas upp och avhandlas i små steg.

**DET HÄR ÄR
BOTKYRKA**

Uppföljning av läroplansområden Tema samverkan och ansvar (2023)

Utbildningsförvaltningen

1. Bakgrund

1.1. Uppföljningsprocessen

Alla förskole- och skolenheter har en plan för sitt systematiska kvalitetsarbete. Denna dokumenteras i ett årshjul. Uppföljning av måluppfyllelsen sker kontinuerligt vid tre tillfällen under året då utfallet i olika delar (teman) följs upp. Läroplanernas övergripande mål och riktlinjer inom respektive tema samt verksamhetsområdets och enhetens egna mål följs upp och områden för fördjupad analys identifieras. Uppföljningarna sammanställs och dokumenteras i enhetens kvalitetsrapport.

Denna rapport är huvudmannens sammanfattning av verksamhetsområdenas uppföljning av läroplansområden under temat *Samverkan och ansvar*. Verksamhetsområdenas uppföljningar bygger i sin tur på enheternas dokumenterade uppföljningar. Rapporten delges utbildningsnämnden i samband med delårsrapport 1 vid nämndsammanträde den 30 maj 2023.

1.2. Läroplansområden inom temat

1.2.1. Förskola och hem

Vårdnadshavare har ansvaret för sina barns fostran och utveckling. Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen ska därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmet. Vårdnadshavarna ska ha möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan. Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och vårdnadshavarnas möjligheter till inflytande (Lpfö 18).

1.2.2. Skola och hem

Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande (Lgr 22, Lgrsär 22).

1.2.3. Övergång och samverkan

Förskolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda barnen och deras vårdnadshavare inför övergångar från förskolan till förskoleklassen, skolan och fritidshemmet (Lpfö 18).

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt

perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande. Skolan ska även samverka med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar (Lgr 22, Lgrsär 22).

1.2.4. Skolan och omvärlden

Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt (Lgr 22, Lgrsär 22).

1.2.5. Utbildningsval – arbete och arbetsliv

Gymnasieskolan ska nära samverka med de obligatoriska skolformerna, arbetslivet, universiteten och högskolorna samt med samhället i övrigt. Detta krävs för att eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet och få underlag för val av kurser inom utbildningen och för vidare studier eller yrkesverksamhet. Det är särskilt viktigt att skolan samarbetar med arbetslivet om yrkesutbildningen.

Genom att arbetslivet fortlöpande förändras när det gäller behovet av kompetens och rekrytering av arbetskraft inom olika områden har studie- och yrkesvägledning i vid mening stor betydelse. Universitet och högskolor, arbetsförmedlingar, näringsliv samt arbetsmarknadens parter och branschorganisationer har därför viktiga roller i informationen till skolan och eleverna (Gy 11, Gysär 13).

1.2.6. Rektors ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen (Gy 11, Gysär 13).

2. Huvudmannens sammanfattning

2.1. Övergång och samverkan

2.1.1. Förskola, skola och hem

I såväl förskolor som grundskolor avser läroplansmålen rörande förskola/skola och hem samverkan med vårdnadshavare. Förskolan och skolan samverkar med vårdnadshavare genom enkäter och forum för dialog och samråd. I november 2022 genomfördes den regelbundna enkäten till vårdnadshavare i förskola och i grundskola.

Förskolan arbetar kontinuerligt med att utöka samverkan med vårdnadshavare och förbättra samarbetet mellan förskola och hem. En viktig del av förskolans kontakt med hemmet är det informella mötet vid hämtning och lämning.

Vårdnadshavarenkäten för förskola 2022 hade för låg svarsfrekvens för att kunna användas i verksamhetsområdets analysarbete. Förvaltningen gjorde flera insatser för att öka svarsfrekvensen, men den nådde trots detta inte upp till en godtagbar nivå. Emellertid hade 8 av 12 förskoleenheter en god svarsfrekvens med ett resultat som har kunnat användas i det lokala kvalitetsarbetet.

Grundskolans vårdnadshavarenkät hade liksom förskolans en för låg svarsfrekvens för att slutsatser ska kunna dras utifrån resultatet. Förvaltningen ser över ytterligare åtgärder för att öka svarsfrekvensen.

I grundskolan har fysiska möten med vårdnadshavare ökat sedan pandemins slut. Digitala träffar har varit ett viktigt komplement i arbetet med att stärka samverkan mellan skola och hem.

2.1.2. Övergång och samverkan

Samarbete mellan verksamhetsområdena förskola och grundskola pågår i syfte att ta fram gemensamma riktlinjer gällande övergången mellan skolformerna. Förskolor och grundskolor samverkar kring kartläggningar i förskoleklass (Hitta språket och Hitta matematiken) för att förbättra likvärdigheten i hur förskolorna arbetar med språkutvecklande arbete och matematik. Ett pågående utvecklingsarbete gemensamt i rektorsgruppen har stärkt samverkan på ledningsnivå mellan skolformerna. Organiseringen av grundskolorna till rektorsområden har också bidragit till smidigare övergångar för elever vid studiebyten mellan skolor.

2.1.3. Skolan och omvärlden, utbildningsval – arbete och arbetsliv

Kommunens plan för studie- och yrkesvägledning kommer att utvecklas för att tydliggöra rutiner och riktlinjer. Målet är att öka samsyn och likvärdighet i uppdraget. Forumet för studie- och yrkesvägledare (SYV-nätverket) är viktigt för samverkan vid övergång från grundskola till gymnasieskola. Forumet bidrar till ökad kompetens bland studie- och yrkesvägledare och en ökad förståelse för de olika skolformernas förutsättningar och behov.

Grundskolan har ett fortsatt välfungerande samarbete med bland andra Trivselledare, fotbollsklubbar, Mångkulturellt centrum, Karolinska Institutet, Våldspreventivt centrum, Naturskolan och Stiftelsen läxhjälp. Det är samarbeten som bidrar med uppskattade fysiska aktiviteter, naturupplevelser, fler vuxna i skolan och att fler elever får hjälp med sina studier.

I gymnasieskolorna pågår flera samarbeten med näringsliv och lärosäten. Utvärdering görs gemensamt med skolornas ledningsgrupper i slutet av vårterminen 2023. Enligt skolorna är samarbetena framgångsrika.

2.1.4. Rektors ansvar

Enligt uppföljningen av rektorernas arbetsmiljö inom verksamhetsområde förskola framkommer det att samtliga rektorerna upplever att de har goda förutsättningar för det pedagogiska ledarskapet. Upplevelsen är också att biträdande rektorer inom förskolan har förutsättningar för att arbeta operativt i verksamheterna. Medarbetarundersökning inom verksamhetsområde förskola visar att 83 procent av rektorerna anser att samarbetet fungerar bra på deras arbetsplats, vilket är en ökning med 8 procentenheter sedan 2021. Förskolans kvalitets- och resultatdialoger samt analysdagar har varit ett stöd till rektor i det systematiska kvalitetsarbetet.

Rektorerna i grundskolan uppfattar sin arbetsbelastning som hög och över hälften av rektorerna upplever att de saknar perioder för återhämtning. Det är inte en ny företeelse, utan har tidigare uppmärksammats och insatser pågår för att förbättra rektorernas arbetssituation. Analyserna i kvalitetsrapporterna på enhetsnivå har utvecklats och används i dag mer strategiskt i det systematiska kvalitetsarbetet på skolorna.

Inom verksamhetsområde gymnasieskola har skolornas ledningsgrupper arbetat med att skapa goda förutsättningar för sina medarbetare att stimuleras i sitt arbete och lyckas med sitt uppdrag. Medarbetarundersökningen indikerar att arbetet har fallit ut väl även om vissa utvecklingsområden kvarstår. Bedömningen är att det behövs en ökad delaktighet på alla nivåer för att styrkedjan bättre ska hänga ihop.

3. Verksamhetsområdenas uppföljningar

3.1. Förskola

3.1.1. Förskola och hem

Det har över tid varit en relativt låg andel vårdnadshavare som besvarat vårdnadshavarenkäten. Under 2020 togs beslut om att enbart skicka enkäten till de vårdnadshavare vars barn är två respektive fyra år gamla och under 2021 vidtogs insatser vilket ledde till att vi fick ett resultat som kunde följas upp på verksamhetsområdesnivå.

Inför 2022 års enkätutskick vidtogs vidare insatser för högre svarsfrekvens, vilka utgick från områden som förskolornas rektorer ringat in. Det innebar att tydligare information inför enkätutskicket delgavs rektorer och biträdande rektorer. Åtgärderna innefattade även information till rektorer och biträdande rektorer under pågående svarsperiod, där det framgick hur stor andel vårdnadshavare från respektive förskola som hitintills besvarat enkäten.

När resultaten från vårdnadshavarenkäten 2022 för två- och fyraåringar summerats kan följande analys göras. Det var 54 procent totalt som svarade på verksamhetsområdesnivå. Det är en för låg svarsfrekvens för att säkert kunna säga att resultaten speglar vårdnadshavarnas åsikter om förskolan samt för att kunna göra en analys på

verksamhetsområdesnivå. Om ett enkätresultat ska kunna generaliseras till att gälla hela målgruppen bör man sikta på att få tillbaka 60 procent eller mer. Svarsfrekvenser mellan 50 - 60 procent ska hanteras med försiktighet och vid under 50 procent i svarsfrekvens bör man inte försöka sig på några kvantitativa analyser överhuvudtaget, eftersom resultaten då har för stor statistisk osäkerhet (Moore, 2000). Önskvärt är en svarsfrekvens över 75 procent, vilket endast två förskolor men ingen förskoleenhet når till. Därför måste man vara mycket försiktig i tolkningarna av resultaten i sin analys och i kommunikationen runt dem. Vi har ändå valt att, liksom förra året, presentera resultat för alla förskoleenheter och förskolor som har 50 procent svarande eller mer, för att kunna använda den information som svaren ger. Beslutet att använda endast förskoleenheter med svarsfrekvens över 50 procent resulterar i att 8 av 12 förskoleenheter har ett resultat att analysera. I samband med uppföljning av tema samverkan och ansvar framkommer att rektor och biträdande rektors betydelse för att skapa driv och engagemang för att nå en hög svarsfrekvens kan ha stor betydelse. Det finns anledning att undersöka om det finns andra sätt att följa upp servicekvaliteten inom förskoleenheterna och verksamhetsområdet mer löpande.

Då vårdnadshavarenkäten i år inte kan användas i analysen blir förskolans lärmiljömatris än viktigare i analysarbete på aggregerad- såväl som på enhetsnivå. Lärmiljömatrisen är en viktig del i förskolans utvärdering gällande barnens utveckling och lärande samt förskolans värdegrundsarbete och samverkan med vårdnadshavare.

Ett utvecklingsarbete pågår i förskoleenheterna med att utveckla forum för samråd med vårdnadshavare och att medvetandegöra vårdnadshavare på att samråd kan ske på flera sätt till exempel vid utvecklingssamtal, föräldramöten med mera. Det pågår ett arbete med att föra in begreppet i befintliga mötesstruktur så att det blir ett allmänt och vedertaget begrepp inom verksamhetsområdet och för vårdnadshavarna.

Under både innevarande samt föregående år har förskoleenheter systematiskt kartlagt karaktären på den dagliga, informella kontakten med vårdnadshavarna. Detta har skett med olika kartläggningsverktyg eller kontaktbarometer. På vissa förskolor har det bidragit till synliggöra exempelvis vilka vårdnadshavare som får mycket respektive lite tid vid de dagliga samtalen samt att samtalen i hög utsträckning handlar om omsorgsrelaterade frågor. Resultaten av denna kartläggning leder till att kontakten med vårdnadshavare kan utvecklas och fördjupas med barnets bästa i centrum.

Antalet klagomål från vårdnadshavare som når utbildningsförvaltningen kan säga något om hur det nära samarbetet med vårdnadshavare fungerar på förskolorna. Antalet klagomål har följts upp på förvaltningsnivå vid två tidigare tillfällen. Det är svårt att uttala sig om någon trend vid så begränsad uppföljningshistorik. Antalet klagomål som når förvaltningen är fortsatt mycket lågt, vilket indikerar att nära, förtroendefullt samarbete med vårdnadshavare till hög del förekommer på förskolorna.

Prioriterade utvecklingsområden:

- Utveckla metoder som gör det möjligt att på ett likvärdigt sätt följa upp den dagliga, informella kontakten med vårdnadshavare.

- Utveckla och bredda möjligheterna för samråd med vårdnadshavarna där det analoga och digitala på ett konstruktivt och ändamålsenligt sätt samspekar.

3.1.2. Övergång och samverkan

År 2021 uppgav 40 procent av rektorerna att de inte hade förutsättningar att arbeta på ett tillfredställande sätt med övergångar till andra skolformer. Under 2022 var motsvarande siffra drygt 60 procent. 2023 visar på en förändring då istället samtliga rektorer svarar positivt på dessa frågor. Detta goda resultat kan ses som en effekt av tillsammansarbetet som har startas mellan grundskolans och förskolans rektorer med både gemensamma träffar övergripande i kommunen och i stadsdelarna. Tillsammansarbetet drivs av rektorerna, men leds av verksamhetscheferna och utbildningsdirektör. Det kan konstateras att övergångar mellan skolformerna är ett fortsatt utvecklingsarbete, men att det har byggts en god grund för samverkan kring detta på ledningsnivå vilket börjat ge goda avtryck i övergång och samverkan mellan skolformer.

När det gäller arbetet med förskolans interna övergångar visar forskning (Ackesjö, 2014) att barn genomgår många övergångar redan under sin tid i förskolan och att barnen ser det som bekymmersamt att de vid dessa tillfällen behöver anpassa sig till nya sociala sammanhang och hitta vänner i de nya gruppkonstellationerna. De interna övergångarna har under 2022 stått i fokus för utvecklingsarbete och analys. De har präglats av normativa inslag där det finns en rutin och en organisation kring övergångar, men där dessa inte varit föremål för granskning. De pedagogiska ställningstaganden som interna övergångar utgår ifrån var tidigare otydliga, men nu har förskoleenheterna en starkare grund och helhetstänk kring barnets förskoletid och interna övergångar med utgångspunkt i pedagogiska relationer och kontinuitet. På de förskoleenheter där arbetet med övergångsprocesserna prioriterats har det visat sig en förbättrad kommunikation med vårdnadshavare, till exempel när ett övergångsbeslut ifrågasatts. Inom verksamhetsområde förskola behöver således resonemang kring de interna övergångarna fortgå.

Prioriterade utvecklingsområden:

- Fortsätta att belysa de interna övergångar som sker inom förskolan.

3.1.3. Rektorns ansvar

Under de senaste åren har det systematiska kvalitetsarbetet delvis fått en annan struktur, vilket konkret inneburit att uppföljning numera sker löpande över året. Ytterligare insatser som tillkommit är resultatdialoger som komplement till kvalitetsdialogerna. Analysdagen som genomfördes för första gången i juni 2022 hade som syfte att följa upp de resultat och åtaganden som togs av rektorerna under resultatdialogen i februari samma år. Detta har bidragit till att det sker arbete i flera forum för att stödja rektorerna i det systematiska kvalitetsarbetet och även bidragit till att arbetsmiljö, ekonomi samt kvalitet vävs samman på ett tydligare sätt under årets arbete.

De indikatorer som analysen under detta målområde utgår från kan i hög grad kopplas till checklistan för rektorer. Genom checklistan framgår att 12 av 12 rektorer ger uttryck för att

barnskötare, förskollärare samt vårdnadshavare ges möjlighet att delta i kvalitetsarbetet. Samtliga rektorer menar också att förskollärare har förutsättningar att ansvara för undervisningen.

När det gäller förutsättningarna för pedagogiskt ledarskap genom styrkedjan så finns det två frågor om det i checklistan. Samtliga rektorer menar att det finns förutsättningar för biträdande rektorer att vara operativa pedagogiska ledare och 12 av 12 rektorer menar att de själva har förutsättningar att hantera uppdraget som pedagogiska ledare.

Sammantaget kan konstateras att checklistan indikerar goda förutsättningar för barns utbildning och undervisning eftersom förskollärare har möjlighet att ansvara för undervisningen, biträdande rektorer har möjlighet att vara operativ pedagogisk ledare och rektorer har möjlighet att vara den pedagogiska ledare som skollagen föreskriver. Parallellt med detta goda indikatorutfall ger rektorerna fortsatt uttryck för att det är svårt, och till viss del problematiskt, att besvara checklistans komplexa frågeställningar genom givna svarsalternativ (ja eller nej). Det blir därför viktigt att väva in andra indikatorer, exempelvis enkäten till pedagogisk personal, i analysen samt följa upp resultatet i dialog där en mer nyanserad bild av framgångsfaktorer och utmaningar i det pedagogiska ledarskapet kan fångas upp. Det kan framöver även bli aktuellt att anpassa checklistans svarsalternativ så att de bättre återspeglar komplexiteten.

En indikator som kompletterar checklistan är medarbetarenkäten, där 83 procent av rektorerna ger uttryck för att det är ett bra samarbete på deras arbetsplats mot föregående års resultat som var 75 procent. Möjligen visar denna siffra att styrkedjan kan bli än tydligare, även om det är svårt att definiera exakt vad svaret i enkäten återspeglar. Då medarbetarenkäten besvaras anonymt är checklistan ett verktyg där svaren kan härledas till respektive rektor vilket möjligen har viss betydelse för utfallet. Att dokumentation i förskola kan användas för marknadsföring eller för att ge verksamheten god publicitet är känt (se t ex Löfdahl & Pérez Prieto, 2009), men om indikatorerna inte återspeglar ett faktiskt läge blir de oanvändbara i den vidare planeringen. Vad nyansskillnaderna i utfallen av checklistan respektive medarbetarenkäten står för blir därför angeläget att vidare undersöka.

En insats som initierats förra året och fallit väl ut är att rektorerna getts kontinuerliga möjligheter att diskutera pedagogiska frågor i mindre grupper. Denna insats har hittills innefattat diskussioner på rektorsmöten och vid de återkommande skolledarkonferenserna. Inför 2023 fångades rektorernas behov och önskemål upp och ligger som grund för arbetet med ledarskap och motivation.

Prioriterade utvecklingsområden:

- Utveckla svarsalternativen i checklistan till rektorer.
- Utveckla indikatorer som fångar upp biträdande rektorers perspektiv.

3.2. Grundskola, grundsärskola och fritidshem

3.2.1. Skola och hem

Grundskolorna arbetar med kontakt mellan skola och hem på olika sätt beroende på vilka behov och möjligheter som finns i området. En del skolor har lyft värdet av de digitala möjligheter som vuxit fram, både med löpande kommunikation och för utvecklingssamtal. På skolor där de digitala alternativen inte fungerat lika väl har man exempelvis valt att ha en bemannad reception och i ett fall arrangerat middag för vårdnadshavare i samband med föräldramöte.

Vårdnadshavarenkäten som genomförs i november vartannat läsår hade i år för låg svarsfrekvens för att resultaten ska kunna användas för utvärdering. Till nästa gång enkäten genomförs behöver förvaltningen se över alternativ för att få fler föräldrar att besvara den. Sammantaget konstateras att den digitala lärplattformen blivit ett allt viktigare verktyg för samverkan mellan skola och hem.

Alla skolor har samråd med vårdnadshavare (tex föräldramöten och föräldraråd)

Skolorna använder en rad kanaler för kontakt med hemmen som veckobrev, utvecklingssamtal, föräldramöten, föräldraråd, Vklass och öppna hus. Utvecklingen har gått mot mer digital kontakt sedan pandemin och det uppfattas som positivt då det ofta underlättar kontakten mellan skolan och hemmet. Flera skolor framhåller däremot också vikten av det dagliga mötet med vårdnadshavare vid hämtning och lämning. Arbetet präglas av en vilja att bygga goda relationer med elevernas vårdnadshavare och att ge dem möjlighet att vara delaktiga i barnens skolgång.

Alla skolor har rutiner och kunskap att möta klagomål

Målet togs fram för att verksamhetsområdet såg behov av att förbättra rutinerna för att bemöta klagomål på skolorna i och på förvaltningen. Nu är bedömningen att rutinerna fungerar så väl att målet kan tas bort från enheterna i år och för verksamhetsområdet till 2024.

3.2.2. Övergång och samverkan

Förvaltningen följer numera upp antalet avhopp från gymnasieskolan vilket ger verksamhetsområde grundskola bättre återkoppling om hur övergången fungerar för eleverna. Ett utvecklingsspår är att satsa mer på elevernas egna framtidsvisioner och låta dem i högre grad vara en del av vägledningsarbetet.

Alla skolor arbetar för att elevernas övergångar mellan skolformerna (förskola och gymnasium) fungerar

I flera kommundelar har övergången mellan förskola och skola stått i fokus i Tillsammansarbetet och de har utvecklats med hjälp av gemensamma rutiner i kommundelarna. Flera skolor menar att de har en bra systematik vid överlämningar och trepartssamtal. Förskoleklasser som tar emot barn från många olika förskolor har större utmaningar vid övergångar. De är däremot hjälpta av de nya rutinerna såväl som av förskoleklasskartläggningen som synliggör elevernas kunskapsnivå i förskoleklassen i ett

tidigt skede och dessutom återkopplas till avlämnande förskola. Förvaltningen arbetar fram en gemensam rutin för övergång mellan förskolan och grundskolan som ska förbättra arbetet och leda till större likvärdighet i kommunen.

Organisationen i rektorsområden har också underlättat arbetet med överlämningar vid studieövergångar genom det ökade samarbetet mellan skolorna och dess elevhälsopersonal. Skolor får numera en automatisk överlämning av utredningar om behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram, vilket minskar skolornas administration och säkerställer att elever får rätt stöd från början i sin nya skola.

Vid övergång till gymnasiet sker överlämning utifrån behov och främst med elevhälsopersonal som deltar vid övergången.

Förvaltningen följer numera upp andelen elever som avbryter studierna under första skolåret på gymnasiet. Andelen för 2023 publiceras den 15 oktober så utvecklingen följs upp i kommande kvalitetsrapport.

När grundsärskolorna tar emot barn som går på annan skola i kommunen fungerar övergången bra. Representant från skolledningen tar kontakt med kommunens samordnare för grundsärskolan som förbereder arbetet och initierar trepartssamtal för att säkerställa att plats är möjlig på mottagande skola. När eleven kommer från en skola i en annan kommun ska samma rutin följas men det kan vara svårare att få till en bra överlämning i dessa fall. Det är däremot viktigt att genomföra för att förvaltningen ska få tillgång till relevanta handlingar som granskas för att säkerställa att eleven tillhör målgruppen.

Innan eleven kan söka till gymnasiesärskolan görs en bedömning om eleven tillhör målgruppen och samtycke inhämtas från målsmän. När eleverna går ut årskurs nio går de oftast vidare till program på S:t Botvids gymnasiesärskola. I vissa fall går elever vidare till andra gymnasiesärskolor och då sker överlämning utifrån varje elevs behov. De skolor som har en egen studie- och yrkesvägledare upplever att det bidrar mycket till att vårdnadshavare och elever får bra stöd inför valet av gymnasiesärskolan. Processen för detta påbörjas i slutet av årskurs 8.

Personalen samtalar med eleverna om framtida yrkesval och i årskurs nio genomförs besök på S:t Botvids gymnasium.

Arbete pågår för att utveckla och säkerställa rutinerna för mottagande i sarskolorna. De nya rutinerna presenterades inför läsårsstart 2023.

Alla skolor har välfungerande samarbeten med andra aktörer

Skolans samarbeten med andra aktörer grundar sig i att skolan är en av flera viktiga delar av samhället och elevernas liv. Det är viktigt att eleverna ges inblick i andra delar av samhället och att andra parter också är värdefulla för att stötta och motivera eleverna i deras utveckling. Kraftsamling som är ett samarbete mellan skola, socialtjänst och polis framhålls som ett viktigt forum för samverkan mellan medarbetare i olika organisationer. Däremot fungerar det olika bra i olika områden. Det pågår arbete med nya styrdokument för

samarbetet som ska börja gälla. Verksamhetsområdet har stärkt sin roll som medskapare i ett kommunalt och regionalt perspektiv, genom aktivt deltagande i styrgrupper.

Det finns ett fortsatt välfungerande samarbete med bland andra Trivselledare, fotbollsklubbar, Mångkulturellt centrum, Karolinska Institutet, Våldspreventivt center, Naturskolan och Stiftelsen läxhjälpen. Det är samarbeten som bidrar med uppskattade fysiska aktiviteter, fler vuxna i skolan och hjälp med studier till eleverna.

Karsby International School har arbetat framgångsrikt med mentorsprogram för att ge barn i utsatta områden framgångsförebilder. Verksamhetsområdet tror att det kan finnas stora vinster i att utöka den typen av verksamhet. Hammerstaskolan bedriver också samarbete med bland annat Space-academy som arbetar med att fånga upp elever med talang för programmering.

3.2.3. Skolan och omvärlden

I elevenkäten framgår att elevernas upplevelse av informationen om arbetsliv och studier har varit stabil de senaste åren. Verksamhetsområdets utvecklingsarbete syftar nu till att integrera SYV-arbetet som en del i skolornas systematiska kvalitetsarbete, vilket ska leda till ett mer medvetet SYV-arbete på skolorna. Vi kommer också börja mäta avhopp under första året på gymnasiet i Botkyrka, då får verksamhetsområdet en bild både av elevernas upplevelse av vägledningen men också en inblick i det faktiska utfallet. En välfungerande studie och yrkesvägledning är viktig inför gymnasievalet och speciellt för elever med särskilda behov.

Grundsärskolorna besöker olika aktörer i närområdet, som Botkyrka bibliotek, Kultur och fritidsförvaltningens verksamheter och det lokala badhuset är vanliga utflyktsmål. Flera grundskolor åker buss i närområdet och den lokala affären nyttjas för att handla varor som en del av pedagogiska självständighetsövningar.

3.2.4. Rektorns ansvar

Svarsfrekvensen på förvaltningens enkäter till elever och pedagogisk personal var 2023 högre än på flera år, vilket stärker underlaget för analyser av verksamheten.

Verksamhetsområdet ser också en ökad analytisk kompetens i rektorsgruppen som återspeglas i förbättrade kvalitetsrapporter och strategisk användning av resurser.

Botkyrkas grundskolor har rektorer som gör sitt yttersta för att garantera att skolorna uppfyller sina uppdrag i alla delar. För att utveckla kompetensen ytterligare bedriver verksamhetsområdet utvecklingsarbete med fokus på att stärka rektorernas kompetens inom grundskolans fyra prioriterade områden 2022–2025.

Alla skolledningar analyserar och dokumenterar resultat och utvecklingsarbete i givet system

Förvaltningen arbetar med tematiska läroplansområden i SKA i tre steg: Samverkan och ansvar, Värden och Lärande. Gemensamt utvecklingsarbete sker numera i samarbete med förvaltningens kvalitetsstöd genom workshops där hela skolledningen kan delta. Verksamheten utvärderas under året för att se om det är mer effektivt än att arbeta

med skolledningarna en och en.

Det syns en positiv utveckling av kvalitet och innehåll i kvalitetsrapporterna som nu ger en tydlig bild av skolornas arbete. Rapporterna är ofta omfattande och för att få utrymme för mer utvecklingsdrivande analyser kan det finnas behov av att minska ner antalet mål som skolorna redogör för och istället få utrymme för mer kvalitativ analys på de områden där det behövs som mest.

Personalomsättningen i rektorsgruppen är låg vilket ger en bra kontinuitet i ledningen av kommunens grundskolor.

Åren 2022–2025 fokuserar hela verksamhetsområdet för grundskolan på fyra prioriterade utvecklingsområden som tagits fram utifrån analys av skolornas behov. Förvaltningen arbetar för att stärka rektorernas förmåga att genomföra arbetet genom utvecklingsarbete på de gemensamma rektorsträffarna. Innehållet ska fokusera på följande:

Nyanländas lärande som alla skolors ansvar. Rutiner för placering och mottagande på skolorna. Samsyn kring beslut om SV eller SVA. Samt arbete med nyanlända elever med extraordinärt stöd.

Specialpedagogik för att stödja alla elever med ett inkluderande förhållningssätt så långt det är möjligt. Kompetensutveckling av skolledning och elevhälsoteam samt nätverk för specialpedagoger och speciallärare.

Skolnärvaro, det viktigaste för att vi ska kunna genomföra vårt uppdrag. Detta genom arbete för psykisk hälsa, tillgängliga lärmiljöer insatser mot problematisk skolfrånvaro.

Kvalitet i undervisningen, strukturerad och välplanerad med språkutvecklande fokus, differentierad och med varierande metoder. Lärares ledarskap i klassrummet och förbättra elevernas studiefokus.

Alla grundsärskolor har en utvald skolledare som ansvarar för att samordna verksamheten och arbeta med den pedagogiska utvecklingen. Denna har personalansvar och samverkar med övriga skolan i skolans ledningsgrupp. Förvaltningen driver ett utvecklingsarbete för att skapa ändamålsenliga digitala system för grundsärskolan. Utvecklingsarbetet som tidigare bedrivits tillsammans med Specialpedagogiska skolmyndigheten har pausats men planeras återupptas.

Grundsärskolan följer upp verksamheten i samma system som övriga grundskolor. Förvaltningen behöver däremot ta fram nya sätt att följa upp resultaten eftersom grundsärskolan många gånger skiljer sig från den ordinarie. I år har förvaltningen valt att inte ta med enkätresultat på aggregerad nivå för att de inte kan genomföras på flera av skolorna. Vårt nuvarande system för utvärdering klarar inte av att fånga upp elevernas synpunkter på ett bra sätt.

3.3. Gymnasieskola och gymnasiesärskola

3.3.1. Utbildningsval - arbete och samhällsliv (Gy)

Programutbud och samverkan med Södertörnkommuner

En översyn av organisation, struktur och programutbud har påbörjats och leds av verksamhetschef gymnasiet. Detta sker bland annat mot bakgrund av ett riksdagsbeslut där större hänsyn ska tas till arbetsmarknadens behov vid planering av gymnasieskolans programutbud. Bestämmelserna träder i kraft den 1 juli 2023 och ska börja tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Varje kommun ska åläggas att samverka regionalt med minst två andra kommuner vid planeringen av utbudet.

För Botkyrka finns sedan tidigare en pågående samverkan med övriga Södertörnkommuner om programutbudet. I förgrunden har framförallt utbildningar med begränsad elefterfrågan varit och vilka kommuner som ska bedriva dessa. Den nya lagstiftningen kan komma att ställa ökade krav på samverkan. Större hänsynstagande till arbetsmarknadens behov tyder inte bara på ett värnande om yrkesutbildningar med svag efterfrågan från elever utan också prövning av eventuellt överutbud av populära program.

Samverkan vid övergång grundskola - gymnasieskola

Forumet för studie- och yrkesvägledare, SYV-nätverket, är en viktig del i samverkan mellan grundskola och gymnasieskola och övergången där emellan. Det bidrar till ökad kompetens bland studievägledare och en ökad förståelse mellan skolformerna. Ett av målen med forumet är att öka samsyn och likvärdighet i uppdraget. Ytterligare ett led i det arbetet sker genom kommunens Plan för studie- och yrkesvägledning, som under ledning av verksamhetschef gymnasieskola revideras under vårterminen och utvidgas för att tydliggöra rutiner och riktlinjer. Arbetet bedöms vara något försenat, vilket delvis bottnar i omsättning av personal på central förvaltning för verksamhetsområdet gymnasiet. Sedan mitten av april är nu personal på plats och goda förhoppningar finns om att arbetet kan fortskrida enligt verksamhetsplanen.

Kvalitetsuppföljning av introduktionsprogrammen

Under första kvartalet 2023 inleddes en serie av fyra samverkansträffar för utveckling av introduktionsprogrammen i Botkyrka (Samverkan för utveckling av introduktionsprogrammen, SIM). Detta mot bakgrund av föregående års analyser där flera utvecklingsbehov framträtt. Ett led i detta är att Plan för utbildning kommer att revideras och utvidgas under våren och sommaren, i samråd med SIM-gruppen, där både huvudmän och profession ingår. Introduktionsprogram saknar nationellt fastställda programstrukturer och mål och de lokala behoven kan tolkas väldigt olika. Det gör att huvudmannen förväntas samverka med professionen. Kraven på huvudmannens styrning av

introduktionsprogrammen är skarpa och för att ge stabilitet och balans ska huvudmannens plan innehålla information om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd. Samverkansgruppen har så långt identifierat ett behov av en stärkt vision för introduktionsprogrammen samt ökad tydlighet i Plan för utbildning.

Introduktionsprogrammet skapar goda förutsättningar för elever att studera vidare eller bli anställningsbara och är en viktig del av det kompensatoriska uppdraget.

Utveckla samarbete och samverkan med näringsliv och högskolor/universitet

En rad samarbeten med näringsliv och högskolor/universitet pågår i gymnasieskolorna. Utvärdering görs gemensamt med skolornas ledningsgrupper i slutet av vårterminen. Utifrån skolornas berättelser drivs samarbeten framgångsrikt. Med vissa undantag gäller detta även de lokala programråden med samarbetspartners för APL (arbetsplatsförlagt lärande). Programråden är viktiga forum för att kvalitetssäkra och organisera APL-perioderna.

En mer utförlig analys genomförs i juni efter att den gemensamma utvärderingen gjorts i juni inom rektorsgruppen.

3.3.2. Rektorns ansvar (Gy)

Det finns variationer mellan struktur och kultur vad gäller det systematiska kvalitetsarbetet i gymnasieskolorna. Det har identifierats vid tidigare tillfällen vilket även kvalitetsrapporteringen vittnat om och tar sig bland annat uttryck i skillnader i skolornas löpande dokumentation och arbetsplaner. Det strategiska och utvecklingsdrivande arbetet redogörs inte fullt ut eller problematiseras i den utsträckning så som det faktiskt bedrivits på skolorna. Analysen pekar således på att det behövs en ökad delaktighet på alla nivåer för att styrkedjan ska hänga ihop.

Verksamhetsområdet behöver tillsammans med central förvaltning utveckla ett nytt förhållningssätt och hitta nya vägar in i det systematiska kvalitetsarbetet.

En problematisering på enhetsnivå är det organisatoriska glapp som finns inbyggt mellan å ena sidan den kommunalt styrda uppföljningen som förväntas utifrån ett budgetår, och å andra sidan skolans förutsättningar som driver och drivs av läsårsstrukturen.

Att rektor har och ges förutsättningar att planera, leda och organisera arbetet

Skillnaderna mellan skolornas utfall i enkät till pedagogisk personal är påtaglig.

Uppfattningen om förutsättningar för gemensamt arbete med utveckling av undervisningen varierar mellan 67 procent som lägst och 92 procent som högst bland gymnasieskolorna. Det är emellertid en ökning totalt sett i år från 70 procent till 76 procent.

Lärarnas uppfattning om rutiner för introduktion och handledning till nyutbildad och nyanställd personal har ökat i positiv bemärkelse. Det förekommer påtagliga skillnader mellan skolorna även i denna fråga. På Tumba och S:t Botvids gymnasieskolor har färre än hälften av pedagogisk personal instämt i att det finns rutiner för introduktion och handledning till nyanställd och nyutbildad personal. Utfallet har lett till pågående

utvecklingsarbete på båda skolor, så som att exempelvis stärka fungerande strukturer och att i högre utsträckning kommunicera existerande introduktionsrutiner. Skolorna har även uppmärksammat en utmaning i processerna runt behörigheter och tillgång till de digitala systemen, vilket är en utvecklingsfråga för Central förvaltning.

Övergång till gymnasiesärskolan från grundskola och grundsärskolan

Elevgruppen på nationella programmet har enligt skolans utsagor förändrats under de senaste två-tre åren. Upplevelsen är att utmaningen i att möta elever med väldigt olika förutsättningar har vuxit. Exempel på detta är att vissa elever behöver lära sig läsa och skriva - vilket är en elevgrupp som tidigare skulle valt det individuella programmet. Andra elever utreds däremot för att de eventuellt inte tillhör målgruppen inom gymnasiesärskolan. Trots utökning av personal upplevs utmaningarna som större än tidigare.

3.3.3. Rektorns ansvar (Gysär)

Organisatoriskt utgör gymnasiesärskolan en del av S:t Botvids gymnasium. Många av lokalerna är gemensamma, det finns gemensamma utvecklingsprojekt och elever från båda skolformerna möts under skoldagen. Rektor beskriver det som en viktig del av arbetet att se till att elever och personal i gymnasiesärskolan finns med som en del av helheten, men att eleverna samtidigt får sina specifika behov tillgodosedda.

Under vårterminen har en ny biträdande rektor med särskild kompetens av målgruppen rekryterats och tillsätts i maj. Även specialpedagogresursen kommer utökas under höstterminen.

Att rektor har och ges förutsättningar att planera, leda och organisera arbetet

Under vårterminen har biträdande rektorstjänsten varit vakant och rektor har gått in som ersättare. I maj månad tillträder ny biträdande rektor med omfattande kunskap om arbete med målgruppen.

Både medarbetarenkät och enkät till pedagogisk personal visar låga utfall. Det finns ett omfattande behov av kommunikation med personalen och detta kommer inledningsvis vara ett prioriterat område för rektor och biträdande rektor.

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Dnr: UN/2023:00172

Statusuppdatering internkontroll 2023

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner statusuppdateringen och lägger den till handlingarna.
2. Utbildningsnämnden beslutar att revidera internkontrollplan 2023.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen lämnar en statusuppdatering av internkontrollen 2023 till nämnden i samband med delårsrapport 1. Det ger nämnden möjlighet att följa utvecklingen under året. Internkontrollplan 2023 följs upp och redovisas i sin helhet senast i samband med verksamhetsberättelsen, statusuppdateringen i samband med delår 1 är inte heltäckande.

Den kommunövergripande internkontrollplanen har reviderats. Två kontrollmoment har tagits bort och två nya kontrollmoment har införts för samtliga nämnder, att det finns ett dataskyddsombud och att detta är anmält till integritetsskyddsmyndigheten (IMY). Samtliga nämnders internkontrollplaner ska revideras på motsvarande sätt.

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Susanne Ståhlberg

Dnr: UN/2023:00172

Statusuppdatering internkontroll 2023

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner statusuppdateringen och lägger den till handlingarna.
2. Utbildningsnämnden beslutar att revidera internkontrollplan 2023.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen lämnar en statusuppdatering av internkontrollen 2023 till nämnden i samband med delårsrapport 1. Det ger nämnden möjlighet att följa utvecklingen under året. Internkontrollplan 2023 följs upp och redovisas i sin helhet senast i samband med verksamhetsberättelsen, statusuppdateringen i samband med delår 1 är inte heltäckande.

Den kommunövergripande internkontrollplanen har reviderats. Två kontrollmoment har tagits bort och två nya kontrollmoment har införts för samtliga nämnder, att det finns ett dataskyddsombud och att detta är anmält till integritetsskyddsmyndigheten (IMY). Samtliga nämnders internkontrollplaner ska revideras på motsvarande sätt.

Ärendet

Förvaltningen lämnar en statusuppdatering av internkontrollen 2023 till nämnden i samband med delårsrapport 1. Det ger nämnden möjlighet att följa utvecklingen under året. Internkontrollplan 2023 följs upp och redovisas i sin helhet senast i samband med verksamhetsberättelsen, statusuppdateringen i samband med delår 1 är inte heltäckande.

Uppföljning av internkontroll

Granskning av kommungemensamma kontrollmoment:

Kommungemensamma kontrollmoment	2021	2022	Q1 2023
Kontroll av fakturor avseende direktupphandlingar	●	●	●
Stickprovskontroll av dokumentation	●	●	—
Stickprov avseende utdrag ur belastningsregister för externt nyanställda	●	●	●
Stickprovskontroll av bisysslor för nyanställda	■	■	■
Stickprovskontroll på fakturor avseende representation, kurser och konferenser	◆	◆	◆
Kontroll av informationsägarskap	—	—	—
Kontroll beslut av dataskyddsbud NYTT	—	—	—

Granskningen av direktupphandlingar uppvisar god följsamhet.

Granskningen av belastningsregister för nyanställda uppvisar god följsamhet. Utbildningsförvaltningen beslutade i augusti 2021 om en ny rutin för externrekryteringar. I rutinen framgår hur rekryteringsprocessen går till, vilka dokument och handlingar som ska begäras in vid anställningstillfället samt hur dessa ska administreras. Det kan konstateras att det fortfarande finns avvikelser avseende hur handlingarna sparas och diarieförs.

Granskningen av nyanställdas anmälan av bisyssla uppvisar avvikelser. I kommunen finns sedan slutet av 2021 en digital lösning för anmälan av bisyssla. Den digitala lösningen kan dock inte hantera intermitterande anställda (timavlönade) eller andra anställningsformer som saknar ett Botkyrkakonto. Totalt har 185 anställningar kontrollerats för perioden oktober 2022 till och med mars 2023. Det är endast för 49 procent av nyanställningarna som digital uppgift om bisyssla har lämnats. Förvaltningen för dialog med kommunstyrelseförvaltningen för förbättrad hantering.

Granskningen av fakturor avseende representation, kurser och konferenser visar på ett godtagbart resultat. Cirka 40 procent av fakturorna innehåller dock felaktigheter, vilket är en ökning jämfört med förra året. Förvaltningen bedömer att det främst beror på införandet av ett nytt ekonomisystem, vilket medfört eftersläpningar i redovisningen.

För övriga kontrollmoment görs inga granskningar i samband med delår 1.

Granskning av förvaltningsspecifika kontrollmoment:

Förvaltningsspecifika kontrollmoment	2021	2022	2023
Aktiva åtgärder mot diskriminering, på enhetsnivå	●	●	—
Kontroll att resursplaneringsverktyget är implementerat på samtliga grundskolor	◆	●	—
Kontroller för att undvika löneskulder	◆	◆	◆
Plan mot kränkande behandling	●	●	—
Rutiner för anmälda delegationsbeslut	◆	◆	◆
Rutiner för skolpliktsbevakningen	◆	◆	—
Socioekonomisk resursfördelning för ökad likvärdighet	●	●	—

Granskningen av löneskulder uppvisar vissa avvikelser och därmed godtagbar följsamhet. Förvaltningen följer löneskulderna löpande sedan 2020. Detta för att uppmärksamma verksamheterna på de ekonomiska konsekvenser som uppstår både för verksamheten och för den enskilde medarbetaren. Förvaltningen konstaterar att antalet löneskulder halverats jämfört med samma period förra året. Avvikelse finns i samtliga verksamhetsområden och arbetet med att löneskulder inte ska uppstå behöver därför fortgå.

Granskningen av delegationsbeslut uppvisar vissa avvikelser och därmed godtagbar följsamhet. Förvaltningen har granskat delegationsbeslut i anslutning till vårens nämndsammanträden. I snitt saknas redovisning från cirka 10 procent av enheterna. Avvikelse återfinns i samtliga verksamhetsområden.

För övriga kontrollmoment görs inga granskningar i samband med delår 1. Flertalet av de förvaltningsspecifika kontrollmomenten granskas en gång per år, vanligtvis vid läsårsstart eller i september.

Revidering av nämndens internkontrollplan 2023

Den kommunövergripande internkontrollplanen har reviderats. Vid uppföljning av 2022 års kommunövergripande internkontroll visade kontrollpunkterna, ”utsedd funktion” samt ”upprättad rutin för GDPR”, god följsamhet hos samtliga nämnder. Kommunstyrelsen har med anledning av detta beslutat att de aktuella kontrollpunkterna utgår från internkontrollplanen 2023.

Risken för att kommunen inte fullt ut efterlever EU:s dataskyddsförordning (GDPR) kvarstår dock. Två nya kontrollmoment har därför införts för samtliga nämnder, att det finns ett dataskyddsombud och att detta är anmält till integritetsskyddsmyndigheten (IMY). Samtliga nämnders internkontrollplaner ska revideras på motsvarande sätt.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser.

Anette Älmdalen
Utbildningsdirektör

Maria Rindfors Dufva
Ekonomichef

Bilaga

Utbildningsnämndens internkontrollplan 2023.

Årets kontrollmoment reviderade maj 2023

Risk	Kontroll	Beskrivning	Kommentar
KOMMUNÖVERGRIPANDE KONTROLLER			
Kommunen anställer personal med en brottsbelastning som gör dem olämpliga för yrket ifråga, vilket gör att medborgare far illa. (KOMMUNÖVERGRIPANDE HR)	Stickprov avseende utdrag ur belastningsregister för externt nyanställda	Kontroll av att utdrag ur belastningsregister genomförs i samband med anställning för befattningar där detta krävs. 10 procent av alla externt nyanställda per förvaltning, av de befattningar som omfattas av kravet. Kontroll två gånger per år (mars och september).	
Kommunen drabbas av upphandlingsskadeavgift och får badwill gentemot leverantörer på grund av otillåtna direktupphandlingar (KOMMUNÖVERGRIPANDE UPPHANDLING)	Kontroll av fakturor avseende direktupphandlingar	Stickprovskontroller som fångar inköp med direktupphandling som fakturerats i flera fakturor (oavsett belopp). Mäta summa per leverantör under rullande 12 månader. Kontrollen utförs för att säkerställa att kommunens riktlinjer efterlevs och minimera risken för upphandlingsskadeavgifter.	
Kommunens anseende skadas på grund av bristande hantering av fakturor avseende representation, kurser och konferenser (KOMMUNÖVERGRIPANDE REDOVISNING)	Stickprovskontroll på fakturor avseende representation, kurser och konferenser	Kontroll av att momsavdrag, uppgifter om syfte och deltagare och attest överensstämmer med gällande lagar och interna reglementen. Kontrollen sker kvartalsvis genom stickprov med minst 15 verifikationer per kvartal.	
Det systematiska arbetsmiljöarbetet brister vilket leder till sämre arbetsmiljö, ökad ohälsa och fler olycksfall (KOMMUNÖVERGRIPANDE HR)	Stickprovskontroll av dokumentation	Stickprov där dokumentationen "Arbetsmiljöuppgifter förvaltningschef" för samtliga nämnder är aktuell. Stickprov där dokumentationen "Arbetsmiljöuppgifter enhetschef" finns och är aktuell för minst 3 enheter per förvaltning. Kontroll 1 gång per år (september).	
Kommunen drabbas av ekonomisk skada eller förtroendeskada på grund av otillåtna bisysslor hos anställda (KOMMUNÖVERGRIPANDE HR)	Stickprovskontroll av bisysslor för nyanställda	Kontrollera genom stickprov att 10% av alla nyanställda tillsvidare- och visstidsanställda inom de senaste sex månaderna har redovisat bisyssla via digitalt registreringsformulär. Kontrollera att det finns ett ifyllt registreringsformulär för medarbetaren i fråga. Medarbetaren ska redovisa bisyssla även om hen inte har någon bisyssla. Två kontroller per år, mars och september.	
Kommunen efterlever inte EU:s dataskyddsförordning General Data Protection Regulation, GDPR, som trädde i kraft 25 maj 2018 (KOMMUNÖVERGRIPANDE ARKIV)	Kontroll av ansvarig funktion för GDPR	En kontroll genomförs där det kontrolleras om förvaltningen har en utsedd funktion som är ansvarig för att säkerställa att förordningen för GDPR efterlevs.	Kontrollmoment utgår
	Kontroll av rutin för GDPR	En kontroll genomförs om förvaltningen har en upprättad rutin på förvaltningsnivå för att säkerställa att förordningen för GDPR efterlevs av förvaltningen.	Kontrollmoment utgår
Kommunen efterlever inte EU:s dataskyddsförordning General Data Protection Regulation, GDPR, som trädde i kraft 25 maj 2018 (KOMMUNÖVERGRIPANDE)	Kontroll beslut av dataskyddsombud	En kontroll genomförs där det kontrolleras att dataskyddsombud är beslutat i respektive nämnd i enlighet förordningen för GDPR.	Nytt kontrollmoment
	Kontroll av anmälan till Integritetsmyndigheten (IMY)	En kontroll genomförs om förvaltningen har anmält beslutat dataskyddsombud till Integritetsmyndigheten, i enlighet förordningen för GDPR.	Nytt kontrollmoment
Informationsmängder saknar ägarskap (KOMMUNÖVERGRIPANDE KOMMUNARKIV)	Kontroll av informationsägarskap	En kontroll genomförs för att kontrollera om det på förvaltningarna finns en tydligt utsedd och beskriven informationsägarroll för samtliga informationstillgångar. Kontrolleras under Q2.	

Utbildningsnämnden

Risk	Kontroll	Beskrivning	Kommentar
FÖRVALTNINGSSPECIFIKA KONTROLLER			
Det kompensatoriska uppdraget riskeras om inte samtliga enheter har en resurssatt plan för fördelade medel utifrån huvudmannens styrning avseende socioekonomisk fördelning	Socioekonomisk resursfördelning för ökad likvärdighet	Kontroll att varje enhet har en plan och att planen ska vara förankrad hos verksamhetschefen i anslutning till arbetsplanen. Kontroll görs i september.	
Risk för brister i huvudmannansansvaret om inte samtliga enheter har en plan mot kränkande behandling	Plan mot kränkande behandling	Kontroll att samtliga enheter i egenregi har en plan mot kränkande behandling. Detta görs genom kontroll i Stratsys i samband med läsårsstart.	
Risk för brister i huvudmannansansvaret om inte samtliga enheter har aktiva åtgärder mot diskriminering	Aktiva åtgärder mot diskriminering, på enhetsnivå	Kontroll att samtliga enheter i egenregi har aktiva åtgärder mot diskriminering. Aktiva åtgärder ska finnas beskrivna i arbetsplanen och vara registrerade i Stratsys. Kontroll görs i september.	
Rektor saknar planeringsförutsättningar om inte det nya resursplaneringsverktyget är implementerat på samtliga grundskolor	Kontroll att resursplaneringsverktyget är implementerat på samtliga grundskolor	Kontroll av att plan för läsåret 2022/2023 finns registrerat i samband med läsårsstart.	
Elevers skolgång riskeras om bristande rutiner vid Skolpliktsbevakning (barn utan skolplacering)	Rutiner för skolpliktsbevakningen	Kontroll att nämnden har kända och dokumenterade rutiner för skolpliktsbevakningen. Kontroll görs i samband med årsbokslut.	
Risk att löneskulder uppstår om frånvaro registreras felaktigt i lönesystemet	Kontroller för att undvika löneskulder	Kontroll att frånvaro registreras korrekt och i tid av den anställde samt att registrerad tid för samtliga atteras korrekt i lönesystemet. Avstämning månadsvis per enhet.	
Risk för brister i nämndens möjligheter att kontrollera hur den beslutanderätt som de delegerat tillämpas.	Rutiner för anmälda delegationsbeslut	Kontroll att samtliga enheter varje månad återkopplar sina delegationsbeslut. Även enheter som inte har några delegationsbeslut ska anmäla detta. På så sätt fångas återkoppling från samtliga enheter upp. Kontroll görs i ärendehanteringssystemet varje månad efter inlämningsdatum.	

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Dnr: UN/2023:00047

Svar på Ledamotsinitiativ - Utred utfasningen av importerat halalkött i alla kommunens skolor

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar att ledamotsinitiativet är besvarat.

Sammanfattning av ärendet

M, SD och TUP lämnade den 7 februari 2023 in ett ledamotsinitiativ om att de vill fasa ut importerat halalslaktat kött till förmån för svenskt kött. De menar att kommunen inte kan garantera att slakten uppfyller kraven i svensk djurskyddslagstiftning och att köttet i Botkyrkas skolor så långt det är möjligt ska vara producerat i Sverige.

Förvaltningen bedömer att det inte är möjligt att fasa ut importerat kött, varken halalslaktat eller annat, till förmån för svensklaktat kött. Skälet är att det är olagligt utifrån kraven i LOU. Eftersom det är olagligt att enbart upphandla kött av utpekat svenskt ursprung är det inte aktuellt att utreda kostnaden för att genomföra detta.

Vid upphandling av livsmedel har kommunen ställt kravet att alla köttprodukter ska uppfylla den svenska djurskyddslagstiftningens regler avseende bedövning innan slakt. Det innebär att även importerat kött, inklusive halalslaktat, är producerat i enlighet med lagstiftningen. Andelen svenskt kött i kommunens förskolor och skolor har ökat de senaste åren och uppgick 2022 till 78 procent.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att nämnden beslutar att ledamotsinitiativet är besvarat.

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Nathalie Noboa

Dnr: UN/2023:00047

Svar på Ledamotsinitiativ - Utred utfasningen av importerat halalkött i alla kommunens skolor

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar att ledamotsinitiativet är besvarat.

Sammanfattning av ärendet

M, SD och TUP lämnade den 7 februari 2023 in ett ledamotsinitiativ om att de vill fasa ut importerat halalslaktat kött till förmån för svenskt kött. De menar att kommunen inte kan garantera att slakten uppfyller kraven i svensk djurskyddslagstiftning och att köttet i Botkyrkas skolor så långt det är möjligt ska vara producerat i Sverige.

Förvaltningen bedömer att det inte är möjligt att fasa ut importerat kött, varken halalslaktat eller annat, till förmån för svensklaktat kött. Skälet är att det är olagligt utifrån kraven i LOU. Eftersom det är olagligt att enbart upphandla kött av utpekat svenskt ursprung är det inte aktuellt att utreda kostnaden för att genomföra detta.

Vid upphandling av livsmedel har kommunen ställt kravet att alla köttprodukter ska uppfylla den svenska djurskyddslagstiftningens regler avseende bedövning innan slakt. Det innebär att även importerat kött, inklusive halalslaktat, är producerat i enlighet med lagstiftningen. Andelen svenskt kött i kommunens förskolor och skolor har ökat de senaste åren och uppgick 2022 till 78 procent.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att nämnden beslutar att ledamotsinitiativet är besvarat.

Ärendet

M, SD och TUP lämnade den 7 februari 2023 in ett ledamotsinitiativ med rubriken Utred utfasningen av importerat halalkött i alla kommunens skolor.

Initiativtagarna vill av djurhållningsskäl fasa ut importerat halalslaktat kött till förmån för svenskt kött. De menar att kommunen inte kan garantera att djuren har blivit slaktade på ett sådant sätt att det uppfyller kraven enligt svensk djurskyddslagstiftning. De anser vidare att det är av stor vikt att köttet i skolorna i Botkyrka så långt det är möjligt ska vara producerat i Sverige.

Utbildningsnämnden beslutade den 7 februari 2023 att ledamotsinitiativet ska beredas av utbildningsförvaltningen.

De halalprodukter som berörs av ledamotsinitiativet är främst kyckling- och kalkonprodukter. Det halalkött som köptes in till kommunens förskolor och skolor under 2022 utgjorde 7 procent av den totala mängden kött.

Lagen om offentlig upphandling (LOU) styr hur kommuner kan köpa in varor och tjänster. I LOU finns fem grundprinciper som alltid måste följas.¹ En av dessa principer är icke-diskriminering som innebär ett förbud mot att diskriminera leverantörer på grund av deras nationalitet. Lagstiftningen gör det inte möjligt att upphandla produkter av ett utpekad ursprung eller att de ska vara när- eller lokalproducerade. Det är alltså olagligt att ställa krav på svenskt ursprung vid upphandling. Däremot kan tydliga och transparenta krav ställas på de livsmedel som kommunen vill upphandla.

Vid upphandling av livsmedel har kommunen ställt kravet att alla köttprodukter ska uppfylla krav i den svenska djurskyddslagstiftningen, bland annat gällande bedövning innan slakt.² Det innebär att även importerat kött, inklusive halalslaktat kött, kommer från djur som är bedövade innan slakt.

Den upphandlade grossisten uppger att det inte finns svenskslaktat halalkött att tillgå och de har därför inte det i sitt sortiment. De uppger att det endast finns mindre svenska aktörer som till och från utför halalslakt, men inte i den omfattning som krävs för att ingå i ett fast sortiment.

¹ Lagen om offentlig upphandling 4 kap. 1–2 §§

² Djurskyddslag (2018:1192), djurskyddsförordning (2019:66)

Kommunens upphandling leder till ett livsmedelsavtal med en grossist som erbjuder ett brett sortiment av produkter. Kommunens verksamheter kan sedan välja vilka produkter de köper in från det upphandlade sortimentet.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att det inte är möjligt att fasa ut importerat kött, varken halalslaktat eller annat, till förmån för svenskslaktat kött. Skälet är att det är olagligt utifrån kraven i LOU. Eftersom det är olagligt att enbart upphandla kött av utpekad svenskt ursprung är det inte aktuellt att utreda kostnaden för att genomföra detta.

Trots att det inte går att ställa krav på svenskt ursprung vid upphandling strävar skolorna efter att öka andelen svenskt kött när de gör sina inköp utifrån upphandlat livsmedelsavtal. Andelen svenskt kött som har köpts in till förskolor och skolor har ökat de senaste åren. Under 2022 var 78 procent av den mängd kött som förvaltningen köpte in av svenskt ursprung, motsvarande siffra för 2018 var 49 procent.

Utbildningsnämnden har en målsättning i mål och budget att minska klimatavtrycket vid inköp av livsmedel. Som en del i hållbarhetsarbetet och för att uppnå målet har förvaltningens koststrateg tillsammans med skolorna under de senaste åren arbetat aktivt för att öka inköpen av svenska råvaror. Det strategiska arbetet bidrar även till att stötta svenska producenter.

Det nuvarande livsmedelsavtalet erbjuder ett brett utbud av svenska produkter. Av köttprodukterna är 84 procent av svenskt ursprung, exempelvis nötfärs, köttbullar och de flesta kycklingprodukter. Vissa importerade produkter finns det dock inga svenska alternativ till eftersom de antingen inte går att få tag i eller är väldigt dyra. Det gäller exempelvis vilt-, lamm- och kalkonprodukter.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att nämnden beslutar att ledamotsinitiativet är besvarat.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet medför inte några ekonomiska konsekvenser. Eftersom det är olagligt (utifrån kraven i LOU) att enbart upphandla köttprodukter av utpekad svenskt ursprung är det inte aktuellt att utreda kostnaden.

Anette Älmdalen
Utbildningsdirektör

Maria Rindefors Dufva
Ekonomichef

Bilaga

Ledamotsinitiativ - Utred utfasningen av importerat halalkött i alla kommunens skolor (M, SD och TUP)

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Dnr: UN/2023:00047

Svar på ledamotsinitiativ - Utred utfasningen av importerat halalkött i alla kommunens skolor

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar att ledamotsinitiativet är besvarat.

Sammanfattning av ärendet

M, SD och TUP lämnade den 7 februari 2023 in ett ledamotsinitiativ om att de vill fasa ut importerat halalslaktat kött till förmån för svenskt kött. De menar att kommunen inte kan garantera att slakten uppfyller kraven i svensk djurskyddslagstiftning och att köttet i Botkyrkas skolor så långt det är möjligt ska vara producerat i Sverige.

Förvaltningen bedömer att det inte är möjligt att fasa ut importerat kött, varken halalslaktat eller annat, till förmån för svensklaktat kött. Skälet är att det är olagligt utifrån kraven i LOU. Eftersom det är olagligt att enbart upphandla kött av utpekat svenskt ursprung är det inte aktuellt att utreda kostnaden för att genomföra detta.

Vid upphandling av livsmedel har kommunen ställt kravet att alla köttprodukter ska uppfylla den svenska djurskyddslagstiftningens regler avseende bedövning innan slakt. Det innebär att även importerat kött, inklusive halalslaktat, är producerat i enlighet med lagstiftningen. Andelen svenskt kött i kommunens förskolor och skolor har ökat de senaste åren och uppgick 2022 till 78 procent.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att nämnden beslutar att ledamotsinitiativet är besvarat.

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Nathalie Noboa

Dnr: UN/2023:00047

Svar på ledamotsinitiativ - Utred utfasningen av importerat halalkött i alla kommunens skolor

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar att ledamotsinitiativet är besvarat.

Sammanfattning av ärendet

M, SD och TUP lämnade den 7 februari 2023 in ett ledamotsinitiativ om att de vill fasa ut importerat halalslaktat kött till förmån för svenskt kött. De menar att kommunen inte kan garantera att slakten uppfyller kraven i svensk djurskyddslagstiftning och att köttet i Botkyrkas skolor så långt det är möjligt ska vara producerat i Sverige.

Förvaltningen bedömer att det inte är möjligt att fasa ut importerat kött, varken halalslaktat eller annat, till förmån för svensklaktat kött. Skälet är att det är olagligt utifrån kraven i LOU. Eftersom det är olagligt att enbart upphandla kött av utpekat svenskt ursprung är det inte aktuellt att utreda kostnaden för att genomföra detta.

Vid upphandling av livsmedel har kommunen ställt kravet att alla köttprodukter ska uppfylla den svenska djurskyddslagstiftningens regler avseende bedövning innan slakt. Det innebär att även importerat kött, inklusive halalslaktat, är producerat i enlighet med lagstiftningen. Andelen svenskt kött i kommunens förskolor och skolor har ökat de senaste åren och uppgick 2022 till 78 procent.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att nämnden beslutar att ledamotsinitiativet är besvarat.

Ärendet

M, SD och TUP lämnade den 7 februari 2023 in ett ledamotsinitiativ med rubriken Utred utfasningen av importerat halalkött i alla kommunens skolor.

Initiativtagarna vill av djurhållningsskäl fasa ut importerat halalslaktat kött till förmån för svenskt kött. De menar att kommunen inte kan garantera att djuren har blivit slaktade på ett sådant sätt att det uppfyller kraven enligt svensk djurskyddslagstiftning. De anser vidare att det är av stor vikt att köttet i skolorna i Botkyrka så långt det är möjligt ska vara producerat i Sverige.

Utbildningsnämnden beslutade den 7 februari 2023 att ledamotsinitiativet ska beredas av utbildningsförvaltningen.

De halalprodukter som berörs av ledamotsinitiativet är främst kyckling- och kalkonprodukter. Det halalkött som köptes in till kommunens förskolor och skolor under 2022 utgjorde 7 procent av den totala mängden kött.

Lagen om offentlig upphandling (LOU) styr hur kommuner kan köpa in varor och tjänster. I LOU finns fem grundprinciper som alltid måste följas.¹ En av dessa principer är icke-diskriminering som innebär ett förbud mot att diskriminera leverantörer på grund av deras nationalitet. Lagstiftningen gör det inte möjligt att upphandla produkter av ett utpekat ursprung eller att de ska vara när- eller lokalproducerade. Det är alltså olagligt att ställa krav på svenskt ursprung vid upphandling. Däremot kan tydliga och transparenta krav ställas på de livsmedel som kommunen vill upphandla.

Vid upphandling av livsmedel har kommunen ställt kravet att alla köttprodukter ska uppfylla krav i den svenska djurskyddslagstiftningen, bland annat gällande bedövning innan slakt.² Det innebär att även importerat kött, inklusive halalslaktat kött, kommer från djur som är bedövade innan slakt.

Den upphandlade grossisten uppger att det inte finns svensklaktat halalkött att tillgå och de har därför inte det i sitt sortiment. De uppger att det endast finns mindre svenska aktörer som till och från utför halalslakt, men inte i den omfattning som krävs för att ingå i ett fast sortiment.

Kommunens upphandling leder till ett livsmedelsavtal med en grossist som erbjuder ett brett sortiment av produkter. Kommunens verksamheter kan sedan välja vilka produkter de köper in från det upphandlade sortimentet.

¹ Lagen om offentlig upphandling 4 kap. 1–2 §§

² Djurskyddslag (2018:1192), djurskyddsförordning (2019:66)

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att det inte är möjligt att fasa ut importerat kött, varken halalslaktat eller annat, till förmån för svenskslaktat kött. Skälet är att det är olagligt utifrån kraven i LOU. Eftersom det är olagligt att enbart upphandla kött av utpekad svenskt ursprung är det inte aktuellt att utreda kostnaden för att genomföra detta.

Trots att det inte går att ställa krav på svenskt ursprung vid upphandling strävar skolorna efter att öka andelen svenskt kött när de gör sina inköp utifrån upphandlat livsmedelsavtal. Andelen svenskt kött som har köpts in till förskolor och skolor har ökat de senaste åren. Under 2022 var 78 procent av den mängd kött som förvaltningen köpte in av svenskt ursprung, motsvarande siffra för 2018 var 49 procent.

Utbildningsnämnden har en målsättning i mål och budget att minska klimatavtrycket vid inköp av livsmedel. Som en del i hållbarhetsarbetet och för att uppnå målet har förvaltningens koststrateg tillsammans med skolorna under de senaste åren arbetat aktivt för att öka inköpen av svenska råvaror. Det strategiska arbetet bidrar även till att stötta svenska producenter.

Det nuvarande livsmedelsavtalet erbjuder ett brett utbud av svenska produkter. Av köttprodukterna är 84 procent av svenskt ursprung, exempelvis nötfärs, köttbullar och de flesta kycklingprodukter. Vissa importerade produkter finns det dock inga svenska alternativ till eftersom de antingen inte går att få tag i eller är väldigt dyra. Det gäller exempelvis vilt-, lamm- och kalkonprodukter.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att nämnden beslutar att ledamotsinitiativet är besvarat.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet medför inte några ekonomiska konsekvenser. Eftersom det är olagligt (utifrån kraven i LOU) att enbart upphandla köttprodukter av utpekad svenskt ursprung är det inte aktuellt att utreda kostnaden.

Anette Älmdalen
Utbildningsdirektör

Maria Rindfors Dufva
Ekonomichef

Bilaga

Ledamotsinitiativ - Utred utfasningen av importerat halalkött i alla kommunens skolor (M, SD och TUP)

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Dnr: UN/2023:00268

Återrapportering språkrav och språktest i grundskolan

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden har tagit del av återrapportering av uppdrag om inventering av språkkunskaper hos befintlig personal i grundskolan.
2. Utbildningsnämnden beslutar att införa språktest vid nyrekrytering inom grundskolan. Undantag får göras för lärare i modersmål som anställs på Språkcentrum.
3. Utbildningsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra kompetenshöjande insatser för befintlig personal i grundskolan som saknar tillräckliga kunskaper i svenska.

Sammanfattning av ärendet

Den 14 juni 2022 gav utbildningsnämnden förvaltningen i uppdrag att genomföra en språkinventering i grundskolan samt utreda införandet av språkrav i grundskolan och tester vid nyrekrytering. Återrapportering av uppdraget ska göras våren 2023.

Förvaltningen har genomfört en inventering av grundskolans cirka 1500 tillsvidareanställda medarbetares språkkunskaper i svenska. Inventeringen visar att 0,7 procent av den tillsvidareanställda personalen i grundskolan inte har tillfredsställande kunskaper i svenska språket. Ett språkutvecklande arbetssätt är avgörande för att eleverna ska lyckas i skolan. Förvaltningen föreslår därför att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra kompetensutvecklingsinsatser för befintlig personal i grundskolan som har bristande kunskaper i svenska språket.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att språktester vid nyrekrytering ska införas inom grundskolan på samma sätt som i förskolan. Undantag bör kunna göras för lärare i modersmål som anställs på Språkcentrum för att inte riskera elevernas rätt till modersmålsundervisning.

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Annelie Mårdh

Dnr: UN/2023:00268

Återrapportering språkrav och språktest i grundskolan

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden har tagit del av återrapporteringen av uppdrag om inventering av språkkunskaper hos befintlig personal i grundskolan.
2. Utbildningsnämnden beslutar att införa språktest vid nyrekrytering inom grundskolan. Undantag får göras för lärare i modersmål som anställs på Språkcentrum.
3. Utbildningsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra kompetenshöjande insatser för befintlig personal i grundskolan som saknar tillräckliga kunskaper i svenska.

Sammanfattning av ärendet

Den 14 juni 2022 gav utbildningsnämnden förvaltningen i uppdrag att genomföra en språkinventering i grundskolan samt utreda införandet av språkrav i grundskolan och tester vid nyrekrytering. Återrapportering av uppdraget ska göras våren 2023.

Förvaltningen har genomfört en inventering av grundskolans cirka 1500 tillsvidareanställda medarbetares språkkunskaper i svenska. Inventeringen visar att 0,7 procent av den tillsvidareanställda personalen i grundskolan inte har tillfredsställande kunskaper i svenska språket. Ett språkutvecklande arbetssätt är avgörande för att eleverna ska lyckas i skolan. Förvaltningen föreslår därför att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra kompetensutvecklingsinsatser för befintlig personal i grundskolan som har bristande kunskaper i svenska språket.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att språktester vid nyrekrytering ska införas inom grundskolan på samma sätt som i förskolan. Undantag bör kunna göras för lärare i modersmål som anställs på Språkcentrum för att inte riskera elevernas rätt till modersmålsundervisning.

Ärendet

Den 14 juni 2022 gav utbildningsnämnden förvaltningen i uppdrag att genomföra en språkinventering i grundskolan samt utreda införandet av språkrav i grundskolan och tester vid nyrekrytering. Återrapportering av uppdraget ska göras våren 2023.

Inventering av befintlig personals svenska språkkunskaper inom grundskolan

Utbildningsförvaltningen har genomfört en inventering av grundskolans cirka 1500 tillsvidareanställda medarbetares språkkunskaper i svenska. Inventeringen genomfördes under mars till april 2023 genom en enkät som besvarades av grundskolans rektorer. I enkäten fick rektorerna bedöma varje medarbetares kunskaper i svenska avseende muntlig uttrycksförmåga, skriftlig uttrycksförmåga, hörförståelse och läsförståelse. Personalen delades in i följande yrkesgrupper: lärare, måltidspersonal, fritidshemspersonal, elevhälsopersonal, lärarassistenter, elevassistenter, barnskötare och övrig personal.

Inventeringen visar att 0,7 procent av den tillsvidareanställda personalen i grundskolan inte har tillfredsställande kunskaper i svenska språket. Den största yrkesgruppen med bristande kunskaper i svenska är lärare. Av dessa lärare utgör modersmållärarna cirka 50 procent. Den näst största yrkesgruppen är måltidspersonal, följt av fritidshemspersonal. Antal medarbetare med bristande språkkunskaper, fördelat per yrkesgrupp:

- 52 lärare varav 21 modersmållärare
- 32 måltidspersonal
- 15 fritidshemspersonal
- 5 barnskötare
- 5 övrig personal
- 4 elevassistenter
- 1 elevhälsopersonal
- 1 lärarassistent

Fördelning av antal medarbetare med bristande språkkunskaper per kommunedel:

- Hallunda/Norsborg: 61
- Tumba: 28
- Tullinge: 13
- Fittja/Alby: 13

Utökad införande av språktest vid nyanställning

Utbildningsnämnden fick i mål och budget 2019 i uppdrag att införa språktest för personal i förskolan. Språktestet vid nyanställning tillämpas för all personal inom förskolan sedan 2020. Slutkandidaten vid rekryteringen gör ett digitalt test som säkerställer att kandidaten har relevanta sakkunskaper inom arbetsområdet och en godtagbar språklig kompetens (läs- och hörförståelse). Ett godkänt testresultat är en förutsättning för anställning.

Förvaltningen gjorde en utvärdering av införandet under 2021. Resultaten visar att en övervägande majoritet av de rekryterande cheferna tyckte att testerna fungerade bra. Under det första året blev 78 procent av de som genomförde testet godkända.

Botkyrka har blivit uppmärksammade på nationell nivå för sina krav på språkkunskaper inom förskolan. Flera kommuner har följt Botkyrkas exempel och infört liknande modeller.

Förvaltningen kan konstatera att införandet av språktest inom förskolan har fallit ut väl. För Botkyrka som huvudman har det medfört en möjlighet att säkerställa att de som anställs inom förskolan har rätt språklig kompetens. Antalet ansökningar till utlysta tjänster har ökat inom förskolan och språktestet bedöms vara en bidragande orsak.

Även i grundskolan finns ett behov av att säkerställa att personalen har tillräckliga språkkunskaper. Förvaltningen bedömer att det finns goda förutsättningar för att införa språktest vid nyrekrytering inom grundskolan på samma sätt som i förskolan. En övervägande majoritet av grundskolans rektorer ställer sig dessutom positiva till detta.

Mot bakgrund av detta föreslår förvaltningen att nämnden beslutar att testerna ska införas inom grundskolan. Undantag bör kunna göras för lärare i modersmål som anställs på Språkcentrum för att inte riskera elevernas rätt till modersmålsundervisning. Det är svårt att rekrytera lärare inom vissa språk och ett krav på godkänt språktest kan äventyra möjligheten att bedriva modersmålsundervisning.

Kompetenshöjande insatser för befintlig personal i grundskolan

I samband med införandet av språktest vid nyanställning i förskolan identifierades ett behov av att höja kompetensen hos befintlig personal som uppvisade brister i svenska språket. Utbildningsinsatser för den personalgruppen pågår i samverkan med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen.

Den inventering som har gjorts i grundskolan visar att det finns behov av kompetensutvecklingsinsatser för cirka 115 medarbetare. Goda kunskaper i svenska är en förutsättning för att kunna utföra sitt arbete på ett bra sätt och att arbeta med elevernas språkutveckling.

Förvaltningen föreslår därför att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra kompetensutvecklingsinsatser för befintlig personal i grundskolan som har bristande kunskaper i svenska språket.

Utbildningens innehåll

Utbildningen för grundskolans personal bedöms kunna ha samma upplägg som utbildningen för förskolans personal. Kursen för förskolans personal ger de som har annat modersmål än svenska en möjlighet att utveckla sin förmåga att läsa, förstå och kunna uttrycka sig på svenska. Målet med satsningen är att stärka kunskaper i svenska kopplat till det dagliga arbetet och på så sätt höja kvaliteten i verksamheten.

Teman som ingår i språkutbildningen:

- Värdegrund och förskolans/skolans uppdrag
- Lärande och utveckling
- Kommunikation och konflikthantering
- Pedagogiskt ledarskap
- Föräldrakontakt
- Personalsamverkan

Kurslängden är 30 veckor fördelat på 2 terminer, 4 timmar per vecka. Efter genomförd utbildning förväntas den anställde ha uppnått en kunskapsnivå som lägst motsvarar svenska som andraspråk på gymnasial nivå.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet medför ekonomiska konsekvenser.

Ett införande av språktest vid nyrekrytering medför en uppskattad kostnad på cirka 100 000 kr per år. I detta ingår licenskostnad för testverktyg och ett styckpris per test (70 000 kr för testverktyg och cirka 75 kr/test). Varje rekrytering med språktest medför ökad administration för rekryterande chef. Kostnaderna för språktest bedöms kunna finansieras inom nämndens rambudget.

Kostnader för utbildningsinsatser beräknas till 256 000 kr exklusive moms per termin. Två utbildningsomgångar per år medför en årlig kostnad om 512 000 kr exklusive moms. Beräknad tidsåtgång för att utbilda 115

personer i grundskolan är tre år vilket resulterar i en totalkostnad om 1 536 000 kr exklusive moms:

- Utbildningskostnad 30 veckor 20 personer per termin, 240 000 kr
- Studiematerial om 600 kr per person (grupp om 20 personer), 12 000 kr
- Nivåtest före och efter utbildning om 200 kr per person (grupp om 20 personer), 4 000 kr

Vikariekostnader tillkommer.

Utbildningsinsatserna kan finansieras genom bidrag från omställningsfonden (KOM-KR) och medel för vikariekostnader genom kompetensfonden. Nämnderna ansöker om medel från fonderna vilket innebär att finansieringen inte kan säkerställas fullt ut förrän beslut om medel har fattats. Mot bakgrund av de ansökningar som beviljats tidigare år bedömer förvaltningen att medlen med stor sannolikhet kommer att erhållas.

För det fall att nämnden skulle sakna kostnadstäckning för en utbildningsperiod kan utbildningsinsatserna tillfälligt omprioriteras, senareläggas eller minska i omfattning.

Anette Älmdalen
Utbildningsdirektör

Annelie Mårdh
HR-chef

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Dnr: UN/2023:00202

Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2022

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden har tagit del av rapporten och lägger den till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) är ett verktyg och stöd för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt för att uppnå en god arbetsmiljö. Den årliga uppföljningen av SAM är en grund för arbetsplatsens fortsatta utveckling av arbetsmiljö och verksamhet. Syftet är att se om arbetssätt och andra förutsättningar stödjer arbetsmiljöarbetet. Uppföljningen ska säkerställa att nämnden lever upp till föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete. Den årliga uppföljningen är ett underlag för arbetsmiljöarbetet nästkommande år.

Arbetsgivaren har ansvar att årligen följa upp hur det systematiska arbetsmiljöarbetet fungerar. Om den årliga uppföljningen visar att det finns brister ska dessa åtgärdas. I denna rapport redovisas uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet för 2022.

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Linda Larsson

Dnr: UN/2023:00202

Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2022

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden har tagit del av rapporten och lägger den till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) är ett verktyg och stöd för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt för att uppnå en god arbetsmiljö. Den årliga uppföljningen av SAM är en grund för arbetsplatsens fortsatta utveckling av arbetsmiljö och verksamhet. Syftet är att se om arbetssätt och andra förutsättningar stödjer arbetsmiljöarbetet. Uppföljningen ska säkerställa att nämnden lever upp till föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete. Den årliga uppföljningen är ett underlag för arbetsmiljöarbetet nästkommande år.

Arbetsgivaren har ansvar att årligen följa upp hur det systematiska arbetsmiljöarbetet fungerar. Om den årliga uppföljningen visar att det finns brister ska dessa åtgärdas. I denna rapport redovisas uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet för 2022.

Ärendet

Systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) är ett verktyg och stöd för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt för att uppnå en god arbetsmiljö. Den årliga uppföljningen av SAM utgör en grund för arbetsplatsens fortsatta utveckling av arbetsmiljö och verksamhet.

Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet innebär en översyn av arbetsmiljöns nuläge (föregående år). Det sker genom att information

hämtas in från olika källor till en samlad analys. Underlag för uppföljningen för 2022 är:

- en kommungemensam enkät som besvarats av rektorer tillsammans med skyddsombud
- skyddsronder
- sammanställning av tillbuds-och arbetsskadestatistik
- sammanställning av sjukfrånvarostatistik
- medarbetarundersökning
- gemensamma signaler från resultat-och utvecklingssamtal, arbetsplatsträffar (APT) samt avgångssamtal
- andra källor som är relevanta för verksamhetens behov

Chef ansvarar för och genomför den årliga uppföljningen. Medarbetare och skyddsombud ska vara delaktiga i uppföljningen. Det som framkommer i uppföljningen ska chefen dokumentera och riskbedöma, handlingsplan med åtgärder ska upprättas. Uppföljningen ska även redovisas för organisationens politiska nivå.

Kommunstyrelsen ansvarar för att nämndernas årliga uppföljning av SAM och förslag för kommunövergripande prioriteringar för arbetsmiljöarbetet redovisas till kommunfullmäktige.

Uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet

Nedan presenteras bestämmelserna i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) tillsammans med resultatet för utbildningsförvaltningens årliga uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet för år 2022. Verksamhetsområdenas sammanställning bifogas ärendet (bilaga 1, 2 och 3).

SAM är en naturlig del i den dagliga verksamheten och samverkan

3 § Det systematiska arbetsmiljöarbetet skall ingå som en naturlig del i den dagliga verksamheten. Det skall omfatta alla fysiska, psykologiska och sociala förhållanden som har betydelse för arbetsmiljön.

4 § Arbetsgivaren skall ge arbetstagarna, skyddsombuden och elevskyddsombuden möjlighet att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Uppföljningen visar att arbetsmiljöarbetet i verksamheterna sker i samverkan mellan chef, skyddsombud och medarbetare.

Arbetsmiljörelaterade frågor är antingen en stående punkt på arbetsplatsträffar (APT) eller hanteras när behov uppstår. Verksamheterna

ska genomföra minst 10 APT per år. Alla förskolor och gymnasieskolor har haft tio APT under 2022. Av grundskolorna har 88 procent genomfört minst tio APT under året, medan övriga grundskolor har genomfört åtta till nio arbetsplatsträffar.

Arbetsmiljöpolicy, mål och rutiner

5 § Det skall finnas en arbetsmiljöpolicy som beskriver hur arbetsförhållandena i arbetsgivarens verksamhet skall vara för att ohälsa och olycksfall i arbetet skall förebyggas och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås.

Det skall finnas rutiner som beskriver hur det systematiska arbetsmiljöarbetet skall gå till. Arbetsmiljöpolicyn och rutinerna skall dokumenteras skriftligt om det finns minst tio arbetstagare i verksamheten.

Botkyrka kommuns medarbetar- och arbetsmiljöpolicy är helt eller delvis känd i verksamheterna. Förvaltningen konstaterar ett fortsatt behov av att aktualisera denna policy då cirka 34 procent av rektorerna har svarat att policyn bara delvis är känd i verksamheten.

I förskolan och gymnasieskolan är verksamheternas rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) lättillgängliga och de flesta upplever att de är lätta att förstå. I grundskolan har det genomförts utbildningsinsatser under både 2021 och 2022 med syfte att tydliggöra verksamheternas rutiner för SAM. Av rektorerna har 88 procent svarat att de är lättillgängliga och lätta att förstå. Motsvarande siffra för 2021 års uppföljning var 74 procent.

I förskolan, grundskolan och gymnasieskolan uppger rektorerna att man inom enheten helt eller delvis känner till och tillämpar följande rutiner:

- undersökning och riskbedömning av arbetsmiljön
- alkohol och droger
- introduktion
- arbetsanpassning och rehabilitering
- första hjälpen och krisstöd
- risker för hot och våld
- gravida och ammande

De rutiner som beskrivs vara helt kända och som tillämpas är rutinen för tillbud och arbetsskador samt rutinen för kränkande särbehandling. De rutiner som behöver förankras ytterligare är rutinen för gravida och ammande samt rutin vid ensamarbete.

Uppgiftsfördelning och kunskaper

6 § Arbetsgivaren skall fördela uppgifterna i verksamheten på ett sådant sätt att en eller flera chefer, arbetsledare eller andra arbetstagare får i

uppgift att verka för att risker i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås.

Arbetsgivaren skall se till att de som får dessa uppgifter är tillräckligt många och har de befogenheter och resurser och den kompetens som behövs.

Uppgiftsfördelningen skall dokumenteras skriftligt om det finns minst tio arbetstagare i verksamheten.

Det ska finnas en skriftlig uppgiftsfördelning för de som tilldelats arbetsmiljöuppgifter. Omkring 81 procent av rektorerna har svarat att det finns en skriftlig uppgiftsfördelning och övriga att det delvis finns. En positiv utveckling kan konstateras jämfört med föregående år (77 procent) men att säkerställa att den skriftliga uppgiftsfördelningen finns för alla som tilldelats arbetsmiljöuppgifter är fortsatt ett utvecklingsområde.

Majoriteten av rektorerna tycker att de har tillräckliga kunskaper om hur de ska hantera och förebygga ohälsosam arbetsbelastning och kränkande särbehandling. Ungefär sju procent av rektorerna anser att de inte har tillräckliga resurser och befogenheter att förebygga och hantera ohälsosam arbetsbelastning.

7 § Arbetsgivaren skall se till att arbetstagarnas kunskaper om arbetet och riskerna i arbetet är tillräckliga för att ohälsa och olycksfall skall förebyggas och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås. När riskerna i arbetet är allvarliga skall det finnas skriftliga instruktioner för arbetet.

Chefer och arbetsledande personal skall ha de särskilda kunskaperna som de behöver för sina uppgifter i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Kunskap om lagar och regler för arbetsmiljön upplevs som mycket god hos chefer, skyddsombud och medarbetare inom alla verksamhetsområden. Likaså kunskaper kring risker i arbetsmiljön, hur de kan förebyggas och åtgärdas samt hur man skapar förutsättningar för en god arbetsmiljö.

Undersöka arbetsmiljön – Riskbedömning, åtgärder och uppföljning

8 § Arbetsgivaren skall regelbundet undersöka arbetsförhållandena och bedöma riskerna för att någon kan komma att drabbas av ohälsa eller olycksfall i arbetet.

När ändringar i verksamheten planeras, skall arbetsgivaren bedöma om ändringarna medför risker för ohälsa eller olycksfall som kan behöva åtgärdas.

Riskbedömningen skall dokumenteras skriftligt. I riskbedömningen skall anges vilka risker som finns och om de är allvarliga eller inte.

Merparten av rektorerna uppger att man genomför undersökningar och riskbedömningar vid förändring samt när någonting har hänt (tillbud eller olycksfall). Även regelbundna undersökningar och riskbedömningar genomförs i form av skyddsronder, enkäter och daglig tillsyn. Riskbedömningarna dokumenteras. Förvaltningen kan konstatera att verksamheterna har utvecklat goda rutiner för undersökningar och riskbedömningar. Ett behov finns av att tydliggöra vad som menas med riskbedömning vid förändring för att säkerställa att verksamheterna gör denna även vid mindre förändringar i sin organisation.

De skyddsronder som är obligatoriska för alla verksamheter i Botkyrka kommun är den fysiska skyddsronden, den organisatoriska och sociala skyddsronden samt skyddsrond gällande hot och våld.

Den fysiska skyddsronden har genomförts på samtliga enheter inom respektive verksamhetsområde utom i ett fall. Flera förskolor och skolor byggdes på 1970-talet och har stora renoveringsbehov. Utbildningsnämnden hyr lokaler för förskolor och skolor av teknik- och fastighetsnämnden. Brister i lokalerna felanmäls till teknik- och fastighetsförvaltningen som har en budget för planerat underhåll. Underhållet av skolfastigheterna är generellt sett bristfälligt. Även om akuta åtgärder har gjorts löpande när fel har uppstått har flera fastigheter eftersatt underhåll gällande exempelvis tak, fönster och fasader samt eftersatt tekniskt underhåll gällande luft, el, vatten och avlopp.

I grundskolan svarar 53 procent av rektorerna att skyddsrond med fokus på hot och våld har genomförts helt, vilket är en ökning från föregående år då endast 40 procent svarat att den genomförts. Trots en ökning är det ett fortsatt utvecklingsområde då hot och våld är vanligt förekommande vid anmälan av tillbud och arbetsskada. Inom gymnasieskolan har bara en av rektorerna svarat att den genomförts och övriga att den genomförts delvis. Inom förskolan svarar 91 procent av rektorerna att de genomfört skyddsrond med fokus på hot och våld helt eller delvis och 81 procent att de genomfört den organisatoriska- och sociala skyddsronden.

I grundskolan har 69 procent av rektorerna svarat att de genomfört en organisatorisk och social skyddsrond och cirka 13 procent att den genomförts delvis. Förvaltningen behöver ge stöd och säkerställa att de obligatoriska skyddsronderna genomförs på samtliga förskolor och skolor.

På alla förskolor och skolor har cheferna genomfört och dokumenterat resultat- och utvecklingssamtal.

Medarbetarundersökningen

Under oktober 2022 fick samtliga månadsanställda möjlighet att svara på

medarbetarundersökningen (MU). Undersökningen innehöll 37 frågor. Svarefrekvensen för utbildningsförvaltningen var 85 procent vilket är en minskning från föregående år med två procentenheter. Svarefrekvensen för verksamhetsområde förskola och gymnasieskola har minskat mellan åren 2021 och 2022. För förskolan var svarefrekvensen 84 procent 2022, jämfört med 90 procent 2021. För gymnasieskolan har svarefrekvensen minskat från 92 till 89 procent. Grundskolan hade en ökning av svarefrekvensen med en procentenhet 2022 till 85 procent, jämfört med 84 procent år 2021.

Totalt visar utbildningsförvaltningen en minskning av Hållbart medarbetarengagemang (HME) från 79 till 78. Resultatet för verksamhetsområde förskola var 77, verksamhetsområde grundskola 79 och verksamhetsområde gymnasieskola 78. För förskola och grundskola innebär det en knapp minskning jämfört med föregående år. För gymnasieskola är siffran oförändrad jämfört med föregående år.

I förskolan visar resultatet av medarbetarundersökningen att medarbetarna upplever att arbetsplatsens mål följs upp och utvärderas på ett bra sätt och att medarbetarna upplever att de kan påverka sin löneutveckling. Medarbetarna upplever även att de är nöjda med den introduktion som de fått till sina arbetsuppgifter. Förbättringsområden är att medarbetare ska uppleva att de hinner med sina arbetsuppgifter inom sin ordinarie arbetstid, att de ska vara nöjda med den möjlighet de har att påverka sina arbetstider/arbetsschema och uppleva att de har möjlighet till återhämtning efter arbetsintensiva perioder.

I grundskolan visar resultatet av medarbetarundersökningen att medarbetare upplever att de är insatta arbetsplatsens mål och att de vet vad som förväntas av dem i deras arbete. De upplever också att deras kompetens tas tillvara. Förbättringsområden är att medarbetare ska hinna med sina arbetsuppgifter inom sin ordinarie arbetstid, att de ska vara nöjda med den möjlighet de har att påverka sina arbetstider/arbetsschema samt upplever möjlighet till återhämtning efter arbetsintensiva perioder.

Resultatet för verksamhetsområde gymnasieskola visar att medarbetare upplever att deras arbete känns meningsfullt, att de lär nytt och utvecklas i sitt dagliga arbete samt att de kan rekommendera Botkyrka kommun som arbetsgivare. Förbättringsområden är att arbetsplatsens mål följs upp och utvärderas på ett bra sätt, att medarbetare ska uppleva att de är nöjda med sin introduktion de får till sina arbetsuppgifter samt att de ska veta hur de kan påverka sin löneutveckling.

Alla förskolor och skolor arbetar med resultatet från undersökningen och tar fram en handlingsplan utifrån underlagen. Merparten följer även upp handlingsplanen.

Sjukfrånvaro

För utbildningsförvaltningen har den totala sjukfrånvaron, sjukfrånvaro dag 1–14 och sjukfrånvaro dag 15–90, minskat. Medarbetare som har diagnostiserats med postcovid kan vara en orsak till att sjukfrånvaro dag 91– har ökat. Respektive verksamhetsområde behöver arbeta systematiskt och aktivt med friskhetsfaktorer i syfte att öka trivsel och höja frisknärvaron.

Utbildningsförvaltningen	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Total sjukfrånvaro i % av ordinarie arbetstid	7,5%	7,7%	9,1%	6,9%	7,4%	7,5%
Dag 1–14 i % av ordinarie arbetstid	4,0%	4,2%	5,2%	3,3%	3,6%	3,6%
Dag 15–90 i % av ordinarie arbetstid	1,4%	1,6%	1,9%	1,6%	1,6%	1,6%
Dag 91–, i % av ordinarie arbetstid	2,2%	1,9%	2,1%	1,9%	2,1%	2,4%

Sjukfrånvaron för 2020 avser feb–dec

För verksamhetsområde förskola har den totala sjukfrånvaron och sjukfrånvaro dag 1–14 minskat jämfört med 2021.

Förskola	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Total sjukfrånvaro i % av ordinarie arbetstid	10,3%	10,5%	12,2%	9,5%	9,7%	10,7%
Dag 1–14 i % av ordinarie arbetstid	5,1%	5,7%	6,7%	4,4%	4,6%	4,6%
Dag 15–90 i % av ordinarie arbetstid	2,1%	2,0%	2,5%	2,4%	2,2%	2,4%
Dag 91–, i % av ordinarie arbetstid	3,2%	2,9%	3,0%	2,8%	2,9%	3,7%

Sjukfrånvaron för 2020 avser feb–dec

För grundskolan är den totala sjukfrånvaron oförändrad 2022 jämfört med 2021. Sjukfrånvaro dag 1–14 är något lägre än 2020 och 2021 men högre än 2019. Det kan antas vara en effekt av pandemin på så sätt att medarbetare är mer benägna att sjukskriva sig även vid mildare symptom. Sjukfrånvaro dag

15–90 är lägre än tidigare år. Även den högre långtidssjukfrånvaro (över 91 dagar) kan vara en effekt av pandemin.

Grundskola	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Total sjukfrånvaro i % av ordinarie arbetstid	6,5%	6,5%	8,1%	5,7%	6,6%	6,3%
Dag 1–14 i % av ordinarie arbetstid	3,6%	3,7%	4,8%	3,0%	3,3%	3,2%
Dag 15–90 i % av ordinarie arbetstid	1,1%	1,4%	1,6%	1,2%	1,4%	1,2%
Dag 91–, i % av ordinarie arbetstid	1,8%	1,5%	1,7%	1,5%	1,9%	1,9%

Sjukfrånvaron för 2020 avser feb–dec

För gymnasieskola visar siffrorna en fortsatt låg sjukfrånvaro. Korttidssjukfrånvaron dag 1–14 är fortsatt låg men högre än på flera år.

Gymnasieskola	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Total sjukfrånvaro i % av ordinarie arbetstid	4,5%	4,3%	4,5%	4,8%	4,6%	3,4%
Dag 1–14 i % av ordinarie arbetstid	2,8%	2,5%	2,5%	2,3%	2,4%	2,2%
Dag 15–90 i % av ordinarie arbetstid	0,9%	0,8%	1,1%	1,0%	1,3%	0,7%
Dag 91–, i % av ordinarie arbetstid	0,9%	1,0%	0,9%	1,5%	1,0%	0,5%

Sjukfrånvaron för 2020 avser feb–dec

9 § Om någon arbetstagarare råkar ut för ohälsa eller olycksfall i arbetet och om något allvarligt tillbud inträffar i arbetet, ska arbetsgivaren utreda orsakerna så att risker för ohälsa och olycksfall kan förebyggas i fortsättningen.

Arbetsgivaren ska varje år göra en skriftlig sammanställning av ohälsa, olycksfall och allvarliga tillbud som inträffat i arbetet.

Samtliga förskolor, grundskolor och gymnasieskolor rapporterar, utreder och följer upp tillbud och arbetsskador i verksamhetssystemet KIA. I

systemet framgår att utredningar och uppföljningar av tillbud och arbetsskador inte alltid sker löpande och slutförs inom rimlig tid.

I förskolan har elva av tolv rektorer svarat att de helt eller delvis gör sammanställningar över antalet tillbud och olycksfall. Cirka 81 procent av rektorerna i grundskolan har svarat att de gör en sammanställning över arbetsskador och tillbud. Samtliga rektorer inom gymnasieskolan uppger att de gör en sammanställning över arbetsskador och tillbud. Förvaltningen behöver säkerställa att alla rektorer gör en sammanställning och analys av tillbud och arbetsskador i syfte att kunna arbeta mer förebyggande för att minska risken för tillbud och arbetsskador.

10 § Arbetsgivaren skall omedelbart eller så snart det är praktiskt möjligt genomföra de åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet. Arbetsgivaren skall också vidta de åtgärder som i övrigt behövs för att uppnå en tillfredsställande arbetsmiljö.

Åtgärder som inte genomförs omedelbart skall föras in i en skriftlig handlingsplan. I planen skall anges när åtgärderna skall vara genomförda och vem som skall se till att de genomförs.

Genomförda åtgärder skall kontrolleras.

Cirka 81 procent av förskolorna och skolorna har en aktuell handlingsplan för arbetsmiljöåtgärder. Vid uppföljningen 2021 var andelen 75 procent.

Årlig uppföljning

11 § Arbetsgivaren skall varje år göra en uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Om det inte fungerat bra skall det förbättras.

Uppföljningen skall dokumenteras skriftligt om det finns minst tio arbetstagare i verksamheten.

Förvaltningen följer kommunens riktlinjer och rutiner för årlig uppföljning av systematiskt arbetsmiljöarbete och redovisar denna för nämnden årligen.

Företagshälsovård

12 § När kompetensen inom den egna verksamheten inte räcker för det systematiska arbetsmiljöarbetet eller för arbetet med arbetsanpassning och rehabilitering, skall arbetsgivaren anlita företagshälsovård eller motsvarande sakkunnig hjälp utifrån.

När företagshälsovård eller motsvarande sakkunnig hjälp anlitas skall den vara av tillräcklig omfattning samt ha tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser för detta arbete.

Alla rektorer har svarat att de vid behov tar stöd av företagshälsovården.

Planerade åtgärder under 2023

Verksamhetsområde	Åtgärder	Ansvar
Förskola	Öka svarsfrekvensen på medarbetarundersökningen (MU) på de förskolor som har lägre deltagande än 80% samt bibehålla svarsfrekvensen på de förskolor vars deltagande överstiger 80%.	Rektor
Förskola	På de förskolor där arbetsbelastning och tid för återhämtning mellan arbetsintensiva perioder kommer upp som en förbättringspunkt i MU lyfts detta regelbundet på APT.	Rektor
Förskola	Samtliga rektorer anlitar företagshälsovård, i samråd med HR-specialist, när det finns tydliga behov av det.	Rektor, HR-specialist
Förskola	Skyddsronde kring hot och våld ska genomföras på samtliga förskolor.	Rektor
Förskola Grundskola	Samtliga förskolor/skolor arbetar aktivt med resultatet av MU och visar det genom att ta fram en handlingsplan.	Rektor (förskola) Rektor och biträdande rektor (grundskola)
Förskola Grundskola	Samtliga rektorer och biträdande rektorer ska utbildas gällande friskfaktorer och förebyggande arbete i förhållande till bland annat ohälsosam arbetsbelastning för att öka frisknärvaron på skolorna.	Rektor, biträdande rektor, HR-specialist
Förskola Grundskola	På APT och i samverkan ansvarar rektor för att en sammanställning över arbetsskador och tillbud regelbundet lyfts.	Rektor
Förskola Grundskola	Samtidig personal i förskolorna ska genomföra den webbaserade	Rektor, biträdande rektor

	utbildningen i grundläggande brandskydd.	
Grundskola	Rutiner för SAM följs upp i förvaltningens avvikelshanteringssystem, bland annat genomförandet av skyddsronder som till exempel organisatorisk och social skydds rond samt hot och våld.	Kvalitetscontroller
Grundskola	Genomgång av rutinerna för SAM och kommunens medarbetar- och arbetsmiljöpolicy och till området tillhörande frågor görs vid varje läsårsstart. HT23 inventerar vi vad/vilka delar som uppfattas svåra att förstå för senare åtgärd.	Rektor i förskola Rektor och biträdande rektor i grundskola
Grundskola	Målet för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön ska vara känt för samtlig personal i skolenheten samt att arbetsmiljöfrågan lyfts på samtliga APT eller andra möten som överenskommet i samverkan.	Rektor, HR-specialist
Grundskola	Det ska finnas en skriftlig fördelning av arbetsmiljöuppgifter för all personal som tilldelats dessa. Dessa ska även diarieföras på enheten.	Rektor
Grundskola	Skolledarnas arbetssituation behöver diskuteras och åtgärdas skapas.	Verksamhetschef, HR-specialist
Grundskola	Under läsåret 22–23 ska hot och våld i verksamheterna inventeras och rutiner skapas.	Verksamhetschef, rektor
Grundskola	Genomgång av rutiner för SAM och kommunens medarbetar- och arbetsmiljöpolicy och till området tillhörande frågor	Verksamhetschef, HR-specialist

	görs vid varje läsårsstart. HT23 inventerar vi vad/vilka delar som uppfattas som svåra för att förstå för senare åtgärder.	
Gymnasieskola	Implementera Cosafe appen för rapportering av Pågående dödligt våld (PDV).	Verksamhetschef, rektor
Gymnasieskola	Säkerställa att rapporterade tillbud och kränkningar följs upp och avslutas i systemet.	Verksamhetschef, rektor
Gymnasieskola	Förbättra introduktion av nya medarbetare.	Rektor
Gymnasieskola	Förbättra trafiksituationen vide den anpassade gymnasieskolan.	Verksamhetschef
Gymnasieskola	Förtydliga vad som påverkar medarbetares löneutveckling.	Verksamhetschef, rektor

Förvaltningens prioriteringar

Förvaltningen kommer under året prioritera att arbeta med följande punkter:

- En skriftlig fördelning av arbetsmiljöuppgifter för all personal som tilldelats dessa ska finnas och vara diarieförd.
- Säkerställa att alla rektorer arbetar med systematiskt arbetsmiljöarbete i SAM-modulen i Stratsys.
- Säkerställa att samtliga obligatoriska skyddsronder genomförs i förskolor och skolor.
- Respektive verksamhetsområde ska arbeta systematiskt och aktivt med friskhetsfaktorer i syfte att öka trivseln och höja frisknärvaron.
- Säkerställa att alla förskolor och skolor genomför sammanställning och analys av tillbud och arbetsskador.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet medför inga direkta ekonomiska konsekvenser. Planerade insatser kan dock innebära kostnader som tas fram i samband med att insatserna genomförs.

Anette Älmdalen
Utbildningsdirektör

Annelie Mårdh
HR-chef

Bilagor

1. Verksamhetsområde förskola
2. Verksamhetsområde grundskola
3. Verksamhetsområde gymnasieskola

2023-04-18

Referens
Sara Dahl

Mottagare
Linda Larsson

Sammanställning av årlig kartläggning av arbetsmiljön och årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) för verksamhetsområde FÖRSKOLA

Botkyrkas 44 kommunala förskolor, fördelade i tolv förskoleenheter, har besvarat frågor kring sitt systematiska arbetsmiljöarbete för 2022. Detta arbete inkluderar bland annat uppföljning av riskbedömningar och åtgärder i fysisk och psykosocial arbetsmiljö. Svaren har sammanställts för att lokalisera eventuella brister som behöver åtgärdas, kommungemensamt eller för en enskild förskoleenhet/förskola, men även för att lyfta fram de områden där man har nått positiva resultat.

Uppföljningarna av SAM har genomförts av rektor tillsammans med skyddsombud och i vissa fall även biträdande rektor för varje enskild förskola.

Sammanfattning av enheternas systematiska arbetsmiljöarbete 2022

Rutiner för SAM

Verksamhetens rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet är lättillgängliga och de flesta upplever att de är lätta att förstå. Samtliga enheter har involverat skyddsombud i arbetet med det systematiska arbetsmiljöarbetet. Botkyrka kommuns medarbetar- och arbetsmiljöpolicy är helt eller delvis känd på enheterna.

Samtliga tolv förskoleenheter uppger att det aktuella målet för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön är kända inom enheten.

Arbetsplatsträffar har hållits minst tio gånger under kalenderåret på samtliga förskolor. Alla förskolorna uppger också att arbetsmiljöfrågor tas upp på arbetsplatsträffarna.

Det ska finnas en skriftlig uppgiftsfördelning för de som tilldelats arbetsmiljöuppgifter. Samtliga rektorer beskriver att det finns en uppgiftsfördelning. På alla förskolor anser man även att de som tilldelats en arbetsmiljöuppgift har tillräckliga kunskaper om hur, och resurser och befogenheter att;

- Förebygga och hantera ohälsosam arbetsbelastning
- Förebygga och hantera kränkande särbehandling

Alla rektorer uppger att man inom enheten, helt eller delvis, känner till och tillämpar rutiner för:

- Undersökning och riskbedömning av arbetsmiljön
- Rutiner för alkohol och droger
- Introduktion
- Arbetsanpassning och rehabilitering
- Arbets skador och tillbud
- Första hjälpen och krisstöd
- Risker för hot och våld
- Kränkande särbehandling

Vid kartläggning av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2020 uppgav flera rektorer att man kände sig osäker gällande frågor kring ensamarbete samt rutiner för gravida och ammande arbetstagare och hur dessa frågor skulle hanteras i förskolans verksamhet. I kartläggningen 2022 svarar två rektorer att frågan om ensamarbete ej är relevant, då det inte förekommer inom enheten. En rektor är alltså osäker på rutiner för gravida och ammande.

Kunskap kring lagar och regler för arbetsmiljön upplevs fortsatt som mycket god hos chefer, skyddsombud och medarbetare. Kunskaper om vilka förhållanden som skapar god arbetsmiljö samt risker i arbetsmiljön, hur de kan förebyggas och åtgärdas upplevs också fortfarande som hög.

Merparten av förskolorna uppger att man genomför undersökning och riskbedömning vid förändringar samt när någonting har hänt såsom t.ex. tillbud eller olycksfall. Samtliga uppger att man genomför regelbundna undersökningar och riskbedömningar såsom skyddsronder, enkäter och daglig tillsyn, samt att man dokumenterar riskbedömningarna.

2021 svarade drygt 83 procent av förskolorna ”ja” på frågan om man har en aktuell handlingsplan för arbetsmiljöåtgärder samt att man följer upp åtgärderna i handlingsplanen. För 2022 har den siffran höjts till 100 procent.

På alla förskolor har resultat- och utvecklingssamtal (medarbetarsamtal) hållits, och dokumenterats, med all personal de senaste tolv månaderna.

Medarbetarundersökningen

Svarsfrekvensen på verksamhetsområdesnivå var 84 procent 2022, vilket är lägre än 2021, då den låg på 90 procent. 17 av 44 förskolor hade en svarsfrekvens under 80 procent (mellan 47 och 79 procent). Högst svarsfrekvens hade förskolorna Solliden,

Bikupan, Tunnländsgården och Skogsbacksskolans förskola, som alla nådde 100 procent.

Alla förskolor arbetar med resultatet på medarbetarundersökningar i sin arbetsgrupp och arbetar tillsammans fram en handlingsplan utifrån dessa underlag som man sedan följer upp. På verksamhetsnivå visade resultatet 2022 på HME 77 för all personal i förskolan. (Jfr 2021 års HME 78)

Övergripande styrkor för all personal i förskolan är:

- Min arbetsplats mål följs upp och utvärderas på ett bra sätt
- Jag är nöjd med den introduktion som jag har fått till mina arbetsuppgifter
- Jag vet hur jag kan påverka min löneutveckling

Övergripande frågor att förbättra för all personal i förskolan är:

- Jag hinner med mina arbetsuppgifter inom min ordinarie arbetstid
- Jag är nöjd med den möjligheten jag har att påverka mina arbetstider/mitt arbetsschema
- Jag har möjlighet till återhämtning efter arbetsintensiva perioder

Övergripande styrkor för rektorer i förskolan är:

- Jag är insatt i min arbetsplats mål
- Jag är nöjd med den möjligheten jag har att påverka mina arbetstider/mitt arbetsschema
- Jag kan rekommendera Botkyrka kommun som arbetsgivare

Övergripande frågor att förbättra för rektorer i förskolan är:

- Jag vet vad som påverkar min löneutveckling
- Jag tycker att ”öppna” stämmer väl in på min arbetsplats. Det vill säga vi är öppna med vår verksamhet och värdesätter olikheter, vi samspelar, lyssnar och är nyfikna och ställer frågor
- Jag tycker att ”modig” stämmer väl in på min arbetsplats. Det vill säga att vi ifrågasätter invanda normer och tankesätt, prövar och omprövar arbetssätt och idéer

Sjukfrånvaro

Förskola	2021	2022
Total sjukfrånvaro i % av ordinarie arbetstid	10,5%	10,34%
Dag 1-14 i % av ordinarie arbetstid	5,7%	5,05%
Dag 15-90 i % av ordinarie arbetstid	2,0%	2,12%
Dag 91- i % av ordinarie arbetstid	2,9%	3,19%

Skyddsronder

Fysiska, organisatoriska och sociala skyddsronder samt barnskydds rond har helt eller delvis genomförts på elva av tolv enheter under de senaste tolv månaderna.

100 procent av förskolorna uppger att man har genomfört skydds rond kring hot och våld under de senaste 12 månaderna. Enbart 58 procent av enheterna har skriftliga instruktioner för arbetsmoment som är förenade med allvarliga risker. Övriga 42 procent anser att det inte är tillämpligt inom förskolans verksamhet.

Samtliga förskolor rapporterar, utreder och följer upp tillbud och arbetsskador som inträffar på arbetsplatsen. Elva av tolv gör sammanställningar över antalet tillbud och olycksfall. Den enhet som uppger att man inte gör det menar att antalet tillbud och arbetsskador har varit för få för att en sammanställning ska vara aktuell.

Åtta av tolv förskolor uppger att de har använt sig av företagshälsovården när man behövt hjälp med det systematiska arbetsmiljöarbetet. Resterande fyra enheter uppger att det inte har varit aktuellt under de senaste tolv månaderna.

Exempel på genomförda förbättringsåtgärder på förskolorna:

- Fler enheter har arbetat med OSA-mål och OSA-dialog
- Sjukfrånvaro följs upp och omtankessamtal prioriteras
- Riskbedömningar har genomförts vid t.ex. flytt av verksamhet samt vid sommar- och julsammanslagningar

Åtgärder som är påverkingsbara för förskolorna, som man behöver jobba vidare med:

- Att sänka sjukfrånvaron
- Arbete kring ergonomi och stresshantering
- Bättre rutiner vid KIA-anmälningar

Åtgärder som inte är påverkingsbara för förskolorna, som behöver lyftas i organisationen:

- Problem med lokaler såsom t.ex för höga temperaturer inomhus under sommaren.

Övrigt

Övriga delar som majoriteten av förskolorna har goda rutiner kring

- Kännedom om samt tillämpande av rutiner för arbetsanpassning och rehabilitering (inkl dokumentation i Adato), risker för hot och våld samt första hjälpen och krisstöd.

- Kännedom om samt tillämpande av rutiner för arbetsskador och tillbud.
- Kännedom om och tillämpande av rutiner för undersökning och riskbedömning av arbetsmiljön.
- Kännedom om och tillämpande av rutiner för alkohol och droger.
- Rutiner för introduktion

Övriga delar som flera förskolor upplever att de har vissa brister i är

- Rutiner för medicinska kontroller
- Skriftliga instruktioner för arbetsmoment som är förenade med allvarliga risker

Planerade åtgärder under 2023 (samtliga åtgärder följs upp regelbundet under året men specifikt i juni och i december 2023)

	Sammanställning av planerade åtgärder under 2023:	Ansvar:
Medarbetarundersökningen	<ul style="list-style-type: none"> • Öka svarsfrekvensen på medarbetarenkäten på de förskolor som har ett deltagande lägre än 80%, samt bibehålla svarsfrekvensen på de förskolor vars deltagande överstiger 80%. 	Rektor
	<ul style="list-style-type: none"> • Samtliga förskolor arbetar aktivt med resultatet och visar det genom att ta fram en handlingsplan som diarieförs. 	Rektor
	<ul style="list-style-type: none"> • På de förskolor där arbetsbelastning och tid för återhämtning mellan arbetsintensiva perioder kommer upp som förbättringspunkt lyfts detta regelbundet på APT. 	Rektor
Sjukfrånvaro/Frisknärvaro	<ul style="list-style-type: none"> • Samtliga rektorer och biträdande rektorer arbetar systematiskt och aktivt med friskhetsfaktorer i 	Rektorer och biträdande rektorer

	<p>sina förskolor i syfte att öka trivseln och höja frisknärvaron</p> <ul style="list-style-type: none">• Samtliga rektorer anlitar företagshälsovård i samråd med Hrspecialist när det finns tydliga behov av det	Rektorer och HR-specialist
Arbets skador & tillbud	<ul style="list-style-type: none">• Samtlig personal i förskolorna ska genomföra den webbaserade utbildningen i grundläggande brandskydd.• På APT och i samverkan ansvarar rektor för att en sammanställning över arbets skador och tillbud regelbundet lyfts	Rektor och biträdande rektor Rektor
Övrigt	<ul style="list-style-type: none">• Skydds rond kring hot och våld ska genomföras på samtliga förskolor.	Rektor

Tumba 2023-04-18

Sara Dahl
Verksamhetschef Förskola

Referens

Birgitta Zelezny Ulvered

Mottagare

Linda Larsson

Sammanställning av årlig kartläggning av arbetsmiljön och årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) för verksamhetsområde GRUNDSKOLA

Botkyrka kommunala grundskolor, tio skolor och fem rektorsområden, sammanlagt 22 skolenheter samt Språkcentrum, har besvarat frågor kring sitt systematiska arbetsmiljöarbete för år 2022. Detta arbete inkluderar bland annat uppföljning av riskbedömningar och åtgärder i fysisk samt psykosocial arbetsmiljö. Svaren har sammanställts för att lokalisera eventuella brister som behöver åtgärdas, kommungemensamt eller för en enskild skola, men även för att lyfta fram de områden där man har nått positiva resultat.

Verksamhetsområde grundskola genomförde en omorganisation sommaren 2020 där två eller tre tidigare skolor organiserades i rektorsområden. En omorganisation som påverkat sammanlagt tio skolor. Verksamhetschef grundskola tog initiativet till att starta en genomlysning av en extern aktör hösten 2022 på den nya organisationen, den beräknas bli klar våren 2023.

Uppföljningarna av SAM har genomförts av rektor tillsammans med samverkansgrupp och skyddsombud på varje enskild skola.

Inledningen av 2022 präglades fortfarande av pandemin. Under våren gick man tillbaka till normalläge. Vad som då skedde var att man upptäckte att medarbetarna på våra skolor var trötta. Trots detta så ökade rektorernas totalindex under 2022.

Sammanfattning av enheternas systematiska arbetsmiljöarbete 2022

Rutiner för SAM

Verksamhetens rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet upplevdes inte tillräckligt lättillgängliga och lätta att förstå. Efter de utbildningssatsningar som genomförts under 2021 och 2022 ser vi att det nu är 88 procent som tycker att rutinerna är lättillgängliga och lätta att förstå. En bra utveckling från föregående år med sina 74 procent.

Botkyrka kommuns medarbetar- och arbetsmiljöpolicy är helt eller delvis känd på enheterna. Här har behov av fortsatt utvecklingsarbete.

Av svaren framgår att 88 procent av skolorna har kunnat genomföra tio arbetsplatsträffar under året. De skolor som inte haft tio arbetsplatsträffar har haft åtta-nio tillfällen.

På 100 procent av skolorna tas arbetsmiljöfrågor upp på arbetsplatsträffarna. Antingen som en stående punkt på varje APT, eller när behov uppstår.

Kunskap kring lagar och regler för arbetsmiljön upplevs som god hos chefer, skyddsombud och medarbetare. Likaså kring risker i arbetsmiljön, hur de kan förebyggas och åtgärdas och hur man skapar förutsättningar för en god arbetsmiljö. Skolorna har under året utvecklat goda rutiner för riskbedömningar i och med pandemin åren. Fysiska skyddsronder har genomförts på alla enheter utom en. 53 procent av de svarande uppgav 2022 att skyddsronder med fokus på hot och våld hade genomförts, en ökning från föregående år då endast 40 procent svarat att de genomfört detta. Viktigt att man fortsätter att ha det som fortsatt utvecklingsområde då hot och våld är vanligt i anmälningarna av tillbud.

På alla skolor har medarbetarsamtal genomförts, och dokumenterats, med stor del av medarbetarna de senaste tolv månaderna.

Medarbetarundersökningen

Svarsfrekvensen på verksamhetsnivå är 85 procent vilket möjliggör en god överblick över verksamhetsområdet. Svarsfrekvensen har ökat en aning från året innan (84 procent 2021).

Alla skolor (100 procent) arbetar med resultatet på medarbetarundersökningar inom ramen för möten på arbetsplatsen så som APT och till exempel arbetslagsmöten. Totalindex (72) och HME (79) är något sämre än 2021 men minskningen är så liten att den inte kan sägas visa någon riktning. Däremot kan vi konstatera att det är stabila värden för helheten.

Den grupp som har haft en mycket ansträngd arbetssituation under pandemin är rektorerna. Totalindex har stigit från 67 2021 till 70 2022. HME ligger kvar på samma index som året innan 77 2022.

Genom ett nära ledarskap kan vi se en betydande ökning för Verksamhetsstöd grundskola där totalindex ökat från 56 till 75 och även ökning på HME från 68 till 81.

En förbättring är att ingen skolenhet har ett totalindex under 60 och en marginell förändring är att det är fem enheter som har ett HME under 80.

Den största utmaningen inom VO gällande upplevelsen av arbetssituationen är inom ramen för arbetsbelastning, återhämtning och möjligheterna att påverka löneutvecklingen. En stor förflyttning har gjorts under 2022, men arbete finns kvar att göra.

13	Jag vet hur jag ska prioritera mina arbetsuppgifter vid hög arbetsbelastning	Uf Grundskola 2022	74	18	11	3,95	99%
		Uf Grundskola 2021	73	18	9	4,01	98%
		Uf 2022	73	17	10	3,99	99%
		Totalt 2022	74	14	7	4,18	99%
14	Jag hinner med mina arbetsuppgifter inom min ordinarie arbetstid	Uf Grundskola 2022	50	23	27	3,34	99%
		Uf Grundskola 2021	50	25	25	3,35	99%
		Uf 2022	43	25	27	3,31	99%
		Totalt 2022	53	22	20	3,59	99%
15	Jag är nöjd med den möjligheten jag har att påverka mina arbetstider /mitt arbetsschema	Uf Grundskola 2022	61	19	20	3,62	98%
		Uf Grundskola 2021	61	22	17	3,68	97%
		Uf 2022	62	20	18	3,67	98%
		Totalt 2022	63	17	15	3,87	98%
16	Jag har möjlighet till återhämtning efter arbetsintensiva perioder	Uf Grundskola 2022	46	25	29	3,23	99%
		Uf Grundskola 2021	47	27	28	3,30	98%
		Uf 2022	47	26	27	3,28	98%
		Totalt 2022	50	24	20	3,55	98%
17	Jag vet vad som påverkar min löneutveckling	Uf Grundskola 2022	56	23	21	3,52	98%
		Uf Grundskola 2021	47	27	25	3,27	96%
		Uf 2022	53	22	19	3,57	96%
		Totalt 2022	50	22	19	3,62	96%
13	Jag vet hur jag ska prioritera mina arbetsuppgifter vid hög arbetsbelastning	Uf Grundskola Verkaa 2021	61	17	22	3,67	100%
		Uf Grundskola Verkaa 2020	74	18	21	3,89	100%
		Uf Grundskola 2021	72	15	9	4,01	98%
		Totalt 2021	73	18	9	4,01	98%
14	Jag hinner med mina arbetsuppgifter inom min ordinarie arbetstid	Uf Grundskola Verkaa 2021	22	6	72	1,94	100%
		Uf Grundskola Verkaa 2020	24	3	47	2,58	100%
		Uf Grundskola 2021	50	25	25	3,35	99%
		Totalt 2021	52	22	21	3,55	99%
15	Jag är nöjd med den möjligheten jag har att påverka mina arbetstider /mitt arbetsschema	Uf Grundskola Verkaa 2021	67	13	11	3,56	100%
		Uf Grundskola Verkaa 2020	69	12	17	4,26	100%
		Uf Grundskola 2021	61	22	17	3,68	97%
		Totalt 2021	68	22	17	3,66	97%
16	Jag har möjlighet till återhämtning efter arbetsintensiva perioder	Uf Grundskola Verkaa 2021	6	22	72	2,11	100%
		Uf Grundskola Verkaa 2020	62	32	28	6,11	100%
		Uf Grundskola 2021	47	27	28	3,30	98%
		Totalt 2021	47	28	28	3,33	98%
17	Jag vet hur jag kan påverka min löneutveckling	Uf Grundskola Verkaa 2021	6	21	33	2,44	100%
		Uf Grundskola Verkaa 2020	12	17	64	2,65	99%
		Uf Grundskola 2021	47	27	28	3,27	96%
		Totalt 2021	50	27	24	3,35	96%

Övergripande verksamhetsområde grundskola

Styrkor

- Skyddsombud deltar i SAM på enheterna
- APT genomförs på enheterna där tas arbetsmiljöfrågor upp
- Medarbetarsamtal genomförs
- Medarbetarundersökning genomförande
- Man är insatt i arbetsplatsens mål
- Man vet vad som förväntas av en i sitt arbete
- Kompetensen tas tillvara
- Skriftlig uppgiftsfördelning över arbetsmiljöuppgifterna
- Arbetsanpassning vid rehabilitering och dokumenteras i Adato
- Skolorna tillämpar och känner till rutiner för arbete med arbetsmiljön
- Risk och konsekvensanalyser görs i stor utsträckning och man följer upp.
- Rutiner för första hjälpen och krisstöd
- Rutiner för kränkande särbehandling
- Tillbud rapporteras, utreds och följs upp

Svagheter

- Att man hinner med sina arbetsuppgifter inom sin ordinarie arbetstid
- Att man kan påverka sina arbetstider/arbetschema
- Har möjlighet till återhämtning efter arbetsintensiva perioder
- Uppföljning av den årliga medarbetarenkäten
- Analys av arbetsskador och tillbud

Vad har vi redan gjort?

- Rektorer har haft APT på enheterna, samt verksamhetschef grundskola har haft APT.
- Elevskyddsombudsutbildning som genomförs en gång om året.
- Föreläsningar och workshops för hållbarhet, stress och arbetsbelastning till rektorer och bitr. rektorer bland annat ”Individuell och yrkesmässig hållbarhet” med Karin Kavmark.

Under 2022 har vi haft fortsatt samarbete med HR genom att ha kompetensutveckling gällande SAM, rutiner och åtaganden samt följt upp arbetet med rektorsgruppen. Ett arbete som kommer att fortsätta även under 2023.

Vad kommer vi att göra?

- Vi ser både i medarbetar- och arbetsmiljöenkäten att det vi behöver fortsätta vårt arbete med är den upplevda ohälsosamma arbetsbelastningen.
- Genomgång av kommunens medarbetar- och arbetsmiljöpolicy i augusti i samband med läsårsstart.

Sjukfrånvaro/frisknärvaro

Grundskola	2022	2021	2020	2019
Total sjukfrånvaro i % av ordinarie arbetstid	6,5%	6,5%	8,1%	5,7%
Dag 1–14 i % av ordinarie arbetstid	3,6%	3,7%	4,8%	3,0%
Dag 15–90 i % av ordinarie arbetstid	1,1%	1,4%	1,6%	1,2%
Dag 91-i % av ordinarie arbetstid	1,8%	1,5%	1,7%	1,5%

Totala sjukfrånvaron är oförändrad 2022 mot 2021. Sjukfrånvaro dag 1–14 är något lägre än 2020 och 2021 men högre än 2019. Det är sannolikt fortfarande en pandemieffekt där korttidsfrånvaron syns. Sjukfrånvaro dag 15–90 har nu sjunkit till en lägstanivå mot de senaste fyra åren. Även att man nu har en högre sjukfrånvaro dag 91 och fler kan vara en effekt av långtidssjuka efter pandemin.

Arbetsskador och tillbud

Rutiner, och tillämpande av dessa, för arbetsskador och tillbud, har samtliga skolor kontroll över 100 procent svarar ja i enkäten. Alla skolor känner till och tillämpar rutiner för första hjälpen och krisstöd, risker för hot och våld och kränkande särbehandling. Tillbud och arbetsskador som inträffar inom verksamheten rapporteras i KIA där de ska utredas och följas upp.

Vi kan se utredningar och uppföljningar tar lite för lång tid på vissa enheter.

Största andelen tillbud inträffar i klassrummet och är hot och våld.

När det gäller kunskapen kring hur man förebygger och hanterar ohälsosam arbetsbelastning samt hantering av och åtgärder för att förebygga kränkande särbehandling ser vi att kompetensutveckling kan vara motiverad. Vi ser i medarbetarenkäten att arbetsbelastning och återhämtning är områden vi behöver arbeta mer med vilket bekräftas i arbetsmiljöenkäten.

Övriga delar som flera skolor upplever att de har vissa brister i är

- Genomförande skyddsronder hot och våld

Planerade åtgärder under 2023 (samtliga åtgärder följs upp regelbundet under året men specifikt i december 2023)

	Sammanställning av planerade åtgärder under 2023:	Ansvar:
Rutiner SAM	<ul style="list-style-type: none"> • Rutiner för SAM följs upp i UF:s avvikelshanteringssystem; bland annat genomförandet av olika skyddsronder som till exempel organisatoriska och sociala skyddsronden samt hot och våld. • Samtliga underlag från skyddsronder ska diarieföras. • Genomgång av rutinerna för SAM och kommunens medarbetar- och arbetsmiljöpolicy och till området tillhörande frågor görs vid varje läsårsstart. Ht 2023 inventerar vi vad/vilka delar som uppfattas som svåra att förstå för senare åtgärder. • Målet för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön ska vara känt för samtlig personal i skolenheten samt att arbetsmiljöfrågan lyftas på samtliga APT eller andra möten som överenskommet i samverkan. • Det ska finnas en skriftlig fördelning av arbetsmiljöuppgifter för all personal som tilldelats dessa. Dessa ska även diarieföras på enheten. 	<p>Kvalitets controller</p> <p>Rektor</p> <p>Verksamhetschef + HR</p> <p>Rektor + HR</p> <p>Rektor</p>

Medarbetarundersökningen	<ul style="list-style-type: none"> • Samtliga skolor arbetar aktivt med resultatet och tar fram en handlingsplan som diarieförs på enheten. Kopia till verksamhetschef. • Skolledarnas arbetssituation behöver diskuteras och åtgärder skapas. • Under läsåret 22–23 ska hot och våld i verksamheterna inventeras och rutiner skapas. 	Rektor & biträdande rektor Verksamhetschef + HR Verksamhetschef+ rektorer
Sjukfrånvaro/frisknärvaro	<ul style="list-style-type: none"> • Samtliga rektorer och biträdande rektorer utbildas gällande friskfaktorer och förebyggande arbete i förhållande till bland annat ohälsosam arbetsbelastning för att öka frisknärvaron på skolorna. 	Rektor & biträdande rektor + HR
Arbetsskador och tillbud	<ul style="list-style-type: none"> • Samtlig personal i skolorna ska genomföra den webbaserade utbildningen i grundläggande brandskydd. • På APT och i samverkan ansvarar rektor för att en sammanställning och analys över arbetsskador och tillbud regelbundet lyfts 	Rektor & biträdande rektor Rektor

Tumba 2023-04-13

Birgitta Zelezny Ulvered
Verksamhetschef grundskola

2022-04-24

Referens
Peter Bergström

Mottagare
Linda Larsson

Sammanställning av årlig kartläggning av arbetsmiljön och årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljö- arbetet (SAM) för verksamhetsområde GYMNASIESKOLA

Botkyrkas fyra gymnasieskolor har besvarat frågor kring sitt systematiska arbetsmiljöarbete för år 2022. Detta arbete inkluderar bland annat uppföljning av riskbedömningar och åtgärder i fysisk samt psykosocial arbetsmiljö. Svaren har sammanställts för att lokalisera eventuella brister som behöver åtgärdas, kommungemensamt eller för en enskild gymnasieskola, men även för att lyfta fram de områden där man har nått positiva resultat.

Uppföljningarna av SAM har genomförts av rektor och övrig skolledning tillsammans med skyddsombud.

Sammanfattning av enheternas systematiska arbetsmiljöarbete 2022

Rutiner för SAM

Verksamhetens rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet är lättillgängliga och de flesta upplever att de är lätta att förstå. Botkyrka kommuns medarbetar- och arbetsmiljöpolicy är känd på enheterna och tas löpande upp med jämna mellanrum.

Arbetsplatsträffar har hållits minst tio gånger under kalenderåret på samtliga fyra gymnasieskolor. Arbetsmiljöfrågor tas upp på arbetsplatsträffarna, antingen som en stående punkt på varje APT, eller när behov uppstår.

Det finns en skriftlig uppgiftsfördelning för de som tilldelats arbetsmiljöuppgifter där kunskaperna är tillräckliga, men behöver uppdateras i några fall och en rutin för stabil och årlig uppdatering behöver säkerställas.

Kännedom och tillämpning av rutiner för arbetsmiljöarbetet är över lag god. Två områden får marginellt lägre siffror och det är rutiner för ensamarbete och medicinska kontroller.

Kunskap kring lagar och regler för arbetsmiljön upplevs som god hos chefer, skyddsombud och medarbetare. Likaså kring risker i arbetsmiljön, hur de kan förebyggas och åtgärdas och hur man skapar förutsättningar för en god arbetsmiljö.

Kopplat till arbetet med HÖK21 har den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (OSA) arbetats fördjupande med på alla gymnasieskolor.

På alla gymnasieskolor har medarbetarsamtal hållits, och dokumenterats, med all personal de senaste tolv månaderna.

Fysiska, organisatoriska och sociala skyddsronder genomförs. Riskbedömningar görs vid förändringar. Tillbud och arbetsskador rapporteras och följs upp, men dokumentationen och uppföljning sker inte alltid löpande i befintliga verksamhetssystem, vilket behöver förbättras under 2023.

Medarbetarundersökningen 2022

År	Svarsfrekvens		HME		TI	
	2022	2021	2022	2021	2022	2021
S:t Botvid	93%	94%	79	76	67	66
Skyttbrink	79%	95%	82	64	73	53
Tullinge	84%	90%	82	84	77	80
Tumba	93%	91%	78	80	72	74
Totalt	89%	92%	78	78	71	71

Alla gymnasieskolor arbetar med resultatet på medarbetarundersökningar och tar fram en handlingsplan utifrån dessa underlag som man sedan följer upp. HME och totalindex ökar kraftigt på Skyttbrinks gymnasium för 2022 och för S:t Botvids gymnasium syns en marginell ökning. Tullinge och Tumba gymnasium sjunker marginellt i HME och totalindex. Totalen ligger kvar på samma värden som för 2021.

Uppföljning sker i samtal med verksamhetschefen och i utbildningsförvaltningens avvikelsesystem.

Övergripande styrkor för all personal i gymnasieskolan är:

- Mitt arbete känns meningsfullt
- Jag lär nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete
- Jag kan rekommendera Botkyrka kommun som arbetsgivare
-

Övergripande frågor att förbättra för all personal i gymnasieskolan är:

- Min arbetsplats mål följs upp och utvärderas på ett bra sätt
- Jag är nöjd med den introduktion som jag har fått till mina arbetsuppgifter
- Jag vet vad som påverkar min löneutveckling

Sjukfrånvaro/frisknärvaro

Gymnasieskola	2022	2021	2020	2019
Total sjukfrånvaro i % av ordinarie arbetstid	4,5%	4,3%	4,5%	4,8%
Dag 1-14 i % av ordinarie arbetstid	2,8%	2,5%	2,5%	2,3%
Dag 15-90 i % av ordinarie arbetstid	0,9%	0,8%	1,1%	1,0%
Dag 91- i % av ordinarie arbetstid	0,9%	1,0%	0,9%	1,5%

Siffrorna visar en fortsatt låg sjukfrånvaro. Det är svårt att bedöma hur pandemin har påverkat sjukfrånvaron då distans- och fjärrundervisning har kunnat genomföras delar av året

Arbets skador och tillbud

Tillbud och arbets skador rapporteras i KIA samt utreds och följs upp på alla gymnasieskolor, men dokumentationen sker inte alltid löpande och slutförs inte alltid inom rimlig tid. Samma tendens finns i systemet DF-Respons där kränkande behandlingar rapporteras, utreds och följs upp. Det är fortsatt ett förbättringsområde för 2023 .

Alla gymnasieskolor känner till och tillämpar rutiner för första hjälpen och krisstöd, risker för hot och våld och kränkande behandling. Ett utvecklingsarbete pågår för att ta fram rutiner för PDV (Pågående Dödligt Våld) på skolorna i samarbete med förvaltningen.

Sammanfattande analys

Inom verksamhetsområde gymnasieskolan är helhetsbilden att det förkommer ett systematiskt arbetsmiljöarbete som följer de riktlinjer och anvisningar som lagstiftningen kräver och att även kommunens riktlinjer följs. Det finns dock utvecklingsområden där vi behöver vidta åtgärder för att ytterligare stärka arbetet. Implementeringen av säkerhetsappen Co-safe löper för gymnasieskolans del under hela 2023 med målet att öka tryggheten på skolorna och erbjuda ett enkelt och driftsäkert system för att larma om PDV (Pågående Dödligt Våld)

Planerade åtgärder under 2023 (samtliga åtgärder följs upp regelbundet under året men specifikt i december 2023)

Sammanställning av planerade åtgärder under 2023:	Ansvar:
Implementera Co-safe appen för rapportering av PDV (Pågående Dödligt Våld)	Verksamhetschef och rektor
Säkerställa att rapporterade tillbud och kränkningar följs upp och avslutas löpande i systemet.	Verksamhetschef och rektor
Förbättrad introduktion av nya medarbetare	Rektor
Förbättra trafiksituationen vid den anpassade gymnasieskolan.	Verksamhetschef
Förtydliga vad som påverkar medarbetares löneutveckling	Verksamhetschef och rektor

Tumba 2023-04-16

Peter Bergström
Verksamhetschef Gymnasieskola

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Dnr: UN/2023:00266

Informationshanteringsplan utbildningsnämnden

Förslag till beslut

- Utbildningsnämnden har tagit del av informationshanteringsplanen.
- Utbildningsnämnden beslutar att revidera delegationsordningen i enlighet med förvaltningens förslag.

Sammanfattning av ärendet

Botkyrka kommun har ett arkivreglemente som anger att samtliga nämnder ska upprätta en informationsredovisning. Utbildningsnämnden gör sin informationsredovisning i en informationshanteringsplan. Genom en informationshanteringsplan skapas enhetliga rutiner som säkerställer att allmänna handlingar hanteras på ett rättssäkert sätt inom utbildningsförvaltningen.

Förvaltningen föreslår att punkt A10 i delegationsordningen ändras på så sätt att benämningen dokumenthanteringsplan byts ut mot informationshanteringsplan. Dokumenthanteringsplan är en föråldrad benämning på samma styrdokument.

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Björn Andersson

Dnr: UN/2023:00266

Informationshanteringsplan utbildningsnämnden

Förslag till beslut

- Utbildningsnämnden har tagit del av informationshanteringsplanen.
- Utbildningsnämnden beslutar att revidera delegationsordningen i enlighet med förvaltningens förslag.

Sammanfattning av ärendet

Botkyrka kommun har ett arkivreglemente som anger att samtliga nämnder ska upprätta en informationsredovisning. Utbildningsnämnden gör sin informationsredovisning i en informationshanteringsplan. Genom en informationshanteringsplan skapas enhetliga rutiner som säkerställer att allmänna handlingar hanteras på ett rättssäkert sätt inom utbildningsförvaltningen.

Förvaltningen föreslår att punkt A10 i delegationsordningen ändras på så sätt att benämningen dokumenthanteringsplan byts ut mot informationshanteringsplan. Dokumenthanteringsplan är en föråldrad benämning på samma styrdokument.

Ärendet

Enligt tryckfrihetsförordningen (1949:105) är handlingar som upprättas och/eller inkommer till en myndighet i regel allmänna och medborgare har rätt att ta del av allmänna handlingar. Det är därför viktigt att de allmänna handlingarna hanteras på ett sådant sätt att medborgare kan begära ut dem. I det syftet har Botkyrka kommun ett arkivreglemente som anger att samtliga nämnder ska upprätta en informationsredovisning. Utbildningsnämnden gör sin informationsredovisning i en informationshanteringsplan. Genom en informationshanteringsplan skapas enhetliga rutiner som säkerställer att allmänna handlingar hanteras på ett rättssäkert sätt inom utbildningsförvaltningen.

Informationshanteringsplanen beskriver de handlingar som inkommer, upprättas och/eller förvaras i verksamheten samt hur dessa ska hanteras gällande diarieföring, bevarande, gallring och arkivering. Gallring av allmänna handlingar innebär att de rensas bort, vilket bara får förekomma när detta anges i informationshanteringsplanen.

Enligt nämndens delegationsordning punkt A 10 är fastställande av dokumenthanteringsplan (numera benämnd informationshanteringsplan) delegerat från nämnden till utbildningsdirektör. Kommunarkivet rekommenderar dock att nämnden får ta del av informationshanteringsplanen.

Den nuvarande dokumenthanteringsplanen har blivit inaktuell och den senaste mer genomgripande översynen gjordes 2015. Sedan dess har nya dokument tillkommit för verksamheterna och ett nytt diariesystem införts. Flera handlingstyper har bytt medium och förvaringsform i och med digitaliseringen och en revidering är därför nödvändig. Den nya informationshanteringsplanen har tagits fram tillsammans med kommunarkivet och stämts av med berörda verksamheter.

Den nya informationshanteringsplanen har gjorts mer processinriktad för att kunna användas som ett stöd för arbetet på förskolor och skolor. Planen är strukturerad i enlighet med Klassa-modellen från Sveriges kommuner och regioner (SKR). Det innebär att handlingarna redovisas utifrån den process de tillhör. Klassa omfattar dokumenttyper inom tre huvudområden, ledning och styrning, stödjande verksamhet samt kärnprocesser.

Förvaltningen föreslår att punkt A10 i delegationsordningen ändras på så sätt att benämningen dokumenthanteringsplan byts ut mot informationshanteringsplan. Dokumenthanteringsplan är en föråldrad benämning på samma styrdokument.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser.

Anette Älmdalen
Utbildningsdirektör

Peter Bergström
Verksamhetschef gymnasieskola

Bilaga

Utbildningsnämndens informationshanteringsplan

Skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Dnr: UN/2023:00011

Redovisning av delegationsbeslut

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar till protokollet att nämnden har tagit del av beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Utbildningsnämnden fattar i huvudsak beslut i frågor som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning, kvalitet eller i principiella ärenden. Nämnden beslutar också om yttranden eller liknande till fullmäktige. Av praktiska skäl får andra ärenden inom utbildningsnämndens ansvarsområde delegeras till någon annan. Delegaten får då besluta å nämndens vägnar. Alla beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till nämnden för att tiden för överklagande kan passera och beslutet träda i laga kraft. På så sätt kan också nämnden följa hur delegaten utför uppdraget att besluta i nämndens ställe

Förvaltningen anmäler följande listor över delegeringsbeslut:

- Delegationsbeslut Utbildningsdirektör maj 2023
- Delegationsbeslut Kvalitetsstöd april-maj 2023
- Delegationsbeslut verksamhetsområde förskola april 2023
- Delegationsbeslut Tunaskolan april 2023
- Delegationsbeslut Falkbergsskolan april 2023
- Delegationsbeslut Malmsjö skola april 2023
- Delegationsbeslut Tullinge gymnasium april 2023
- Delegationsbeslut S:t Botvids gymnasium mars 2023
- Delegationsbeslut Skogsbacksskolan april 2023
- Delegationsbeslut Karsby international school april 2023
- Delegationsbeslut Störvretskolan april 2023
- Delegationsbeslut Rikstens skola april 2023
- Delegationsbeslut Broängsskolan april 2023
- Delegationsbeslut Malmsjö skola april 2023
- Delegationsbeslut Tallidsskolan april 2023
- Delegationsbeslut Tumba gymnasium april-maj 2023
- Delegationsbeslut förskolan Nackdala maj 2023

Delegationsbeslut förskolan Kungstäppan april 2023
Delegationsbeslut Alby östra förskoleenhet april 2023
Delegationsbeslut Norsborg västra april 2023
Delegationsbeslut Norsborg centrala april
Delegationsbeslut förskolan Trollet april 2023
Delegationsbeslut förskolan Vega april 2023
Delegationsbeslut förskola Rodret april 2023

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Björn Andersson

Dnr: UN/2023:00011

Redovisning av delegationsbeslut

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar till protokollet att nämnden har tagit del av besluten.

Sammanfattning av ärendet

Utbildningsnämnden fattar i huvudsak beslut i frågor som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning, kvalitet eller i principiella ärenden. Nämnden beslutar också om yttranden eller liknande till fullmäktige. Av praktiska skäl får andra ärenden inom utbildningsnämndens ansvarsområde delegeras till någon annan. Delegaten får då besluta å nämndens vägnar. Alla beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till nämnden för att tiden för överklagande kan passera och beslutet träda i laga kraft. På så sätt kan också nämnden följa hur delegaten utför uppdraget att besluta i nämndens ställe

Förvaltningen anmäler följande listor över delegeringsbeslut:

- Delegationsbeslut Utbildningsdirektör maj 2023
- Delegationsbeslut Kvalitetsstöd april-maj 2023
- Delegationsbeslut verksamhetsområde förskola april 2023
- Delegationsbeslut Tunaskolan april 2023
- Delegationsbeslut Falkbergsskolan april 2023
- Delegationsbeslut Malmsjö skola april 2023
- Delegationsbeslut Tullinge gymnasium april 2023
- Delegationsbeslut S:t Botvids gymnasium mars 2023
- Delegationsbeslut Skogsbacksskolan april 2023
- Delegationsbeslut Karsby international school april 2023
- Delegationsbeslut Storvretskolan april 2023
- Delegationsbeslut Rikstens skola april 2023
- Delegationsbeslut Broängsskolan april 2023
- Delegationsbeslut Malmsjö skola april 2023
- Delegationsbeslut Tallidsskolan april 2023
- Delegationsbeslut Tumba gymnasium april-maj 2023

Delegationsbeslut förskolan Nackdala maj 2023
Delegationsbeslut förskolan Kungstäppan april 2023
Delegationsbeslut Alby östra förskoleenhet april 2023
Delegationsbeslut Norsborg västra april 2023
Delegationsbeslut Norsborg centrala april
Delegationsbeslut förskolan Trollet april 2023
Delegationsbeslut förskolan Vega april 2023
Delegationsbeslut förskola Rodret april 2023

Anette Älmdalen
Utbildningsdirektör

Enhet: Utbildningsdirektör**Månad: maj 2023****Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden**

Besluts- datum	Delegerings - punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie- nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
2023-05-03	C14	Beslut delegation av arbetsmiljöuppgifter	UN/2023:00 263	
2023-05-03	C14	Beslut delegation av arbetsmiljöuppgifter	UN/2023:00 263	
2023-05-03	C14	Beslut delegation av arbetsmiljöuppgifter	UN/2023:00 263	

Enhet: Kvalitetsstöd**Månad: maj 2023****Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden**

Besluts- datum	Dele- geri- ngs- pun- kt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie-nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
2023-05-22 2023-04-14	A7 C1	Yttrande till myndighet enligt 6 kap. 38 § KL Anställning Kvalitetscontroller	UN/2023:00223 UN/2023:00193	
2023-05-15	D 89	Avslag skolskjuts		
2023-05-10	A11	Beslut om mottagande i grundsärskolan 5§	UN/2023:00293	
2023-05-10	A11	Beslut om mottagande i grundsärskolan	UN/2023:00294	
2023-05-10	A11	Beslut om mottagande i grundsärskolan	UN/2023:0095	
2023-05-17	A11	Beslut om mottagande i grundsärskolan	UN/ 2023:00324	
2023-05-10	D55	Beslut om att tillhöra målgruppen för gymnasiesärskolan 5§	UN/2023:00296	
2023-05-10	D55	Beslut om att tillhöra målgruppen för gymnasiesärskolan	UN/2023:00297	
2023-05-17	D55	Beslut om att tillhöra målgruppen för gymnasiesärskolan	UN/2023:00322	
2023-05-17	D55	Beslut om att tillhöra målgruppen för gymnasiesärskolan	UN/2023:00323	

Enhet: vo Förskola...

Månad: april 2023

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie- nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
20 april	D 14	Uppskjuten skolplikt – beviljad, enligt 7 kap 10 § skollag	UN/2023: 00163	
24 april	D 14	Uppskjuten skolplikt – beviljad, enligt 7 kap 10 § skollag	UN/2023: 00164	
24 april	D 14	Uppskjuten skolplikt – avslås, enligt 7 kap 10 § skollag	UN/2023: 00166	

Enhet: vo Förskola...

Månad: maj 2023

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie- nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
2023-04-24	C1	Anställning verksamhetsansvarig förskola	UN/2023:0022 1	

Enhet: Nackdala

Månad: Maj 2023

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie- nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
230501	CI	Säva BEA kock	NACF/2023:00 003	

BOTKYRKA KOMMUN

Utbildningsförvaltningen

**ANMÄLAN AV
DELEGERINGSBESLUT**

Enhet: Kungstäppan

Månad: April 2023

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie- nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
230401	C1	Säva FSK	KUNF/2023:00 004	

Enhet: Alby Östra förskoleenhet**Månad: April 2023****Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden**

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie- nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
2023-04-19	C1	Anställningsavtal viss tid	UGGF/2023: 00005-2	

Enhet: ...Tullinge gymnasium

Månad: ...Maj 2023

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Besluts- datum	Delegering s- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie-nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
2023-04-05	C1	Tidsbegränsad anställning, måltidsbiträde	TULG/2023:00014	
2023-04-18	C1	Tidsbegränsad anställning, kurator	TULG/2023:00015	

BOTKYRKA KOMMUN

Utbildningsförvaltningen

ANMÄLAN AV DELEGERINGSBESLUT

Enhet: Rikstens skola

Månad: april 2023

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie- nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
230424	C1	Anställning/Beslut lärare ma/no		

BOTKYRKA KOMMUN

Utbildningsförvaltningen

ANMÄLAN AV DELEGERINGSBESLUT

Enhet: Eklidsskolan

Månad: April 2023

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie- nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
2023-04-14	A25	Utfärda fullmakt att hämta ut rekommenderade brev	EKLS/2023:0 0006	

Enhet: Broängsskolan**Månad: April 2023****Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden**

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie-nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
2023 04 19	C 1	Anställningsavtal Lärare 20230419-tv	BROS/2023:00042	
		Delegat: Carina Norberg, rektor		

k

Enhet: Tumba Gymnasium**Månad: April****Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden**

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie-nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
2023-05-02		Beslut om skriftlig varning	TUMG/2023:00013	
2023-04-11		Uppsägning/Avslut av anställning	TUMG/2023:00014	
2023-04-18		Uppsägning/Avslut av anställning	TUMG/2023:00015	
2023-04-06		Uppsägning/Avslut av anställning	TUMG/2023:00016	

|

|

|

|

|

|

Enhet: Tunaskolan**Månad: April 2023****Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden**

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie- nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
2023-04	C1	Lärare lovskola – TUNS/2023	00033	
2023-04	C1	Rekrytering bildlärare vik läsåret 23/24 – TUNS/2023	00034	
2023-04	D8	Kränkande behandling	22845	
2023-04	D8	Kränkande behandling	22851	
2023-04	D8	Kränkande behandling	23943	
2023-04	D8	Kränkande behandling	23944	
2023-04	D8	Kränkande behandling	23945	
2023-04	D8	Kränkande behandling	23990	
2023-04	D8	Kränkande behandling	24032	
2023-04	D8	Kränkande behandling	24036	
2023-04	D8	Kränkande behandling	24075	
2023-04	D8	Kränkande behandling	24107	
2023-04	D8	Kränkande behandling	24139	
2023-04	D8	Kränkande behandling	24170	

Skola: Falkbergsskolan

Månad: april 2023

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Besluts-Datum	Dele-gations - Punkt	Beslut (ange t.ex. beviljande av anställning)	Dnr	Kopia av besluts-handl. bif.
20230417	CI	Tidsbegränsad anställningsavtal Matematik lärare 100% from 20230417-20240108	FALS/2023:00021	
20230323	CI	Uppsägning/avslut av anställning Matematik lärare 100% from 20230414.	FALS/2023:00022	

Delegat: _____
Namnförtydligande: Anna-Lena Bergman rektor / Lena berg bitr.rektor

BOTKYRKA KOMMUN

Utbildningsförvaltningen

ANMÄLAN AV DELEGERINGSBESLUT

Enhet: Banslättsskolan...

Månad: April 2023

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie- nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
20230404	C1	Anställning av Specialpedagog	BANS/2023:00 006	

Enhet: Förskolan Trollet**Månad: April 2023****Inlämnas senast den 5:e i månaden efter beslutsmånaden**

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie- nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
2023 04 21	C1	Anställningsavtal – Assistent – Tillsvidare 2023 04 21		

|

|

|

|

|

|

Enhet: Malmsjö skola**Månad: 5 2023****Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden**

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie-nummer/ Beteckning	Kopia av besluts- handl. bifogas
2023-04-28	D9	Kränkningensanmälan	ID: 24148	
2023-05-05	D9	Kränkningensanmälan	ID: 24216	
2023-05-08	D9	Kränkningensanmälan	ID: 24238	
2023-05-08	D9	Kränkningensanmälan	ID: 24241	
2023-05-08	D9	Kränkningensanmälan	ID: 24242	
2023-05-04	C1	Anställning – tim.vik	MALS/2023:00046	
2023-05-08	D9	Kränkningensanmälan	ID: 24243	
2023-05-08	D9	Kränkningensanmälan	ID: 24244	
2023-05-08	D9	Kränkningensanmälan	ID: 24245	
2023-05-09	D9	Kränkningensanmälan	ID: 24251	
2023-05-16	D9	Kränkningensanmälan	ID: 24252	
2023-05-16	D9	Kränkningensanmälan	ID: 24366	
2023-05-04	C1	Anställning – tim.vik	MALS/2023:00042	
2023-05-04	C1	Anställning – tim.vik	MALS/2023:00041	
2023-05-04	C1	Anställning – tim.vik	MALS/2023:00047	

Enhet: Tullinge Södra, förskolan Rodret**Månad: april 2023****Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden**

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie-nummer/ Beteckning	Ko pia av besl uts- han dl. bifo gas
230427	C1	Anställningsavtal, barnskötare 230427 - tv	RODF/2023:00003	

|

|

|

|

|

|

BOTKYRKA KOMMUN

Utbildningsförvaltningen

ANMÄLAN AV DELEGERINGSBESLUT

Enhet: Skogsbacksskolan

Månad: April 2023

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Beslutsdatum	Delegeringspunkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie-nummer/ Beteckning	Kopia av beslutshandling bifogas
230406 230406	D9 D9	Kränkande behandling 6 april Kränkande behandling 2, 6 april	SKOS/2023:00018 SKOS/2023:00019	

BOTKYRKA KOMMUN

Utbildningsförvaltningen

ANMÄLAN AV DELEGERINGSBESLUT

Enhet: Storvretskolan

Månad: April 2023

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie-nummer/ Beteckning	Kopia av beslut s- handl · bifog as
230403 230406	D9 D9	Kränkande behandling 3 april Kränkande behandling 6 april	STOS/2023:00017 STOS/2023:00018	

Enhet: Tullinge Södra, förskolan Vega**Månad: april 2023****Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden**

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarie-nummer/ Beteckning	Ko pia av besl uts- han dl. bifo gas
230401	C1	Anställningsavtal, förskollärare 230401 - tv	VEGF/2023:00017	

|

|

|

|

|

|

Enhet: Norsborg Central
Förskoleenhet
Förskolorna: Vallmon,
Ringblomman, Granen och Tal-och
Språk

Månad: April 2023

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Besluts- datum	Delegerings - punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarienummer	Kopia av besluts- handl. bifogas
Vallmon	C1	Inga beslut att anmäla.		
Ringblomman	C1	Inga beslut att anmäla.		
Granen	C1	Inga beslut att anmäla.		
Tal- och Språk/ Blå Vinge	C1	Inga beslut att anmäla.		

Delegat: Mikaela Liedegren, rektor

Enhet: Norsborg Västra
Förskoleenhet
Förskolorna: Aspen, Blåsippan,
Vitsippan

Månad: April 2023

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Besluts- datum	Delegering s- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarienummer	Kopia av besluts- handl. bifogas
Aspen	C1	Anställning av barnskötare tillsvidare 2023-03-20		
Blåsippan	C1	Anställning av förskollärare tillsvidare 2023-04-03		
Vitsippan	C1	Inga beslut att anmäla.		

Delegat: Eva Uddheden, rektor

**Enhet: Karsby International
School****Månad: VT-2023**

++

Inlämnas senast den 5:e i månaden efter besluts månaden

Besluts- datum	Delegerings- punkt	Beslut (ange till exempel beviljande av anställning)	Diarienummer	Kopia av besluts- handl. bifogas
2023-04-06	CI	Aställning av lärare Förskollärare	KAIS/2023:000 37	
2023-04-18	CI	Aställning av Förskollärare	KAIS/2023:000 11	
2023-04-18	CI	Ansläning av förstalärare, lönetillägg	KAIS/2022:000 67	

Delegat: _____

Alexandra Ohlén rektor

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Dnr: UN/2023:00014

Redovisning av anmälningsärenden

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden har tagit del av anmälda skrivelser.

Sammanfattning av ärendet

Inkomna ärenden från Skolinspektionen

Avslutade ärenden från Skolinspektionen

- (SEK) Beslut med anledning av uppgifter om kränkande behandling vid Rikstens skola SI 2022:5840 (UN/2023:00337)
- Beslut om återkallelse av tillstånd Studemaskolan SI 2011:7178 (UN/2023:00299)
- Beslut med anledning av uppgifter om kränkande behandling vid Brunnaskolan SI 2023:3715 (UN/2023:00224)
- Beslut efter tematisk kvalitetsgranskning av grundskolors arbete för en inkluderande utbildning vid Fittjaskolan i Botkyrka kommun SI 2022:6164 (UN/2022:00563)

Beslut från Skolverket

- Beslut om ansökan – Personalförstärkningar inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser för 2023 dnr 8.1.2-2023:0005993 (UN/2023:00314)

- Beslut om ansökan – Statsbidrag för vissa barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige för 2023 dnr 8.1.2-2023:0020068 (UN/2023:00316)
- Beslut om redovisning – Statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan för 2022 dnr 8.1.2-2023:0014920 (UN/2023:00315)

Beslut från Förvaltningsrätten

Beslut från Migrationsverket

Beslut från kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och andra nämnder

- Protokollsutdrag kommunfullmäktige – Avsägelse och fyllnadsväl 2023-04-27 (KS/2022:00812)
- Protokollsutdrag kommunfullmäktige Förutsättningar för nämndernas yttrande till Mål och budget 2024 med flerårsplan 2025-2027 2023-04-27 (KS/2023:00182)
- Protokollsutdrag kommunfullmäktige – Revidering av reglemente för arvoden och ersättningar till förtroendevalda (KS/2022:00200)
- Protokollsutdrag kommunfullmäktige - Revisionsberättelse för 2022 2023-04-27 (KS/2023:00290)
- Protokollsutdrag kommunfullmäktige - Årsredovisning 2022 2023-04-27 (KS/2023:00242)
- Protokollsutdrag kommunstyrelsen – Firmatecknare 2023 2023-05-08 (KS/2022:00791)
- Protokollsutdrag kommunstyrelsen – Fördelning av statsbidrag för finsk förvaltning 2023 (KS/2022:00230)

Övrigt

- Reseberättelse Japan Tokyo 2023-04-07 till 2023-04-24 Tumba gymnasium (UN/2022:00482)

- Reseberättelse språkresa Dubai våren 2023 (UN/2023:00028)

Utbildningsnämnd

Utbildningsförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Björn Andersson

Dnr: UN/2023:00014

Redovisning av anmälningsärenden

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden har tagit del av anmälda skrivelser.

Sammanfattning av ärendet

Inkomna ärenden från Skolinspektionen

Avslutade ärenden från Skolinspektionen

- (SEK) Beslut med anledning av uppgifter om kränkande behandling vid Rikstens skola SI 2022:5840 (UN/2023:00337)
- Beslut om återkallelse av tillstånd Studemaskolan SI 2011:7178 (UN/2023:00299)
- Beslut med anledning av uppgifter om kränkande behandling vid Brunnaskolan SI 2023:3715 (UN/2023:00224)
- Beslut efter tematisk kvalitetsgranskning av grundskolors arbete för en inkluderande utbildning vid Fittjaskolan i Botkyrka kommun SI 2022:6164 (UN/2022:00563)

Beslut från Skolverket

- Beslut om ansökan – Personalförstärkningar inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser för 2023 dnr 8.1.2-2023:0005993 (UN/2023:00314)

- Beslut om ansökan – Statsbidrag för vissa barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige för 2023 dnr 8.1.2-2023:0020068 (UN/2023:00316)
- Beslut om redovisning – Statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan för 2022 dnr 8.1.2-2023:0014920 (UN/2023:00315)

Beslut från Förvaltningsrätten

Beslut från Migrationsverket

Beslut från kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och andra nämnder

- Protokollsutdrag kommunfullmäktige – Avsägelse och fyllnadsväl 2023-04-27 (KS/2022:00812)
- Protokollsutdrag kommunfullmäktige Förutsättningar för nämndernas yttrande till Mål och budget 2024 med flerårsplan 2025-2027 2023-04-27 (KS/2023:00182)
- Protokollsutdrag kommunfullmäktige – Revidering av reglemente för arvoden och ersättningar till förtroendevalda (KS/2022:00200)
- Protokollsutdrag kommunfullmäktige - Revisionsberättelse för 2022 2023-04-27 (KS/2023:00290)
- Protokollsutdrag kommunfullmäktige - Årsredovisning 2022 2023-04-27 (KS/2023:00242)
- Protokollsutdrag kommunstyrelsen – Firmatecknare 2023 2023-05-08 (KS/2022:00791)
- Protokollsutdrag kommunstyrelsen – Fördelning av statsbidrag för finsk förvaltning 2023 (KS/2022:00230)

Övrigt

- Reseberättelse Japan Tokyo 2023-04-07 till 2023-04-24 Tumba gymnasium (UN/2022:00482)

- Reseberättelse språkresa Dubai våren 2023 (UN/2023:00028)

Huvudman

Föreningen aktiva studier /FAS/ Org. nr 802009-6403

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Studemaskolan i Stockholms kommun; nu fråga om återkallelse av godkännande enligt 26 kap. 14 § skollagen (2010:800)

Beslut

Skolinspektionen återkallar med stöd av 26 kap. 14 § skollagen godkännandet av Föreningen aktiva studier /FAS/ som huvudman för Studemaskolan i Stockholms kommun. Återkallandet gäller från och med den 15 augusti 2023.

Genom återkallandet upphör alla godkännanden¹ för Föreningen aktiva studier /FAS/ att bedriva förskoleklass, grundskola och fritidshem att gälla.

Föreningen aktiva studier /FAS/ har i enlighet med ovanstående inte rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Skolinspektionen förordnar med stöd av 26 kap. 16 § skollagen att återkallandet ska gälla även om det inte har vunnit laga kraft.

Beslutet får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilaga.

Om ärendet

Studemaskolan omfattar förskoleklass, grundskolans årskurs 1–9 samt fritidshem och det går ungefär 190 elever på skolan.

Skolinspektionen genomförde våren 2022 en tematisk tillsyn av skolor med konfessionell inriktning där Studemaskolan ingick (dnr 2022:2815).

¹ Skolöverstyrelsens beslut den 23 april 1991, dnr 1330-90:53 (aktbilaga 22), Stockholms kommuns Skolstyrelses beslut den 31 oktober 1991 (aktbilaga 100) samt Skolverkets beslut den 22 februari 1993 (aktbilaga 97), dnr 92:1541, och den 16 mars 1999, dnr 98:972 (aktbilaga 14).

Skolinspektionen avslutade den 29 augusti 2022 den tematiska tillsynen av Studemaskolan och inledde istället en riktad tillsyn av skolenheten med fortsatt utredning i detta ärende (dnr 2022:7178).

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Studemaskolan följer gällande bestämmelser inom områdena undervisning och lärande, bedömning och betygssättning, grundläggande förutsättningar för verksamheten, styrning av verksamheten samt ägar- och ledningsprövning. Vid Skolinspektionens tillsyn av Studemaskolan har det även kontrollerats om skolans användning av Applied Scholastics pedagogiska principer och utbildningsmetoder är förenliga med kraven i skolförfattningarna avseende vetenskaplig grund, saklighet och allsidighet, undervisning utifrån bestämda mål samt kravet på öppenhet som gäller för fristående skolor.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer den 17 mars 2022, 28–30 mars 2022², 15–16 november 2022 samt den 29 november 2022–1 december 2022³. Representanter för huvudmannen har också intervjuats. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Utformningen av utbildningen, vetenskaplig grund m.m.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Om Föreningen aktiva studier

Den ideella Föreningen aktiva studier /FAS/ (nedan föreningen eller FAS) är huvudman för Studemaskolan. Av föreningens stadgar⁴ som antogs den 4 oktober 1980 framgår att föreningens ändamål är att bedriva skol- och fritidsverksamhet baserad på Applied Scholastics pedagogiska principer och utbildningsmetoder utvecklade av L. Ron Hubbard. I 2 § om föreningens ändamål anges vidare att i enlighet med föreningens stadgar startades en grundskola vid namn Studemaskolan den 19 augusti 1991 samt att utbildningen vid skolan ska drivas i linje med gällande läroplan för grundskolan i vilken skolplikten får fullgöras och ska

² Protokoll efter tillsynsbesök, aktbilaga 25.

³ Protokoll efter tillsynsbesök, aktbilaga 88.

⁴ Aktbilaga 2.

drivas enligt de lagar som gäller för fristående skolor. Enligt 3 § är föreningen medlem i den internationella utbildningsorganisationen Applied Scholastics. Enligt 17 § i stadgarna har rektorn det fulla ansvaret inför FAS styrelse att Applied Scholastics utbildningsmetoder genomsyrar utbildningen.

FAS fick enligt beslut av Skolöverstyrelsen den 23 april 1991 godkännande att bedriva fristående skola och utbildning motsvarande grundskolans lågstadium. Länskolnämnden i Stockholm hade dessförinnan avslagit FAS ansökan. Länskolnämnden hade invändningar beträffande den metodik som skolan avsåg tillämpa och ansåg att den planerade skolan skulle komma att influeras av scientologins grundläggande värderingar. Skolöverstyrelsen uttalade följande. "Enligt SÖ:s mening kan Hubbards studiemetod ifrågasättas med hänsyn till moderna rön rörande utveckling av ord- och textförståelse. Man kan dock inte hävda att metoden skulle strida mot läroplanens mål och riktlinjer. Varje skola måste ha frihet att välja den pedagogiska uppläggningsen av undervisningen, som bäst bedöms leda till de mål som är uppsatta i läroplanen."⁵

FAS har godkännande att anordna fritidshem enligt beslut av Skolstyrelsen i Stockholms kommun den 31 oktober 1991⁶, godkännande att anordna mellanstadium enligt beslut av Skolverket den 22 februari 1993 och godkännande att anordna högstadium enligt beslut av Skolverket den 16 mars 1999.⁷

Bestämmelser om att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och att den nationella läroplanen ska tillämpas av enskilda huvudmän infördes genom 2010 års skollag, och fanns inte vid tidpunkten för FAS godkännanden som skolhuvudman.

Applied Scholastics pedagogiska principer och utbildningsmetoder (studietekniken)

FAS har avtal om medlemskap med Applied Scholastics Europe Training Center som bland annat innebär att FAS erhåller del av L. Ron Hubbards utbildningsmetod.⁸ FAS och Studemaskolan använder begreppet "studietekniken", "study tech" eller "studieteknologin" för att sammanfatta Applied Scholastics pedagogiska principer och utbildningsmetoder utvecklade av L. Ron Hubbard. Begreppet studietekniken används även i detta beslut med samma betydelse.

Skolinspektionen har inhämtat information om studietekniken i form av böcker och annat skriftligt material som används i undervisningen, observationer av lektioner och bilder som sitter på väggarna i skolans klassrum och intervjuer med huvudmannen, rektorn, skolpersonal och elever. Bland annat har Skolinspektionen tagit del av böckerna The Study Handbook⁹, Lär dig hur man lär sig¹⁰ och Handbok för grunderna i studier¹¹. Av underlagen framgår att Studemaskolans studieteknik

⁵ Aktilaga 22.

⁶ Aktilaga 100.

⁷ Aktilaga 14.

⁸ Aktilaga 12.

⁹ Aktilaga 15.

¹⁰ Aktilaga 18.

¹¹ Aktilaga 17.

bland annat innefattar att det finns tre så kallade studiebarriärer eller hinder för att lära sig. De tre barriärerna är brist på massa, överhoppad gradient och det missförstådda ordet. Studietekniken hänför också olika fysiologiska effekter till de tre studiebarriärerna, detta kallas för studiefenomen.

En video med en kort beskrivning av de tre studiebarriärerna och grunderna i den pedagogik som skolan använder finns på skolans hemsida. Transkriberad till skrift har videon följande innehåll¹²: "[Text: Lär dig hur man lär sig – Om Studemas studiemetod]. Du kan lära dig allting som du vill lära dig. Att lära sig är att förstå nya saker och att hitta bättre sätt att göra sakerna på. Så snart du har bestämt dig för att det finns någonting som du vill lära dig är nästa steg att studera det. Att studera betyder att titta på någonting, att fråga om det och att läsa om det, så att du lär dig någonting om det. När man studerar stöter man ibland på en barriär som hindrar att man lär sig. En barriär är något som blockerar vägen eller hindrar en från att fortsätta. [Text: Studiebarriär 1 Brist på massa]. Den första studiebarriären är att inte ha den verkliga saken som du studerar om i närheten. De verkliga sakerna eller föremålen som du studerar kallas massa. Om du läste om djur skulle du få massa för djur om du gick till en djurpark eller en bondgård. Att studera utan massa för det du försöker lära dig kan få dig att känna dig hoptryckt, böjd, liksom snurrig, liksom livlös, uttråkad eller arg. Det kan sluta med att din mage känns konstig. Du kan få huvudvärk, då och då kan du känna dig yr och många gånger kan du få ont i ögonen. [Text: Studiebarriär 2 Överhoppad gradient]. Den andra studiebarriären, den överhoppade gradienten. En gradient är ett sätt att lära sig eller att göra någonting steg för steg. Gradienten kan vara lätt, och varje steg kan göras med lätthet, eller den kan vara svår och varje steg kan vara svårt att göra. Du lär dig hur man gör någonting genom att lära dig varje del steg för steg. Du lär dig hur man gör varje steg på ett bra sätt. Sedan kan du göra hela saken. Om man har hoppat över en gradient kan det kännas som en slags förvirring eller som om det gick runt i huvudet eller som om det gungade. [Text: Studiebarriär 3 Det missförstådda ordet]. Den tredje och viktigaste studiebarriären är det missförstådda ordet. Han har ett missförstått ord. Så om du känner dig tom eller trött eller inte där, eller orolig och upprörd medan du studerar är det alltid på grund av ett missförstått ord eller en missförstådd symbol. [Text: Det finns alltså saker som kan hindra studier... Men det finns också EN LÖSNING!] Lär dig hur man lär sig! [Text: På Studemaskolan får du lära dig... Alla viktiga ämnen som du behöver. Och dessutom – HUR MAN LÄR SIG!]

I baksidestexten till boken "Lär dig hur man lär sig" som används vid skolan anges: "Dessa tre barriärer är de enda orsakerna till att ett barn blir distraherat eller inte kan koncentrera sig. De är tillräckliga för att göra vilket barn som helst till en långsam studerande."¹³ I samma bok anges vidare: "Den enda anledningen till att en person ger upp att studera, får förvirrade idéer eller inte kan lära sig, är att han

¹² Aktililaga 99.

¹³ Aktililaga 18.

har gått förbi ett ord som han inte har förstått.”¹⁴ ”Så om du känner dig tom, eller trött, eller inte är där eller är orolig och upprörd medan du studerar, är det *alltid* på grund av ett missförstått ord eller en missförstådd symbol.”¹⁵ ”Om du studerar och inte känner dig lika vaken som tidigare, eller om du tar för lång tid på dig med det som du studerar, eller om du gäspar, eller klottrar, eller dagdrömmer, har du gått förbi ett missförstått ord.”¹⁶ ”Du kan förstå *allting* bättre genom att demonstrera det med lera.”¹⁷

Skolans studieteknologiplan och genomförande av studietekniken

Av skolans ”Studieteknologiplan”¹⁸ och scheman framgår att studietekniken ska ingå i samtliga årskurser samt förskoleklass. Av planen framgår bland annat följande. I alla klassrum ska det finnas uppsatt tavlor som illustrerar studiefenomen vid tre barriärer till studier. Vidare anges vad eleverna ska lära sig i förskoleklassen och grundskolans årskurs 1–9. Exempelvis avseende årskurs 3 anges ”Kan ta reda på vad orden betyder med hjälp av en ordbok”. I årskurs 3 ska eleverna göra kursen ”Hur man använder en ordbok”, i årskurs 4 ska eleverna göra kursen ”Att kommunicera är roligt” och i årskurs 5 ska eleverna göra kursen ”Lär dig hur man lär sig”. Vid läsårsstart varje läsår i årskurs 6–9 ska eleverna göra prov i ”Lär dig hur man lär sig” och de ska vidare få en lektion varje termin om studieteknik. Vid behov kan materialet ”Hur man klarar sig bra i livet”¹⁹ användas.

Av intervju med rektorn framgår att kursen ”Lär dig läsa och skriva” omfattar läsinlärning och är uppbyggd utifrån grundpelarna i studietekniken. Lärarna och eleverna arbetar med kursen i årskurs 1 och 2, och vid behov i årskurs 3. I årskurs 3 gör alla elever kursen ”Hur man använder en ordbok”. Enligt Studieteknologiplanen gör eleverna kursen på lektioner i ämnet svenska.

I mellanstadiet genomförs två kurser som är schemalagda. Årskurs 4 har under höstterminen 2022 genomfört ”Kommunikationskurs” på ett undervisningspass om 40 minuter i veckan. Kursen genomförs på höstterminen och fortsätter inte under våren. Kursen bygger på boken ”Grammar and Communication”. I årskurs 5 läser eleverna kursen ”Lär dig hur man lär sig” på ett undervisningspass om en timme i veckan, tills dess att eleverna är klara med kursen eller under hela läsåret. Kursen ”Lär dig hur man lär sig” bygger på en bok med samma titel²⁰. Av intervjuer med rektorn och huvudmannen framgår att undervisningstiden till de två kurserna tas från ämnet svenska, vilket också anges i Studieteknologiplanen. Eleverna examineras på kursen ”Lär dig hur man lär sig” och får ett certifikat när de klarat

¹⁴ Aktilaga 18, s. 114.

¹⁵ Aktilaga 18, s. 125–127.

¹⁶ Aktilaga 18, s. 133–137.

¹⁷ Aktilaga 18, s. 175.

¹⁸ Aktilaga 9.

¹⁹ Aktilaga 10.

²⁰ Aktilaga 18.

kursen. Om elever inte klarar examinationen får de arbeta vidare med kursen. Enligt huvudmannen och rektorn är kursen obligatorisk.

I högstadiet utgår arbetet med studietekniken från boken "Study handbook". Enligt rektorn har boken ungefär samma innehåll som boken "Lär dig hur man lär sig", men materialet för äldre elever är mer avancerat. Av intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att studietekniken används i mindre utsträckning i högstadiet än i de lägre stadierna.

Även i undervisning i skolans värdegrundsuppdrag används material utvecklat av L. Ron Hubbard. Detta gäller bland annat material som är grundat på "Vägen till lycka" i form av korta filmer och kursen "Hur man väljer rätt"²¹ (kallas också "Fatta bra beslut"). Rektorn beskriver att det är ett material som är baserat på att man ska stå för det man gör och ta ansvar för det man gjort och att materialet framförallt används om behovet finns. Vidare framgår att skolan använder material utvecklat av L. Ron Hubbard inom undervisningen om mänskliga rättigheter och droger, såsom materialet "Barnkonventionen".

Av intervjuer med personal och elever framgår också att material utvecklat av L. Ron Hubbard som nämnts ovan i delar även används i fritidshemmet.

Studietekniken och övningar från kommunikationskurser ingår även som särskilt stöd i en del av skolans åtgärdsprogram. Detta framgår av åtgärdsprogram och intervju med elever och lärare.

I intervjuer med rektorn framkommer att Studemaskolan är den enda skolan i Sverige som använder sig av Applied Scholastics pedagogiska principer och utbildningsmetoder. Studemaskolan har kontakt med en skola i Danmark och Applied Scholastics i Danmark. Applied Scholastics finns inte i Sverige och materialet ges inte ut på svenska utan översätts från engelska eller danska.

Användningen av studietekniken i praktiken

I intervjuer med elever, lärare och annan personal, rektorn och huvudmannen samt lektionsobservationer framkommer att studietekniken och annat material utvecklat av L. Ron Hubbard är centralt på Studemaskolan. Huvudmannen uppger att skolan startades för att kunna använda studietekniken och låta den genomsyra verksamheten.

På väggarna i alla klassrum finns ett flertal bilder²² som illustrerar olika studiefenomen och studiebarriärer, exempelvis en pojke som har böjd rygg med texten "Brist på massa", en pojke som gäspar med texten "Missförstått ord" och en pojke som ser förvirrad ut med texten "Överhoppad gradient". Skolinspektionen har genomfört ett stort antal intervjuer med elever där det framkommer att eleverna är förtrogna med olika studiefenomen och studiebarriärer. Samtliga intervjuade lärare uppger också att de använder studietekniken i undervisningen.

²¹ Aktilaga 16.

²² Aktilaga 88, s 90 ff.

Lärare uppger att studietekniken märks i undervisning dels genom att lärarna i sin planering ser till att lägga lektionerna på elevernas nivå. På lektionstid märks studietekniken genom att det inträffar olika studiefenomen med eleverna, som att de blir trötta, gäspar eller klottrar. Lärare uppger att de då stannar upp och frågar eleven vilket ord eleven inte förstår eller visar bilder för att eleven ska förstå. En lärare säger att om det på matematiken är ett tal som är svårt att förstå eller räkna ut så märks det på att eleven har ont i ögonen. Då använder de klossar för att eleven ska förstå bättre, vilket leder till att eleven slutar ha ont i ögonen. Lärare uppger också att när lärare hanterar fenomenen utifrån studieteknikens metoder så försvinner de.

Lärare berättar att om en elev har ett "missförstått ord" har eleven gått förbi ett ord som eleven inte förstått, vilket gör att vissa fenomen uppstår, som t.ex. gäspning. Elever uppger att om en elev gäspar eller är trött kan det betyda att eleven har "missförstått ord" och om läraren ser det kan läraren berätta vad ordet betyder. En elev uppger att om elever klottrar kan det betyda "missförstått ord" och då frågar läraren vilket ord eleven inte förstår. En elev berättar att om en elev är på uppgiftslåda fem och eleven hoppar över till uppgiftslåda sju kan det innebära att eleven blir snurrig och har "överhoppad gradient".

Lärare uppger att det ibland kan vara fråga om för mycket information för elever, vilket elever kan bli förvirrade av och då kan det behövas "massa" för att de ska förstå. En elev uppger att "brist på massa" betyder att om eleven läser en bok där det står ordet tiger och eleven vet vad det är men saknar en bild på det, så förstår eleven inte. Då kan läraren hjälpa till genom att visa en bild eller annat i verkligheten. En annan elev uppger att till exempel om en elev har ont i ögonen kan det bero på att eleven inte förstår något och då kan läraren hjälpa till genom att visa en bild och då slutar eleven få ont. Elever berättar vidare att om en elev har huvudvärk eller är arg kan det bero på "brist på massa". En annan säger att om en elev jobbar och känner sig snurrig så är det "brist på massa".

I intervjuer med lärare och elever framkommer att eleverna ofta får arbeta med modellera, främst i lågstadiet och inom ramen för kursen "Lär dig hur man lär sig". I intervjuer med huvudman, rektorn och lärare framkommer att tanken är att användningen av lera ska skapa "mer verklighet" och konkretisera studierna. En lärare uppger som exempel att eleverna först läser på egen hand och sedan visar för läraren att de har förstått genom att demonstrera med lera.

En lärare beskriver att skolan ibland har övningar där eleverna får låtsas att de drabbats av ett av studiefenomen, till exempel "nu sitter jag här och gäspar – då är det dags att kontrollera om det är något ord jag inte förstått så att jag kan bli pigg igen". På en lektion observerade Skolinspektionens inspektörer två elever som förhörde varandra, den ena eleven höll upp lappar med nedskrivna studiefenomen exempelvis "gäspra" eller "ont i ögonen" och den andre eleven svarade med en studiebarriär som orsakade fenomenet, exempelvis "det missförstådda ordet" eller "brist på massa".

Flera elever säger att anledningen till att man gäspar är att man inte förstått ett ord. På frågan om det är enda anledningen, säger en elev att lärare kan se andra anledningar, men det är sällan. Lärare och rektorn uppger att studiefenomen, t.ex. att en elev gäspar, kan ha andra förklaringar än att eleven stött på en studiebarriär, men att lärare alltid kollar om det beror på ett missförstått ord. En lärare uppger att då elever läser kan det hända att de läst ett ord i boken som de inte förstått, och då kan lärarna gå tillbaka och spåra orsaken och reda ut det.

Elever som börjar på skolan efter årskurs 5

Av Studemaskolans dokumenterade kvalitetsarbete samt av intervjuer med huvudmannen, rektorn och lärare framgår att nya elever på skolan uppmanas att komma till skolan under lov för att göra kursen "Lär dig hur man lär sig". Rektorn uppger att elever som börjar på skolan efter årskurs 5 får information om att alla elever på skolan gör kursen "Lär dig hur man lär sig" i årskurs 5. Eleven kan komma till skolan på ett lov innan eleven börjar på skolan, i intervjuer nämns påsklovet, sommarlovet och jullovet, eller så kan eleven läsa kursen på läxhjälpen. Huvudmannen och rektorn uppger att kursen är obligatorisk på skolan. Rektorn säger att skolan inte "sparkar ut någon som inte vill göra kursen", men att rektorn inte förstår varför elever går på skolan om de inte vill göra kursen. Huvudmannen uppger att eleverna har valt deras skola och behöver kunna deras metod.

I intervju med lärare framkommer att när nya elever börjar på skolan får de information om att de behöver gå kursen för att kunna använda studietekniken, så att eleverna vet om det och har ett val redan vid inskrivningen. En lärare berättar i intervju att en elev som börjar på skolan i högstadiet kan få komma in till skolan under en vecka på sommarlovet för att gå kursen. Lärare uppger att om eleven inte blir klar med kursen på sommaren kan eleven få göra klart den på lektionstid eller utanför skoltid. I intervjuer uppger elever som börjat på skolan efter årskurs 5 att de behövde gå kursen "Lär dig hur man lär sig" innan de började på skolan. Tre elever berättar i olika intervjuer att de fick komma till skolan under sommarlovet för att göra kursen i studieteknik. En av dem fick också fortsätta med kursen utanför skoltid under terminen. Elever uppger att alla elever ska göra kursen och att det inte är frivilligt.

Lärarnas utbildning inom Applied Scholastics

Rektorn uppger att Applied Scholastics har som krav i sin licens att lärare ska ha genomfört kurser för att få använda deras undervisningsmetoder. Rektorn uppger att personal kan arbeta på skolan utan att ha gått kurserna, men att rektorn helst inte vill det. Rektorn säger att hen inte skulle vilja anställa lärare om de inte vill gå kurserna. Lärarna har bland annat läst kursen "Handbok för grunderna i studier"²³. Lärarna får intyg när de har klarat en kurs. Rektorn berättar också att det finns särskilda krav för att få utbilda personal och att det finns två personal på skolan

²³ Aktbilaga 17.

som har gått utbildning för att leda kurser och är behöriga inom Applied Scholastics.

Av skolans lönekriterier²⁴ framgår att huvudmannen ställer krav på att all personal fortlöpande utbildar sig inom Applied Scholastics undervisningsmetoder samt att personalen använder sig av dessa i undervisningen. Av intervjuer med rektorn framgår vidare att all personal fortbildar sig inom Applied Scholastics undervisningsmetoder.

Applied Scholastics och Scientologikyrkan

L. Ron Hubbard är grundare av Scientologikyrkan. Huvudmannen uppger att Applied Scholastics program är icke-religiöst och har till ändamål att sprida L. Ron Hubbards utbildningsmetoder.

I intervju uppger rektorn att Scientologikyrkan har rättigheterna till alla L. Ron Hubbards arbeten och att kyrkan ger licens till Applied Scholastics, som i sin tur ger licens till skolor. Enligt rektorn och huvudmannen sponsrar Scientologikyrkan Applied Scholastics och på Scientologikyrkans hemsida finns hänvisningar till flera icke-religiösa program som L. Ron Hubbards utvecklat: Applied Scholastics, Vägen till lycka, Antidrog, Narconon och Mänskliga rättigheter. Av intervjuer med rektorn och huvudmannen framgår vidare att Studemaskolan förutom Applied Scholastics även använder programmen Vägen till lycka och Mänskliga rättigheter.

I intervju uppger rektorn att hen anser att det finns en koppling mellan Applied Scholastics och Scientologikyrkan och den kopplingen är L. Ron Hubbard. Rektorn säger att det är viktigt att vårdnadshavare får veta detta direkt och att rektorn har samtal med nya elever och deras vårdnadshavare och berättar om skolans pedagogik och kopplingen till L. Ron Hubbard.

I intervju med rektorn och huvudmannen framkommer att två av kurserna som ingår i Applied Scholastics, som har utvecklats av L. Ron Hubbard, har sin motsvarighet i kurser som anordnas i Scientologikyrkan. Applied Scholastics använder sig av boken "Study handbook" och i kyrkan heter den "Studerandehatten". Enligt rektorn handlar "Studerandehatten" om att lära sig studera för att kunna tillgodogöra sig scientologi. I intervju med huvudmannen framgår att även kommunikationskursen ("Att kommunicera är roligt") har sin motsvarighet inom Scientologikyrkan.

Rektorn och lärare uppger vidare att det finns lärare på skolan som har gått bland annat kursen "Study handbook" i Scientologikyrkan. Lärare som går kurser i Scientologikyrkan får intyg från kyrkan, men de godtar inte Applied Scholastics enligt rektorn. Certifikatet måste valideras via Applied Scholastics och det sker genom att personalen får göra provet igen på skolan.

²⁴ Aktilaga 76.

Vetenskaplig grund, saklighet och allsidighet

Skolinspektionen har i intervjuer ställt frågor om hur studietekniken förhåller sig till läroplanen och skolförfattningarnas krav på saklighet, allsidighet och vetenskaplig grund. Huvudmannen uppger att skolan följer läroplanen (Lgr 22) och att utbildningen då automatiskt blir allsidig samt att studietekniken är en metod som syftar till att eleverna ska förstå bättre. Huvudmannen uppger att det inte finns något konfessionellt eller religiöst innehåll i studietekniken. Rektorn uppger att studietekniken inte påverkar innehållet i utbildningen och att den bara gäller hur eleverna ska lära sig. Även lärare uppger att studietekniken inte har med läroplanen att göra utan handlar om att underlätta för eleverna att nå målen. Huvudmannen förklarar att metoden som helhet ses som en del av ämnet svenska.

När frågan om vetenskaplig grund uppkommer vid Skolinspektionens första tillsynsbesök i mars 2022 tar rektorn kontakt med Applied Scholastics i Danmark och får av dem en avhandling, *A Multiple Case Study of Applied Scholastic's Study Technology Program*, Chejuana Guidry (2017)²⁵. På frågan om det finns vetenskapligt underlag för studietekniken hänvisar rektorn och huvudmannen till nämnda avhandling som är en kvalitativ studie bestående av djupintervjuer med nio lärare i syfte att undersöka hur de upplevt studietekniken. Samtliga intervjuade lärare undervisade på ett internationellt campus i Clearwater, Florida, USA, som använder sig av studietekniken. Avhandlingens resultat är att de intervjuade lärarna är mycket positiva till studietekniken.²⁶

Rektorn hänvisar även till en bok av Bertil Persson, *Applied Scholastics Nyckeln till effektiv utbildning* (utgiven av Applied Scholastics, 2006)²⁷. Boken visar data, bland annat från Studemaskolan, som stödjer att Applied Scholastics studieteknik ger goda resultat. Det framgår inte av texten att det är akademisk forskning.

Representanter för huvudmannen uppger att de inte känner till annan forskning än den ovan nämnda eller huruvida det finns någon vetenskaplig konsensus om studietekniken som metod eller om de fenomen som tillskrivs de tre studiebarriärerna. I intervjuer hänvisar såväl representanter för huvudmannen som rektorn till egna erfarenheter av att studietekniken fungerar och av de fysiologiska effekter som de tre studiebarriärerna orsakar.

Huvudmannens yttrande

Huvudmannen har i samband med kommunikering även inkommit med och hänvisat till följande rapporter: *Applied Scholastics Achievement Program*, utgiven av Applied Scholastics år 2007²⁸, *Middle School Teacher's Initiative Leads to School-Wide Implementation of Study Technology* utgiven av Applied Scholastics år 2005²⁹ och *Randomized Controlled Trial of Keyword Learning With Elementary and*

²⁵ Aktilaga 11.

²⁶ Aktilaga 11, s. 82.

²⁷ Aktilaga 19.

²⁸ Aktilaga 95, bil 3 B.

²⁹ Aktilaga 95, bil 3 C.

Secondary Students in Zimbabwe: Immediate Effect on Punctuation Ability, av Mary J. Duda B.S. (M.Ed., Ph.D.), forskningsspecialist för Applied Scholastics International, 2006³⁰.

Huvudmannen anför vidare bland annat följande. Tidigare granskningar av Studemaskolan som genomförts av Utbildningsförvaltningen, Skolverket och Skolinspektionen har resulterat i positiva granskningsbeslut. FAS har inte gjort några ändringar i sin pedagogik. FAS anser att det är riktigt att lägga undervisning i sin studiekurs och kommunikationskurs på lektioner i ämnet svenska och att skolan inte kommer att göra en ändring av detta. Applied Scholastics utbildningsmetoder omfattar en utbildningsfilosofi det vill säga den teoretiska kunskapen om hur man lär sig, och dessutom tillvägagångssättet att tillämpa och genomföra teknologin om hur man lär sig.

Rättslig reglering m.m.

Vetenskaplig grund, saklighet och allsidighet

Enligt 1 kap. 5 § tredje stycket skollagen ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Bestämmelsen om att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet infördes genom 2010 års skollag. I 1985 års skollag fanns ingen bestämmelse med denna innebörd. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 223 f.) framgår bland annat följande. De nationella styrdokumenterna ger läraren utrymme att välja innehåll och metoder för att nå målen. Detta kräver ett vetenskapligt förhållningssätt i bemärkelsen att kritiskt granska, att pröva och att sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang. Arbetet i skolan med att välja innehåll och metod och att värdera resultatet ska därför präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevant forskning och beprövad erfarenhet. Utbildningen, och de läroplaner och kursplaner som styr den, vilar självklart på forskningsbaserad grund och beprövad erfarenhet. (...) Både utbildningens innehåll och den pedagogik som används omfattas av bestämmelsen. Formuleringen tydliggör också lärares ansvar att bedriva en undervisning som vilar på vetenskaplig grund.

I läroplanen (förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, SKOLFS 2010:37, nedan Lgr 22, avsnitt 1 Varje skolas utveckling) anges följande. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

³⁰ Aktbilaga 95, bil 3 D.

Enligt 1 kap. 7 b § skollagen får i en utbildning med konfessionell inriktning undantag från det som anges i 1 kap. 5 § tredje stycket skollagen om att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet enbart göras för konfessionella inslag.

I läroplanen (Lgr 22, avsnitt 1 Saklighet och allsidighet) anges att undervisningen ska vara saklig och allsidig. Alla föräldrar ska med samma förtroende kunna skicka sina barn till skolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.

I 1 kap. 9 § skollagen anges att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Utbildning och undervisning utifrån bestämda mål

I 1 kap. 3 § skollagen anges att med undervisning avses processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. Av samma bestämmelse framgår vidare att med utbildning avses verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt skollagen inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.

När det gäller de mål som avses i definitionen framgår av 1 kap. 11 § skollagen att för varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen (jfr prop. 2021/22:157, s. 110). Bestämmelsen infördes genom 2010 års skollag och var då ny för fristående skolor (se prop. 2009/10:165, s. 639).

I förarbeten till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 232) anges följande. Den nationella läroplanen som anges i skollagen är bindande för alla huvudmän och kan ej ersättas av lokala läroplaner eller andra styrdokument. Det finns dock inget hinder för att en skola kan tillämpa kompletterande styrdokument så länge verksamheten bedrivs inom ramen för läroplanen.

Mottagande vid fristående skola

I 10 kap. 35 § skollagen anges att varje fristående grundskola ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i grundskolan. Utbildningen får dock begränsas till att avse 1. vissa årskurser, 2. elever som är i behov av särskilt stöd (resursskola), eller 3. vissa elever som utbildningen är speciellt anpassad för.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen ska nedan ta ställning till om användningen av Applied Scholastics pedagogiska principer och utbildningsmetoder i utbildningen vid Studemaskolan är förenliga med skolförfattningarnas krav avseende vetenskaplig grund, saklighet och allsidighet, undervisning utifrån bestämda mål samt kravet på öppenhet som gäller för fristående skolor.

Studietekniken vid Studemaskolan uppfyller inte skollagens krav på vetenskaplig grund

Frågan är om det finns vetenskaplig grund för Applied Scholastics principer om studiebarriärer och studiefenomen, men också om det finns vetenskaplig grund för lösningarna, det vill säga för utbildningsmetoderna.

Bestämmelsen om att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund infördes genom 2010 års skollag och saknade motsvarighet i tidigare skollag. Vid tidpunkterna för FAS godkännande som huvudman för grundskola och fritidshem ställdes alltså inte krav på vetenskaplig grund.

Kravet på vetenskaplig grund fastslås i skollagens inledande bestämmelser om utformningen av utbildningen inom skolväsendet. Principen är grundläggande för skolans styrdokument, vilket innebär att läroplaner och kursplaner vilar på vetenskaplig grund. Kravet på vetenskaplig grund gäller utbildningen i vid mening, såväl utbildningens och undervisningens innehåll, som dess form, det vill säga den pedagogik som används. Det finns endast ett undantag från detta krav i skollagen och det gäller i en utbildning med konfessionell inriktning och undantag får då enbart göras för konfessionella inslag.

Huvudmannen ansvarar enligt 2 kap. 8 § skollagen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Studemaskolan har inte en konfessionell inriktning. FAS ansvarar därmed för att utbildningen vid Studemaskolans förskoleklass, grundskola och fritidshem i sin helhet vilar på vetenskaplig grund, och detta gäller oaktat att ett sådant krav inte förelåg vid tidpunkterna för godkännandena.

Skolinspektionen bedömer, utifrån förarbetena till skollagen, att utbildning på vetenskaplig grund innebär att vetenskapligt grundad kunskap ska vara en utgångspunkt när skolan planerar och genomför verksamheten. Kunskap från relevanta forskningsresultat ska ligga till grund för arbetet både när det gäller innehållet i utbildningen och den pedagogik som används. En utbildning på

vetenskaplig grund betyder också att det man gör i verksamheten inte ska stå i strid med vetenskap.³¹

Som framgår av förarbetena till skollagen är ett vetenskapligt förhållningssätt en grundläggande förutsättning för att kunna arbeta enligt skollagens krav på vetenskaplig grund. Ett sådant förhållningssätt innebär att innehåll och metoder som verksamheten använder kontinuerligt behöver kritiskt granskas och prövas utifrån tillkommande forskning och andra erfarenheter. Detta kommer även till uttryck i läroplanens inledande kapitel.

Av Skolinspektionens utredning framgår att studietekniken vid Studemaskolan används som pedagogik, men också som innehåll i utbildningen och undervisningen. Bland annat genomför skolan flera av Applied Scholastics kurser på lektioner i ämnet svenska. Skolinspektionen konstaterar att studietekniken genomsyrar och utgör en stor del av utbildningen vid Studemaskolan.

Skolinspektionen gör härfter följande överväganden. Applied Scholastics pedagogiska principer och utbildningsmetoder har utvecklats av L. Ron Hubbard och såvitt framkommit utformades studietekniken för flera decennier sedan. På frågan om det finns vetenskapligt underlag för studietekniken hänvisar huvudmannen till en amerikansk doktorsavhandling från år 2017³². Avhandlingen beskriver endast ett antal lärares upplevelser av att använda studietekniken. Huvudmannen hänvisar även till en bok av Bertil Persson, *Applied Scholastics Nyckeln till effektiv utbildning*³³. Skolinspektionen konstaterar att boken är utgiven av Applied Scholastics och inte är att betrakta som en vetenskaplig studie. Huvudmannen har hänvisat till ytterligare tre rapporter som är utgivna av Applied Scholastics. Detta är rapporter från organisationen som sprider metoden och kan inte heller anses vara forskning. Skolinspektionen bedömer att underlagen är ensidiga och ifrågasätter relevansen och tillförlitligheten av dessa.

Skolinspektionen bedömer i denna tillsyn att huvudmannen och verksamheten inte har ett vetenskapligt förhållningssätt när det gäller användningen av studietekniken. Det sker inte någon kritisk reflektion eller prövning av de material och metoder man använder sig av utifrån forskning och andra erfarenheter. En sådan process kan handla om att fråga sig vem eller vilka som ligger bakom materialet samt att leta efter olika perspektiv och kritik mot materialet. I ett vetenskapligt förhållningssätt ligger också att söka ett brett forskningsstöd och att kontinuerligt jämföra olika vetenskapliga pedagogiska metoder och källor. Skolenheten beskrivs vara den enda skolan i Sverige som använder studietekniken och det förekommer inte heller exempelvis diskussion eller utvärdering av principerna och metoderna med andra skolor utifrån den egna kontexten. De

³¹ Jfr Att ställa frågor och söka svar. Samarbete för vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Skolverket, 2020, s. 21 f. (Tolkningen av skollagsskrivningen om vetenskaplig grund delas av de fyra skolmyndigheterna Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolforskningsinstitutet).

³² Aktilaga 11.

³³ Aktilaga 19.

kunskaper skolan använder delas inte med andra i kollegiala sammanhang inom professionen där fler perspektiv, än de egna, har förutsättningar att utmana dem.

Enligt Skolinspektionen kan det tyckas självklart att det är viktigt att förstå ordens betydelser, att progression går i lagom takt och att eleven får tillgång till konkreta exempel. Dock förbinder Applied Scholastics principer och utbildningsmetoder specifika och absoluta fysiologiska effekter, till exempel huvudvärk, trötthet, yrsel och magont, med sina tre studiebarriärer/hinder för lärande. Till exempel om du känner dig trött medan du studerar beror det alltid på att du missförstått ett ord. Skolinspektionen bedömer att det uppenbart står i strid med vetenskap att förklara sådana fysiologiska effekter på ett så absolut och förenklat sätt. Skolinspektionen bedömer alltså att centrala delar av studietekniken står i strid med vetenskap.

Sammantaget konstaterar Skolinspektionen att användningen av Applied Scholastics pedagogiska principer och utbildningsmetoder i utbildningen vid Studemaskolan inte uppfyller skollagens krav på vetenskaplig grund. Principerna blir genomsyrande och ställs inte mot andra pedagogiska metoder. Mot bakgrund av avsaknaden av vetenskapligt förhållningssätt är det enligt Skolinspektionen inte heller möjligt att anse att användningen av studietekniken vilar på beprövad erfarenhet, trots det huvudmannen uppger om sin upplevelse av att studieteknologin fungerar.

Skolenheten brister i förhållande till kravet på saklighet och allsidighet

Utgångspunkten för utbildningen inom skolväsendet är att den ska vara saklig och allsidig. I läroplanen klargörs att elever i skolan inte ska bli ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.

Skolinspektionens utredning visar att det finns samband mellan Applied Scholastics pedagogiska principer och utbildningsmetoder och Scientologikyrkan. En första koppling är förstås grundaren, vars namn och bild förekommer i skolmiljön på tavlor, böcker och material. Det har även framkommit att Scientologikyrkan har rättigheterna till Applied Scholastics pedagogiska principer och utbildningsmetoder och ger licens till Applied Scholastics, som i sin tur ger licens till Studemaskolan. Scientologikyrkan sponsrar också Applied Scholastics och Studemaskolan använder återkommande andra program som kyrkan sponsrar. Vidare har framkommit att det finns lärare på skolan som har gått sin utbildning i Applied Scholastics i Scientologikyrkan och att två av kurserna som eleverna vid Studemaskolan läser har sin motsvarighet i kurser som kyrkan ger. Bland annat genom att studera nämnda kurser får elever i undervisningen möta och tillämpa principer, ord och begrepp som hänförs till Scientologikyrkan utan någon kritisk reflektion. Skolinspektionen bedömer att eleverna härigenom utsätts för en form av påverkan till förmån för denna åskådning. Skolinspektionen bedömer sammantaget att de samband som finns mellan studietekniken och Scientologikyrkan innebär att elever vid Studemaskolan inom utbildningen blir ensidigt påverkade till förmån för åskådningen scientologi. Utbildningen vid Studemaskolan uppfyller därmed inte läroplanens krav på saklighet och allsidighet.

Undervisning sker mot andra mål än de nationella målen

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig och normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. Enligt skollagen är definitionen av undervisning processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen.

Skolinspektionen bedömer att det som en del av genomförandet av studietekniken i undervisningen vid Studemaskolan ingår flertalet inslag som sker mot andra mål än de nationella styrdokument. Bland annat i årskurs 4 och 5 ägnas en lektion i veckan under minst en termin åt studier i kurserna "Att kommunicera är roligt" respektive kursen "Lär dig hur man lär sig". Kurserna genomförs på undervisningstid som eleverna ska ges i ämnet svenska. Skolinspektionen bedömer att dessa lektioner inte sker mot mål som anges i skolans styrdokument, i det här fallet kursplanen för ämnet svenska, utan istället mot andra planer och mål för nämnda kurser inom studietekniken. Skolinspektionen bedömer att dessa inslag inte kan betraktas som målstyrd undervisning i skollagens mening eftersom de inte sker mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen. Det förekommer liknande kurser eller lektioner i undervisningen även i andra årskurser, om än i mindre omfattning.

Skolenheten agerar i strid med skollagens krav på öppenhet

En fristående grundskola ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i grundskolan. Skolinspektionens utredning visar att Studemaskolan ställer krav på att elever måste gå kursen "Lär dig hur man lär sig" innan eller i samband med att de börjar på skolan, om de börjar efter årskurs 5 då kursen genomförs. Elever vid skolan uppfattar att detta inte är frivilligt och huvudmannen uppger att kursen är obligatorisk. Även om det inte är fråga om ett absolut krav i den meningen att en mottagen elev som inte genomför kursen inte får gå kvar vid skolan, bedömer Skolinspektionen att det av elever och vårdnadshavare kan uppfattas som ett krav som gör att de väljer att inte söka till skolan. Det saknas stöd i skollagen för att ställa den typen av villkor för mottagande. Bestämmelsen i 10 kap. 35 § första stycket skollagen reglerar uttömmande vilka begränsningar som får göras. Skolinspektionen bedömer därför att skolans krav på att elever som vill börja på skolan måste gå den aktuella kursen, står i strid med öppenhetskravet.

Sammantagna är bristerna allvarliga och omfattande

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens användning av Applied Scholastics pedagogiska principer och utbildningsmetoder inte är förenlig med skolförfattningarna. Bristerna är allvarliga eftersom det gäller bestämmelser som är grundläggande inom skolväsendet och som syftar till att säkerställa elevers rätt till utbildning, att undervisning vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt är saklig och allsidig. Vidare är bristerna allvarliga eftersom de drabbar skolans elever, bland annat att undervisningen förmedlar icke-vetenskapliga påståenden, att eleverna i utbildningen utsätts för påverkan till fördel för en viss åskådning och att utrymme tas av undervisningstid som eleverna ska ges för att nå de nationella målen. Bristerna riskerar att påverka elevernas utveckling och lärande

på ett negativt sätt. Bristerna är omfattande eftersom det rör inslag som genomsyrar utbildningen och undervisningen.

Vilka lärare som får undervisa i skolan och anställning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av personalförteckning och anställningsbevis som huvudmannen lämnat in framgår att tre personal som bedriver undervisning inte är anställda som lärare och inte har legitimation som lärare eller lärarutbildning. En personal som är tillsvidareanställd år 2002 som pedagogisk resurs bedriver undervisningen i ämnet slöjd i årskurs 3–9 samt ämnet hem- och konsumentkunskap i årskurs 6 och 9. Rektorn uppger att läraren saknar lärarutbildning men att hen har utbildning i Applied Scholastics studiemetoder.

En personal som är tillsvidareanställd år 2019 som pedagogisk personal på fritidshem och vaktmästare bedriver undervisningen i ämnet idrott och hälsa i årskurs 1–5. Enligt personalförteckningen genomgår hen en lärarutbildning med inriktning mot fritidshemmet.

En personal som är tillsvidareanställd år 2000 som fritidspedagog bedriver all undervisning i årskurs 1 förutom idrott och hälsa. Fritidspedagogen saknar eftergymnasial utbildning och huvudmannen uppger att hen har skaffat sig kunskap att undervisa genom lång erfarenhet på skolan. Huvudmannen anger som motivering till att personalen som saknar legitimation bedriver undervisningen att hen har gått kurser i Applied Scholastics studiemetoder.

Enligt personalförteckningen saknar ytterligare tre undervisande lärare legitimation som lärare. Eleverna i årskurs 3 undervisas av en lärare som inte är legitimerad och som saknar eftergymnasial utbildning. Av anställningsbevis framgår att läraren som inte har legitimation har tillsvidareanställts som lärare i augusti 2021. Av intervju med läraren i årskurs 3 framgår att hen är klasslärare och undervisar årskursen i de flesta ämnen. Huvudmannen uppger att läraren i årskurs 3 började som lärarvikarie och har fungerat bra som lärare och dessutom har gått på skolan och därför kan skolans metoder. Huvudmannen anger som motivering till att läraren som saknar legitimation bedriver undervisningen att hen har gått kurser i Applied Scholastics studiemetoder.

En lärare som är visstidsanställd och som saknar legitimation och behörighet bedriver undervisningen i ämnet bild i årskurs 4–9. Det framkommer i intervju att huvudmannen är osäker på om läraren har gått ut gymnasiet, men att hen kan Applied Scholastics studietekniker.

Vidare framgår att en lärare som är tillsvidareanställd år 1997 och som är obehörig och saknar legitimation undervisar i matematik i årskurs 6–9. Den obehöriga läraren har gått någon kortare kurs men saknar lärarutbildning. Huvudmannen anger som motivering till att läraren som saknar legitimation bedriver undervisning

att hen har gått kurser i Applied Scholastics studiemetoder och att hen är den bästa läraren i matematik de sett.

Skolinspektionen har inhämtat uppgifter om huvudmannens försök att rekrytera personal för läsåren 2020/21, 2021/22 och 2022/23. Det framgår av redovisningen att huvudmannen inte har gjort några försök att rekrytera lärare under år 2022. Huvudmannen har under nämnda år inte gjort något försök att rekrytera lärare i årskurs 1 och 3, i ämnet hem- och konsumentkunskap, i ämnet matematik i årskurs 6–9 eller i ämnet idrott och hälsa i årskurs 1–5. Huvudmannen annonserade efter lärare i ämnet bild årskurs 4–9 år 2021.

Huvudmannen har förklarat att flera av ovan nämnda lärare blev anställda innan kravet på legitimation kom år 2011.

Rättslig reglering m.m.

Enligt 2 kap. 13 § skollagen får endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen.

Av 2 kap. 15 § skollagen framgår att en legitimerad lärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver.

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. Ambitionen ska vara att eleverna alltid undervisas av lärare som har en utbildning för den undervisning som de bedriver (prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649). Vidare anges att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat och att studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat (prop. 2009/10:165, s. 261). Att en skola har tillräckligt med lärarresurser, både vad gäller omfattning och kvalitet, är en central förutsättning för att elever ska kunna få sin rätt till utbildning tillgodosedd och för att utbildningen i övrigt ska hålla en hög kvalitet (prop. 2013/14:112, s.47).

I 2 kap. 18 § första stycket skollagen anges att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. Enligt bestämmelsens andra stycke får en sådan person bedriva undervisning under högst ett år i sänder.

I förarbeten till bestämmelsen anges följande. För att få använda en annan lärare i den befintliga organisationen, i enlighet med undantagsregeln, bör det vara tillräckligt att det i huvudmannens organisation inte finns någon lärare med rätt utbildning tillgänglig. Handlar det om nyrekrytering bör huvudmannen naturligtvis så långt möjligt anställa lärare med en utbildning avsedd för den undervisning

läraren ska bedriva (prop. 2009/10:165, s. 268f). Om det saknas en lärare med legitimation och rätt behörighet inom organisationen kan huvudmannen låta en annan lärare bedriva undervisningen, under förutsättning att denna person har tillräcklig kompetens och är lämplig för det (prop. 2010/11:20 s. 84f). Beträffande bestämmelsens andra stycke anges att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare eller förskollärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (prop. 2009/10:165, s. 653).

Enligt 2 kap. 20 § skollagen får endast den som har legitimation anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. Av bestämmelsens andra stycke framgår att den som inte har legitimation som lärare dock får anställas som lärare i grundskolan utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål. Det gäller bara om det saknas sökande som har legitimation, den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet och det finns skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen.

Av 2 kap. 21 § skollagen framgår att i fråga om tidsbegränsning av en anställning som lärare i skolväsendet gäller, utöver bestämmelserna i lagen (1982:80) om anställningsskydd, att den som ska bedriva undervisning enligt 18 § får anställas för högst ett år i sänder.

Av 33 § i lagen om införande av skollagen (2010:801) framgår att i fråga om lärare som saknar legitimation för att bedriva undervisning i skolväsendet och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 tillämpas under tiden för anställningen 2 kap. 3 § första och andra styckena eller 2 a kap. 3 § andra stycket i 1985 års skollag i stället för 2 kap. 13, 17 och 18 §§ i den nya skollagen, dock längst till utgången av juni 2015.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar inledningsvis att undantaget från kravet på legitimation och behörighet som under en period gällt för lärare och fritidspedagoger som anställdts före den 1 juli 2011 har upphört vid utgången av juni 2015.

Skolinspektionens utredning visar att tre personal som inte är anställda som lärare bedriver undervisning. Av skollagens bestämmelser om vilka som får undervisa i skolväsendet framgår att uppgiften att bedriva och ansvara för undervisning är förbehållen lärare och inte kan lämnas till annan personal. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att huvudmannen i flera fall använder personal som inte är anställda som lärare för uppgiften att bedriva undervisning.

Huvudregeln i skollagen innebär att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Av både lag och förarbeten framgår att användande av lärare utan legitimation och behörighet endast ska ske undantagsvis och under en begränsad tid. En obehörig lärare får

användas för att bedriva en viss undervisning under högst ett år i sänder. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen.

Skolinspektionens utredning visar att undervisningen bedrivs av lärare som är obehöriga och som saknar legitimation i samtliga ämnen i årskurs 1 och 3, i matematik i årskurs 6–9, i idrott och hälsa i årskurs 1–5, hem- och konsumentkunskap samt bild. Huvudmannen har inte gjort några försök att rekrytera lärare i aktuella ämnen och årskurser de senaste tre läsåren, förutom i ämnet bild år 2021. Skolinspektionen bedömer att FAS därmed inte uppfyller förutsättningarna för att få tillämpa undantag från krav på lärare. Skolinspektionen konstaterar att FAS i flera fall och under en längre tid använder sig av lärare som är obehöriga och som saknar legitimation i strid med de krav som följer av skollagens bestämmelser om lärare.

Vidare är en förutsättning för att få tillämpa undantag från krav på lärare att villkoren för lärare utan behörighet är uppfyllda. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den som är behörighetsgivande. FAS uppger i flera fall som motivering till att lärare som saknar behörighet bedriver undervisningen att de har utbildning i Applied Scholastics studiemetoder. Detta motsvarar dock inte alls behörighetsgivande utbildning och det är alltså inte förenligt med skollagen att prioritera att anställa lärare med utbildning i Applied Scholastics studiemetoder istället för lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen. Flera obehöriga lärare har inte, av vad som framkommit, heller i övrigt någon relevant utbildning som skulle göra att de är lämpliga att bedriva undervisning.

Enligt skollagen ska personer som inte har examen för att undervisa i det svenska skolväsendet inte kunna anställas för mer än ett år i sänder. Skolinspektionen bedömer att FAS inte uppfyller skollagens krav i detta avseende då en lärare som inte har legitimation, och som inte undervisar i modersmål, har anställts utan tidsbegränsning.

Krav på lärare är en central förutsättning för utbildningen och syftar till att säkerställa att elever får sin rätt till utbildning tillgodosedd och att utbildningen ska hålla en god kvalitet. Skolinspektionen bedömer sammantaget att bristerna är allvarliga, eftersom att huvudmannen i flera fall och flera avseenden inte följer gällande bestämmelser.

Betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av lärares betygsmatriser för årskurs 6–9 från våren och hösten 2022. Betygsmatriserna har använts i betygssättningen enligt intervjuer med elever och lärare. Dokumentationen visar att i nästan samtliga ämnen (13 av 16) använder sig Studemaskolan av betygsmatriser som kvantifierar vad som krävs för betygsstegen E, C och A.

I flera ämnen anges i betygsmatrisen hur många begrepp eleverna ska kunna för de olika betygsstegen. Antalet begrepp som eleverna ska kunna varierar mellan olika ämnen och uppgifter. I en uppgift i ämnet historia anges till exempel att eleverna ska kunna 3, 5 respektive 7 begrepp för att få betyget E, C respektive A. I uppgifter i några ämnen, till exempel fysik och teknik, anges istället vilka begrepp eleverna ska kunna för de olika betygsstegen. Vidare anges i betygsmatriserna för uppgifter i flera ämnen antal personer (till exempel historiska personer) eleverna ska känna till för de olika betygsstegen. I ämnena idrott och hälsa samt geografi anges hur många procent rätt på prov som motsvarar olika betygssteg. I ämnet religionskunskap anges hur många korrekta svar som eleverna behöver ha på en tipsrunda för att få de olika betygsstegen. I några ämnen anges hur många exempel eller hur många "fördjupade resonemang" som krävs. Ytterligare exempel på kvantifierade betygsmatriser är följande. I ämnet religionskunskap anges att eleven ska kunna 7, 9 eller 11 viktiga saker om världsreligionerna och känna till 1, 2 respektive 3 kristna högtider. I ämnet engelska anges att eleverna ska använda ett visst antal sambandsord (0, 2 eller 4 i en uppgift, 0, 4 eller 6 i en annan) och i en uppgift i ämnet spanska ska eleverna kunna ett visst antal verb (5, 10 eller 15). I ämnet svenska anges antal grammatiska missar eller språkfel som eleverna får göra (ett fåtal för betyget E, ett eller två för betyget C respektive inga grammatiska missar/språkfel för betyget A).

Rektorn uppger att hen inte kontrollerar lärarnas betygssättning och inte vill ha ansvar för att se till att betygssättningen sker i enlighet med gällande bestämmelser eftersom rektorn inte har lärarutbildning. Rektorn uppger att det är biträdande rektorn som gör det.

Skolinspektionen har intervjuat tre betygssättande lärare som tillsammans undervisar i sammanlagt ungefär tio ämnen. En av dessa är den som rektorn uppger sig ha delegerat ansvaret till för att se till att betyg sätts i enlighet med författningarna. Av intervjuerna framgår följande. Samtliga intervjuade lärare använder betygsmatriserna med kvantifieringar som stöd i sin betygssättning. På frågor om hur lärarna konstruerat betygsmatriserna och var kvantifieringarna kommer ifrån, uppger lärarna att de konstruerat betygsmatriserna bland annat utifrån nationella prov och läroböcker. Ingen av lärarna har hänvisat till läroplan och kursplaner, ämnens syften eller centrala innehåll. En lärare uppger att när hen har angett antal procent rätt på prov i betygsmatriser är procentsatserna godtyckligt utvalda utifrån lärarens professionalism. Läraren uppger vidare att lärarna gör allt de kan för att eleverna ska kunna få bra betyg. Hen uppger också att eleverna lätt kan få 100 procent rätt på ett av proven vilket gör att de flesta får A i ämnet. En av lärarna uppger att hen minskat sin användning av kvantifierade betygsmatriser sedan i våras.

Huvudmannen uppger i intervju att de inte är inblandade i betygssättningen, utan överlåter det till de som har formell behörighet. Huvudmannen uppger också att betygsmatriserna är baserade på kursplanerna och att lärarna inte lagt till något. I yttrande uppger huvudmannen följande. I Applied Scholastic studiemetoder är kvalitet och förståelse det viktigaste. Kvantitet behövs för att kunna få förståelse

och kvalitet, men är i sig av underordnad betydelse. Alla lärare har gjort en större pedagogisk insats tillsammans, där de tog fram äldre och nya nationella prov och där de undersökte hur många begrepp t.ex. i ämnet religion som behövs för respektive E, C och A.

Rättslig reglering m.m.

Bedömning och betygssättning

I 10 kap. 19 § skollagen anges att när betyg sätts innan ett ämne har avslutats, ska betygssättningen bygga på en bedömning av de kunskaper som eleven inhämtat i ämnet till och med den aktuella terminen. Läraren ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygsriterier som gäller för ämnet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg.

I 10 kap. 20 § skollagen anges att när betyg sätts efter det att ett ämne har avslutats ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygsriterier som gäller för ämnet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg.

Enligt 6 kap. 7 § skolförordningen ska betygsriterier finnas för betygen A–E. Kriterierna för betygen A, C och E ska beskriva typiska kunskaper för respektive betyg. Kriterierna för betyget B innebär att elevens kunskaper sammantaget bedöms vara mellan A och C. Kriterierna för betyget D innebär att elevens kunskaper sammantaget bedöms vara mellan C och E.

I läroplanen (Lgr 22, avsnitt 2.7 Bedömning och betyg) anges att betyget uttrycker i vilken utsträckning den enskilda eleven har uppfyllt de nationella betygsriterier som finns för respektive ämne. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika betygsriterier för olika betygssteg. Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygsriterierna. I läroplanens (Lgr 22) avsnitt 5 finns kursplaner med tillhörande betygsriterier för grundskolans ämnen.

I förarbetena (prop. 2021/22:36, s. 131 f.) anges följande angående principen för betygssättning. En sammantagen bedömning kan innehålla kompensatoriska inslag, dvs. om en elevs kunskaper inte i alla delar stämmer med betygsriterierna för ett visst betygssteg kan en lägre kunskapsnivå i någon eller några delar vägas mot en högre kunskapsnivå i en eller några andra delar. En sammantagen bedömning behöver dock inte innehålla sådana inslag. En sammantagen bedömning medger att läraren kan göra en sammanvägning av elevens kunskaper och sätta det betyg som totalt sett bäst motsvarar elevens kunskaper. Vid den sammantagna bedömningen ska läraren använda den kännedom som hon eller han har om elevens kunskaper och ställa denna i relation till de typiska kunskaper som beskrivs i betygsriterierna för betygsstegen A, C och E.

Rektorns ansvar för bedömning och betygssättning

Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

I förarbeten till bestämmelsen (prop. 2009/10:165, s. 299) framgår följande. Rektorn har det övergripande ansvaret för skolans pedagogiska verksamhet. Det innefattar också att bedömning och betygssättning sker i enlighet med de bestämmelser som finns. (...) Detta ansvar innebär att se till att skolans eller verksamhetens lärare dels är väl förtrogna med det regelverk som gäller, dels i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. I rektorns ansvar ingår också att särskilt beakta utbildade, mindre erfarna och nyanställda lärares behov av stöd i denna process. Vidare anges att syftet är att särskilt markera rektorns ansvar för en likvärdig och rättvis betygssättning (prop. 2009/10:165, s. 667).

Enligt 10 kap. 10 § andra stycket skollagen får rektorn uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

I förarbetena till bestämmelsen (prop. 2009/10:165, s. 648) anges att delegationen ska avse vissa avgränsade ledningsuppgifter eller beslutanderätt i vissa frågor.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att bedömning av elevers kunskaper och betygssättning vid Studemaskolan sker i förhållande till annat än de nationella betygskriterierna. Lärare på skolan har skapat egna betygsmatriser för enskilda uppgifter som till stor del innehåller kvantifieringar av kunskaper som de använder för att bedöma elevernas kunskaper vid betygssättning. Skolinspektionens utredning visar att sådana kvantifierade betygsmatriser används för bedömning av elevernas kunskaper i åtminstone 13 av 16 ämnen. Utredningarna visar också att kvantifieringarna i betygsmatriserna i begränsad utsträckning grundar sig på kursplanerna, utan endast är löst inspirerade av nationella prov och läroböcker på ett delvis godtyckligt sätt.

Enligt Skolinspektionen reducerar en sådan betoning på lätt kvantifierbara förhållanden den kvalitetsskillnad i kunskap mellan betygsstegen som uttrycks i de nationella betygskriterierna. Tillvägagångssättet att vid betygssättning räkna kvantitet är inte i enlighet med principen för betygssättning i skollagen. Läraren ska göra en sammantagen och allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till gällande betygskriterier, vilket förutsätter att läraren använder hela sin kännedom om elevens kunskaper och analyserar och värderar kvaliteten på elevens kunnande i relation till betygskriterierna. Skolinspektionen bedömer att skolan i detta avseende inte uppfyller skollagens och läroplanens bestämmelser om betygssättning.

Betygssättning är en myndighetsutövning som ingår i lärares yrkesutövning. Skolinspektionen bedömer att lärare vid skolenheten inte har nödvändiga insikter i gällande föreskrifter avseende betygssättning samt att bristerna medför att betygssättningen vid skolan inte är rättvisande och likvärdig.

I Skolinspektionens utredning framkommer vidare att rektorn har överlämnat ansvaret för att se till att betygssättningen vid skolenheten sker i enlighet med gällande bestämmelser till biträdande rektorn. Skolinspektionen bedömer dock att det inte är möjligt att uppdra detta ansvar åt en anställd, eftersom det avser ett övergripande ansvar och inte en viss ledningsuppgift eller ett visst beslut. En rektor kan delegera avgränsade och klart definierade ledningsuppgifter eller beslut, t.ex. beslut om betyg vid oenighet mellan betygssättande lärare enligt 3 kap. 16 § skollagen. Men det finns också beslut om betyg som rektorn inte får delegera (jfr 6 kap. 16 och 22 §§ skolförordningen).

Skälen för delegering kan inte heller vara att rektorn saknar kompetens för den uppgift som delegeras. Det krävs att rektorn själv har kompetens att fullgöra uppgiften. Detta är en förutsättning för att kunna ansvara för att den som en uppgift uppdras åt har tillräcklig kompetens och erfarenhet och förutsättningar att fullgöra uppgiften samt för att kunna följa upp om den delegerade uppgiften utförs på ett korrekt sätt. Vid delegering har rektorn, som pekas ut som ansvarig för viss verksamhet eller ett visst beslut, kvar sitt yttersta ansvar för verksamheten och för de beslut som fattas.

Mot bakgrund av detta bedömer Skolinspektionen att rektorn brister i sitt ansvarstagande för att se till att betyg sätts i enlighet med författningarnas krav. Sammantagna är bristerna i arbetet med bedömning och betygssättning vid skolenheten allvarliga eftersom de rör myndighetsutövning och regelverk som är centralt för att säkerställa likvärdighet och elevers rättssäkerhet.

Tillgång till elevhälsa m.m.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Tillgång till psykolog

Enligt dokumentation från huvudmannen anlitar skolan skolsköterska och skolläkare från en extern leverantör som har vårdgivaransvar för elevhälsans medicinska insatser. Huvudmannen är enligt ett skriftligt yttrande den 29 september 2022³⁴ medveten om att psykolog inte ingår i avtalet med den externa leverantören och uppger att avtalet måste omförhandlas. Enligt intervju med huvudmannen i december 2022 har huvudmannen inte omförhandlat avtalet. Skolinspektionen har begärt in huvudmannens avtal med leverantören. Enligt avtalet ingår ingen annan legitimerad yrkeskategori än skolsköterska och skolläkare.

³⁴ Aktbilaga 38.

Rektorn uppger att skolan inte har någon psykolog och att psykologer är till för om någon elev mår dåligt. Huvudmannen uppger i intervju att de skulle kunna anlita en psykolog om det behövdes, men att det kanske var ett par år sedan de gjorde det. Huvudmannen uppger att de inte visste att de var tvungna att ha tillgång till en psykolog utan trodde att det räckte att kunna anlita en psykolog vid behov.

Elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande arbete

Rektorn uppger att skolsköterskan inte har varit med i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på skolan och rektorn ser inte heller något behov av det. Rektorn uppger vidare att hen inte vill vara ansvarig för skolsköterskan med hänvisning till sin utbildningsbakgrund.

Rektorn uppger också att skolan har stadieindelade elevhälsomöten där rektorn och kuratorn deltar, samt ett övergripande elevhälsoteam (EHT) där rektorn, biträdande rektorn och skolsköterskan deltar. Skolsköterskan uppger i intervju att hen aldrig varit med på några elevhälsoteamsmöten eller andra möten på skolan, utan att hen håller hälsosamtal och ger vaccinationer enligt direktiv från den externa leverantören av elevhälsopersonal. Hen säger att utöver hälsosamtalen med enskilda elever har hen inte varit del i något förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete. Av huvudmannens dokumenterade kvalitetsarbete framgår att skolsköterskan har kommit till skolan för att genomföra vaccinationer och hälsosamtal. Vid dessa tillfällen har även vårdnadshavare kunnat kontakta skolsköterskan. Rektorn uppger i intervju att kuratorerna samt all personal är delaktiga i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Av intervju med huvudmannen framgår att skolsköterskan ska vara med på elevhälsoteamsmöten.

Rättslig reglering m.m.

Enligt 25 kap. 25 § skollagen ska det för eleverna i förskoleklassen och grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I skollagen finns vissa angivna uppgifter som ankommer på elevhälsan, se bland annat 3 kap. 7 § och 7 kap. 19 a § skollagen.

I förarbeten (prop. 2009/10:165, s. 276) om samlad elevhälsa anges följande. Arbete med elevhälsa bör i stor utsträckning vara förebyggande och ha en hälsofrämjande inriktning. Arbete med elevhälsa förutsätter vidare en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. (...) I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs

lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som t.ex. arbetet mot kränkande behandling och undervisningen om tobak, alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning m.m. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor. Vidare anges (a.a., s. 278) att elevhälsans mål är att skapa en så positiv lärandesituation som möjligt för eleven och att syftet med en samlad elevhälsa är bl.a. att den ska resultera i beslut om specialpedagogiska åtgärder för eleven. I förarbetena anges (a.a., s. 277) att elevhälsans fokus inte ska vara hälso- eller sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv.

Skolinspektionens bedömning

I Skolinspektionens utredning framkommer att det inte ingår psykolog i det avtal som huvudmannen ingått med en extern leverantör av tjänster inom elevhälsa. Skolans elevhälsa har således inte tillgång till psykologiska insatser i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet eller i att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Det framgår också av utredningen att huvudmannen inte kände till författningarnas krav att skolan ska ha tillgång till psykolog. Skolinspektionen bedömer att Studemaskolan inte uppfyller skollagens krav i fråga om elevhälsa då skolan saknar tillgång till psykolog.

Vidare visar Skolinspektionens utredning att det inte finns praktiska möjligheter för att en samlad elevhälsa ska kunna arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Detta då skolenheten saknar tillgång till psykolog och skolsköterskans arbete vid skolan endast omfattar lagstadgade hälsobesök och vaccinationer. Det framkommer dessutom att rektorn inte anser att skolsköterska och psykolog behöver delta i förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Av skollagen och dess förarbeten framgår att en samlad elevhälsa bestående av skolsköterska, psykolog, kurator och personal med specialpedagogisk kompetens ska arbeta med förebyggande och hälsofrämjande insatser. Vid Studemaskolan medverkar inte medicinsk och psykologisk kompetens i samverkan med övrig elevhälsa och skolpersonal eller i elevhälsans gemensamma uppgifter. Mot bakgrund av detta bedömer Skolinspektionen att Studemaskolan inte uppfyller skollagens krav på att elevhälsan ska arbeta främst förebyggande och hälsofrämjande.

Behörighetskrav för rektor

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn tillträdde sin tjänst år 2021 och var dessförinnan fritidsföreståndare på Studemaskolan år 1992–2021. Rektorn uppger i intervju att hen saknar lärarutbildning och formell pedagogisk utbildning, men att rektorn har utbildning i Applied Scholastics studieteknik och gymnasieutbildning. Rektorn uppger också att rektorn har arbetat som lärare i spanska på skolan i cirka tio år. Huvudmannen

uppgger vidare att rektorn har deltagit i flera seminarier om skol- och sociallagstiftning.

I intervju med rektorn och huvudmannen framkommer att nuvarande rektorn blev ombedd att tjänstgöra som tillförordnad rektor när tidigare rektorn slutade, och att tanken var att en ny rektor skulle rekryteras. Huvudmannen uppgger att det inte var så enkelt att rekrytera en rektor och att de därför valt att inte rekrytera utan att ansöka om rektorsutbildning för nuvarande rektorn. Rektorerna uppgger att en ny rektor behöver förstå skolans metoder, "annars är det ingen idé".

Rättslig reglering m.m.

Av 2 kap. 9 § första stycket skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorerna ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

I 2 kap. 10 § första stycket skollagen anges att rektorerna beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorerna fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar.

Enligt 2 kap. 11 § skollagen får som rektor bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt.

Enligt förarbetena (prop. 2009/10:165, s. 257) krävs att den pedagogiska insikten måste ha förvärvats både genom utbildning och erfarenhet. Att rektorerna har en allsidig pedagogisk insikt är av avgörande betydelse för hennes eller hans möjligheter att leda skolans utveckling så att de nationella målen kan nås. Likaså ska rektorerna fatta viktiga beslut som direkt berör enskilda elever. I förarbetena till motsvarande bestämmelse i 1985 års skollag (prop. 1990/91:18 s. 35 f, jfr prop. 2009/10:165, s. 255 f. och 648) anges att det är rimligt att för rektorerna "ställa upp tydliga behörighetsvillkor" och att denne ska ha "en med tanke på uppgifterna lämplig kompetens". Med den mycket viktiga roll som rektorerna kommer att få, såväl för utbildningens kvalitet som för rättssäkerheten, är det angeläget att till rektorerna utses personer som har goda förutsättningar att klara dessa uppgifter. Det ansvar som sålunda läggs på rektorerna förutsätter därför att denne har en allsidig pedagogisk insikt. Statsrådet var inte "beredd att kategoriskt säga att det nödvändigtvis måste röra sig om grundläggande lärarutbildning eller praktik som lärare även om detta självfallet i de allra flesta fall kommer att vara det aktuella".

Skolinspektionens bedömning

Av skollagen följer att det krävs pedagogisk insikt genom utbildning och erfarenhet för att få anställas som rektor, det vill säga den pedagogiska insikten måste ha förvärvats genom både utbildning och erfarenhet. Behörighetskraven syftar till att säkerställa att den som anställs som rektor har kompetens och förutsättningar att klara de uppgifter och det ansvar som ligger på rektorerna. I Skolinspektionens utredning framkommer att rektorerna vid Studemaskolan inte har någon formell

pedagogisk utbildning. Rektorn har utbildning i Applied Scholastics studieteknik och gymnasieutbildning, men Skolinspektionen bedömer att detta inte är utbildning som ger en allsidig pedagogisk insikt. Den omständigheten att rektorn inte anser sig kunna ansvara för delar av elevhälsan eller för att se till att betyg sätts i enlighet med författningarnas krav, med hänvisning till avsaknad av kompetens, talar också för att rektorn inte har sådan insikt som krävs för uppdraget. Skolinspektionen bedömer sammantaget att rektorn inte uppfyller skollagens behörighetskrav avseende pedagogisk insikt genom utbildning.

Ägar- och ledningsprövning samt förutsättningar att följa föreskrifterna

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Ledningskretsen

Styrelsen för FAS består av ordföranden och styrelseledamoten HJ, styrelseledamoten tillika skolchefen ASJ, styrelseledamöterna MH och DF samt suppleanterna CR och LD.

Enligt uppgifter från huvudmannen och protokoll från årsmöte tecknas föreningens firma var för sig av HJ, ASJ och rektorn KL som även ingår i skolledningen.

Insikt i föreskrifter som gäller för verksamheten och lämplighet

Skolinspektionen har i sin utredning inhämtat uppgifter om ledningskretsen och närstående bolag, bland annat från Bolagsverket, Skatteverket och Kronofogden.

Huvudmannen har redogjort för ledningskretsens kunskap och erfarenhet avseende skollagstiftning, arbets- och arbetsmiljörätt samt ekonomiska regelverk.

Huvudmannen har uppgett att ledningskretsen har förvärvat kunskaper i skollagstiftning enligt följande.

Ordföranden HJ har en socionomutbildning och har arbetat som personalkonsulent på Skolkontoret i Norrköping år 1984–1988 och då skaffat sig kunskap om skollagstiftning.

Styrelseledamoten ASJ har en lärarexamen från år 1977. ASJ har tjänstgjort som rektor för Studemaskolan år 1991–2004 och är skolchef sedan år 2019. Vidare har ASJ deltagit i flera seminarier om skollagstiftning och uppdaterar sig rörande skollagstiftning via Skolverkets nyhetsbrev och sajten Läraren.se.

Rektorn KL har varit fritidsföreståndare på Studemaskolan år 1992–2021 och rektor för Studemaskolan sedan år 2021. KL har deltagit i flera seminarier om skol- och sociallagstiftning och en hel del självutbildning via Skolverkets hemsida och egna studier om skollagen. KL uppdaterar sig rörande skollagstiftning via Skolverkets nyhetsbrev och sajten Läraren.se.

Ekonomiska förutsättningar

Skolinspektionen har inhämtat underlag avseende FAS ekonomiska förhållanden, bland annat årsredovisning, resultat- och balansrapport och kreditupplysning.

Rättslig reglering m.m.

Av 26 kap. 3 § första stycket p 5 skollagen framgår att Skolinspektionen har tillsyn över att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 § skollagen.

Enligt 2 kap. 5 § första stycket skollagen får enskilda efter ansökan godkännas som huvudmän för bland annat förskoleklass, grundskola och fritidshem.

Godkännande ska enligt 2 kap. 5 § andra stycket skollagen lämnas om den enskilde

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,
2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och
3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs enligt 2 kap. 5 § tredje stycket skollagen att den enskilde i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i 2 kap. 5 a § andra stycket skollagen bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

Enligt 2 kap. 5 a § första stycket skollagen ska i fråga om en juridisk person prövningen enligt 5 § andra stycket 1 sammantaget avse

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och
4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

I 2 kap. 5 a § andra stycket skollagen anges att i fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § tredje stycket avse de personer som anges i första stycket och den juridiska personen.

I förarbeten till skollagen framgår att kravet på insikt är viktigt för att säkerställa att de enskilde har goda förutsättningar att kunna erbjuda en verksamhet av god kvalitet. Vidare framgår att kravet på insikt omfattar bland annat krav på kunskap om innehållet i den lagstiftning som reglerar den specifika verksamheten, det vill säga aktuella skolförfattningar (2017/18:158 s. 46 f.). Det krävs även enligt skollagen att den enskilde har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Av förarbeten framgår att med föreskrifter avses samtliga bestämmelser i lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter som gäller för den aktuella skolformen eller fritidshemmet (prop. 2009/10:165, s. 643). Vidare framgår att kunskapen kan visas exempelvis genom en redogörelse för erfarenhet

av liknande verksamhet eller utbildning på området. Bedömningen ska ske samlat för hela den berörda kretsen (...). Det krävs alltså inte att samtliga personer i den berörda kretsen har kunskapen, utan endast att kunskapen finns representerad inom kretsen (prop. 2017/18:158 s. 121 f.).

Skolinspektionens bedömning

FAS har ekonomiska förutsättningar

Det har inte framkommit annat än att huvudmannen uppfyller författningarnas krav gällande ekonomiska förutsättningar.

FAS ledningskrets

Skolinspektionen bedömer att i FAS ledningskrets ingår styrelseledamöterna HJ, ASJ, MH och DF samt styrelsesuppleanterna CR och LD. Vidare ingår rektorn KL som har firmateckningsrätt.

Ledningskretsen uppfyller inte kravet på insikt i skolförfattningarna

Skolinspektionen har att bedöma om ledningskretsen har insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten. Det har inte framkommit annat än att kunskap om arbets- och arbetsmiljörätt samt ekonomiska regelverk finns representerad inom ledningskretsen. När det gäller kunskap om skolförfattningar har huvudmannen bland annat anfört att HJ har en socionomutbildning och har arbetat som personalkonsult på skolkontor, att ASJ har en lärarexamen och har tjänstgjort en längre tid som rektor och skolchef på skolan och att KL tjänstgör som rektor på skolan sedan år 2021.

Enligt Skolinspektionens mening innebär kravet på förvärvad insikt i skollagstiftningen att det finns en bred och djup kunskap i de författningar som gäller för varje aktuell skolform. Det krävs vidare att kunskap finns i de författningar som gäller för skolformen ur ett huvudmannaperspektiv och kunskaperna behöver vara uppdaterade och aktuella.

Insikt i skolförfattningarna kan förvärvas genom erfarenhet, exempelvis genom att en person under en längre tid innehar en ledande position inom en skolverksamhet. En förutsättning för det är dock att det, genom personens sätt att bedriva verksamheten, framgår att personen har relevanta kunskaper och insikter samt att verksamheten inte genomsyras av brister.

I detta ärende bedömer Skolinspektionen att samtliga personer i ledningskretsen saknar utbildning, t.ex. en rektorsutbildning, som kan ge tillräcklig insikt i skolförfattningarna. Skolinspektionen har också konstaterat allvarliga brister på flera centrala områden för verksamheten. Det gäller krav i skolförfattningarna avseende vetenskaplig grund, saklighet och allsidighet och undervisning utifrån bestämda mål samt kravet på öppenhet som gäller för fristående skolor. Det gäller vidare bestämmelser om lärare och anställning av lärare, betygssättning, behörighetskrav för rektor och tillgång till elevhälsa. På några områden där Skolinspektionen funnit brister har ledningskretsen förklarat att de inte känner till

författningarnas krav eller hänvisat till avsaknad av utbildning. Det rör bestämmelser om betygssättning och elevhälsa. I andra delar bedömer Skolinspektionen att konstaterade brister har samband med bristande insikt i gällande bestämmelser. Detta gäller bestämmelser om lärare och om anställning av lärare och behörighetskrav för rektor. Exempelvis har ledningskretsen inte kunskap om att undantag från kravet på legitimation och behörighet som under en period gällt för lärare och fritidspedagoger som anstälts före den 1 juli 2011 har upphört vid utgången av juni 2015.

Mot bakgrund av att det förekommer allvarliga brister i FAS verksamhet och att vissa brister är kopplade till ledningskretsens avsaknad av insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten bedömer Skolinspektionen att enbart den omständigheten att de under en längre tid arbetat med en ledande funktion inom verksamheten, eller haft en ledande ställning i föreningen, inte är tillräckligt för att de ska anses ha förvärvat insikt i skolförfattningarna. Skolinspektionen bedömer att ledningskretsen inte uppfyller skollagens krav på insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten när det gäller skolförfattningarna.

FAS har inte i övrigt förutsättningar att följa föreskrifter som gäller för utbildningen

Skolinspektionen konstaterar i detta beslut flera allvarliga brister i verksamheten som har pågått under lång tid. Det gäller brister i förhållande till krav på vetenskaplig grund, saklighet och allsidighet, undervisning utifrån bestämda mål och kravet på öppenhet som gäller för fristående skolor. Även brister som avser lärare och anställning av lärare och rektor samt elevhälsa har, som visats, pågått under några år. Huvudmannen har alltså, i centrala delar, inte följt gällande föreskrifter under en längre tid.

När det gäller de brister som framkommit i tillsynen gör Skolinspektionen följande bedömning. Föreningens ändamål är enligt stadgarna att bedriva skol- och fritidsverksamhet baserad på Applied Scholastics pedagogiska principer och utbildningsmetoder utvecklade av L. Ron Hubbard. Det följer vidare av FAS stadgar att studietekniken ska genomsyra utbildningen. En ideell förening har förstås att följa sina stadgar och det bestämda ändamålet med verksamheten. Skolinspektionen bedömer dock, som framgår ovan, att en verksamhet som bedrivs i enlighet med dessa stadgar inte uppfyller skolförfattningarnas krav på vetenskaplig grund. Skolinspektionen bedömer att även övriga brister i stor utsträckning har samband med föreningens användning av studietekniken.

En huvudman ansvarar enligt 2 kap. 8 § skollagen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Det innebär att en huvudman inte kan vara passiv utan att huvudmannen har ett fortlöpande ansvar att se till att den verksamhet som huvudmannen har godkännande för genomförs i enlighet med skollagen och andra författningar. Även om tillsynsmyndigheten kan göra inspektioner och granskningar så handlar det om punktinsatser.

FAS förklarar att de driver skola för att kunna använda studietekniken och låta den genomsyra verksamheten. Skolinspektionen bedömer också att det förhåller sig på det sättet, att studietekniken genomsyrar verksamheten, och har stor påverkan på genomförandet av utbildningen. Bland annat framkommer att huvudmannen prioriterar att anställa lärare och rektor med utbildning i Applied Scholastics studiemetoder, framför personal som uppfyller gällande behörighetskrav. FAS uppfattar inte på något sätt att användningen av studietekniken inte står i överensstämmelse med skolförfattningarna. Huvudmannen hänvisar när det gäller kravet på vetenskaplig grund till sin upplevelse av att studietekniken fungerar och uppger att de tycker att det är sättet eleverna lär sig bäst på. Skolinspektionen bedömer att användningen av studietekniken inte bygger på vetenskaplig grund, utan istället på övertygelse. Sammanfattningsvis föreligger allvarliga brister i verksamheten, inom centrala områden, som pågått under lång tid och som i olika omfattning har samband med huvudmannens användning av studietekniken. Skolinspektionen bedömer att FAS uppvisar och över tid har uppvisat en bristande förmåga och vilja att följa regelverket. Skolinspektionen bedömer sammantaget, mot bakgrund av ovanstående, att FAS saknar förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Återkallelse

Enligt 26 kap. 14 § skollagen får ett godkännande för en enskild huvudman inom skolväsendet återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt 2 kap. 5 § andra och tredje styckena och 6 §.

Av 26 kap. 16 § skollagen framgår att Skolinspektionen får besluta att ett beslut om återkallelse ska gälla trots att det inte har vunnit laga kraft.

Enligt förarbetena till 26 kap. 14 § skollagen är bestämmelsen främst avsedd att användas om huvudmannen saknar rättslig eller faktisk möjlighet att åtgärda de brister som aktualiserat frågan om återkallelse av godkännandet, och därmed saknar förutsättningar att följa ett föreläggande (prop. 2017/18:158, s. 125). Ett föreläggande kan enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer endast utfärdas om det finns förutsättningar för att det kan följas. Ett tillstånd eller ett godkännande bör därför kunna återkallas utan föregående föreläggande om aktören saknar rättslig eller faktisk möjlighet att åtgärda de brister som föranlett frågan om återkallelse av tillståndet. Vidare anges att det kan vara många olika situationer som gör att ett föreläggande inte går att följa och att det varken är lämpligt eller möjligt att uttömmande i lagtexten reglera i vilka situationer tillsynsmyndigheten får återkalla ett tillstånd utan föregående föreläggande (a.a., s. 53 f.).

Skolinspektionen bedömer, som framgått ovan, att FAS inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt 2 kap. 5 § andra stycket 1 och 3 skollagen. Det vill säga Skolinspektionen bedömer att huvudmannen saknar insikt i skollagstiftningen och inte heller i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Det föreligger vidare brister i verksamheten som är allvarliga och omfattande samt har pågått under lång tid, som Skolinspektionen

redogör för under respektive område. Bristerna rör bestämmelser som är grundläggande inom svenskt skolväsende och centrala för verksamheten. Det gäller krav i skolförfattningarna avseende vetenskaplig grund, saklighet och allsidighet, undervisning utifrån bestämda mål samt kravet på öppenhet som gäller för fristående skolor. Det gäller också bestämmelser om lärare och anställning av lärare, betygssättning, behörighetskrav för rektor och tillgång till elevhälsa. Bristerna drabbar skolans elever och riskerar att påverka elevernas utveckling och lärande på ett negativt sätt. Skolinspektionen bedömer att bristerna genomsyrar verksamheten och sammantagna är sådana att de rubbar förutsättningarna för verksamheten på ett allvarligt sätt.

Elever har rätt till en likvärdig utbildning av god kvalitet i alla skolor och oavsett huvudman. Rätten till likvärdig utbildning upprätthålls av bestämmelser i skollagen med tillhörande föreskrifter. Det är huvudmannen som ansvarar för elevernas utbildning och för att bestämmelser som gäller för verksamheten efterlevs. Skolinspektionen konstaterar att FAS brister i sitt ansvarstagande, och har gjort det under en längre tid, och inte heller har förutsättningar att ta detta ansvar. Detta till följd av bristande insikt i skolförfattningarna men även på grund av bristande förmåga och vilja att följa gällande bestämmelser. Sammantaget bedömer Skolinspektionen att bristerna är av sådan art och omfattning att de inte kan läkas av FAS, och att FAS alltså saknar förutsättningar att följa ett föreläggande. Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att det finns skäl att återkalla FAS godkännanden utan föregående föreläggande.

Ett återkallande av huvudmannens godkännande att bedriva verksamhet är ett ingripande beslut som påverkar de elever som går på skolan. Ett sådant beslut medför att eleverna måste byta skola. När en skola tvingas stänga ansvarar alltid elevernas hemkommuner för att eleverna får sin skolgång vid en annan skola. Det är angeläget att eleverna får sin rätt till en likvärdig utbildning av god kvalitet tillgodosedd. Skolinspektionen bedömer att de skäl som finns för återkallelse väger tyngre än de negativa konsekvenser beslutet kan få för eleverna i verksamheten.

Skolinspektionen bedömer vidare, med hänsyn till bristernas art och omfattning, att ett beslut om återkallelse är proportionerligt. FAS godkännanden att bedriva skolverksamhet ska därför återkallas.

När det gäller frågan om när beslutet om återkallelse ska gälla gör Skolinspektionen följande överväganden. Med hänsyn till att bristerna drabbar skolans elever är det inte lämpligt att verksamheten får fortsätta i avvaktan på att beslutet ska vinna laga kraft. Att låta skolverksamheten fortsätta under innevarande termin samt under sommaren med hänsyn till fritidsverksamhet, ger dock förutsättningar för huvudmannen att avsluta verksamheten på ett ordnat sätt och för hemkommunerna att anordna fortsatt skolgång på ett så bra sätt som möjligt för eleverna. Detta är det alternativ som Skolinspektionen anser medför minst risk för negativa konsekvenser för eleverna och som bedöms vara barnets bästa i det här fallet. Skolinspektionen förordnar därför att beslutet ska gälla från och med den 15 augusti 2023.

Beslutet har fattats av generaldirektör Helén Ängmo.

Utredare Lars-Henrik Bergström har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även stabschef Torun Rudin, regionchef Agneta Broberg, enhetschef Anna Bergqvist, stf chefsjurist Jonas Hedström, jurist Charlotte Svanström, regionjurist Linnéa Lundberg och utredare Anne-Charlotte Ramsthaler medverkat.

Kopia till:

Skolverket.

Elevernas hemkommuner: Botkyrka kommun, Haninge kommun, Huddinge kommun, Nacka kommun, Salems kommun, Stockholms kommun och Tyresö kommun.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm, Besök: Sveavägen 159 eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.

2023-05-16

Barn- och elevombudet

Beslut

Botkyrka kommun
14785 Tumba

2023-05-12
1 (1)
Dnr SI 2023:3715

Saken

Uppgifter om missförhållanden enligt
6 kap. skollagen (2010:800)

Beslut

Barn- och elevombudet prövar inte ärendet.

Skälen för beslutet

Barn- och elevombudet har tagit emot uppgifter om missförhållanden rörande en elev vid Brunnaskolan i Botkyrka kommun. Barn- och elevombudet har inlett utredning avseende uppgifterna om att eleven återkommande utsatts för kränkande behandling av andra elever.

Barn- och elevombudet har den 19 april 2023 skickat en begäran till Botkyrka kommun att, i egenskap av huvudman för skolan, yttra sig över uppgifterna. Botkyrka kommun har inkommit med ett sådant yttrande.

Av ingivet yttrande framkommer att skolan har utrett uppgifterna om kränkande behandling, bland annat genom samtal med eleven, samt vidtagit vissa åtgärder i syfte att skapa trygghet för eleven. Av yttrandet framgår vidare att eleven inte bedöms ha varit återkommande utsatt för kränkande behandling. Vidare framgår av yttrandet att skolans socialpedagog har haft flertalet samtal med eleven och att eleven under dessa samtal har berättat att eleven mår bra samt känner sig trygg i skolan.

Mot bakgrund av inkomna uppgifter finner Barn- och elevombudet inte skäl att utreda ärendet vidare. Ärendet prövas därmed inte.

Beslutet är fattat av juristen Renée Malmén efter föredragning av juristen Emma Wernerson.

På Barn- och elevombudets vägnar,

X Renée Malmén

X Emma Wernerson

Signerat av: Renée Malmén

Signerat av: Emma Wernerson

Huvudman
medborgarcenter@botkyrka.se

2023-05-11
Dnr SI 2022:6164

Rektor
camilla.bejmo.samuelsson@botkyrka.se

Beslut

efter tematisk kvalitetsgranskning av grundskolors arbete för en inkluderande utbildning vid Fittjaskolan i Botkyrka kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av grundskolors arbete för en inkluderande utbildning på Fittjaskolan. Syftet är att granska skolors arbete för att skapa en tillgänglig lärmiljö som en del i en inkluderande utbildning, med särskilt fokus på de utmaningar i lärmiljön som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter. Granskningen inriktas mot grundskolans årskurser 7-9.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram för granskningen, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. I bilaga 1 och 2 återfinns fakta om skolan samt mer information om hur granskningen genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas. En skriftlig redovisning av utvecklingsarbetet begärs då också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning kan Skolinspektionen lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Fittjaskolan i följande utsträckning:

I vilken utsträckning skapar rektor förutsättningar för att hinder i lärmiljön som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter ska identifieras och undanröjas?

Rektor skapar i hög utsträckning förutsättningar för att hinder i lärmiljön som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter ska identifieras och undanröjas.

I vilken utsträckning präglas undervisningen av tillgänglighet, så att de konsekvenser som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter motverkas?

Undervisningens präglas i hög utsträckning av tillgänglighet, så att de konsekvenser som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter motverkas.

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom de granskade områdena fungerar väl.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

I vilken utsträckning skapar rektor förutsättningar för att hinder i lärmiljön som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter ska identifieras och undanröjas?

Inom detta område granskas hur rektor förankrar en värdegrund som bygger på alla elevers lika värde där olikheter ses som en tillgång och där ett tillgänglighetsperspektiv finns med vid relevanta beslut. Vidare granskas om rektor leder ett systematiskt arbete för en tillgänglig lärmiljö som särskilt motverkar de konsekvenser som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter. I det ingår att organisera verksamheten så att nödvändiga förändringar möjliggörs samt att rektor skapar förutsättningar för att personalen ska kunna implementera nyvunna kunskaper i ett kollegialt lärande.

Området omfattar även om rektor identifierar behov av kompetensutveckling och ser till att åtgärder vidtas för att stärka personalens kompetens i att upptäcka och undanröja hinder kopplade till neuropsykiatriska svårigheter i elevernas lärmiljö samt om rektor skapar förutsättningar för personalen att delta i sådan kompetensutveckling.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektor skapar i hög utsträckning förutsättningar för att hinder i lärmiljön som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter ska identifieras och undanröjas.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektor förmedlar och förankrar en värdegrund som bygger på alla elevers lika värde där olikheter ses som en tillgång och resurs. Det finns också en tydlig målsättning på skolan om tillgänglighet för alla elever. Målsättningen är väl förankrad hos personalen och genomsyrar det dagliga arbetet liksom de beslut som fattas. Rektor leder och organiserar ett systematiskt tillgänglighetsarbete och ser till att det finns förutsättningar för att både identifiera och undanröja de hinder i lärmiljön som kan finnas för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Rektor ser även till att personalen får möjlighet att bedriva ett kollegialt lärande och delta i kompetensutvecklingsinsatser för att öka sin kunskap om neuropsykiatriska svårigheter vilket innefattar hur svårigheterna kan ta sig uttryck i lärmiljön för flickor respektive pojkar.

Målsättning och arbetsprocesser

Granskningen visar att rektors målsättning om tillgänglighet för alla är en tydlig och levande fråga som är väl förankrad hos skolans personal. Lärarna berättar om den vision rektor förmedlar som visar på hur de tillsammans i undervisningen ska se till att alla elever lyckas i skolan och om de stödstrukturer som finns för att fånga upp elever som riskerar att misslyckas. Rektor, lärare och representanter för elevhälsan säger att tillgänglighetsperspektivet och skolans ansvar att möta de olika behov elever har tas upp kontinuerligt och genomsyrar det dagliga arbetet. Det lyfts bland annat upp på arbetsplatsträffar, studiedagar, när skolledning och elevhälsan träffar arbetslaget och i samband med kompetensutvecklingsinsatser som sker kontinuerligt över läsåret. De intervjuade berättar vidare att samtalen de har i olika forum berör både svårigheter som uppstår för elever i olika sammanhang och vilka åtgärder de behöver vidta för att undanröja dessa. Arbetet omfattar såväl pedagogiska, sociala som fysiska aspekter av en tillgänglig lärmiljö. Enligt rektor, lärare och representanter för elevhälsan finns det ett medvetet och långsiktigt värdegrundsarbete på skolan som vävs samman med kunskapsuppdraget och genomsyrar undervisningen. Rektor säger att de ser olikheter som något bra som de tar med sig när de planerar sitt arbete.

I intervju med rektor, lärare och representanter för elevhälsa framgår vidare att rektor ser till att tillgänglighetsperspektivet finns med vid relevanta beslut. Det gäller beslut på såväl individ-, grupp- som organisationsnivå. Representanter för elevhälsa säger att rektor alltid har ett tillgänglighetsperspektiv med när beslut ska fattas, till exempel vid beslut om lokalernas utformning, val av kompetensutvecklingsinsatser och grupp sammansättning. De säger vidare att rektor är lyhörd för de behov som förs fram och att hen ställer reflekterande frågor i beslutsprocessen för att säkerställa att de beslut som fattas är väl genomtänkta och väl motiverade utifrån elevens bästa och elevens lärande. Lärare ger som exempel att de identifierat att det stora antalet elever i vissa klasser utgör ett hinder i tillgänglighetsarbetet eftersom det kan leda till att lärarna inte kan ge det stöd som de vet att eleverna behöver. Det är något lärarna har framfört till rektorn som har fattat beslut om att eleverna ska fördelas på fler klasser nästa läsår och att det innebär färre elever per klass. Rektor berättar att de vid schemaläggning ser över vilka ämnen/lektioner som bör ligga på förmiddag/eftermiddag för att skapa så goda förutsättningar som möjligt. Rektor säger att organisationen är dynamisk och flexibel och att beslut fattas löpande under läsåret utifrån elevernas behov. Schemat kan förändras under läsårets gång utifrån elevernas behov och detta är något som lärarna är väl införstådda med. Rektor säger att lärarna är flexibla och vet att tjänstefördelningen som satts inför läsåret är föränderlig utifrån de behov som uppkommer.

Granskningen visar att rektor leder ett systematiskt arbete för att identifiera hinder för en tillgänglig utbildning för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Rektorn och representanter för elevhälsa anser att de forum som finns för kollegi-

alt lärande och som leds av förstelärare är viktiga tillfällen där de diskuterar elevernas behov och de svårigheter som kan uppstå. Även skolans så kallade elevhälsomöten, där skolledning tillsammans med delar av elevhälsoteamet träffar hela arbetslaget för högstadiet var tredje vecka, utgör ett centralt forum för att identifiera elevernas behov och de svårigheter som kan uppstå i utbildningen för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Representanter för elevhälsan berättar att skolans rutin för övergångar innebär att de arbetar strukturerat för att ta reda på elevernas behov i samband med att de börjar i årskurs sju. De säger att avlämnande lärare har i uppdrag att förbereda sig och sammanställa dokumentation som lämnas över till mottagande lärare. I de fall dokumentation saknas har skolan en blankett där avlämnande lärare fyller i viktig information som ger mottagande lärare en bild av elevens behov. Avlämnande arbetslag föreslår och hjälper också till att gruppera eleverna inför årskurs sju. Representanter för elevhälsan berättar vidare att mentorerna träffas varje vecka för att delge och diskutera elevernas behov med varandra. När nya elever tillkommer under läsårets gång fångas deras behov upp genom inskrivningssamtal och med stöd av olika professioner i elevhälsan som ser till att informationen kommer vidare till berörda mentorer.

Rektor, lärare och representanter för elevhälsa berättar att de också tar reda på elevernas behov löpande och kontinuerligt under läsåret. Såväl rektor som representanter för elevhälsa berättar att de genomför lektionsobservationer där de fångar upp hinder som finns för en tillgänglig utbildning och diskuterar dem med varandra och med lärare. De kan till exempel upptäcka att uppgifterna behöver anpassas på ett annat sätt eller att relationen mellan lärare och elev behöver utvecklas. Då lyfter de det med lärarna för att hitta lösningar. De intervjuade säger att de både för spontana och planerade samtal med eleverna och att de därigenom fångar upp deras perspektiv gällande hinder i utbildningen, som de tar med sig i utvecklingsarbetet.

Granskningen visar vidare att rektor genomför nödvändiga förändringar utifrån de behov som identifierats och följer upp och utvärderar insatser som genomförs i syfte att främja tillgänglighet för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Exempel på hinder de har identifierat för en tillgänglig utbildning och som de har arbetat för att undanröja är bland annat relaterade till den fysiska miljön, såsom belysning, möbler och förvaring av material. Vidare har insatser genomförts för att skapa en tydligare struktur i undervisningen och för att inse vikten av relationens betydelse och hur de kan arbeta med läxor för att de ska vara stödjande för eleverna och inte utgöra ett hinder för dem. Rektor leder och organiserar ett kollegialt lärande under ledning av förstelärare och det innebär att strategier diskuteras i kollegiet, prövas i undervisningen, följs upp och omprövas. Rektor ser att arbetet gett effekt på så sätt att lärarnas medvetenhet ökat gällande differentierad undervisning som innebär att lärarna redan i planeringen ser till att undervisningen inte utformas lika för alla elever. Det finns också en samsyn hos lärarna i arbetet med

lektionsstruktur och den visuella miljön som skapar trygghet och förutsägbarhet för eleverna.

Rektor ser också till att lokaler byggs om och att olika hjälpmedel så som skärmar, hörselkåpor, sittkuddar med mera köps in utifrån identifierade behov. Representer för elevhälsan berättar att de har gått igenom alla klassrum för att se över den fysiska tillgängligheten. Rektor ser till att personal och elevgrupper är organiserade på ett sätt som till exempel möjliggör att elever utifrån behov och på ett smidigt sätt kan undervisas av en annan lärare i en annan klass/grupp i något/några ämnen och ge dem det stöd och den hjälp de behöver. Sådana lösningar utvärderas noggrant för att se om de ger avsedd effekt. För att skapa tillgänglighet anpassas schemat i möjligaste mån efter elevernas behov, exempelvis övervägs vilken tid på dagen olika ämnen ska ligga. För att skapa trygghet och tillgänglighet har respektive årskurs ett avgränsat område där de har majoriteten av sin undervisning i ämnesklassrum. Inom samma avgränsade område har eleverna tillgång till skåp där de kan förvara sitt material. Det finns också möjlighet att förvara materialet i respektive klassrum, för elever som har behov av det.

Granskningen visar vidare att det finns en tydlig ansvarsfördelning i tillgänglighetsarbetet. Det framgår att personalen har god kännedom om skolans ramar och rutiner för samverkan, vilka arbets- och förhållningssätt som finns på skolan och vilket ansvar de har i arbetet för att skapa en tillgänglig lärmiljö för alla elever. Dessutom vet personalen hur de organisatoriska lösningar rektor fattat beslut om och hur gemensamma arbets sätt relaterar till målsättningen om en tillgänglig lärmiljö. Exempelvis hur skolans mötesorganisation stödjer samverkan för en tillgänglig lärmiljö, att klasser och arbetslag organiserats för att skapa flexibilitet och goda förutsättningar att omfördela resurser utifrån behov och att det relationella arbetet i och utanför klassrummet ska bidra till att göra utbildningen tillgänglig för alla elever. Representer för elevhälsan säger till exempel att alla berörda alltid vet vem som gör vad, när saker ska göras och när ärenden ska följas upp, efter att de samverkat på elevhälsomöten. I intervju med rektor och lärare framgår att förstelärare har i uppdrag att leda ett kollegialt arbete och utgöra en länk mellan lärare och rektor. I intervju med rektor, lärare och representer för elevhälsan framgår att socialpedagogerna på skolan har ett särskilt ansvar i arbetet för en social tillgänglighet. Representer för elevhälsan säger att det finns ett tydligt syfte med socialpedagogernas arbete och aktiviteterna de genomför. Socialpedagogerna får veta vilka elever de behöver fokusera på och gör det på ett naturligt sätt i mötet med eleverna. De kan till exempel ställa medvetna frågor när de spelar kort med eleverna för att få reda på orsaken till att eleven inte varit på en lektion och vad eleven upplever som svårt. Socialpedagogerna har i uppdrag att föra viktig information vidare till exempelvis elevhälsoteamet som kan använda informationen för vidare insatser. Socialpedagogerna har också i uppdrag att fånga upp ensamma elever och elever med frånvaro och stötta dem i att komma till skolan och i att hitta vänner. Exempelvis kan de ringa hem till eleverna och väcka dem på morgonen, stämma träff

med dem och äta frukost på skolan tillsammans med dem. Lärarna vet att de kan ringa till socialpedagogerna om elever som tagit en paus utanför klassrummet inte kommer tillbaka som förväntat. Då hjälper socialpedagogerna eleven att komma tillbaka till klassrummet och till uppgiften de ska arbeta med. Socialpedagogerna kan också få i uppdrag att jobba med relationen mellan elev och lärare i de fall sådana svårigheter uppmärksammas. Rektor berättar att specialläraren har i uppdrag att genomföra lektionsobservationer för att se om extra anpassningar sker, att undervisningen utvecklas och att ett lärande sker. Specialläraren delar med sig av erfarenheterna från lektionsobservationerna till elevhälsoteamet som pratar om det som framkommit. Enligt representanter för elevhälsan pratar specialläraren med den undervisande läraren innan och efter besöket om det som uppmärksammas eller så lyfts det direkt i stunden. Samtalet kan beröra hur uppgifter och material fungerar men också hur bemötande och fysiska aspekter fungerar för eleven.

Det finns också goda förutsättningar för personalen att införliva nya kunskaper i ett kollegialt lärande. Rektor, lärare och elevhälsa berättar att det finns flera forum där de har möjlighet att dela kunskaper och erfarenheter med varandra för att öka tillgängligheten i undervisningen. Skolans lärare och speciallärare får tillsammans med lärare från en grundsärskoleenhet möjlighet till kollegialt lärande under ledning av skolans förstelärare. Skolledning, delar av elevhälsoteamet och lärare möts regelbundet för att diskutera framgångsfaktorer och utvecklingsbehov. Utifrån en behovsanalys har de till exempel läst gemensam litteratur som de använder strategiskt för att undanröja hinder för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Lärare berättar att litteraturen de läser ligger till grund för gemensamma diskussioner och att de utifrån dem kommer fram till strategier de ska pröva i undervisningen och att de sedan utvärderar dem tillsammans. Enligt rektor ser de tydligt att det kollegiala lärandet som pågår på skolan tar sig uttryck i klassrummet.

Kompetensutveckling

Granskningen visar att rektor tar reda på personalens behov av kompetensutvecklingsinsatser och genomför relevanta åtgärder för att öka personalens kunskap om neuropsykiatriska svårigheter. Lärare och representanter för elevhälsa säger att rektor fångar upp kompetensutvecklingsbehov i medarbetarsamtal, genom lektionsobservationer, arbetet i processgrupperna och elevhälsomöten. Lärarna är delaktiga i behovsanalysen och de insatser som sedan ska genomföras. De ger som exempel att rektor identifierade kompetensutvecklingsbehov gällande hur neuropsykiatriska svårigheter kan ta sig uttryck i lärmiljön. Utifrån det valdes relevant litteratur i ämnet ut som lästes och diskuterades gemensamt. Enligt rektor innefattar kompetensutvecklingsinsatserna också aspekter av hur neuropsykiatriska svårigheter kan ta sig uttryck för flickor respektive pojkar. Rektor, representanter för elevhälsa och lärare säger att personalen har kunskap och kompetens för att möta elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter och att det finns en medvetenhet om att de kan ta sig uttryck på olika sätt för flickor och pojkar. Rektor ser dock att

kunskapen behöver stärkas än mer när det gäller könsrelaterade aspekter av hur neuropsykiatriska svårigheter kan ta sig uttryck och därför läser de utvald litteratur och ser filmer på temat. Förstelärare ställer också medvetna och reflekterande frågor till personalen för att synliggöra eventuella föreställningar och stereotyper om neuropsykiatriska svårigheter baserat på kön. Lärarna berättar att de vet att dåligt mående och svårigheter som uppstår för flickor kan vara relaterade till neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och att de diskuterar det med elevhälsan. Representanter för elevhälsan säger att många i personalen har goda kunskaper om och förståelse för konsekvenser som följer av neuropsykiatriska svårigheter och att de arbetar aktivt med personal i de fall det saknas. Enligt rektor finns välfungerande strukturer för samverkan och kollegialt lärande som bidrar till kunskap och kompetens. Rektor säger att det dessutom finns goda möjligheter för lärare att fördjupa sin kunskap och kompetens i kommunövergripande forum, utbildningar och verksamhetsbesök inom andra skolformer. Därtill uppmuntrar rektor personal att kompetensutveckla sig inom ramen för sin anställning.

Rektor, lärare och representanter för elevhälsa säger att de arbetat strukturerat och målinriktat över tid för att alla på skolan ska få kunskap om relationens betydelse i möte med eleven och kompetens i det relationsskapande arbetet. Detta utifrån identifierade behov och för att de utifrån erfarenheter vet att goda relationer är grunden för att lyckas i allt annat arbete de gör. De säger att det finns en stor medvetenhet hos personalen om relationens betydelse och att deras arbete gett gott resultat. De anser att det är en skola som präglas av goda relationer och de är särskilt stolta över det klimat som finns på skolan och den kompetens som personalen besitter i frågan. Enligt de intervjuade är relationer och dess betydelse i arbetet med elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter en levande fråga som återkommande diskuteras i de olika forum som finns för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling.

I vilken utsträckning präglas undervisningen av tillgänglighet, så att de konsekvenser som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter motverkas?

Inom detta område granskas hur lärare, tillsammans med specialpedagogisk personal, arbetar för att göra undervisningen pedagogiskt tillgänglig med särskilt fokus på neuropsykiatriska svårigheter. Granskningen omfattar vidare om lärare arbetar med att skapa en motiverande och engagerande undervisning utifrån olika elevers behov.

Granskningen omfattar också om lärare arbetar för en socialt tillgänglig undervisning genom att främja delaktighet, samspel och gemenskap. Detta innefattar

om lärare genomför undervisningen på ett sätt som underlättar sociala situationer utifrån kunskap om neuropsykiatriska svårigheter. Vidare om personalen ser till att olikheter framhålls som något positivt där eventuella negativa attityder kopplade till neuropsykiatriska svårigheter synliggörs och problematiseras.

Granskningen omfattar också om lärare arbetar för en fysisk tillgänglig undervisning utifrån kunskap om neuropsykiatriska svårigheter, det vill säga att aspekter som ljus, ljud, luft, visuell miljö och framkomlighet är omhändertagna och ordnade för att ge stöd till elevernas lärande.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningens präglas i hög utsträckning av tillgänglighet, så att de konsekvenser som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter motverkas.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att lärarna arbetar aktivt och medvetet för att göra undervisningen pedagogiskt, socialt och fysiskt tillgänglig. Det finns ett tydligt fokus på neuropsykiatriska svårigheter i arbetet och lärarna tar vid behov stöd av specialpedagogisk personal. Lärarna ser till att undervisningen är strukturerad, varierad och anpassad efter elevernas olika förutsättningar och behov, och skapar därigenom en motiverande och engagerande undervisning för eleverna. Därtill arbetar lärarna aktivt för att främja delaktighet, samspel och gemenskap i undervisningens olika moment och aktiviteter så att den sociala lärmiljön stärks. Lärarna tar också hänsyn till de fysiska aspekterna av lärmiljön när de planerar och genomför undervisningen.

Pedagogisk tillgänglighet

Granskningen visar att lärarna planerar och genomför undervisningen utifrån kunskap om neuropsykiatriska svårigheter och de anpassar undervisningen utifrån elevernas olika behov. Som tidigare nämnts i detta beslut kartläggs elevernas behov på flera olika sätt. Det görs exempelvis genom överlämningsamtal inför att eleverna börjar på skolan, i möten som lärare har med skolledning och elevhälsa, genom lektionsobservationer och i samtal med eleverna. Enligt lärarna utgör deras dagliga samtal med eleverna en viktig del i arbetet med att ta reda på elevernas behov. Lärare kan till exempel ställa medvetna frågor till en elev efter avslutad lektion, för att få reda på elevens behov och vad som kändes lätt/svårt. Lärare och representanter för elevhälsan säger att de pratar om behov och svårigheter på såväl individ- som gruppnivå men också om styrkor och vad som fungerar bra i lärmiljön och låter det som framkommer ligga till grund för lärarnas planering av undervisningen. Lärarna använder sig även av ett samtalsstöd, som finns i skolans elevhälsoplan, vid så kallade lärsamtal. Lärsamtalen syftar till att läraren ska få större förståelse för eleven och dess lärande i olika sammanhang och situationer och utifrån

den anpassa pedagogisk planering och undervisning. Samtidigt ska eleven få möjlighet att tillsammans med läraren reflektera över sitt lärande i olika sammanhang. Lärarna känner till samtalsstödet och använder sig av det vid behov.

Lärarna säger att de har kunskap om neuropsykiatriska svårigheter och att de utgår från den kunskapen när de planerar och genomför undervisningen. Lärare och representanter för elevhälsan tycker att de är bra på att samarbeta på skolan och att de tar vara på varandras erfarenheter och kompetens. Som beskrivits tidigare i detta beslut finns det också förutsättningar till kollegialt lärande i olika forum. Representanter för elevhälsan säger att god ledning, bra samarbete och goda relationer är deras styrkor när det gäller att skapa en tillgänglig lärmiljö för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Rektor berättar att de bland annat arbetat kollegialt med att utveckla lärarnas pedagogiska planering och att de har tagit fram en planeringsmall som alla lärare använder sig av. I skolans elevhälsoplan framgår att de utgår från fem olika aspekter vid planering av undervisningen; tempo, nivå, omfång, metod och intresse. Lärarna uppger att det är viktigt att elever inte känner sig utpekade och exkluderade genom de anpassningar som lärarna gör för elever som behöver det. De ger som exempel att de planerar undervisningen så att alla elever får möjlighet att arbeta med samma uppgift men på olika sätt, olika nivå och olika plats utifrån behov. Det kan handla om att läraren väljer ut olika tekniker med olika svårighetsgrad som eleven kan välja mellan för att framställa föremål, att elever får mer bildstöd till texten eller att de för strukturerade samtal där elever som är muntligt starka får bättre möjlighet att delta, bidra och visa sina kunskaper. De ser också till att eleverna får möjlighet att arbeta med de planerade uppgifterna, med eller utan dator, i annat rum för ett mindre sammanhang eller på annat sätt. Ett exempel på det är att eleverna får arbeta med konkret material för att läraren sett att elever har svårt att ta till sig teoretiska kunskaper utan sådant material och att läraren utgår från elevernas styrkor när de paras ihop så att de kan samarbeta och hjälpa varandra på bästa sätt.

Lärarna ser till att det finns en tydlig struktur i undervisningen. Representanter för elevhälsa, lärare och rektor berättar att de kommit överens om och använder en gemensam lektionsstruktur, bland annat utifrån kunskapen om att elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter ofta behöver hjälp med struktur och organisation. Den gemensamma strukturen ska oavsett ämne stå skriven på tavlan och innebär till exempel att tidsramar anges för lektionen, att det framgår vad och varför de ska göra saker och hur de ska arbeta. Detta ser också Skolinspektionen exempel på under de lektioner som besöktes. Representanter för elevhälsan säger att de arbetar aktivt med metoder och strategier för att eleverna ska få svar på didaktiska frågor så som vad, när, hur, varför, med vem, hur länge och vad som händer sedan, utifrån elevernas behov av bland annat struktur, organisation och tydliga ramar. Lärarna tycker det är viktigt att planera lektionen och presentera den så att eleverna har tillgång till tydliga instruktioner som de alltid kan gå tillbaka till. Planeringen har

eleverna också tillgång till via skolans digitala plattform. Representanter för elevhälsan berättar att eleverna kan få ta del av material innan lektionen som exempelvis tydliggör vad de ska göra, hur länge de ska arbeta med respektive moment och när eleven kan ta paus. Lärarna kan också tipsa eleverna om filmer de kan se i förberedande syfte. Lärarna säger att de ofta påminner eleverna om att de ska fråga läraren om de inte förstår. De använder också mentorstiden de har varje vecka för att prata om struktur med eleverna. För att hjälpa eleverna ytterligare ser de till att de får individuella checklistor som tydliggör strukturen än mer om de behöver det och de prioriterar att först gå till elever som efter genomgången behöver deras hjälp med att komma igång med uppgifterna. I intervju med elever framgår att genomgångarna vanligen är korta och att läraren söker upp dem efter genomgången för att försäkra sig om att de förstått och förklarar mer vid behov.

I intervjuer och under lektionsobservationer framgår att eleverna får möjlighet att arbeta med uppgifter på olika sätt. Val av arbetsätt och arbetsformer grundar sig enligt de intervjuade i lärarnas goda kännedom om elevernas intressen och behov. Exempelvis får eleverna möjlighet att arbeta med praktiskt material, använda dator, bok eller skriva på papper, arbeta enskilt, i par och grupp och ta paus vid behov. Lärarna ser också till att eleverna kan arbeta med uppgifterna på olika nivå, de hjälper dem att dela upp uppgifterna, anpassar tiden de har på sig att genomföra uppgifter och de ser också till att de får bildstöd och möjlighet att lyssna på texter. Därtill berättar lärare och representanter för elevhälsan att eleverna får daglig återkoppling av lärarna, som en del av det gemensamma arbetet för att skapa struktur. Återkopplingen kan beröra hur det går för eleverna, vad och hur de behöver göra och den ges under skoldagen så att eleverna kan sätta den i ett sammanhang. Representanter för elevhälsan säger att de arbetar medvetet för att lägga rimliga krav på eleverna, förenkla för dem och bekräfta dem, eftersom de vet att vissa elever har svårigheter och behöver mycket bekräftelse. De har pratat igenom hur eleverna ska förvara skolmaterial för att skapa en tillgänglig lärmiljö. Grunden är att eleverna förvarar sitt material i elevskåpen men läraren ansvarar för förvaring och att materialet finns i klassrummet om elever behöver det stödet. Materialet förvaras i mappar i olika färger som korrelerar med färgerna i elevernas scheman. Lärarna säger att de hjälper eleverna att organisera materialet för att det underlättar för eleverna och gör att inledningen på lektionen blir bättre. Skolarbetet görs enligt lärarna främst i skolan och eleverna har sällan läxor. Lärare säger att de har diskuterat fördelar och nackdelar med läxor i kollegiet och kommit överens om att läxor ges undantagsvis eftersom eleverna kan få svårt att planera för och genomföra läxor.

Lärarna ser till att elever ges reella möjligheter att visa sina kunskaper. De säger att det finns många sätt för eleverna att visa sina kunskaper och berättar att de styr par/gruppindelning och att de sedan observerar eleverna när de gör olika diskussionsuppgifter och redovisar sina kunskaper för varandra. Eleverna kan välja om de vill redovisa sina kunskaper skriftligt eller muntligt. Är det svårt för eleverna att redovisa kunskaperna när de är i ett större sammanhang får de möjlighet att göra det

i ett mindre. Eleverna kan även få göra övningar på olika nivåer och sedan visa läraren resultatet. Läraren kan också filma elever när de gör uppgifter, som en del i att visa sina kunskaper men även för att eleverna ska få syn på sitt eget lärande. Lärarna säger att de är väl medvetna om elevernas olika förmågor och vilka som är deras styrkor och anpassar sättet de får visa sina kunskaper på utifrån den kunskapen om eleverna. Enligt rektorn får eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på flera olika sätt.

Social tillgänglighet

Granskningen visar att lärarna arbetar aktivt för att främja delaktighet, samspel och gemenskap i undervisningens olika moment och aktiviteter. Detta så att den sociala lärmiljön stärks. Lärare och representanter för elevhälsa berättar att de samverkar för att hitta strategier för social tillgänglighet för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. De har samtalat om hur de kan arbeta med placeringar i klassrummet och indelning vid par- och grupparbete och varför det är viktigt. De har kommit överens om att det är lärarna som bestämmer hur eleverna är placerade i klassrummet och att de också styr indelning vid par och grupparbete, eftersom de vet att det är viktigt för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Lärarna säger att det även kan innebära att alla elever får bättre möjlighet att visa sina förmågor och att de kan vara resurser för varandra. Samtidigt bidrar denna strategi även till att eleverna skapar goda relationer med varandra. Om lärare uppmärksammar att placeringen inte fungerar försöker de ta reda på orsaken till det för att tillsammans med eleverna hitta strategier för att eleverna ska kunna hantera problemet och liknande utmaningar vid andra tillfällen. Skolinspektionen ser vid lektionsobservationer exempel på hur lärare berättar för eleverna att syftet med uppgiften är att träna samspel då det är en del i ett undervisningsmoment. Därefter genomförs övningar för att träna samspelsförmågan och i samband med lektionsavslut följer läraren upp resultatet tillsammans med eleverna.

Enligt representanter för elevhälsan har lärarna god kännedom om eleverna och deras behov och de utgår från den kunskapen när de placerar och delar in elever i par och grupper. Lärare berättar att de till exempel delar in elever i grupper utifrån förmåga och styrkor och ser till att det finns någon som är mer drivande i varje grupp. De kan också ge eleverna olika roller i grupparbetet så som att någon får agera ordförande. Lärare och representanter för elevhälsa berättar att lärarna även anpassar uppgifterna efter gruppansättning, så att alla får en uppgift de klarar av i grupparbetet och att de kan arbeta självständigt. Representanter för elevhälsan säger att lärarna är tydliga ledare i klassrummet och förklarar vad som förväntas av eleverna och på så sätt skapar trygghet och gemenskap i gruppen. Lärarna pratar ofta med eleverna om värdegrundsfrågor som att alla, oavsett könstillhörighet, har lika rätt att komma till tals. Enligt lärarna underlättas det relationskapade arbetet av att eleverna är delaktiga i planering av undervisningen och att de känner till elevernas intressen. Lärarna säger att kurator och socialpedagoger

också är till hjälp i arbetet för att främja social tillgänglighet i undervisningen eftersom de kan ordna olika sociala aktiviteter med eleverna för att skapa gemenskap och goda relationer i och utanför undervisningen.

Rektor berättar att de under en längre tid har arbetat med konflikthantering, goda relationer och rätten för eleverna att vara sig själv. De har gemensamma strategier som de använder sig av vid konfliktlösning, för att främja delaktighet och samspel för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Vid konflikthantering ser de till att de inblandade är placerade kring ett runt bord när de ska samtala och att de fördelar ordet med hjälp av ett föremål som markerar vems tur det är att tala och alla får möjlighet att komma till tals. De vuxna leder samtalen men tar inte initialt ställning i konflikten. Enligt rektor gynnas elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter särskilt av arbetet och den effekt det gett. Enligt rektorn märks det att eleverna har blivit bättre på att se lösningar och att det finns stor acceptans och respekt för olikheter. Lärarna säger att de har kommit överens om ett gemensamt förhållningssätt och vissa strategier som de kan använda i arbetet. Det handlar bland annat om att de väver in det i undervisningen, tar tag i situationen i stunden, att de själva ser till att behålla ett lugn men också att de låter eleven få tid på sig att hitta sitt lugn. De ser till att eleverna får komma till tals och stöttar varandra för att hitta lösningar. Lärarna berättar att de också tar hjälp av varandra för att de vet att relationen är en viktig faktor i samtalet. Det finns ingen prestige i att be någon annan om hjälp eftersom det finns en god samverkan dem emellan.

Rektor berättar att det ingår i skolans demokrati- och värdegrundsarbete att se olikheter som en tillgång och att värdegrundsarbetet tillsammans med utvecklingsarbetet kring differentierad undervisning skapat acceptans och respekt för olikheter och elevers behov av att få olika anpassningar i klassrummet. Lärare säger att eleverna känner till varandras svårigheter och har förståelse för de olikheter som finns. De säger att eleverna känner sig trygga med att berätta om svårigheterna för andra för att det finns förståelse. Uppföljningar som rektor gjort visar att elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter varken utsätter eller utsätts för kränkande behandling i större utsträckning än andra elever. Dessutom visar uppföljningar att antalet fall av kränkande behandling minskat rejält till följd av insatserna som gjorts. Enligt rektor finns det en kultur på skolan där de ser relationer och dialogen som deras främsta verktyg för att ge eleverna stöd i att hitta strategier, inte en kultur med tillrättavisningar, konsekvenser eller straff.

Fysisk tillgänglighet

Granskningen visar att lärarna tar hänsyn till fysiska aspekter vid planering och genomförande av undervisningen. Rektor säger att de arbetat medvetet med den fysiska miljön för att den ska vara tillgänglig, även om fokus inte inledningsvis handlade om elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Enligt rektor har de samsyn i hur lärmiljön på skolan ska vara utformad och det finns en medvetenhet om

vikten av att arbeta med den fysiska miljön för att gynna tillgängligheten för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Lärare säger att de till exempel pratar om fysisk tillgänglighet för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter vid elevhälsomöten. Då kan de lyfta svårigheter som uppstår för eleverna och hitta olika lösningar. Exempelvis att elever som behöver det kan få lyssna på musik eller använda hörselkåpor för att stänga ute vissa intryck. Elever kan även få prova en annan sorts stol och lärare kan sänka styrkan på belysningen så att den inte stör eleven. De samtalar även om hur de kan planera undervisningen så att elever får möjlighet att arbeta ostört i ett annat rum med bibehållet lärarstöd. Rektor har köpt in material så som sittkuddar, stressbollar, hörselkåpor, skärmar med mera och det finns ett kit med sådant material i alla klassrum för att gynna tillgängligheten. I samband med renovering samverkar lärare med speciallärare när det gäller fysiska aspekter så som färgsättning, möblering och val av material med syfte att undanröja hinder. Enligt representanter för elevhälsan fångas fysiska hinder för tillgängligheten upp i samband med att speciallärare gör lektionsobservationer. Dessa hinder lyfts sedan till diskussion i kollegiet och med skolledning som fattar beslut om åtgärder. De har diskuterat hur den visuella miljön ska se ut för att skapa samsyn och har tagit bort inaktuell information från väggar liksom öppna hyllor för att minska intrycken. Dörrar till klassrum har isolerats för en bättre ljudmiljö och de har avlägsnat klockor med störande tickande ljud och möblerat vissa rum med fåtöljer för att eleverna ska få möjlighet att dra sig undan eller sitta på annat ställe och arbeta. De arbetar för tillfället med en tydligare skyltning av lokalerna så att det bland annat ska bli lättare för eleverna att se vilket ämne som bedrivs i vilken sal och av vilken/vilka lärare. Tanken är att det också ska bli lättare för eleverna att hitta rätt sal eftersom lärarbetäckningen i deras schema kommer vara samstämmig med informationen på de nya skyltarna. Även lärare lyfter fysiska hinder de identifierat och planerade åtgärder för det. Exempelvis ska de se över möjlighet att skärma av störande inslag från raster som påverkar undervisningen i en av lektionssalarna och eleverna kommer delas in i fler klasser till hösten för att minska antalet elever per klass.

Rektor har därtill organiserat verksamheten på ett sätt som minimerar klassrumsbyten för eleverna. Eleverna undervisas i ämnesklassrum och varje årskurs har sina huvudämnen i en och samma korridor. Representanter för elevhälsan säger att det underlättar för eleverna när det gäller att hitta till salarna och att det även skapar trygghet. Elevskåpen där eleverna förvarar sitt material är placerade i samma korridor där de har sina huvudämnen.

På Skolinspektionens vägnar

X Katrin Söderlind

Beslutsfattare

Signerat av: Katrin Söderlind

X Susanne Nordberg

Föredragande

Signerat av: Susanne Nordberg

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även undervisningsråd Kristina Svensson deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Denna granskning genomförs i 30 skolor runt om i landet, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Fittjaskolan i Botkyrka kommun som huvudman ingår i denna granskning. Enligt uppgifter från rektor går 540 elever på skolenheten, varav 221 elever i årskurs 7-9.

Skolinspektionen granskade Fittjaskolan den 30 – 31 mars 2023. Granskningen genomfördes av utredaren Susanne Nordberg, undervisningsrådet Kristina Svensson och utredaren Siri Morawski.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Elevintervjuer
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med elevhälsan
- En intervju med rektor
- Skriftlig information som har begärts in från rektor
- Lektionsobservationer och observationer i lärmiljön

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från granskningen för faktakontroll.

Mer information om den tematiska kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: [Skolors arbete för en inkluderande utbildning - fokus på tillgänglighet i lärmiljön kopplat till neuropsykiatriska svårigheter \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/om-skolinspektionen/arbetsomraden/tematiska-kvalitetsgranskningar)

Bilaga 3: Författningsstöd

Utgångspunkter

Utbildningen inom skolväsendet syftar enligt **skollagen** (2010:800) till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (1 kap. 4 § skollagen).

Enligt **förarbetena** bör Sveriges internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna vara vägledande för och genomsyra hela skolväsendet (prop. 2009/10:165 s 221). Sådana förpliktelser finns bl.a. i **Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter** (barnkonventionen), som gjorts till svensk lag genom lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Enligt barnkonventionen har alla barn rätt till utbildning (artikel 28). Rättigheterna enligt barnkonventionen ska tillförsäkras varje barn, utan åtskillnad av något slag och oavsett exempelvis barnets kön eller funktionsnedsättning (artikel 2).

Sverige har även ratificerat **Förenta Nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning** (SÖ 2008:26). Enligt konventionen ska konventionsstaterna säkerställa bl.a. att personer med funktionsnedsättning, på lika villkor som andra, får tillgång till en inkluderande och kostnadsfri grundutbildning av kvalitet. Skälig anpassning ska erbjudas utifrån personliga behov och personer med funktionsnedsättning ska ges nödvändigt stöd inom det allmänna utbildningssystemet. Ändamålsenliga individanpassade stödåtgärder ska erbjudas i miljöer som erbjuder största möjliga kunskapsrelaterade och sociala utveckling som är förenlig med målet fullständig inkludering (artikel 24). I **den allmänna kommentaren** till artikel 24 anges bl.a. att inkluderande utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet för alla elever. Inkluderande utbildning är resultatet av en pågående process där aktörerna åtagit sig att arbeta proaktivt med att undanröja hinder som motverkar rätten till utbildning. Inkluderande utbildning förutsätter vidare förändringar i kultur, politik och praktik som tillgodoser möjligheten för ordinarie skolor att på ett effektivt sätt inkludera alla studerande (Allmän kommentar nr 4 om rätten till inkluderande utbildning, punkt 10).

Bestämmelser som har till ändamål att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter inom utbildningsområdet oavsett bland annat funktionsnedsättning finns i **diskrimineringslagen** (1 kap. 8 § andra stycket skollagen). Med diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) avses, utöver bl.a. direkt och indirekt diskriminering, även bristande tillgänglighet – det vill säga

att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att skäliga åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan funktionsnedsättning (1 kap. 4 § diskrimineringslagen). Den som bedriver utbildning ska också bedriva ett förebyggande och främjande arbete och verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett exempelvis kön eller funktionsnedsättning (3 kap. 1-3 och 16-17 §§ diskrimineringslagen).

Tillgänglighet i lärmiljö och undervisning

Utbildningen i grundskolan syftar till att ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa. Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning. Utbildningen ska vidare främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet (10 kap. 2 § skollagen). I bestämmelsens **förarbeten** konstateras bl.a. att elever är olika och har olika behov men alla har rätt till en likvärdig grundskoleutbildning. Skolgången ska därför anpassas efter varje elevs förutsättningar och behov. Anpassningen får dock inte göras på ett sådant sätt att den kan leda till att elevernas möjligheter att knyta allsidiga kontakter inskränks. Inte heller får elevernas grundläggande rätt att tillhöra en fast grupp, en social gemenskap, inskränkas annat än om mycket starka skäl motiverar detta (prop. 2009/10:165 s 367).

Enligt **skollagen** ska rektor leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolenheten, verka för att utbildningen utvecklas och ansvara för att fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 9-10 §§ skollagen). Rektor ansvarar också för att ett kvalitetsarbete bedrivs vid skolenheten samt att detta genomförs under medverkan av personal och elever (4 kap. 4 § skollagen). Enligt **läroplanen** har rektor ett särskilt ansvar för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv, att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen samt att skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen (Lgr 22 2.8 Rektors ansvar).

Av **skollagen** följer att de elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser (3 kap. 2 § skollagen). Med funktionsnedsättning avses, enligt **förarbeten**, inte bara fysiska funktionshinder som syn- och hörselnedsättningar, utan också exempelvis nedsättningar inom ramen för autismspektrat, ADHD och dyslexi. Den som har en funktionsnedsättning som medför

svårigheter att nå kunskapskraven ska inte bara ges tillräckligt stöd för att nå den lägsta godtagbara kunskapsnivån (prop. 2013/14:148 s. 55).

En elev i grundskolan ska enligt **skollagen** ges extra anpassningar om det befaras att eleven inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Särskilt stöd i grundskolan ska ges elever på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (3 kap. 5 och 7-10 §§ skollagen). Enligt **skolförordningen** ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen (5 kap. 2 § skolförordningen).

I **läroplanen** förtydligas att en likvärdig utbildning inte innebär att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov och skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla (Lgr 22, 1 En likvärdig utbildning). Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd samt samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren ska bl.a. ta hänsyn till varje enskild individs behov och förutsättningar samt handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter.

Enligt **skollagen** ska det finnas elevhälsa, som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser och som främst verkar förebyggande och hälsofrämjande samt stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål (2 kap. 25 § skollagen). Enligt **läroplanen** har rektor ett särskilt ansvar bl.a. för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Lgr 22 2.8 Rektors ansvar).

Enligt **skollagen** ska det för utbildningen finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas (2 kap. 35 § skollagen). Alla elever ska vidare tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero (5 kap. 3 § skollagen).

BOTKYRKA KOMMUN
14785 Tumba

2023-04-28
1(6)
Dnr 8.1.2-2023:0005993

Personalförstärkningar inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser för 2023

Beslut om ansökan

Skolverket beslutar att delvis bevilja er ansökan. Beslutet om statsbidrag fattas med stöd av förordning (2016:400) om statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning när det gäller sådana insatser.

Ni beviljas **2 153 500 kronor** i statsbidrag . Ni har sökt 5 433 500 kronor. Bidraget avser 2023. Bidraget betalas ut enligt utbetalningsplan till bankgiro/ plusgiro 624-1061.

Skolverkets beslut får enligt förordning (2016:400) inte överklagas.

Skälen för beslutet

Ni beviljas 2153500 kronor i statsbidrag för elevhälsa:

- Antal årsarbetskrafter att bibehålla från föregående bidragsår: 4,2 skolpsykolog.
- Antal årsarbetskrafter för ny personalförstärkning 2023: 1,7 skolpsykolog.

Ni beviljas inte hela det belopp ni sökt eftersom:

Ni har sökt bidrag för personalförstärkning inom personalkategorierna skolläkare, skolkurator och/eller skolsköterska. Det totala sökta beloppet för dessa personalkategorier överstiger det belopp som finns att fördela och i urvalet prioriteras de huvudmän som har störst behov av en förstärkt elevhälsa. I förhållande till andra huvudmän bedöms ni inte ha störst behov.

Viktig information om statsbidraget

Bidrag beviljas för ny personalförstärkning under 2023 och för att bibehålla tidigare genomförd personalförstärkning. Villkoren framgår av 6 § i

förordning (2016:400) om statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning när det gäller sådana insatser.

För att kunna få statsbidrag för ny personalförstärkning inom elevhälsan krävs att:

- antalet årsarbetskrafter ni planerar att ha 2023 är fler än antalet årsarbetskrafter 2022
- er personaltäthet under 2023 förväntas bli bättre än personaltätheten 2021 och 2022.

Hur många årsarbetskrafter som ni kan beviljas bidrag för beror på er personaltäthet. Personaltätheten beräknas utifrån elevantalet och antalet årsarbetskrafter. Elevantalet per den 15 oktober 2021 hämtas från Statistiska centralbyrån. Uppgifterna om elevantal per den 15 oktober 2022 och 2023 och antalet årsarbetskrafter 2021, 2022 och 2023 hämtas från er ansökan. Om personaltätheten förväntas förbättras under 2023 jämfört med de två föregående åren kan bidrag beviljas för de antal årsarbetskrafter som planeras leda till en bättre personaltäthet.

Ni som beviljades bidraget 2022 kan i årets ansökningsomgång också beviljas bidrag för att bibehålla tidigare genomförd personalförstärkning. Ni kan som mest få bidrag för att bibehålla det antal årsarbetskrafter som ni beviljades bidrag för 2022. För att kunna få bidrag för att bibehålla tidigare genomförd personalförstärkning krävs att:

- ert elevantal 2023 inte minskar med 30 procent eller mer jämfört med 2022. Om ni beviljades bidrag för att bibehålla personal 2022 krävs därtill att elevantalet inte minskat med 30 procent eller mer 2022 jämfört med 2021.
- årsarbetskräften som ni tidigare fått bidrag för bidrog till att personaltätheten förbättrades, jämfört med de två föregående åren, det år då de tillsattes. Om ni beviljades bidrag för ny personalförstärkning 2022 krävs därmed att dessa tillsattes och bidrog till en bättre personaltäthet under året.

Bidragsbeloppet beräknas utifrån schabloner

Skolverket beräknar bidraget inom elevhälsan utifrån ett schablonbelopp för varje personalkategori. Schablonbeloppen ska motsvara ungefär hälften av årskostnaden för en anställning eller ett uppdrag. Schablonerna bygger på Statistiska centralbyråns nationella lönestatistik för de personalkategorier som omfattas av förordningen.

Skolverket har fastställt följande schablonbelopp för respektive personalkategori:

Skolläkare: 746 000 kronor

Skolsköterska: 344 000 kronor

Skolkurator: 312 000 kronor

Skolpsykolog: 365 000 kronor

Urval i årets ansökningsomgång

För bidragsomgången 2023 har Skolverket tilldelats 150 000 000 kronor att fördela för personalförstärkning inom elevhälsan. 530 huvudmän har sökt bidrag för totalt 282 781 860 kronor.

Eftersom statsbidraget i årets ansökningsomgång är översökt tillämpar Skolverket urval. Hur Skolverket ska göra urval av ansökningar om bidrag för personalförstärkning inom elevhälsan framgår av 16 § i förordningen.

Ansökningar som prioriteras

Avseende personalförstärkning inom elevhälsan prioriterar Skolverket enligt förordningen i första hand bidrag för anställning eller uppdrag som skolpsykolog. Om det därefter återstår medel att fördela så beviljas även bidrag för övriga personalkategorier. Skolverket ska vid urvalet enligt förordningen också prioritera de huvudmän som har störst behov av en förstärkt elevhälsa.

I årets ansökningsomgång räcker tilldelade medel för att bevilja bidrag till alla huvudmän som sökt och uppnår villkoren för personalförstärkning av skolpsykologer, men inte för personalförstärkning av övriga personalkategorier. Skolverket gör bedömningen att det är de huvudmän med sämst personaltäthet inom elevhälsan 2022 och de huvudmän som har

särskilt svåra förutsättningar som har störst behov av en förstärkt elevhälsa. De prioriteras därmed först i urvalet av vilka huvudmän som beviljas bidrag för personalförstärkning inom personalkategorierna skolläkare, skolkurator och skolsköterska.

Bedömning av särskilt svåra förutsättningar

Bedömningen av vilka huvudmän som har särskilt svåra förutsättningar avgörs utifrån Skolverkets fördelningsnycklar för grundskolan och gymnasieskolan.

Fördelningsnyckeln för grundskolan skattar sannolikheten för elever att bli behöriga till nationellt program i gymnasieskolan. Bakgrundsvariabler som tillämpas i modellen är:

- kön,
- elevens födelseland,
- moderns födelseland,
- faderns födelseland,
- föräldrars utbildningsnivå och
- tid i Sverige.

Fördelningsnyckeln för gymnasieskolan skattar sannolikheten att elever kommer att avgå med yrkes- eller högskoleförberedande examen inom avsedd återstående studietakt. Bakgrundsvariabler som tillämpas i modellen är:

- meritvärde från grundskolan,
- programtyp,
- föräldrars utbildningsnivå,
- kön och
- skolår.

Skolverket använder vid bedömningen av särskilt svåra förutsättningar en sammanslagen fördelningsnyckel för grundskolan och gymnasieskolan, där huvudmännen rangordnas efter andel elever som inte förväntas bli behöriga till nationellt program/ examineras inom avsedd studietakt, från högst till lägst andel. Huvudmän tilldelas sedan medel utifrån rangordningen.

Omfördelning av beviljat bidrag

Ni får omfördela bidrag från en personalkategori till en annan. Vid en redovisning följer Skolverket upp och beräknar om ni har haft kostnader (utifrån fastställda schabloner för bidragsåret) som motsvarar bidraget som beviljats. Om ni omfördelat de beviljade årsarbetskrafterna till en personalkategori med en lägre schablon så kan det krävas att ni använt bidraget till fler årsarbetskrafter. Ni kan annars bli återbetalningsskyldiga eftersom ni inte haft kostnader som motsvarar det beviljade bidragsbeloppet.

Omfördelning av prioriterad urvalsgrupp

Ni ska i första hand använda bidraget till de personalkategorier som ni har blivit beviljade bidrag för. Det är särskilt viktigt om ni blivit beviljade bidrag för någon av de prioriterade urvalsgrupperna. Det beror på att ni då har blivit beviljade bidrag framför andra huvudmän för att ni ska tillsätta de prioriterade tjänsterna. Inom elevhälsan är skolpsykologer prioriterade.

Utbetalningsplan

Enligt 19 § i förordningen ska bidraget betalas ut vid ett tillfälle under varje bidragsperiod.

Hela bidragsbeloppet betalas ut inom 2 veckor efter beslut med utbetalningsmeddelandet ”Förstärkt elevhälsa 2023”.

Ändrade omständigheter eller uppgifter

Skolverket kan hålla inne en utbetalning av statsbidrag eller besluta om återkrav om det kommer fram att ärendets förutsättningar eller uppgifterna som lämnats har ändrats väsentligt.

Det är mycket viktigt att Skolverket informeras snarast om det sker förändringar vad gäller er verksamhet. Det kan till exempel röra sig om förändringar som fusion med en annan huvudman eller rekonstruktion av företaget. Även förändringar som innebär att ni köper eller säljer skolenheter från en annan huvudman ska ni meddela till oss.

Det gör ni genom att skicka ett meddelande till:
statsbidrag.administration@skolverket.se

Redovisning och uppföljning

Huvudmän som tar emot statsbidrag för bidragsomgången 2023 ska redovisa hur bidraget har använts. Redovisningen sker via e-tjänsten för statsbidrag under 2024. Skolverket kommer att begära in uppgifter om elevantal och personal (antal årsarbetskrafter) för bidragsåret, i förhållande till den prognos ni lämnade i ansökan. Ni kan själva beräkna er uppnådda personalförstärkning under bidragsåret med hjälp av beräkningsstödet för personalförstärkning som finns på bidragets webbsida.

Skolverket kan också komma att genomföra stickprovskontroller, för att säkerställa att det finns underlag som styrker de uppgifter som beslutet grundats på.

Återbetalning av statsbidrag

Den som tagit emot statsbidrag kan bli återbetalningsskyldig enligt bestämmelserna i förordningen. Ni är bland annat skyldiga att lämna de uppgifter som Skolverket begär, annars kan ni bli återbetalningsskyldiga.

Beslut har fattats av Elin Siroiney efter föredragning av Alexander Sandberg. Handläggare var Emma Granberg.

Kontaktuppgifter

För frågor om beslutet,
e-posta: statsbidrag.elevhalsa@skolverket.se eller ring: 08-527 33 200
(Skolverkets växel).

BOTKYRKA KOMMUN
14785 Tumba

2023-05-11
1(1)
Dnr 8.1.2-2023:0020068

Statsbidrag för vissa barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige för 2023

Beslut om ansökan

Skolverket beslutar att bevilja er ansökan. Beslutet om statsbidrag fattas med stöd av förordningen (2011:538) om utbildning och statsbidrag för vissa barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige.

Ni beviljas **2 664 712 kronor** i statsbidrag. Ni har sökt 2 664 712 kronor. Bidraget avser VT 2023. Bidraget betalas ut enligt utbetalningsplan till bankgiro/plusgiro 624-1061.

Skolverkets beslut får enligt förordning (2011:538) inte överklagas.

Villkor för utbetalning

Skolverket kan komma att utreda om utbetalningen av bidrag ska göras om ni vid utbetalningstillfället har en förfallen obetald fordran om återkrav av statsbidrag. Det innebär att vi inte betalar ut beviljat bidrag enligt utbetalningsplan utan avvaktar att betala ut bidraget tills ni har betalat in återkravet till Skolverket.

Beslut har fattats av Elin Siroiney efter föredragning av Zahid Hassan.
Handläggare var Emma Granberg.

Kontaktuppgifter

För frågor om beslutet,
e-posta: statsbidrag.ickefolkbokford@skolverket.se eller ring: 08-527 33 200
(Skolverkets växel).

BOTKYRKA KOMMUN
14785 Tumba

2023-05-09
1(2)
Dnr 8.1.2-2023:0014920

Statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan för 2022

Beslut om redovisning

Skolverket beslutar att godkänna er redovisning utan återkrav. Beslutet om statsbidrag fattas med stöd av Förordning (2019:558) om statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan.

Beslutet får inte överklagas enligt Förordning (2019:558).

Motivering

BOTKYRKA KOMMUN har tidigare beviljats 5107297 kronor i bidrag för Statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan. Skolverket har begärt att ni ska redovisa hur ni har använt bidraget. Ni har redovisat 5107297 kronor. Vi har godkänt 5 107 297 kronor.

Viktig information om Statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan

Bakgrund

Skolverket beviljade den 9 mars 2022 statsbidrag för bidragsåret 2022. Beslutet om statsbidrag fattades med stöd av förordning (2019:558) om statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan.

Ändrade omständigheter eller uppgifter

Skolverket kan hålla inne en utbetalning av statsbidrag eller besluta om återkrav om det kommer fram att ärendets förutsättningar eller uppgifterna som lämnats har ändrats väsentligt.

Redovisning och uppföljning

Skolverket kan komma att genomföra stickprovskontroller, för att säkerställa att det finns underlag som styrker de uppgifter som beslutet grundats på.

Återbetalning av statsbidrag

Den som tagit emot statsbidrag kan bli återbetalningsskyldig enligt bestämmelserna i förordning (2019:558). Ni är bland annat skyldiga att lämna de uppgifter som Skolverket begär, annars kan ni bli återbetalningsskyldiga.

Beslut har fattats av Sofie Lundkvist efter föredragning av Teresia Bergström. Handläggare var Teresia Bergström.

Kontaktuppgifter

För frågor om beslutet,
e-posta: statsbidrag.sprakutveckling@skolverket.se eller ring: 08-527 33 200
(Skolverkets växel).

§ 70

Avsägelse och fyllnadsval 2023-04-27 KS/2022:00812

Beslut

Kommunfullmäktige godkänner avsägelse och förrättar val enligt nedan samt bordlägger övriga val.

Sammanfattning

Följande avsägelse har inkommit:

Per Jarretun (L), ledamot i arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden.

Alvaro Orellana Valverde (C), ledamot i utbildningsnämnden.

Kommunfullmäktige förrättar följande val:

ARBETSMARKNADS- OCH VUXENUTBILDNINGSNÄMNDEN t o m
2026-12-31

Ledamot efter Per Jarretun (L)

Gunilla Wolfbrandt (L)

UPPLEV BOTKYRKA AB t o m årsstämma 2023

Suppleant efter Niclas Gustavson (L)

Björn Borgström (L)

UPPLEV BOTKYRKA AB från årsstämma 2023 t o m årsstämma 2027

Suppleant efter Niclas Gustavson (L)

Björn Borgström (L)

UTBILDNINGSNÄMNDEN t o m 2026-12-31

Ledamot efter Alvaro Orellana Valverde (C)

Heidi Henftling (C)

Kommunfullmäktige bordlägger följande val:

KOMMUNFULLMÄKTIGES VALBEREDNING t o m 2026-10-31

Ledamot efter Martin Ingot (SD)

KOMMUNSTYRELSEN t o m 2026-10-31
Ersättare efter Max Möllerström (SD)

SOCIALNÄMNDEN t o m 2026-12-31
Ersättare efter Pia Markie Ghareb (TUP)

TILLVÄXT BOTKYRKA AB t o m årsstämman 2023
Suppleant efter Catharina Angermund-Carlsson (opol)

TILLVÄXT BOTKYRKA AB t o m årsstämman 2023
Ledamot efter Kevin Ryan (opol)

Expedieras till:

Nyvalda förtroendevalda
Berörda sekreterare
Upplev Botkyrka AB
Löneenheten
Förtroendemannaregistret

§ 64

Förutsättningar för nämndernas yttrande till Mål och budget 2024 med flerårsplan 2025-2027 KS/2023:00182

Beslut

Kommunfullmäktige fastställer dokumentet Förutsättningar för nämndernas yttrande till Mål och budget 2024 med flerårsplan 2025–2027.

Deltar ej

Samtliga ledamöter för Vänsterpartiet deltar inte i beslutet.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har 2023-04-11 § 68 lämnat ett förslag till beslut.

Förutsättningar för nämndernas yttrande till Mål och budget 2024 med flerårsplan 2025–2027 innehåller kommunfullmäktiges måldokument och ekonomiska förutsättningar.

Kommunstyrelseförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2023-03-31.

I debatten yttrar sig Emanuel Ksiazkiewicz (S), Mats Einarsson (V), Margaretha Zethraeus (TUP), Anders Thorén (TUP), Robert Stenkvist (SD), Per Börjel (TUP), Ing-Marie Viklund (L) och Boban Pejicic (M).

Yrkanden

Emanuel Ksiazkiewicz (S) och Ing-Marie Viklund (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Expedieras till:

Samtliga nämnder
Budgetstrateg Annette Ödalen, kommunstyrelseförvaltningen

§ 63

Revidering av reglemente för arvoden och ersättningar till förtroendevalda KS/2023:00200

Beslut

Kommunfullmäktige antar reviderat reglemente för arvoden och ersättningar till förtroendevalda att gälla fr o m 1 maj 2023 t o m 31 december 2026.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har 2023-04-11 § 67 lämnat ett förslag till beslut.

Fram till föregående mandatperiod räknades sammanträdesarvodena upp årligen med utgångspunkt från prisbasbeloppet. Under föregående mandatperiod skedde ingen årlig uppräknings. Samma förfarande föreslås för innevarande mandatperiod och att det reviderade arvodesreglementet gäller från och med 1 maj 2023 till 31 december 2026.

I det reviderade reglementet har uppräknings skett av sammanträdesarvodena motsvarande den procentuella skillnaden mellan prisbasbeloppet 2019 och 2023 som uppgår till 12,9% för perioden. För reseersättning vid sammanträde/förrättning inom kommunen föreslås en höjning från dagens 60 kronor till 90 kronor.

I övrigt har reglementet uppdaterats språkligt i någon mån samt att vissa förtydliganden har gjorts. Hänvisningar till arbetsrättsliga dokument har uppdaterats. Titeln oppositionsråd har inarbetats i dokumentet.

Kommunstyrelseförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2023-03-14.

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Expedieras till:

Samtliga nämnder
Löneenheten
Botkyrka kommuns styrdokument

§ 66

Revisionsberättelse för år 2022 KS/2023:00290

Beslut

Kommunfullmäktige beviljar kommunstyrelsen och de enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Kommunfullmäktige beviljar arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden och de enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Kommunfullmäktige beviljar kultur- och fritidsnämnden och de enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Kommunfullmäktige beviljar utbildningsnämnden och de enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Kommunfullmäktige beviljar socialnämnden och de enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Kommunfullmäktige beviljar vård- och omsorgsnämnden och de enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Kommunfullmäktige beviljar teknik- och fastighetsnämnden och de enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Kommunfullmäktige beviljar samhällsbyggnadsnämnden och de enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Kommunfullmäktige beviljar miljö- och hälsoskyddsnämnden och de enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Jäv i kommunfullmäktige

De fullmäktigeledamöter som är redovisningsskyldiga till kommunen i sin egenskap av ledamöter eller ersättare i nämnder, styrelser och fullmäktigeberedningar får inte delta i handläggningen av frågan om ansvarsfrihet för de nämnder, styrelser eller beredningar där de är ledamöter eller ersättare. Detsamma gäller också sådan ledamot eller ersättare som är make, sambo, förälder, barn eller syskon eller annan närstående till den redovisningsskyldige. Vidare deltar inte ledamöter eller ersättare i beslutet som rör den egna nämnden. Detta antecknas i protokollet.

Sammanfattning

Kommunfullmäktiges ordförande har lämnat ett förslag till beslut.

Vice ordförande för revisorerna, Bengt Ericson (S), föredrar revisionsberättelsen för år 2022.

Revisorerna har granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet under år 2022. Revisorerna har också genom lekmannarevisorer granskat de aktiebolag och den stiftelse som kommunen är engagerad i. Revisionsberättelsen är daterad den 12 april 2023. Till revisionsberättelsen är fogad revisorernas redogörelse och de sakkunnigas granskning av kommunens årsredovisning för 2022.

Enligt revisionsberättelsen tillstyrker revisorerna att kommunfullmäktige beviljar ansvarsfrihet för kommunstyrelsen och övriga nämnder samt enskilda förtroendevalda i dessa organ. Revisorerna tillstyrker även att kommunens årsredovisning godkänns.

Expedieras till:

Samtliga nämnder

§ 65

Årsredovisning 2022 KS/2023:00242

Beslut

1. Kommunfullmäktige godkänner årsredovisningen för Botkyrka kommun 2022.
2. Kommunfullmäktige beslutar att avsätta 347,3 miljoner kronor till Resultatutjämningsreserven.
3. Kommunfullmäktige medger att teknik- och fastighetsnämnden får ombudgetera 9,3 miljoner kronor av nämndens årliga investeringsanslag.
4. Kommunfullmäktige medger att samhällsbyggnadsnämnden får ombudgetera 1,1 miljoner kronor av nämndens årliga investeringsanslag.
5. Kommunfullmäktige medger att vård- och omsorgsnämnden får ombudgetera 4,5 miljoner kronor av nämndens årliga investeringsanslag.
6. Kommunfullmäktige medger att utbildningsnämnden får ombudgetera 1,1 miljoner kronor av 2022 års anslag från kompetensfonden.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har 2023-04-11 § 69 lämnat ett förslag till beslut.

Syftet med kommunens årsredovisning är att informera om det gångna årets verksamhet och ekonomi. Kommunens uppdrag är att ge kommuninvånarna en bra service och samtidigt använda de ekonomiska resurserna på ett effektivt sätt. I kommunallagen uttrycks detta med begreppet god ekonomisk hushållning. Med utgångspunkt från kommunens mål och budget 2022 beskrivs i årsredovisningen på olika sätt hur kommunen lyckats leva upp till det.

För tjugosjunde året i rad redovisar kommunen ett positivt ekonomiskt resultat. Kommunens resultat efter balanskravsutredningen är också positivt.

Det sammantagna koncernresultatet, det vill säga resultatet för kommunen och bolagen där kommunen äger mer än 20 procent, är 473 miljoner kronor. Förra årets koncernresultat var 452 miljoner kronor.

I debatten yttrar sig Emanuel Ksiazkiewicz (S), Willy Viitala (M), Boban Pejic (M), Per Börjel (TUP) och Anders Thorén (TUP).

Yrkande

Emanuel Ksiazkiewicz (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Expedieras till:

Samtliga nämnder

§ 95**Firmatecknare 2023 - ändring 2023-05-08
KS/2022:00791****Beslut**

1. Kommunstyrelsen bemyndigar följande personer att teckna kommunens firma:
Kommunstyrelsens ordförande Emanuel Ksiazkiewicz
eller, vid hans förfall, kommunstyrelsens
1:e vice ordförande Gabriel Melki
eller, vid förfall för de ovannämnda,
kommunstyrelsens 2:e vice ordförande Stina Lundgren
i förening med en av följande personer:
tf kommundirektör Petra Oxonius
ekonomidirektör Per Malmquist
utvecklingsdirektör Charlotta Brask
2. Kommunstyrelsen bemyndigar kommunens förvaltningsdirektörer:
arbetsmarknadsdirektör Jesper Theander, kultur- och fritidsdirektör
Helena Hellström, samhällsbyggnadsdirektör Carina Molin,
socialdirektör Charlotte Lagerkvist, tf teknik- och fastighetsdirektör John
Glimtoft, utbildningsdirektör Anette Älmdalen samt tf vård- och
omsorgsdirektör Afamia Elkhoury att teckna kommunens firma i fråga
om löpande förvaltningsåtgärder inom den egna förvaltningens
verksamhetsområde.

Respektive förvaltningsdirektör ska kunna delegera delar av denna
behörighet till underställd personal under förutsättning av att en tydlig
avgränsning av berörda personers behörighet och befogenhet görs.

Hyreskontrakt ska undertecknas av fastighetschef Lena Myrelid Knöös,
tf teknik- och fastighetsdirektör John Glimtoft eller ekonomidirektör Per
Malmquist.
3. Kommunstyrelsen bemyndigar tf kommundirektör Petra Oxonius och
ekonomidirektör Per Malmquist att var för sig underteckna
borgensförbindelser, leasingkontrakt och ansökningar om statsbidrag.
4. Kommunens firmatecknare kan underteckna samtliga skuldebrev och
derivatkontrakt. Därutöver har kommundirektören rätt att genom
delegationsbeslut utse ytterligare personer som kan underteckna denna
typ av avtal.

5. Kommunstyrelsen bemyndigar tf mark- och exploateringschef Camilla Schultz, samhällsbyggnadsdirektör Carina Molin och tf kommundirektör Petra Oxonius att var för sig underteckna avtal som reglerar genomförande av exploateringsprojekt såsom exploateringsavtal samt marköverlåtelse- och genomförandeavtal, samt underteckna köpehandlingar och andra överlåtelse- eller upplåtelseavtal avseende fast egendom.
6. Kommunstyrelsen bemyndigar följande personer, var och en för sig, att inom kommunstyrelsens verksamhetsområde besluta om och genomföra alla typer av finansiella affärstransaktioner för Botkyrka kommuns räkning som är godkända i kommunens finansriktlinje, samt hantering och placering av likvida medel:

Erik Ohlson, räntehandlare internbanken, Södertälje kommun
Stefan Hamilton Ouzounidis, investeringscontroller, Huddinge kommun
Mattias Rensfeldt, finansansvarig, Botkyrka kommun

7. Kommunstyrelsen bemyndigar följande personer, två i förening, att inom kommunstyrelsens verksamhetsområde underteckna handlingar avseende finansiella affärstransaktioner för kommunens räkning, i enlighet med kommunens finansriktlinje:

Edit Konrad, finansekonom internbanken, Södertälje kommun
Magdalena Österberg, finansekonom internbanken, Södertälje kommun
Anne-Britt Nilsson, ekonomiassistent, Södertälje kommun
Elisabeth Lundin-Nilsson, ekonomiassistent, Södertälje kommun
Mattias Rensfeldt, finansansvarig internbanken, Botkyrka kommun
Annette Ödalen, controller, Botkyrka kommun

8. Kommunstyrelsen bemyndigar följande personer, två i förening, att teckna kommunens firma vid uttag av medel på kommunens plusgiro, bankgiro och bankkonton:

tf kommundirektör	Petra Oxonius
ekonomidirektör	Per Malmquist
finansansvarig internbanken	Mattias Rensfeldt
ekonomikonsult	Susanna Brenander
tf redovisningschef	Maria Edblad-Jansson

ekonomikonsult	Irina Järvinen
ekonomiassistent	Suzana Milosavljevic
ekonomiassistent	Marie Björklund
ekonomiassistent	Hanna Shiferaw
redovisningsekonom	Dilek Ünal
redovisningsekonom	Linda Räsänen

De ovan nämnda personerna, två i förening, har tillträde till kommunens bankfack.

Tf redovisningschef Maria Edblad-Jansson, eller den hon utser, ges rätt att underteckna deklaration för mervärdesskatt.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är ordförandeförslaget. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med ordförandeförslaget.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2023-01-09, § 4 Reglemente för kommunstyrelsen mandatperioden 2023–2026. Enligt reglementet ska skrivelser från kommunstyrelsen och andra handlingar undertecknas på det sätt som styrelsen bestämmer. Kommunstyrelsen uppdaterar beslut om firmatecknare årligen eller vid behov.

Följande ändringar är gjorda sedan tidigare beslut 2023-04-11:

Punkt 1, 3, 5 och 8: Kommundirektör Leif Eriksson har slutat i kommunen. Vård- och omsorgsdirektör Petra Oxonius har från och med den 18 april 2023 utsetts till tf kommundirektör.

Punkt 2: VA-chef John Glimtoft har från och med den 1 maj 2023 utsetts till tf teknik- och fastighetsdirektör och Tove Liljegren har återgått till sin ordinarie tjänst. Omsorgschef Afamia Elkhoury har från och med den 19 april 2023 utsetts till tf vård- och omsorgsdirektör.

Expedieras till:

Berörda
Samtliga nämnder

§ 92

Fördelning av statsbidrag för finsk förvaltning 2023 KS/2022:00230

Beslut

Kommunstyrelsen fördelar statsbidraget i enlighet med förslaget i kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-04-06.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är ordförandeförslaget. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med ordförandeförslaget.

Sammanfattning

Botkyrka kommun är en förvaltningskommun för det finska språket sedan 2010. Det betyder att kommunen har förbundit sig till att ge ett extra skydd för bevarandet av det finska språket och den finska kulturen. I praktiken innebär det exempelvis att kommunen vid efterfrågan har ett särskilt ansvar att erbjuda förskola, annan pedagogisk omsorg och äldreomsorg på finska. För de merkostnader förvaltningsområdet för det finska språket innebär ger Länsstyrelsen årligen ett statsbidrag om 1 320 000 kr till Botkyrka kommun. Av statsbidraget kan 10 procent äskas av sverigefinska föreningar.

I tjänsteskrivelsen presenteras förslag till fördelning av statsbidrag inom Botkyrka kommuns organisation och till sverigefinska föreningar. Statsbidraget föreslås nyttjas huvudsakligen inom följande fyra områden: samordning och information, främjande och synliggörande av det finska språket och den finska kulturen, öppen förskola och äldreomsorg.

Kommunstyrelseförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2023-04-06.

Expedieras till:

Kultur- och fritidsförvaltningen
Socialförvaltningen
Utbildningsförvaltningen
Vård- och omsorgsförvaltningen

Utbildningsnämnden

Dnr: /Ärendebeskrivning/

Kod: /Processkod/

Reseberättelse Japan Tokyo 2023-04-07 till 2023-04-24

Årets japanresa genomfördes den 7/4-24/4 och var den första resan sedan 2019 april på grund av covid 19. Det fanns fortfarande specifika regler och krav för inresande, t.ex. vaccinationsintyg eller PCR negativt intyg och munskydd rekommendationer men allting gick bra och alla elever klarade hela resan utan problem.

Denna resa gjorde det möjligt att ha fysiska utbyten med alla åtta gymnasieskolor och de tre universitet som vi hittills hade haft utbyte med före corona och under corona. Vi genomförde alla besök som vi hade tidigare haft kontakt med i Japan.

Studieresan bestod av en hel vecka med praktiska språk och kulturkurser och en hel vecka med gymnasieskola och homestay. Den första veckan bodde vi i Olympiska centret och hade kurser där och därifrån gjorde vi olika besök, bl.a. studiebesök till museer, svenska ambassaden, olika stadsdelar i Tokyo, praktik på IKEA och en övernattningsresa till Hakone National park. Andra veckan bodde eleverna hos varsin värdfamilj och provade åtta olika gymnasieskolor. (en statlig gymnasieskola, tre kommunala skolor och fyra privatskolor. Tre av dem är universitets gymnasieskolor och eleverna kunde prova olika typer av skolor i Tokyo området och delade sedan sina erfarenheter med gruppen.

Eleverna förberedde 10 min. långa presentationer för besöket och skolor och har tagit JLPT i slutet av resan. Sju av åtta elever klarade det internationellt prov.

Alla har utvecklat sin språkliga/kommunikationsförmåga mycket och efter denna resa fick eleverna tillräckligt mycket kunskap om Japan och för att kunna utnyttja sina erfarenheter. Jag hoppas att många fortsätter kursen även nästa år.

De japanska gymnasieskolorna, universiteten och värdfamiljerna hade större förhoppningar än väntat på att ha ett internationellt utbyte och vi var mycket välkomna! Genom IFA har vi bra kontakt med alla skolor och kan fortsätta den typen av resor.

Bilderna finns på instagram,

tg.humanister

hisakonihongo

Reserapport för studieresa till Dubai för elever och personal från Tumba gymnasium våren 2023

En språkresa till Dubai för elever som studerar arabiska, som Moderna språk vid Tumba gymnasium i Botkyrka kommun. Syftet med resan har varit att berika elevernas kulturella och språkliga kunskaper.

Genomförandet av resan gjordes under vecka 9, från den 25 februari till den 4 mars 2023. Den totala gruppen som deltog under språkresan var sju elever och en lärare.

Resans program bestod av flera olika aktiviteter som fokuserade på att få eleverna att utforska arabisk historia och kultur. Eleverna har även fått möjlighet att delta i olika aktiviteter för att stärka gruppens sammanhållning samt utöva det arabiska språket sinsemellan och omgivningen. Nedan följer ett kortfattat detaljerat reseprogram.

Lördag 25/2

Samling vid Skavsta flygplats, 20:00.

Söndag 26/2

Ankomst till Dubai, 14:40. En förbeställd minibuss transporterade oss till hotell Holiday inn Al-Maktoum. Väl på plats genomfördes rumsindelningen efter check in, därefter en kort återhämtning på rummen. Sedan var det en genomgång av språkresans ändamål, agenda och viktiga hållpunkter för hela vistelsen. Resterande del av kvällen fick samtliga möjlighet till att motionera i hotellpoolen. Därefter var det en gemensam senmiddag och olika mindre aktiviteter på hotellrummen.

Måndag 27/2

Samling för gemensam frukost i hotellrestaurangen. Efter avklarad frukost var det återigen genomgång av agendan. Därefter var det fokus på motion, eleverna fick utföra valfri sportaktivitet på hotellet. Under eftermiddagen och kvällen besöktes Dubai Mall, World Aquarium, Burj Khalifa med tillhörande fontäner och omgivning.

Tisdag 28/2

Dagens agenda var en guidad kulturreisa till huvudstaden Abu Dhabi. Väl på plats besökte vi bland annat Sheikh Zaid moské, Abu Dhabis kulturby, Abu Dhabi Palace, Ferrari Arena och diverse museum.

Onsdag 1/3

Förmiddagen tillbringades på hotellet för att genomgå mindre aktiviteter. Under eftermiddagen och kvällen var det aktiviteten Sahara Safari. Denna aktivitet innehöll fyrhjulingsåkning och jeeprally i öknen, kamelridning, henna-målning, middag med konstnärlig uppvisning med ”arabiska arvet” som tema. I efterhand kunde det konstateras att denna safariaktivitet var väldigt lärorik, uppskattad och givande.

Torsdag 2/3

Vi besökte Miracle Garden under förmiddagen. Under eftermiddagen besökte vi Global Village. Där fick eleverna lära sig om emiratens arv och landets utveckling. Sedan besökte vi ett stort antal andra arabiska och utländska sektioner i Global Village. Dessa sektioner bestod bland annat av olika intressanta föreställningar av nationell- och internationella länder.

De sektioner som engagerade eleverna mest och där frågor ställdes med följande lärariska diskussioner var syriska, libanesiska, irakiska samt egyptiska sektionerna. I efterhand konstaterades att väldigt många givande diskussioner hölls mellan eleverna och utställningspersonalen, de som deltog i det konstnärliga framträdandet på scenen och sinsemellan. De olika konstnärliga föreställningarna som framfördes uppskattades av samtliga elever, som deltog med inlevelse.

Fredag 3/3

Utcheckning från hotellet och därefter besöktes Jumira Beach för avkoppling, sola, bada i havet, men även utöva olika vattenaktiviteter som eleverna hade önskat. Därefter åkte vi tillbaka till hotellet. Samling, äta kvällsmat för att sedan bege oss mot flygplatsen.

Summering

All kommunikation skedde på arabiska, både internt i språkgruppen och med samtliga människor som vi kom i kontakt med under hela resan. Detta var obligatoriskt under hela vistelsen för att ta vara på möjligheten att nyttja det arabiska språket och främja elevernas språkutveckling.

Samtliga dagar inleddes med frukost för att ha en genomgång av agendan. Dessutom avslutades varje dag med en summering och utvärdering.

För att stärka gruppens sammanhållning, utöva det arabiska språket i skrift och ha en dialog med elevernas föräldrar skapades en gruppchatt i applikationen WhatsApp för eleverna och en för föräldrarna där samtliga deltog. För att fokusera på den arabiska skriften och att samtliga skulle delta ställdes bland annat frågor som medförde god aktivitet och kommunikation.

I helhet summerades denna språkresa av eleverna med ett mycket positivt omdöme. De var mycket nöjda med samtliga moment och har haft mycket god utövning av det arabiska språket. Gruppdynamiken under hela vistelsen var enastående och stärktes för varje dag enligt dem. De tycker att fem dagar var alldeles för lite. Resan kommer att vara ett fantastiskt minne för livet skrev de.

Utifrån mitt perspektiv som ansvarig lärare tycker jag att eleverna var härliga ungdomar, positiva, snälla, glada och mycket goda ambassadörer för Tumba gymnasium. Resan som helhet var lyckad och uppnådde syftet.

Slutligen: Vi hade tur med hotell, transport och alla aktivitetsbokningar. Vi höll oss till budget, som inte skulle överskrida totalt 10.000 kr per elev, inklusive 2000 kr bidrag från skolan.

Med vänliga hälsningar
Undervisande lärare

Raja Qamhawi